CHIP

154 sayfa

Web sitesi ve blog hazırlama

İçerik yönetim sistemi nedir? -
Joomla'nın faydaları -
30dk'da Joomla kurulumu -
İçerik ekleme -
Joomla yönetimi -
Joomla güvenliği -
Joomla eklentileri -
Siteye forum eklemek -
Temalar ile siteyi zenginleştirmek -
Bloglamaya giriş -
WordPress sizin için ne yapabilir -
Kendi WordPress'inizi kurun -

Joomla

WordPress

Joomla ve Wordpress

Joomla & Wordpress

Pratik, hızlı ve profesyonel web sitesi tasarımları için kullanılan en popüler ikili üzerine muhteşem bir kaynak...

CHIP Kitap

CHIP Kitap

A'dan Z'ye
Web Tasarımı

İÇİNDEKİLER

İcra Kurulu Başkanı	Mehmet Y. Yılmaz
Yayın Direktörü	Gökhun Sungurtekin
Yayın Yönetmeni	Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr
Sorumlu Yazı işleri Müdürü	Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr
Görsel Yönetmen	Ebru Tiryaki, ebrutr@chip.com.tr
Katkıda Bulunanlar	Selim Şumlu
Marka Müdürü	Asu Bozyayla, abozyayla@doganburda.com
Ankara Temsilcisi	Erdal İpekeşen, 0 312 207 00 71 / 207 00 95
Web	www.chip.com.tr

YÖNETİM

Genel Yayın Koordinatörü	Yeşim Denizel
Tüzel Kişi Temsilcisi	Murat Köksal
Satış Direktörü	Orhan Taşkın
Finans Direktörü	Didem Kurucu
Üretim Direktörü	Servet Kavasoğlu

REKLAM

Grup Başkanı	Cem M. Başar
Grup Başkan Yardımcısı	Koray Bilici
CHIP Reklam Satış Müdürleri	Sevil Hoşman, shosman@doganburda.com Tel: 0 212 336 53 17, Faks: 0 212 336 53 93
	Şahika Şahinkaya, ssahinkaya@doganburda.com Tel: 0 212 336 53 14, Faks: 0 212 336 53 93
	Hatice Tarhan, htarhan@doganburda.com Tel: 0 212 336 53 37, Faks: 0 212 336 53 93
Reklam Teknik Müdürü	Nusret Kırımlıoğlu
Tel:	0 212 336 53 60 (3 Hat), Faks: 0 212 336 53 90
	Maya Akar Center Kat:7 Büyükdere Cad. No: 100 - 102 34394 Esentepe / İstanbul
Yönetim Yeri	Hürriyet Medya Towers 34212 Güneşli / İSTANBUL
	Tel: 0 212 410 31 52, Faks: 0 212 410 32 16
Baskı	APA Uniprint Basım San ve Tic. A.Ş. Ömerli Köyü Mevkii 34555 Hadımköy / İSTANBUL Tel: 0 212 798 28 40
Dağıtım	Yaysat A.Ş. Tel: 0 212 622 22 22

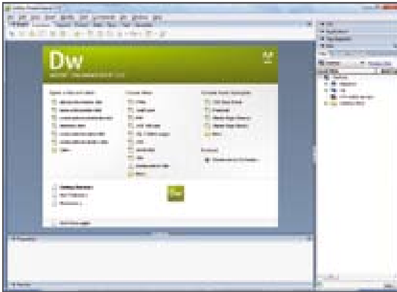

Joomla!™

İçerik yönetim sistemi nedir?

İçerik yönetim sistemleri, web sitenizin içeriğini özel bir yazılım üzerinden rahatlıkla kontrol etmenizi sağlayan özel sistemlerdir.

World Wide Web (Dünya Çapındaki Ağ / WWW) ilk doğduğunda en basit sayfaları yaratmak için bile webmaster'ın HTML denilen web işaretleme dilini bilmesi gerekiyordu. O günden bugüne web geliştirme yazılımları olağan üstü bir şekilde gelişti ve Adobe Dreamweaver, Microsoft Expression Web (eski adıyla FrontPage) gibi yazılımlar tek satır kodlama yapmadan web sayfaları tasarlayıp oluşturmayı mümkün hâle getirdiler. Bu tür editörler, web sayfalarının inşa edilmesi için grafiksel bir kullanıcı arabirimi sunarak ve webmaster tarafından yapılması gereken HTML kodlama işini azaltarak bir web sitesi oluşturmayı ve web sitesinin bakımını yapmayı son derece kolaylaştırdılar.

Adobe'nin Dreamweaver yazılımı statik web siteleri tasarlamak için biçilmiş kaftan.

Tüm bu gelişmelere rağmen, bir web sitesi birkaç statik sayfayı aşıp da gelişme kaydettiğinde bu gelişmiş editörler bile bu durumu kaldıramamaya başlar. Site haritası gibi basit bir sayfayı güncellemek bile webmaster'lar için zaman alıcı ve sıkıcı bir iş hâline gelir. Kırık linkleri takip etmek, menü sistemini çalışır kılmak gibi rutin görevleri ve forum eklemek gibi daha gelişmiş işleri yerine getirmekse webmaster'ın oldukça fazla zamanını alacaktır. Ayrıca her yeni içeriğin sitenin geri kalan kısmıyla tasarım bakımından uyumunu sağlamak ve ziyaretçilere bir arama seçeneği sunmak gibi daha gelişmiş sorunlardan da bahsetmek mümkündür.

Bu gibi sorunları çözmek için büyük web sitesi yayıncıları "içerik yönetim sistemi" (content management system / CMS) adı verilen özel yazılımlara yönelmiştir. CMS uygulamaları sitenin içerik yönetimini otomatikleştirmekle kalmaz, teknik bilgi birikimi olmayan yazarların da sistemdeki özel bir kullanıcı arabirimi yardımıyla siteye zahmetsizce içerik ekleyebilmelerine olanak tanır. Bu tür arabirimler HTML kodlama gibi teknik bilgiler gerektirmediği için yazıyı hazırlama ve aşamalarını da son derece kolaylaştırırlar.

Sitenize bir CMS kurarsanız site yöne-

timiyle ilgili hemen hemen tüm sorunlardan kurtulmuş olursunuz. Site haritası ve site içi arama gibi özellikler özel bir programlamaya gerek kalmadan otomatik olarak güncellenirler. Forum, alışveriş sepeti, resim galerisi gibi özellikler de ya kullandığınız CMS'le bütünleşik olarak gelirler ya da eklenti olarak kurulabilirler. Tüm bu özellikler, geleneksel web sitesi geliştirme işine kıyasla harcamanız gereken vakit ve eforu azaltır. Üstelik karşılaşacağınız hatalar (bug) ve güvenlik riskleri de azalacaktır. CMS tabanlı bir sitenin görünümü şablonlarla (template) sağlanabilir, hatta bazı CMS'lerde sitenin her sayfasına ya da bölümüne ayrı şablonlar atanabilir. Örneğin teknik bir bilgi birikimi olmayan yazarlardan biri CMS'e bir makale girdikten sonra bu makale CMS'te önceden tanımlanmış şablon içinde yayınlanır, böylece sitenin genel tasarımı korunmuş olur. Bu da web tasarımcılar için ciddi bir kolaylık demektir. Büyük işletmelerde CMS'lerin kullanımı 1990'larda yaygınlaşmıştır. Fakat CMS'lerin kurulum ve işletme maliyeti

www.opensourcecms.com adresinde pek çok açık kaynak CMS'i deneme şansına sahipsiniz.

yüzlerce ve hatta binlerce doları bulduğu için küçük işletmelerin ve bireysel kullanıcıların CMS'leri kullanabilmesi bir hayal olarak kalmıştır. Maliyet bir sorun olmaktan çıksa bile bu CMS'ler binlerce makaleyi ve yüzlerce kullanıcı kontrol etmek için çok komplike arabirimlere sahipti. Bu nedenle çok basit bakım ve yönetim işleri için bile CMS uygulamasını yakından tanıyan bir uzmanın istihdam edilmesi gerekiyordu.

İşte bu noktada Joomla! son kullanıcıların kaderini değiştirdi. Joomla! sadece ücretsiz olmakla kalmayıp, aynı zamanda tüm CMS'ler arasında kullanımı en kolay arabirimlerden birine sahiptir. Hiç teknik bilgi birikimine sahip olmasa bile hemen hemen herkes 30 dakika içinde Joomla!'yı indirip yükleyebilir ve çalışır bir web sitesine sahip olabilir.

Dinamik web sayfaları

HTML diliyle kodlanmış ve herhangi bir içerik yönetim sistemiyle yönetilmeyen web sayfalarına "statik sayfa" denir. Statik sayfalarda web sayfasının içeriği ve tasarımı (sunumu) bir aradadır. CMS'lerse "dinamik sayfa"lar oluşturur. Dinamik web sayfalarında içerik ve tasarım birbirinden ayrıdır. İçerik kısımları genellikle bir veritabanında saklanır ve içerik yönetim sistemi, veritabanından bu bilgileri çekerek tasarım şablonuyla birleştirir ve nihai sayfayı oluşturur. Böylece bir web sayfasını oluşturma görevleri kişiler arasında dağıtılabilir. Örnek bir kişi sitenin tasarımını (şablonunu) hazırladıktan sonra başka bir

kişiye de siteye içerik girme görevi verilebilir. Oysa statik sitelerde genellikle siteyi tasarlayan kişi içeriği de sayfalara oturtmak zorundadır. Bu da bir miktar teknik bilgi birikimi gerektirir.

Herkes için Joomla!

Peki neden herkes Joomla! kullanmıyor? Bunun en önemli sebebi bizce kişilerin alışkanlıklarını değiştirmeye yanaşmaması. İnsanlar bir şeyi yapmaya alıştıktan sonra bu yöntem ne kadar antika olursa olsun işi yapma yöntemlerini değiştirmekten çekinirler. HTML dilini ve gelişmiş web uygulamaları geliştirmeyi öğrenmek yıllar alır. Zor kazanılmış bu becerileri tamamen otomatik bir çözümle değiştirmek çoğu kişi için kabul edilemez bir durumdur. CMS çözümlerine geçmeyi yavaşlatan bir diğer faktör de salt HTML formatında mevcut yüzlerce web sayfasının CMS uyumlu hâle dönüştürülmesi gerekliliğidir. Orta büyüklükte bir site için bile içeriğin taşınması sancılı bir süreçtir. Ancak şüphe yok ki bir CMS'e geçmek için harcayacağınız bir miktar zaman, ileride CMS'i kullanarak çok fazla zaman kazanmanıza yol açacaktır. Bir CMS'e geçmemenin günümüzde kabul görmeyen sebeplerinden biri de barındırma (hosting) sağlayıcıların PHP ve MySQL dilleriyle programlanan dinamik içerikleri desteklememesiydi. Beş yıl önce bu seçenekleri sunan çok fazla hosting sağlayıcı yoktu ve olanlar da pahalıydı, ama günümüzde yıllık 10 liradan başlayan fiyatlarda Joomla!'yı çalıştırabilecek bir hosting paketi bulmanız mümkün.

 Özgür yazılım nedir?

"Özgür yazılım", hiçbir kısıtlama olmadan kullanılabilen, incelenebilen ve değiştirilebilen yazılımdır. Özgür yazılım, hiç değiştirilmeden veya kaynak kodları değiştirilerek kopyalanabilir ve dağıtılabilir. Özgür yazılımlar çoğu durumda ücretsizdir. Özgür yazılım hareketi 1983'te Richard Stallman tarafından başlatılmış ve 1985'te Özgür Yazılım Vakfı'nın (Free Software Foundation) kurulmasıyla güç kazanmıştır. Bir yazılımın "açık kaynak" olmasıysa özgür yazılıma benzer bir şekilde yazılımın kaynak kodlarının özgür bir şekilde incelenebilmesi ve değiştirilmesi demektir. Açık kaynak yazılımlar kodlarının açık olması sayesinde birçok kişi tarafından aynı anda geliştirilebilirler.

Joomla! bir özgür yazılımdır ve açık kaynaktır. Yani Joomla!'nın kaynak kodlarını özgürce inceleyebilir ve dilerseniz kişisel isteklerinize göre değiştirebilir, değiştirdiğiniz kodları özgürce dağıtabilirsiniz. Ayrıca Joomla! ücretsizdir ve herkes tarafından özgürce indirilip kullanılabilir.

Statik web sitesi	İçerik yönetim sistemi
Tek tek sayfalar oluşturmak kolaydır.	Büyük bir script kurulması, veritabanı oluşturulması ve şablonun ayarlanması gerektiği için ilk sayfaları oluşturmak zaman alır.
İçerik statiktir, değiştirilmesi teknik uzmanlık gerektirir.	İçerik dinamiktir, hiçbir teknik bilgi olmadan değiştirilebilir.
Yeni fonksiyonlar eklenmesi zordur, genellikle özel kod yazmak gerekir.	Çoğu CMS'e "eklenti"ler sayesinde birkaç dakika içinde yeni işlevler kazandırılabilir.

Joomla! tarihçesine bir bakış

2001'de Mambo adıyla hayatına başlayan Joomla!, 2005'te şimdiki adını aldı.

Miro (www.miro.com.au) adlı Avustralyalı bir şirket 2001 yılında Mambo adlı bir içerik yönetim sistemi geliştirdi. Miro, yazılımı test etmek ve daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamak için "açık kaynak" olarak kullanıma sundu. 2002 yılında şirket Mambo ürününü biri ticari ve diğeri açık kaynak olmak üzere iki sürüme ayırdı. Ticari sürümün ad Mambo CMS ve açık kaynak sürümün adı da Mambo Open Source (kısaca MOS) olarak açıklandı. 2004'ün sonlarına doğru herkes MOS'un resmî olarak Mambo adını alması ve o zamanların en hızlı gelişen içerik yönetim sistemine sağlam bir gelecek sağlanması konusunda fikir birliğine varmıştı.

Ticari sürümün avantajları öncelikle şirketler için daha fazla güvenlik sağlaması ve aynı zamanda geliştirici olan Miro'nun birinci elden destek sağlamasıydı. Açık kaynak sürümse ücretsiz olması, geniş bir kullanıcı kitlesine ve yazılıma sürekli yenilikler sağlayan bir geliştirici kitlesine sahip olması gibi avantajlara sahipti. Buna ek olarak, şirketlerin Mambo'yu bir yazılım altyapısı olarak ele alıp üzerine kendi çözümlerini inşa etmeleri de mümkündü.

Mambo projesi maalesef 2 yıldır yeni bir ürün veremedi.

Mambo'nun varlığını ve geliştirilmesini güvence altına almak için 2005 yılında Mambo'nun açık kaynak sürümü için bir vakıf kurulması konusunda fikirler ortaya atılmaya başladı. 2005 sonbaharında Mambo proje sayfasında Mambo Vakfı'nın (Mambo Foundation) kurulduğu duyuruldu. Bir süre sonra, ilk birkaç saat boyunca pozitif tepkiler alan vakfın Miro tarafından Avustralya'da kurulduğu ve geliştirici ekibin kuruluş planları içinde yer almadığı anlaşıldı. Bunun ardından topluluk forumlarında ateşli tartışmalar başladı ama geliştirici ekip birkaç gün boyunca sessizliğini korudu.

Kısa bir süre sonra geliştirici ekip bu durumda kendini nerede konumlandıracağını belli etti ve Yazılım Özgürlüğü Hukuk Merkezi'nden (Software Freedom Law Center / www.softwarefreedom.org) aldığı tavsiyelerle Mambo'nun geliştirilmesine kendi sorumluluğu altında devam edece-

ğini opensourcematters.org adlı bir sitede duyurdu. Daha gelişmiş bir Mambo tabanlı kaynak kodunun oluşturulacağı fikri forumlarda ilgiyle karşılandı.

Kısa süre içinde, Miro'nun hükmettiği ve bir anda geliştirici ekipsiz kalan Mambo Vakfı'yla yeni bir isme ihtiyaç duyan geliştirici ekip arasında bir savaş başladı. Taraflar blog'larda, forumlarda ve kendi proje sayfalarında zaman zaman birbirini kötülemekten geri kalmadılar.

Bu sırada her iki projenin de geliştirilmesi devam etti. Mambo'dan ayrılan (fork) projeye Joomla! adı verildi. Geliştirici ekip, demokratik kurallara oldukça önem verdiğini gösterdi. Yeni projenin bir logoya ihtiyacı vardı, bu nedenle "yeni" topluluk içinde bir yarışma düzenlendi. O sırada Joomla!'nın yeni forumuna 8.000 civarında kullanıcı kaydolmuştu. Bir süre sonra Mambo Vakfı da yeni bir geliştirici ekip kurduğunu duyurdu. Joomla!'nın 1.0 sürümü 17 Eylül 2005'te yayınlandı.

SimpleBoard (günümüzün Kunena'sı), DOCman gibi popüler Mambo bileşenlerini ve daha birçok Mambo bileşenini geliştiren üçüncü parti geliştiriciler kısa süre içinde Joomla! tarafına geçtiler ve yeni projeyi desteklediklerini duyurdular. Bileşenlerin pek çok değişkeninde ve terimlerinde kullanılan "mos" ön eki kısa zamanda "jos" ön ekiyle yer değiştirdi.

Joomla! logosu kullanıcılar arasında düzenlenen bir yarışmayla seçildi.

İki yıl sonra

Kuruluşunun iki yıl ardından Joomla! dünyanın en popüler açık kaynak projelerinden biri olmuştu. Ancak örgütsel mücadele ve yeniden yapılanma nedeniyle bu iki yıl boyunca epey zaman boşa harcanmıştı.

Web 2.0 çağı zaferini kutlarken kullanıcılar tarafından oluşturulan içerikler giderek önem kazanmaya başladı. Second Life oyunu ve sanal gerçeklik fikri dünyaca ünlü oldu. Ruby programlama dili ve Ruby on Rails çatısı web siteleri geliştirmek için giderek daha fazla kullanılır oldu. Joomla! 1.0x bu çerçeveden bakıldığında biraz eski görünmeye başlamıştı.

Bu durum elbette Joomla!'nın geliştirilmesini durdurmadı, ama kullanıcılar Plone, Typo3, Drupal gibi sistemlere özlemle bakar olmuşlardı; çünkü bu içerik yönetim sistemleri yeniden örgütlenme sorunlarına sahip değildi ve sürekli olarak projelerine yeni teknolojiler eklemekteydiler.

Geçen iki yıl içinde Joomla!'nın 1.0x sürümü ciddi bir gelişme kaydetmemiş, sadece güvenlik güncelleştirmeleriyle minik kod değişiklikleri yayınlanmıştı. İki yıllık bir bekleme döneminin bu kadar önemli bir proje için kabul edilemez olduğunu itiraf etmek gerek. Bu dönemde Joomla!'nın yavaş yavaş öldüğü dedikoduları dolaşmaya başlamış, hatta internette muhteşem bir yazılımın nasıl berbat edileceğine dair makaleler yazılmaya başlamıştı.

Buna rağmen, Joomla! ekibi 1.5 sürümünü duyurarak nihayet bu tartışmalara

son noktayı koydu. Artık her detay forumlarda, e-posta listelerinde, e-postalarda ve toplantılarda tartışıldığı için Joomla! kullanıcıların gözünde daha da parladı.

Ancak başka bir yönden bakılırsa 1.0x sürümünden 1.5x sürümüne yükseltme yapmak ciddi bir çaba gerektiriyor, çünkü tamamen değişen kaynak kodu nedeniyle tam anlamıyla geriye uyumluluk söz konusu değil. Diğer yandan, bu güncelleme Joomla!'yı artık büyük ölçekli projelerde kullanılabilir bir içerik yönetim sistemine dönüştürüyor. Joomla!'yı ve Joomla! çatısını kullanarak geliştiricilerin Joomla!'yı dilediği gibi şekillendirebiliyor olması doğru bir strateji gibi görünüyor.

Mevcut eklentiler sayesinde web sitelerine çeşitli yetkilendirme seçenekleri eklemek ya da siteyi çeşitli dillerde kullanıma sunmak artık mümkün. Mevcut topluluğu, geliştirici ve kullanım çoğunluğuna bakılırsa Joomla!'nın içerik yönetim sistemleri pazarına hükmettiğini görmek bir sürpriz değil. Günümüzde pek çok hosting sağlayıcı Joomla!'ya özel paketler sunuyor ya da tek tıklamayla Joomla! kurma imkanı sağlıyor. Böylece Joomla!, açık kaynak içerik yönetim sistemleri arasındaki liderliğini pekiştirmiş oluyor.

"Joomla" ne demek?

"Joomla" sözcüğü Swahili dilindeki "jumla" sözcüğünün İngilizce yazılışıdır. "Joomla" sözcüğü Swahili dilinde "hep beraber", "bir bütün olarak" anlamlarına gelir. Bu sözcük Arapçada "cumle" olarak geçer, dilimize ise çok yakından tanıdığımız bir sözcük olarak girmiştir: "cümle". Elbette burada "tümce" anlamındaki cümleden bahsetmiyoruz, "herkes" anlamına gelen "cümle"den bahsediyoruz. Örneğin "Cümlenize selam olsun." tümcesindeki "cümle", "joomla" ile aynı anlamdadır.

Joomla! projesi 2005 yılında hayata geçti.

Joomla!'nın faydaları

Joomla!, kullanımı kolaylaştıran pek çok özellik ve avantaja sahiptir.

Onlarca açık kaynak CMS yazılımı arasından Joomla!'nın pek çok birey, şirket, vakıf ve çeşitli kurumlar tarafından tercih edilmesi bir tesadüf değil. Joomla!'nın bu kadar geniş bir kullanım alanı bulmasının ilk sebebi elbette kullanım kolaylığı. Daha önce hiçbir web sitesi yapmamış veya CMS kullanmamış olsanız bile Joomla!'yı rahatlıkla kullanabilir ve web sitenizi Joomla! ile sıfırdan oluşturabilirsiniz.

Joomla!'nın basit kullanımı, bütünleşik profesyonel özellikleriyle desteklenmektedir. Joomla!'nın başarılı özelliklerine ek olarak binlerce (4500'e yakın) ücretsiz ve ücretli eklentilerle fonksiyonları artırılabilmektedir. Bu geniş eklenti dünyası Joomla!'yı sohbet odalarından online açık artırmalara, ilan sistemlerinden envanter yönetimine kadar her alanda kullanılabilir kılmaktadır.

www.cmsturk.net adresinden açık kaynak CMS ve forum yazılımlarıyla ilgili destek alabilirsiniz.

Joomla!'nın bu kadar popüler olmasının bir diğer sebebi de en deneyimsiz ve web tasarımından anlamayan kullanıcıların bile rahatlıkla kullanabileceği şablonlardır. Gerek varsayılan kurulumla birlikte gelen, gerekse sonradan indirilebilir üçüncü parti şablonlar sayesinde hiç web tasarımı bilmeden sitenizi dakikalar içinde bir tasarım harikasına dönüştürebilirsiniz. Böylece, Joomla! sayesinde bir web sitesi sahibi olmak için profesyonel bir tasarımcıya ihtiyaç duyulan günler geride kaldı diyebiliriz. Joomla!'nın estetik yönüne başka hiçbir açık kaynak CMS'in sahip olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz.

Çoğu CMS sistemi, özellikle gelişmiş olanlar kurulum ve kullanım için bir miktar teknik deneyim gerektirir. Buna karşılık, Joomla! tüm bakım işlerini basit ve sade bir yönetim ekranından hemen hemen hiç teknik birikime sahip olmadan halledebilmenize olanak tanır. Joomla! yönetimi web tabanlı olduğu için sitenizi internet bağlantısı bulunan her yerden rahatlıkla yönetebilirsiniz.

Joomla!'nın özellikleri

CMS'lerle daha önceden bir deneyiminiz olmadıysa Joomla!'nın gücünü ve basitli-

ğini diğerleriyle karşılaştırmanız biraz zor olabilir; ama aşağıda sayacağımız Joomla! özelliklerinin tüm webmaster'lara çekici geleceğini tahmin ediyoruz:

• Basit web arabirimi sayesinde tamamen web tabanlı yönetim
• Grafikler, dosyalar ve diğer medyaların web tabanlı olarak yönetilebilmesi
• Dışarıdan yazarların ve editörlerin yazı yazabilmesi
• Hiyerarşik kullanıcı grupları
• Otomatik menü yönetimi
• Yazıların otomatik olarak yayımlanması ve silinmesi için içerik yayımlama zamanlaması

Joomla!'nın daha etkileyici özelliklerinden bazılarıysa içeriği ele alma ve site ziyaretçileriyle iletişim kurmada öne çıkar. Joomla!'nın içerik özellikleri şunlardır:

• Görsel (WYSIWYG) yazı editörü
• Site içeriğinde arama yapabilme
• RSS ve Atom formatında haber akışları desteği
• Anket
• Banner reklam yönetimi
• Medya dosyalarını yüklemek ve yönetmek için dosya yöneticisi
• Silinen içerikler için çöp kutusu
• Arama motoru dostu adresler
• Basit ziyaretçi istatistikleri
• E-ticaret çözümleri, resim galerileri, forum gibi çözümler için eklentiler
• Çok dillilik özellikleri
• Özürlüler için erişilebilirlik seçenekleri

Son olarak, Joomla! aşağıdaki sistem avantajlarını da sunmaktadır:

community.joomla.org/showcase/ adresinden Joomla! ile geliştirilmiş pek çok web sitesine ulaşabilir, Joomla!'nın nelere kadir olduğunu görebilirsiniz.

• Açık kaynak lisansı, yazılımın ve kaynak kodunun ücretsiz olarak indirilebilmesi
• Tüm önemli işletim sistemlerinde (Linux, Windows, Mac OS) çalışabilmesi
• Yüksek performans için sayfa önbellekleme (caching)

Joomla! 1.5'in getirdikleri

Bu kitapta Joomla!'nın 1.5 ana sürümünü ele alacağız. Joomla!'nın 1.0x sürümü de uyumluluk sorunları nedeniyle hâlâ geliştiriliyor ve dağıtılıyor olmasına rağmen 1.5 sürümü önemli yeniliklere sahiptir. Bu nedenle yeni bir Joomla! tabanlı web sitesi kurarken Joomla!'nın 1.5 sürümüyle işe başlamanızı tavsiye ediyoruz. Joomla!'nın 1.5 sürümüyle gelen önemli yeniliklerden bazıları şunlar:

ULUSLARARASILAŞTIRMA: Artık Joomla!'da geçen her statik metin başka dillere çevrilebiliyor. Eskiden sadece İngilizce olarak kullanılabilen (ve Türkçeye çevrilmesi için kodlarla oynanması gereken) yönetim bölümü de artık tüm dillere çevrilebiliyor. Sağdan sola doğru yazılan Arapça gibi diller de artık destekleniyor. Karakter kümesi

tüm diller için ayrı ayrı ayarlanmak yerine uluslar arası bir standart olan UTF-8 karakter kümesine geçilmiş.

UYUMLU EKLER: Joomla! 1.0'da karşımıza çıkan mambot'lara artık "uyumlu ek" (plugin) deniyor ve yetkilendirme ekleri, kullanıcı ekleri, xmlrpc ekleri gibi uyumlu ekler sayesinde içerik, görsel editör ve arama özellikleri geliştirilebiliyor. Bu uyumlu eklerin yardımıyla harici programların alternatif oturum açma mekanizmaları da kullanılabiliyor.

XML-RPC DESTEĞİ: XML Uzaktan Yordam Çağrısı (XML Remote Procedure Call / XML-RPC) farklı sistemlerdeki ve farklı ortamlardaki yazılımların birbiriyle iletişim kurmasını sağlayan bir standarttır. Joomla! da böyle bir arabirim sunmaktadır. Bu arabirim sayesinde, örneğin Flickr'dan Joomla!'ya bir resim göndermek ya da OpenOffice.org üzerinde bir makale yazıp Joomla!'da yayımlamak mümkün hâle gelmektedir. Bu özellik, uygulama geliştiriciler için bir Java programından Joomla!'ya erişebilmek gibi sınırsız seçenekler sunmaktadır.

FARKLI VERİTABANLARI DESTEĞİ: Joomla! 1.5, Joomla!'nın çeşitli veritabanı sürümlerinde çalışmasına imkân tanıyan bir soyutlama katmanı içerir. Fakat her Joomla! kurulumunda bu veritabanlarından sadece bir tanesi kullanılabilir. Şu anda MySQL 4.x ve 5.x desteklenmektedir. İleride başka veritabanları da desteklenecektir.

FTP KATMANI: Joomla! 1.0'da bulunan dosya erişim izinleriyle ilgili sorunları çözmek için Joomla! 1.5'e "FTP katmanı" eklenmiştir. Böylece yeni bileşenlerin ve medya dosyalarının yüklenmesi FTP üzerinden otomatik olarak yapılabilmektedir. Hosting sağlayıcıların güvenlik önemleri nedeniyle PHP diline getirdiği kısıtlamalar böylece aşılmış olmaktadır.

JOOMLA! ÇATISI: Joomla!'nın 1.0 sürümünde Joomla! işlevleri için bir çatı (framework) söz konusu değildir. Ancak eski Mambo kaynak kodunun hemen hemen her yerinin geliştirilmesi gerektiği ortaya çıktığında Joomla! işlevlerinin yeniden kodlanması gereksinimi doğmuştur. Üçüncü parti geliştiricilerin kısa sürede kaliteli bileşenler yazabilmesi için Joomla! ekibi tarafından kaliteli bir API geliştirilmiştir.

Standartlara uyumluluk

Web standartlarına uyumluluk, geçerli bir HTML/XHTML kodlamasıyla içeriğin (metin ve resimlerin) sayfa düzeninden ayrılması yoluyla gerçekleştirilebilir. İçeriği düzenden ayırmak için stil sayfaları (CSS) kullanmak gerekir. Joomla! 1.5 standartlara uygun bir şablona sahiptir (Beez). Şu anda Joomla! 1.5'in "ön yüzü" standartlara tamamen uyumludur. Yönetim alanının da ilerleyen sürümlerde standartlara tam uyumlu olması hedeflenmektedir.

Arama motoru dostluğu

Arama motoru dostu adresler (URL'ler) Joomla!'nın bir uyumlu eki tarafından sağlanabilmektedir. Bu görev Joomla! çekirdeğinden ayrılıp bir uyumlu eke verildiği için üçüncü parti bileşenlerin de arama motoru dostu URL'ler oluşturabilmesi ve SEO özelliklerini değiştirebilmesi kolaylaşmaktadır.

30 dakikada Joomla! kurulumu

Yeni bir Joomla! kurulumunu sadece 30 dakikada tamamlayabilirsiniz!

Joomla!'yı bir hosting alanına kurmak o kadar da basit bir iş değildir, ama bu rehberimizi okuduktan sonra 30 dakika içinde profesyoneller gibi bir Joomla! kurulumunu rahatlıkla tamamlayabileceğinizi iddia ediyoruz. Buradaki örnek kurulumumuzda Joomla!'yı cPanel adlı kontrol panelini kullanan, Linux tabanlı bir barındırma alanına kurduk. Sizin barındırma sağlayıcınız farklı bir kontrol paneli sunuyor olabilir, ama yapmanız gereken adımlar aşağı yukarı aynıdır. Takıldığınız bir nokta olursa www.joomlatr.org adresindeki Joomla! Türkiye forumlarından destek almanızı öneririz.

Joomla! kurulumunu başarıyla tamamlayabilmeniz için barındırma alanınızın şu özelliklere sahip olması gerekir:

- Apache 1.13 veya üstü
- PHP 4.2 veya üstü
- MySQL 3.23 veya üstü

Günümüzün çoğu Linux tabanlı barındırma sağlayıcısı ve hatta bazı Windows tabanlı sağlayıcılar bu özelliklere, hatta daha üst sürümlerine sahiptirler. Barındırma alanınızın seçimi konusunda daha detaylı bilgi almak için kitabımızın sonlarındaki doğru hosting seçimi bölümüne göz atabilirsiniz. Joomla! bir defa kurulduktan sonra karşınıza gelecek yönetim ucu ve ön uç tüm sistemlerde tamamen aynı görünecektir.

Modern web tarayıcılarının tamamı (Internet Explorer 5.5 ve üstü, Mozilla Firefox'un tüm sürümleri) bir Joomla! kurulumunun hem ön hem de arka uçlarını rahatlıkla görüntüleyebilir. Ayrıca kurulum dosyalarını bilgisayarınıza çıkarabilmek için WinRAR gibi bir sıkıştırma yazılımına ve dosyaları FTP sunucunuza göndermek için FileZilla gibi bir FTP istemcisine ihtiyacınız olacaktır.

1. ADIM: Paketin indirilmesi

Joomla!'nın en güncel sürümünü her zaman www.joomla.org adresli resmî Joomla! sitesinden indirebilirsiniz, ancak buradan indireceğiniz paketin içinde Türkçe desteği hazır olarak gelmeyecektir. Biz Türkçe bir web sitesi kuracağımız ve yönetim panelinin de Türkçe olmasını istediğimiz için Joomla! kurulum paketimizi Joomla! Türkiye web sitesinden, yani www.joomlatr.org adresinden indireceğiz. Joomla!'nın yeni resmî sürümleri www.joomla.org adresinde yayımlandıktan genellikle birkaç gün sonra Türkçe çevirileri tamamlanır ve Türkçe dil dosyaları entegre edilmiş paket de www.joomlatr.org adresinden indirmeye sunulur.

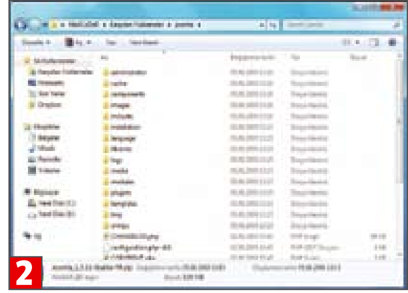
Bu kitabın hazırlandığı sırada Joomla!'nın en güncel sürümü 1.5.14 idi.

Bu nedenle www.joomlatr.org adresine girip sol taraftaki Joomla! 1.5.14 Türkçe yazan linke tıklıyoruz ve açılan sayfadan "İndir" linkine tıklıyoruz. Karşımıza gelen sayfadaki "Yukarıdaki kuralları kabul ediyorum" kutucuğunu işaretleyip tekrar İndir düğmesine tıkladığımızda Joomla! kurulum dosyası bilgisayarımıza indirilmeye başlıyor.

2. ADIM: Paketin açılması

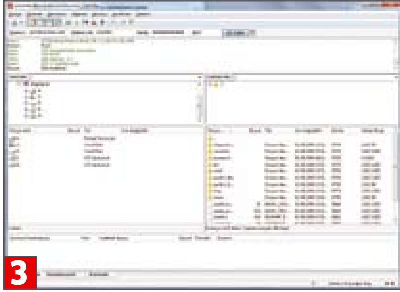
İndirdiğimiz paketin adı Joomla_1.5.14-Stable-Full_Package_TR.zip olacaktır. Bu bir sıkıştırılmış arşiv dosyasıdır. Arşiv dosyalarını açmak için özel bir sıkıştırma yazılımına ihtiyacınız vardır. Biz www.rarlab.com adresinden Türkçe deneme sürümünü edinebileceğiniz WinRAR'ı öneriyoruz. Alternatif olarak www.7-zip.org adresinden edinebileceğiniz ücretsiz 7-Zip yazılımını da kullanabilirsiniz. WinRAR'ı (ya da alternatif herhangi bir yazılımı) bilgisayarınızayükledikten sonraJoomla_1.5.14-Stable-Full_Package_TR.zip dosyasına sağ tıklayıp "Buraya çıkart" seçeneğini (veya "Extract here" ya da benzeri bir seçeneği) seçin. Arşiv dosyasının içindeki dosyalar

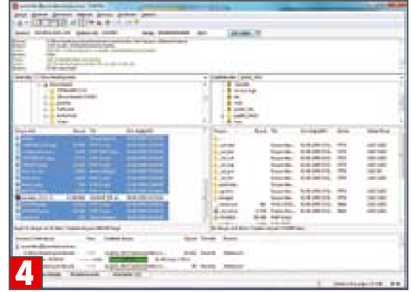

birkaç saniyelik genişletme işleminin ardından Joomla_1.5.14-Stable-Full_Package_TR adlı bir klasöre çıkarılmış olacaktır. (2.resim)

3. ADIM: Dosyaların barındırma alanına yüklenmesi

Dosyaları çıkardıktan sonra sıra kurulum için gereken dosyaların daha önce satın aldığımız barındırma alanına yüklenmesine geliyor. Bunun için bir FTP istemcisine ihtiyacımız var. Bizim önerimiz http://filezilla-project.org adresinden edinebileceğiniz FileZilla olacak. FileZilla oldukça kapsamlı, açık kaynak, bedava ve Türkçe destekli bir FTP istemcisidir. FileZilla'yı indirmek için filezilla-project.org adresinde girip Download FileZilla Client linkine tıklamanız ve Windows başlığı altındaki kurulum dosyasını indirmeniz yeterlidir. Ancak daha profesyonel bir çözüm arıyorsanız CuteFTP (www.globalscape.com) veya FlashFXP (www.flashfxp.com) gibi ücretli yazılımlara yönelebilirsiniz. Bu arada, bazı kullanıcılardan edindiğimiz şikâyetlere göre FileZilla, FTP sunucusuna bir anda çok sayıda bağlantı kurarak sunu-

3

4

cudan yasaklanmanıza sebep olabiliyor. Böyle durumlarda hosting sağlayıcınızla irtibata geçip yasağınızı açtırmanız ve FTP programınızı değiştirmeniz gerekiyor. (3. resim)

FileZilla'yı bilgisayarınıza yükledikten sonra Başlat > Tüm Programlar > FileZilla FTP Client > FileZilla komutuyla çalıştırın. Sizi Türkçe bir arayüz karşılayacak. FTP sunucunuza bağlanmak için hesap bilgilerini ekranın üst kısmındaki Hızlı bağlan alanına yazabilir ya da yeni bir bağlantı oluşturmak için Site Yöneticisi'ni (sol üstteki ilk düğme) kullanabilirsiniz. Biz sitenize ileride de tekrar bilgileri yazmadan erişmek isteyeceğinizi düşünerek Site Yöneticisi'ni kullanmanızı öneririz. Site Yöneticisi'ni açtıktan sonra Yeni Site düğmesine tıklayın. Yeni siteniz için bir isim girdikten sonra "Sunucu" alanına hosting sağlayıcınız tarafından size verilen FTP sunucusunu (genellikle ftp.siteniz.com) girin. "Giriş türü" olarak "Normal"i seçin ve alttaki kutulara kullanıcı adı ve parolanızı yazın, ardından Bağlan düğmesine tıklayın.

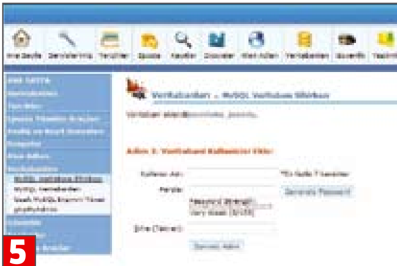
Bağlantı kurulduktan sonra sol bölmedeki kendi bilgisayarınızdaki dosyaları, sağ bölmedeyse sitenizdeki dosyaları göreceksiniz. Sağdaki bölmeden sitenizin dosyalarını yüklemeniz gereken klasöre girin. Bu klasörün adı genellikle "public_hml" ya da "httpdocs"tur. Bu klasöre girdikten sonra sol bölmeden Joomla! dosyalarını açtığınız klasörü bulun. Doğru klasöre girdikten sonra içindeki tüm dosya ve klasörleri seçip sağ tıklayarak "Karşıya yükle" seçeneğini seçin. Aktarım başladığında pencerenin alt kısmında kuyruktaki dosyaların isimleri akmaya başlayacak ve sağ alt köşede de kalan dosyaların boyutu görünecektir. Bu işlem sizin ve sunucunuzun bağlantı hızına bağlı olarak 10 ila 30 dakika kadar sürebilir. (4.resim)

4. ADIM: MySQL veritabanının oluşturulması

Dosyalarınız siteye yüklendikten sonra verilerin kaydedileceği alan olan MySQL veritabanını oluşturmak için hazırsınız demektir. Bu işlem, hosting sağlayıcınızın kullandığı kontrol paneline göre değişiklik gösterebilir. Linux hosting sağlayıcılarında genellikle iki popüler kontrol paneli

yazılımından biri kullanılır: cPanel ya da Plesk. Bizim örnek sunucumuzda cPanel kullanıldığı için bu adımda anlatacaklarımız cPanel kullanımına yönelik olacak, ancak sizin hosting alanınızda Plesk ya da başka bir kontrol paneli kullanılsa bile izlemeniz gereken adımlar aşağı yukarı aynı olacaktır. Eğer bu adımı tamamlayamazsanız MySQL veritabanınızın yaratılması için hosting sağlayıcınızdan destek isteyebilirsiniz. (5.resim)

Biz kontrol panelimize girmek için hosting sağlayıcımız tarafından bize verilen www.siteadresi.com/cpanel adresini kullanıyoruz. Veritabanları bölümünden "MySQL Veritabanı Sihirbazı"na tıklayın. Veritabanı adı olarak "joomla" ya da kullanmak istediğiniz herhangi bir isim girin. İkinci adımda veritabanı için bir kullanıcı adı ve parola belirleyin. Kullanıcı adına da "joomla" yazabilirsiniz. Sonradaki adımda, oluşturduğunuz kullanıcı için yetkileri atamanız gerekecektir. "ALL PRIVILEGES"ı seçerek oluşturduğunuz kullanıcıya tüm yetkileri atayın. İşlemi onayladığınızda MySQL veritabanı yaratma işleminiz tamamlanmış olacaktır. İşlemin sonunda oluşturulan veritabanı isminiz (cPanel kullanıyorsanız) otomatik olarak sitekullanıcısı_veritabanıadı ve kullanıcı adınız da sitekullanıcısı_kullanıcıadı olacaktır. Örneğin bizim FTP kullanıcı adınız joomlaku olduğu için veritabanı adımız ve veritabanı kullanıcı adımız da joomlaku_joomla oldu.

5

5. ADIM: Joomla! kurulumuna giriş

MySQL veritabanınızı oluşturduktan sonra asıl Joomla! kurulumuna geçebilirsiniz demektir. Joomla!'nın web tabanlı yükleyicisini başlatmak için sitenizin ana sayfasına (örneğin www.siteadresiniz.com) girin. Siteye ilk kez girdiğinizde Joomla! kurulum ekranına yönlendirileceksiniz. İlk adımda karşınıza dil seçimi ekranı gelecektir. Varsayılan olarak Türkçe seçili olduğu için sağ üst köşedeki Sonraki düğmesine tıklayarak devam edin. (6.resim)

Bir sonraki ekranda sisteminiziz Joomla! kurulumuna uygun olup olmadığı denetlenecektir. Kurulumu başarıyla tamamlayabilmek için ilk bölümdeki her satırın yanında "Evet" yazıyor olmalıdır. Önerilen Ayarlar bölümündeki ayarlar önerilenlere uygun olmasa bile Joomla!'nız çalışacaktır, ama bu ayarların da önerilen-

6

lerle aynı olması tavsiye edilir. Herhangi bir ayarınız istenen ayarlarla uyuşmuyorsa bu aşamada hosting sağlayıcınıza danışarak bu sorunu çözmeniz ya da hosting paketinizi değiştirmeniz gerekecektir. Eğer sitenizin adresine ilk girdiğinizde karşınıza Joomla! kurulum ekranı gelmediyse host'unuz PHP'yi hiç desteklemiyor olabilir. Bu durumda hosting paketinizi uyumlu bir paketle değiştirmeniz gerekir. (7.resim)

6. ADIM: Veritabanı yapılandırması

Bir sonradaki adımda karşınıza Lisans ekranı gelecektir. Joomla! GNU/GPL v2.0 (Genel Kamu Lisansı) ile lisanslanmış özgür ve ücretsiz bir yazılımdır. Sonraki düğmesine tıklayarak bu lisansı kabul ettiğinizi belirtin. (8.resim) Bir sonraki aşamada veritabanına erişim ayarlarını yapmanız gerekecektir. Veritabanı Türü olarak mysql'i seçili bırakın. Sunucu Adı alanına hosting sağlayınız tarafından size verilen sunucu adresini yazın. Bu adres çoğu zaman localhost'tur. Alttaki Kullanıcı Adı, Şifre ve Veritabanı Adı alanlarını da 4. adımda oluşturduğumuz veritabanı bil-

gilerini kullanarak doldurun. Gelişmiş Ayarlar kısmında herhangi bir değişiklik yapmanıza gerek yoktur. (9.resim)

7. ADIM: FTP ayarları

Bir sonraki adımda FTP dosya sistemini etkinleştirmek isteyip istemediğiniz sorulacaktır. Evet'i seçin ve hosting sağlayıcınız tarafından size verilen FTP kullanıcı adınızla şifrenizi girin. Ardından "FTP Yolunu Otomatik Bul"a tıklayarak FTP Kök Klasör alanının otomatik olarak doldurulmasını sağlayın. Son olarak "FTP ayarlarınızı doğrulayın"a tıklayıp FTP ayarlarınızın doğruluğunu kontrol edin ve Sonraki'ye tıklayın. (10.resim)

10

11

8. ADIM: Ana yapılandırma

Sonraki adımda karşınıza Ana Yapılandırma ekranı gelecek. Site Adı kısmında sitenizin adını yazın. e-Posta adresi alanına e-posta adresinizi, Yönetici Şifresi ve Yönetici Şifresini Onaylayınız alanlarına da kullanmak istediğiniz şifreyi yazın. Buraya girdiğiniz şifreyi bir kenara not edin, zira birazdan yönetim paneline girerken bu şifreye ihtiyacınız olacak.

Eğer eski bir Joomla! kurulumunuz varsa bu aşamada "Taşıma Betiğini Yükle" seçeneğini seçerek eski kurulumunuzu Joomla! 1.5'e taşıyabilirsiniz. Biz sıfırdan yeni bir kurulum yaptığımızı varsayarak "Varsayılan Örnek Bilgiyi Yükle" seçeneğini seçili bırakıyor ve "Örnek Bilgiyi Yükle" düğmesine tıklıyoruz.

Böylece biraz sonra örnek olarak faydalanabileceğimiz ve ileride kendi arzularımıza göre değiştirebileceğimiz örnek içerik ve menüler sitemize eklenmiş olacak. "Örnek Bilgiler Başarıyla Yüklendi" mesajını aldıktan sonra Sonraki'ye tıklayarak devam edin. (11.resim)

9. ADIM: Kurulumun sonu

"Tebrikler! Joomla! Başarılı Bir Şekilde Kuruldu" mesajını aldıysanız tebrik ederiz, ilk Joomla! kurulumunuzu başarıyla tamamladınız. Bu noktadan Joomla! yönetim paneline erişebilmeniz için tekrar FTP sunucunuza bağlanarak "installation" adlı klasörü silmeniz gerekiyor. Bunun yapmak için tekrar FileZilla'yı açıp Site Yöneticisi düğmesinin sağındaki küçük oka tıklayın ve listeden sitenizin adını seçin. Bağlantı sağlandıktan sonra Joomla!'nın yüklü ol-

Türkçe takma isimler

Joomla! 1.5'te makalelerinizin takma isimleri siz istemedikçe otomatik olarak oluşturulur ve arama motoru dostu adresleri açtığınızda bu takma isimler ilgili sayfanın adresinde de görüntülenir. Ancak Joomla! 1.5 takma isimlerde Türkçe karakterleri düzgün olarak Latince karakterlere dönüştürememekte, dolayısıyla içinde Türkçe karakter geçen makalelerin takma isimleri çirkin görünmektedir. Bu sorunu gidermek için Ercan Özkaya tarafından geliştirilmiş Türkçe Alias adlı küçük bir uyumlu eki yükleyeceğiz. Öncelikle http://ercan.us/download.

duğu klasöre girip installation klasörüne sağ tıklayın ve Sil'i seçin. Artık ekranın sağ üst köşesindeki Yönetici düğmesine tıklayarak yönetim paneline ulaşabilir veya Site düğmesine tıklayarak sitenizin ön yüzünü görebilirsiniz. Yönetici paneline her zaman www.siteadresiniz.com/administrator/ adresinden ulaşabileceğinizi unutmayın. Yönetici kullanıcı adınız "admin", şifreniz de 8. adımda belirlediğiniz şifre olacaktır. İleride yönetim paneliniz üzerinden yeni yönetici hesapları oluşturabilirsiniz.(12.resim)

php?get=turkcealias adresindeki bu uyumlu eki indirin. Joomla! kurulumunuzu tamamladıktan sonra yönetim paneline giriş yapın ve Eklentiler menüsünden Kur/Kaldır'ı seçin. Gözat düğmesine tıklayıp indirdiğiniz dosyayı seçin ve Dosya Yükle & Kur'a tıklayın. Paket yüklendikten sonra Eklentiler > Uyumlu Ek Yöneticisi'ne girin. İkinci sayfaya geçip Sistem – Türkçe Alias adlı uyumlu eki bulun ve Etkinleştirildi sütunundaki çarpı işaretine tıklayarak uyumlu eki etkinleştirin. Artık makalelerinizin Türkçe takma isimleri doğru şekilde çevrilecektir.

Joomla! 1.0'dan 1.5'e geçiş

Joomla! ekibi 1.0 sürümünü kullanan kullanıcıların 1.5'e terfi etmek için acele etmemesini öneriyor. Zaten 1.0 sürümü için de güvenlik ve kararlılık güncelleştirmeleri yayımlanmaya devam ediliyor. 1.5 çekirdeği sıfırdan yazıldığı için 1.0'dan 1.5'e geçiş yapmanın biraz sancılı olduğunu ve problem çıkarabildiğini söylemeliyiz. O yüzden en doğrusu aktif haldeki sitenizi doğrudan 1.5'e terfi etmeye çalışmak yerine bir test klasöründe ya da kendi bilgisayarınızda "terfi denemesi" yapmak ve başlamadan önce mutlaka yedek almak. Taşınma işlemi iki aşamada gerçekleşiyor: Verilerin 1.0'dan dışarı verilmesi (export) ve 1.5 kurulumu sırasında içeri alınması (import); yani tam otomatik bir taşınma yöntemi henüz yok. İlk olarak http://joomlacode.org/gf/project/pasamioprojects/frs/ adresinden Migrator (şu anda son sürümü 1.5) bileşenini indirip Joomla! 1.0'a normal bir bileşen gibi yüklemeniz gerekiyor. Daha sonra Bileşenler > Migrator > Create Migration SQL File linkiyle taşınmaya hazır SQL dosyanızı oluşturun ve Download'a tıklayıp dosyayı indirin. Sitenizde standart Joomla! bileşenleri dışında üçüncü parti bileşenler de kullanıyorsanız işiniz zor, çünkü Migrator sadece standart verileri taşıyor. Bu durumda kullandığınız bileşene ait bir Migrator eklentisi aramanız gerekiyor. Bulamazsanız taşınma işleminizi ertelemeniz gerekecektir.

SQL dosyasını indirdikten sonra normal şekilde Joomla! 1.5 dosyalarını upload edip kurulumu başlayın. "6: Yapılandırma" adımında "Taşıma Betiğini Yükle"yi seçip Gözat'a tıklayarak SQL dosyasını gösterin (SQL dosyanız upload edilemeyecek kadar büyükse installation/sql/migration klasörüne migrate.sql adıyla yükleyip "Önceden taşıma betiğini sunucuma yüklemiştim"i işaretleyin). "Eski Sitenizin Tablo Öneki" daha önce değiştirmediyseniz "jos_", kodlamanız "iso-8859-9"dur. "Bu betik, bir Joomla! 1.0 taşıma betiğidir." seçeneğini işaretleyip taşımayı başlatın.

Joomla! sitenize bir bakış

Joomla! ile geliştirilmiş bir sitenin neye benzediğine göz atıyoruz.

Artık Joomla! kurulumunuzu tamamladığınıza göre elde ettiğimiz sonuca bir göz atabiliriz. İlk bakışta Joomla! tabanlı siteniz biraz karmaşık görünebilir, ama aslında anlaşılmayacak hiçbir şey yok! Prensipte siteniz ikiye ayrılmıştır: ön uç (ziyaretçilerinizin gördüğü asıl siteniz) ve arka uç (sitenizin yönetim alanı). Web sitenizin ziyaretçileri sadece ön ucu görürken arka uç sadece çalışanlarınızın veya site yöneticilerinin/editörlerinin erişimine açıktır.

Ön uç

Örnek verilerden oluşan web sitenizin pek çok Joomla! fonksiyonunu ilk bakışta sizlere sunduğunu, böylece Joomla!'ya oldukça yeterli bir genel bakış sağladığını göreceksiniz.

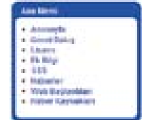
Varsayılan Joomla! sitemizde sol tarafta menüler, ortada içerik ve en altta reklamlar görünüyor.

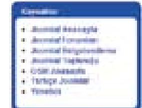
Size düşen iş hangi öğelerin web siteniz için önemli olduğunu kestirmek, önemsiz olanları iptal etmek ve içeriğinizi ziyaretçilerinize kolay anlaşılabilir ve çekici bir biçimde sunmaktır. İlk karşınıza gelen yapı MSN.com.tr ya da Mynet gibi bir portala benzetilebilir. Sol tarafta içerikleri önceden belirlenmiş birtakım kutular yer alır. Ortadaysa (ana gövde) haber öğeleri bulunur.

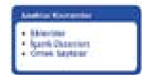
"Şablon" adı verilen site tasarımınız aynı zamanda sayfanın düzenini belirler. Şablonlar değiştirilebilir ve yeniden düzenlenebilir; yani aynı içeriği farklı sayfa düzenlerinde görüntüleyebilirsiniz.

Şimdi örnek sayfa düzenine biraz daha yakından bakalım. Sayfada beş farklı kategoride öğeler bulunmakta:

- Menüler
- İçerik
- Reklamlar
- Ek işlevler
- Dekoratif öğeler

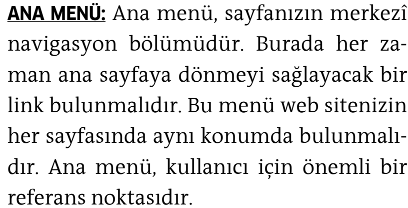

Menüler

Menüler sayfalarınız arasında dolaşmayı olabildiğince kolaylaştırmak için yaratılmışlardır. Farklı görevler için farklı menüler vardır. Joomla!'nın örnek

verileriyle birlikte altı farklı menü gelir. Siz de siteye istediğiniz kadar menü ekleyebilir ya da mevcut olanları devre dışı bırakabilirsiniz. Örneğimizdeki bir menü varsayılan olarak gösterilmemektedir. Bu, kayıtlı bir üyenin oturum açtıktan sonra gördüğü Kullanıcı Menüsü'dür.

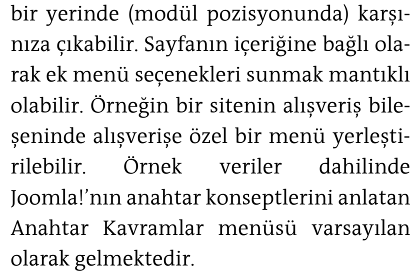
ÜST MENÜ: Üst menü sayfanın en tepesinde yer alıyor. Üst menü kullanıcılara, en önemli içeriklere hızlı erişim sağlamak üzere tasarlanmış. Böyle menülerde genellikle ürünler, iletişim linkleri, şirketin adres bilgileri ve dil seçenekleri yer alır.

ANA MENÜ: Ana menü, sayfanızın merkezî navigasyon bölümüdür. Burada her zaman ana sayfaya dönmeyi sağlayacak bir link bulunmalıdır. Bu menü web sitenizin her sayfasında aynı konumda bulunmalıdır. Ana menü, kullanıcı için önemli bir referans noktasıdır.

HİYERARŞİK MENÜLER: Ana menüye dair önemli noktalar hiyerarşik menüler (breadcrumb) için de geçerlidir. Hiyerarşik menüler, sitenizde gezinmeyi kolaylaştıran ve hangi bölümlerin/kategorilerin altında olduğunuzu gösteren metin linklerdir. Hiyerarşik menü navigasyonu sitenin içerik ağacında dolaşmayı kolaylaştırır ve site içinde nerede bulunduğunuzu gösterir.

DİĞER MENÜLER: Diğer menüler (Kaynaklar, Anahtar Kavramlar vb.) sitenizin herhangi

bir yerinde (modül pozisyonunda) karşınıza çıkabilir. Sayfanın içeriğine bağlı olarak ek menü seçenekleri sunmak mantıklı olabilir. Örneğin bir sitenin alışveriş bileşeninde alışverişe özel bir menü yerleştirilebilir. Örnek veriler dahilinde Joomla!'nın anahtar konseptlerini anlatan Anahtar Kavramlar menüsü varsayılan olarak gelmektedir.

İçerik nedir?

İçerik bir mesaj, bir yazar tarafından yazılmış bir makale ya da çeşitli açıklamalar içeren statik bir sayfa olabilir. İçerik ayrıca dinamik bir link bankası (www.google.com.tr) ya da bir mağaza (www.hepsiburada.com) da olabilir.

İçerik, tamamen dinamik ve herkese açık bir şey de olabilir. Örneğin özgür ansiklopedi Vikipedi (tr.wikipedia.org), herkesin içeriğini değiştirebilmesini sağlayan bir içerik yönetim sistemi kullanmaktadır. Bu özel içerik yönetim türüne "wiki" denir. Wiki'lerde herkes içeriği değiştirebilir ve hatta silebilir. Zaman zaman Vikipedi'nin yapısı ve maddelerin içeriğiyle ilgili tartışmalar yaşanmasına rağmen genel olarak bu yönetim Vikipedi'de harika sonuçlar doğurmaktadır.

Wiki'nin tersi "statik (durağan) içerik"tir. Statik içerik bir kez yazıldıktan

Vikipedi dinamik içerikli bir "wiki" sitesidir.

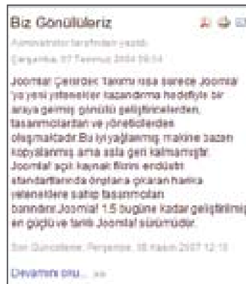
sonra uzun süre aynı kalır. Örneğin bu kitabın içeriği statiktir. Joomla!'nın sürümü yükseldikçe bu kitaptaki bilgiler geçerliliğini yitirebilir, ama şu anda bu kitap konuyu son derece kapsamlı ve detaylı olarak açıklama avantajına sahiptir. Dosyalar, broşürler, iş raporları, kullanım kılavuzları genellikle doğası gereği statiktir. Belli bir etkinlik/iş için hazırlanan bu tür içerikler zaman içinde eskir ve bir süre sonra hatalı duruma düşebilirler.

Eski web sitelerinin çoğu genellikle statik öğelerden oluşur. Ancak internette saat hızla ilerlemektedir. Kitaplar, dosyalar ve diğer basılı materyaller için kabul edilebilir bir durum olan değişmeyen içerik, web sitenizin ziyaretçileri için kabul edilemez bir durum olabilir. Şirketinizin eski ve güncellenmeyen web sitesi şirket imajınızı bile sarsabilir.

İçeriğinizi sunmak için kullanabileceğiniz yöntemler sınırsızdır. Bunların çoğu kullanıcının yaratıcılığına bağlıdır. Sunmak istediğiniz mesajı alacak kullanıcı grubu da oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Bu da şu soruyu akla getiriyor: Asıl hedef kitleniz kim?

İnternet dünyasında bir atasözü vardır: İçerik kraldır! Hedef kitleniz de içeriğinize bağlı olarak değişkenlik gösterir. Söyleyecek ya da sunacak hiçbir şeyiniz yoksa, doğal olarak hiç kimse web sitenizi ziyaret etmek istemeyecektir. Büyük ihtimalle milyon dolarlık bir reklam bütçeniz de olmadığına göre insanları içeriğinizi okumaları için kolay kolay ikna edemezsiniz. Özgün bir içeriği olmayan siteler ne kadar güzel görünürse görünsün, hiç kimse web sitenizi gönüllü olarak ziyaret etmek istemez.

ANA SAYFA: İçerik, web sitenize ilk kez girildiğinde ziyaretçinin karşısına çıkan ana sayfada kendini belli eder. İçeriğin genellikle bir yazarı, bir oluşturulma tarihi, başlığı, spotu ve bir ihtimalle bir resmi vardır. "Spot", ziyaretçinin merakını artırmak ve "Devamını oku" linkine tıklayarak tüm yazıyı okumasını sağlamak için kullanılan bir giriş metnidir. Ayrı bir seçenek olarak içeriği PDF olarak okumak, yazdırmak ya da e-postayla bir başkasına göndermek için linkler (simgeler) sunulabilir.

İçerik öğelerinin sağ üst köşesinde PDF, yazdırma ve e-posta ile gönderme simgeleri bulunuyor.

EN SON HABERLER / POPÜLER YAZILAR
Vermek istediğiniz haberler farklı formatlarda kullanıcıya sunulabilir. İnsanlar genellikle en güncel haberlerle ve başkalarının neleri en çok okuduğuyla ilgilenirler. Bu nedenle Joomla!'nın örnek sayfa düzeninde en son beş haberin listelendiği bir bölümle en popüler yazıların bulunduğu başka bir bölüm mevcuttur. Joomla!, bir haberin kaç kez okunduğunu takip edebildiği için en popüler haberleri listelemesi de oldukça kolay olmaktadır.

Reklamlar

Siteniz belli bir derece popülerlik kazanırsa ve içeriğiniz de buna müsaitse reklam alanlarınızı satabilirsiniz. Reklam alanı genellikle "banner" linklerinden ibarettir. Banner'lar, kullanıcıların web sitenizden ayrılmak ve başka bir web sitesine ulaşmak için bir kez tıklayabileceği; .gif, .jpg, .png veya .swf biçimindeki küçük grafiklerdir.

Sayfa düzeninize bağlı olarak sitenizdeki çeşitli boş alanları reklam alanı olarak satabilirsiniz.

Joomla!'nın varsayılan şablonunda ve sonradan yükleyeceğiniz pek çok şablonda 468x60 piksel ölçülerinde standart bir banner alanı bulunmaktadır.

Fonksiyonlar

Fonksiyonlar, siteyle etkileşime girmek için gerekli olan site öğeleridir. Joomla!'da bu işlevler "modül"lere gömülmüştür.

GİRİŞ FORMU: Sitenizi genel kullanıma açık ve üyelere özel olmak üzere ikiye ayırmak istiyorsanız giriş modülünün önemi büyüktür. Kullanıcı, giriş modülünü kullanarak sitenize kaydolabilir ve ardından siteye oturum açabilir. Ayrıca kullanıcı şifresini unutursa yine bu modüldeki ilgili linki kullanarak şifresini hatırlatabilir.

ANKET: İçeriğimiz belli bir hedef kitleyi hedeflediği için, zaman zaman sitemizde sörf yapan kullanıcıların görüşlerini de öğrenmek isteyebiliriz. Sitenizle veya herhangi bir konuyla ilgili olarak ziyaretçilerinizin fikirlerini almanın en kolay yolu anketleri kullanmaktadır. Joomla!'da da kullanıcılarınızın tercihlerini öğrenebileceğiniz bütünleşik bir anket bileşeni bulunmaktadır.

KİMLER SİTEDE: Bu modülün amacı sitenizin popülerliğini göstermek ve ziyaretçilerinizle iyi bir iletişim kurduğunuzu kanıtlamaktadır. Kullanıcı hangi haberlerin yeni veya popüler olduğunu gördükten sonra sitede kimlerin gezdiğini de merak edebilir. "Kimler Sitede" bileşeni o anda sitenizdeki gezmekte olan konuk ve üyelerin sayısını gösterir. Ancak bir hatırlatmada bulunmakta fayda var: Sitenizin herhangi bir konuda Türkiye'nin en büyük sitesi olduğunu iddia ediyorsanız ve bir kişi sitenize girdiğinde sitede sadece 1 kişinin bulunduğunu görürse imajınız zedelenebilir. Sitenizde sürekli olarak 10-15 kişi dolaşıyorsa bu modülü açık bırakabilirsiniz, ama pek çok profesyonel sitenin bu modülü devre dışı bıraktığını belirtmeliyiz.

AKIŞLAR: Haber akışları (feed'ler / beslemeler) giderek daha popüler olmakta. Haber akışı, içeriğinizi standart bir biçimi kullanarak ve RSS okuyucuların okuyabileceği şekilde sunarak kullanıcıların kullanımına sunan bir formattır. Haber akışlarında sitenizin şablonu ve sayfa düzeni bulunmaz, sadece içerik yer alır. Joomla!'da Haber Beslemeleri modülü sitenizin haber akışlarına linkler sunmaktadır.

ARAMA KUTUSU: Arama alanının altında yatan işlevsellik, sitenizin kullanışlılığına oldukça büyük bir katkıda bulunmaktadır. Pek çok sitede arama kutuları bulunur ama bu işlevler sitenin sadece belli kısımlarında arama yapar. Joomla!'daysa olay farklıdır; tüm sayfalar detaylı olarak indekslenir ve aranır. Joomla!'ya yeni bileşenler eklediğinizde eğer bileşen destekliyorsa o bileşenin içeriğinde de arama yapılır. Joomla!'da arama yapmak için arama kutusuna aramak istediğiniz terimleri girip klavyenizden Enter'a basabilirsiniz. Sonuç sayfasında arama terimleriniz işaretlenmiş olacaktır.

Dekoratif öğeler

Bu kadar fonksiyon, modül ve içerikten bahsettikten sonra sıra sitenizin tasarımına, kurumsal kimliğine ve görünüşüne geldi. Joomla!'da bir "şablon", sayfalarınızın düzenini ve içeriğin üzerine neler konulacağını ifade eder. Zevkler ve renkler tartışılmaz olduğu için Joomla!'nın standart olarak kullandığı şablonu beğenmek zorunda değilsiniz. Zaten her Joomla! kullanıcısıyla aynı tasarıma sahip olmak istemiyorsanız şablonunuzu değiştirmenizi özellikle tavsiye ederiz. Şablonu değiştirmek Joomla!'daki içeriğinize hiçbir zarar vermez, böylece örneğin yılın değişik mevsimlerine ayak uydurmak üzere her mevsimde farklı bir Joomla! şablonu kullanarak sitenizin tasarımını değiştirebilirsiniz. Prensipte bir şablon bir logodan, belli bir renk kombinasyonundan, seçilmiş yazı tiplerinden ve boyutlarından, ve içeriğin farklı şekillerde sayfaya yerleştirilmesinden meydana gelir. Örnek şablonda elbette standart Joomla! logosu kullanılmaktadır, ama kendi yüklediğiniz şablonlarda logoyu sonradan değiştirebilirsiniz.

ARKA UÇ: Web sitenizin yönetimi, web sitenizin "arka uç"unda gerçekleşir. Joomla! yönetici panelinize www.adres.com/administrator/ adresinden ulaşabilirsiniz.

İçerik ekleme

Joomla!'ya yeni makaleler eklemeniz ve eklediğiniz içerikleri yönetmeniz çok kolay.

İçerik bütün web sitelerinin kalbidir. Büyük sitelerde içeriği organize edebilme gereksinimiyse Joomla! gibi içerik yönetim sistemlerinin kullanılmasında baş faktördür. Joomla!'nın ilk kurulumunu tamamladıktan sonra en vaktinizi alan işin Joomla!'ya içerik eklemek olduğunu göreceksiniz. Ancak Joomla! sitenize makaleler ve haberler eklemeye başlamadan önce sitenize girecek materyallerin nasıl organize edileceğini düşünmeniz gerekir. Elbette Joomla! , kayıtlı öğeleri kolaylıkla ve hızlıca yeniden organize etmenize olanak tanıdığı için buna baştan vakit ayırmak istemeyebilirsiniz. Ancak geç kalan her işte olduğu gibi problem çabucak büyüyüp kontrolünüzden çıkabilir ve sonradan makaleleri kategorize etmeniz büyük bir zaman kaybı olarak karşınıza çıkabilir.

İyi düzenlenmemiş bir Joomla! sitesi, tüm dosyaları tek bir klasöre atılmış bir sabit disk gibidir. Aradığınız bir şeyi bulmanız hemen hemen imkânsız hale gelir! Doğru bölüm ve kategorileri önceden oluşturarak içeriğinizi hiyerarşik bir şekilde (klasör yapısında olduğu gibi) organize ederseniz hem siz hem de kullanıcılarınız, aradığınız içeriği kolaylıkla bulabilirsiniz. Doğru şekilde düzenlenmiş kategoriler hem yeni oluşturduğunuz bir makaleyi sınıflandırmanızı kolaylaştırır, hem de sonradan pek çok dosyayı yeniden kategorilendirme zahmetinden sizi kurtarır.

İçeriğinizi planlama

İçeriğinizi planlamaya başlamadan önce Joomla!'nın içeriği nasıl organize ettiğini anlamanız gerekir. Joomla!'da sınırsız seviyede kategoriler (klasör içinde klasör içinde klasör gibi) oluşturabileceğini açık bir yapı yoktur. Onun yerine hiyerarşi iki seviyeyle kısıtlanmıştır. Ancak "bölüm" ve "kategori" adını alan bu hiyerarşik seviyelerin çok büyük siteler dışında hemen hemen her türlü site için yeterli olacağını söyleyebiliriz.

Joomla! ayrıca statik içerikler için "kategorize edilmemiş" içerik oluşturmaya da izin vermektedir. Statik içerik, site hiyerarşisine uymayan (örneğin Kullanım Koşulları sayfası) bazı makaleleri içerir ve bu makaleler diğer benzer içeriklerle (örneğin haberlerle) birlikte sınıflandırılmaz. Kategorize edilmemiş içerik, bir makalenin istenen konumu henüz belirlenmemişse geçici olarak kaydetmek üzere de kullanılabilir.

Joomla! bölümleri ve kategorileri

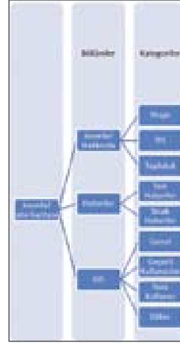
Joomla! gelişmiş bir içerik yönetim sistemidir, bu yüzden makaleleriniz web sunucusunda statik klasörler halinde barındı-

rılmaz. Bunun yerine her makale bir veritabanı tablosunda saklanır ve hiyerarşi içindeki konumu da veritabanına kaydedilir. Bu yöntem, içeriği yeniden organize etmenizi kolaylaştırır çünkü bir makalenin konumunu değiştirmek için dosyaları bir klasörden başka bir klasöre taşımak zorunda kalmak yerine Joomla!'da tek bir ayarı değiştirmeniz yeterli olur.

Bir Joomla! web sitesindeki tüm içerik iki seviyeli (Evet, sadece iki seviye!) bir hiyerarşi içinde organize edilir. Üst seviyeye "bölüm", alt seviyeye de "kategori" denir. Joomla!'ya yeni başlayan bazı kullanıcılar bölümlerle kategoriler arasındaki farkı anlayamamakta ve içeriklerini en iyi şekilde nasıl organize edeceklerini bilememektedir.

Joomla! sitenizin organizasyonunu basitleştirmek için web sitenizi küçük bir gazete olarak düşünebilirsiniz. Her departman veya "bölüm" (haberler, ilan servisi, reklam vb.) binanızda kendi odasına sahiptir. Her odada/bölümde pek çok dosya dolabı bulunur. Bir Joomla! kategorisi dosya dolabına benzer; her dosya dolabında bir veya daha fazla makale bulunur. Bir klasör hiyerarşisi olarak tanımlamaya kalkışırsak Joomla!'nın içerik yapısını şu şekilde ifade edebiliriz: Bölüm\Kategori\Makale. Aynı yol esasını kullanarak örnek verilerdeki "Joomla! Lisans Esasları" makalesini şu yolla ifade edebiliriz: Joomla! Hakkında\Proje\Lisans Esasları.

Yandaki grafikte varsayılan Joomla! web sayfasının organizasyonunu görebilirsiniz. En üst seviyede bölümler (örneğin "Joomla! Hakkında") bulunmaktadır. Her bölümün altında da birkaç tane kategori bulunmakta. Bölümler içeriği haberler, sıkça sorulan sorular gibi konusal bölümlere ayırır. Tüm bölüm ve kategoriler sonradan düzenlenebilir ve site yöneticisi tarafından her zaman yeni bölüm ve kategoriler eklenebilir.

Varsayılan **Joomla! web sitesinin organizasyon haritası.**

Joomla! yönetici panelinde bir içerik öğesine ulaşmak için Makale Yöneticisi'ni kullanmanız gerekir. Bu örneğimizde, varsayılan sitede çok fazla mevcut öğe bulunmadığı için tüm içeriğimizi tek bir liste halinde görüntüleyeceğiz. Bunun için yönetici paneline girdikten sonra Makale Yöneticisi'ne tıklamakla işe başlayın. Ardından ekranın alt kısmına gidip "Görüntüle: #" listesinden 100'ü seçin.

43 öğeden oluşan bir liste göreceksiniz. "Özellikler" başlıklı makaleyi bulana kadar sayfayı kaydırın. Bu makalenin yanındaki sütunlara bakarsanız öğenin yayımlanma durumunu, ön sayfada olup olmadığını, erişim seviyesini, sıra numarasını, bölümünü, kategorisini, yazarını, son düzenlenme tarihini, gösterim sayısını ve öğenin kimlik (ID) numarasını görebilirsiniz.

Joomla!, içerik öğelerinizi bu sütunlardan herhangi birini temel alarak sıralaya-

Sitenizdeki tüm makalelerin listesini görmek için Görüntüle listesinden 100'ü seçin.

bilir. Biz sıralamayı tarihe göre ayarlamanızı tavsiye ederiz; bunu Tarih başlığına tıklayarak yapabilirsiniz. Böylece öğeleriniz ters kronolojik sıraya göre listelenir ve en yeni öğeler en başa gelir. "Özellikler" başlıklı makale "Joomla! Hakkında" bölümündeki "İYS" kategorisinde yer almaktadır. Sağ üstteki "Bölüm Seçin" listesinden "Joomla! Hakkında"yı seçerek bu bölümdeki makaleleri listeleyebilir, böylece "Özellikler" makalesine çabucak ulaşabilirsiniz. İçeriği kategoriye, yazara ya da yayınlanma durumuna göre filtrelemek için de bu seçim listelerini kullanabilirsiniz. Ayrıca sol üstteki "Süzgeç:" kutusuna kullanarak bir makalenin başlığına ya da ID numarasına göre arama yapabilirsiniz.

Bölüm Seçin listesinden bir bölüm seçerek o bölümdeki makaleleri listeleyebilirsiniz.

Sistemde depoladığınız statik içeriklere ulaşmak içinse "Bölüm Seçin" listesinden "Kategorize Edilmemiş"i seçmeniz yeterlidir.

Kategorize edilmemiş içerik

Sitenize kısa yoldan içerik eklemek istiyorsanız bir makale ekleyip bölümünü "kategorize edilmemiş", yani statik içerik olarak ayarlayabilirsiniz. Statik içerik, o makalenin herhangi bir listeye dâhil edilmeyeceği (örneğin "blog" listeleri bir sayfada çeşitli öğeleri bir arada gösterir) ve ayrı bir durağan sayfa olarak gösterileceği anlamına gelir.

Pek çok webmaster sitelerini çabucak çalışır hale getirmek için sayfalarını kategorize edilmemiş makaleler olarak eklemeye başlar. Bunun pek de iyi bir fikir olmadığını ifade etmeliyiz. Bizce öncelikle sitenizin üst seviye organizasyonunu yapmalı, ardından bu bölümlerin hangi konu kategorilerine ayrılacağını belirmelisiniz. Bu işlemi önceden yapmak için bir miktar zamanınızı ayırırsanız siteniz büyüyüp de bu işlemleri yapmak zorunda kaldığınızda çok fazla zaman harcamanız gerekmez.

NOT: Joomla!'nın önceki sürümlerinin yönetim panelinde Statik İçerik Yöneticisi adlı ayrı bir yönetici bulunuyor ve statik içeriği yönetmek için bu araç kullanılıyordu. 1.5 sürümünden itibaren bu uygulamadan vazgeçildi ve statik içerikler tüm diğer makalelerle birlikte Makale Yöneticisi arabirimi üzerinden kontrol edilmeye başlandı.

Bölümleri ve kategorileri oluşturmak

Umuyoruz ki bu noktaya gelene kadar Joomla! tabanlı sitenizi nasıl organize edeceğinize dair bir plan yapmışsınızdır, zira şu anda o plana ihtiyacınız olacak. Bir Joomla! sitesini kurmaya başlarken öncelikle bölüm ve kategorileri oluşturarak işe başlamalısınız. Gerekli hiyerarşiyi oluşturmaya başlamak için ilk olarak Joomla! yönetim panelinize giriş yapın.

ÖRNEK MAKALELERİ, BÖLÜMLERİ VE KATEGORİLERİ SİLMEK: Yeni sitenizi oluşturmaya başlamadan önce işinize sıfırdan başlayarak temiz bir sayfa açmak için öncelikle Joomla! tarafından oluşturulan örnek içerikleri silmelisiniz. Önce içindeki bütün kategorileri silmeden herhangi bir bölümü silemezsiniz. Bir kategoriyi silmek için de önce içindeki tüm makaleleri silmeniz gerekir. O nedenle temizlik işine önce makalelerden başlamanız gerekiyor.

Makale Yöneticisi'ni açın ve sayfanın altındaki "Görüntüle: #" ayarını 100'e getirin. Onay kutularını barındıran sütunun en tepesinde de bir onay kutusu bulunduğunu fark edeceksiniz. O kutuya tıkladığınızda tablodaki tüm öğeler seçili hale gelecektir. Tüm makaleleri seçtikten sonra sağ üstteki Çöp simgesine tıklayarak seçili makaleleri çöpe atabilirsiniz. Çöp boşaltılmadan da bu makaleleri barındıran kategorileri silemezsiniz, o yüzden şimdi İçerik > Makale Çöp Kutusu menüsünü kullanarak çöpteki makaleleri görüntüleyin ve tekrar hepsini seçerek Sil düğmesine tıklayın. Kalıcı olarak silinecek öğelerin özetini içeren bir ekranla karşılaşacaksınız. Devam etmek istediğinizi onayladıktan sonra makaleler silinecek ve çöp kutusunun boşaldığını göreceksiniz.

Şimdi sırada kategorileri silmek var. Kategori Yöneticisi'ne girin ve biraz önce izlediğiniz yöntemi kullanarak tüm kategorileri silin. Bu kez çöp kutusunu kontrol etmenize gerek yok çünkü kategoriler otomatik olarak tamamen siliniyor. Kategorileri sildikten sonra Bölüm Yöneticisi'ne girerek mevcut bölümlerin de tümünden kurtulun. Joomla! siteniz artık tertemiz ve yeni içeriklerinizin girilmesine hazır durumda!

Tüm öğeleri seçmek için seçim sütununun tepesindeki kutuyu işaretleyin.

Çöp'teki makaleleri silmeden kategorileri silemezsiniz.

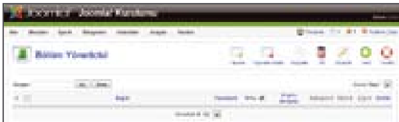
İPUCU

Bir makalenin, kategorinin ya da bölümün başında onay kutusu yerine küçük bir asma kilit simgesi görüyorsanız bu, o öğenin kilitlendiği ve sizin ya da başka bir editör tarafından düzenlenmekte olduğu anlamına gelir. Bu öğeye daha önceden tıkladıysanız öğe otomatik olarak kilitlenmiştir ve Kapat düğmesine tıklamadan sayfadan çıkar ya da tarayıcınızı kapatırsanız öğe kilitli kalır. Bu öğeyi silebilmek için önce kilidini kaldırmanız gerekir. Joomla! sitenizdeki tüm öğelerin kilitlerini kaldırmak için Araçlar > Genel Denetim komutunu kullanabilirsiniz.

Yeni kategori ve bölümlerin eklenmesi

Yeni içerik yapınızı oluşturmaya başlamak için İçerik menüsünden Bölüm Yöneticisi'ni seçin. Bölüm Yöneticisi Joomla! sitenizin bölümlerini eklemenize, silmenize, sıralamasını değiştirmenize ve bölümleri düzenlemenize olanak sağlar.

"Yeni" düğmesine tıklayarak yeni bir bölüm oluşturmakla işe başlayın. Biz sitemizdeki haberleri yayınlanacağımız bir bölüm oluşturacağız. Siz hiyerarşik planınızdaki ilk öğe neyse o bölümü oluşturarak işe başlayın. Biz "Başlık" alanına "Haberler" yazıyoruz. Başlık metni menülerde

Yeni bir bölüm eklemek için Yeni düğmesine tıklayın.

görüneceği için kısa ve öz bir isim belirlemenizde fayda var.

Başlık alanından sonra şu alanları doldurmanız gerekiyor:

• **Takma İsim:** Bu alan, öğeyi kaydettiğinizde otomatik olarak doldurulacaktır. Sizin bir şey yazmanıza gerek yok.

• **Yayınlandı:** Mevcut bölümün yayında olup olmadığını belirler. Bu aslında oldukça etkili bir özelliktir, çünkü bu özelliği kullanarak site yöneticileri bölümü yayın dışında bırakırsa bütün bir bölümün sitedeki yayınını durdurabilirsiniz. Bu alanı normalde her zaman Evet olarak işaretlemeniz gerekir.

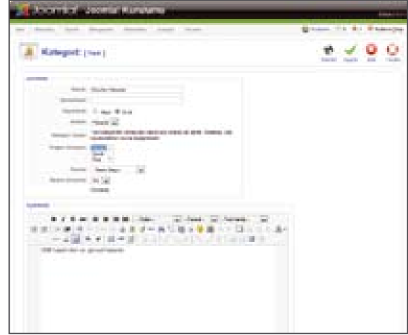
• **Sıralama:** Mevcut bölümün genel liste üzerinde hangi sırada konumlandırılacağını belirler. Şu anda yeni bir bölüm oluşturmakta olduğumuz için sıralama belirleme yetkimiz yoktur ve bölümümüz listenin en sonuna eklenir. Daha sonra bölüm düzenleme sayfasına girerek açılır listeden bir sıra seçebilir ya da bölümünüzün listenin başına ya da sonuna eklenmesi için "İlk" ya da "Son" seçeneklerinden birini seçebilirsiniz.

• **Erişim Seviyesi:** Bölümün ve bölümdeki makalelerin erişim seviyesini Genel, Kayıtlı ya da Özel olarak değiştirmeye yarar. Bu bölümdeki makalelerle sadece üyelerinizin ulaşmasını istiyorsanız Kayıtlı'yı seçebilirsiniz. Normal şartlar altında Genel'i seçili bırakmanız yeterlidir.

• **Resim:** Bölümün simge resmini tanımlar. Bu açılır listede Joomla!'nın images\stories klasöründe bulunan tüm dosyaların isimleri sıralanır. "Resim Seçin" seçeneği-

İPUCU

Bölüm Yöneticisi, Kategori Yöneticisi ve Makale Yöneticisi, seçilen öğeye ekleyebileceğiniz resimleri gösteren basit bir açılır listeye sahiptir. Bu listedeki resimler Joomla!'nın images klasörü altındaki stories klasöründe bulunurlar. Ortam Yöneticisi'ndeki Dosya Yükle seçeneğini kullanarak bu yöneticilerde kullanılmak üzere yeni resimler yükleyebilirsiniz.

ni bırakarak şimdilik herhangi bir resim seçmeyebilirsiniz.

• **Resim Konumu:** Bölüm resminin sola, ortaya ya da sağa hizalanmasını ayarlar. Varsayılan olarak Sol'dur.

• **Açıklama:** Bölümün açıklamasını buraya yazabilirsiniz. Bu alana, bölümü ziyaret eden bir kişinin bu sayfalarda neler bulabileceğini kısa bir açıklama şeklinde yazmanızı öneririz.

Tüm alanları doldurduktan sonra sağ üst köşedeki Kaydet düğmesine tıklayın. Tebrikler, böylece ilk bölümünüzü oluşturmuş oldunuz! Site planınızdaki tüm bölümler açılana kadar burada anlattığımız şekilde bölümleri oluşturmaya devam edebilirsiniz.

Kategori Yöneticisi'nde yeni bir kategori oluşturmak için de yeni bölüm oluştururken izlediğiniz adımların aynılarını izlemeniz gerekiyor. Yeni kategori oluştururken seçmeniz gereken tek farklı seçenek "Bölüm". Bir kategori, bir bölümün hiyerarşik olarak altında yer aldığı için yeni bir kategori oluştururken o kategorinin hangi bölümün altında açılacağını seçmeniz gerekir. Şimdi Kategori Yöneticisi'ni açın ve site planınıza sadık kalarak açmanız gereken tüm kategorileri oluşturun. İşiniz bittikten sonra makalelerinizi eklemeye başlayabilirsiniz.

Metin editörünün seçilmesi

Makalelerinizi eklemeye başlamadan önce, makale içeriklerinizi düzenlerken kullanacağınız görsel (WYSIWYG) editörü seçmelisiniz. Joomla!'daki her kullanıcı mevcut editörler arasından bir seçim yapabilir, ancak yöneticinin genel yapılandırmayı kullanarak varsayılan editörü seçme yetkisi vardır.

Sistemdeki editörler arasından bir seçim yapmak için Genel Yapılandırma > Site menüsünü kullanmanız gerekir. "Varsayılan Metin Düzenleyici" ayarında yüklü editörler listelenir. Joomla!'da ön tanımlı olarak bir görsel editör yüklüdür: TinyMCE. Ayrıca görsel editör kullanımını kapatan "Düzenleyici Yok" seçeneğini de seçebilirsiniz.

İPUCU

Standart bir Joomla! kurulumunda sadece TinyMCE gelmesine rağmen Joomla!'yla birlikte kullanabileceğiniz başka görsel editör seçenekleri de vardır. Bu yazının yazıldığı sırada gelişmiş medya yönetimi, XML desteği, eklenti desteği gibi özelliklere sahip sekiz farklı görsel editör indirilebilir durumdaydı. Joomla!'nın eklenti dizinindeki (extensions. joomla.org) Edition > Editors kategorisinde bu editörleri bulabilirsiniz. Yenilikleri denemeye meraklıysanız "Editörün Seçimi" ödülünü kazanmış JCE adlı editörü denemenizi öneririz.

TINYMCE: TinyMCE (Tiny MoxieCodeEditor) uzun zamandır Joomla!'nın standart editörü konumunda. TinyMCE tamamen JavaScript'le yazılmış ve tam donanımlı bir görsel editör işlevselliği sunuyor. TinyMCE, basit bir metin editöründen çok küçük bir kelime işlemciye benziyor. TinyMCE, gönderdiğiniz içeriğin HTML kodlarının bile doğrudan düzenlenmesine olanak tanıyor.

TinyMCE'nin dikkate değer özellikleri arasında şunları sayabiliriz:
- Çoklu yazı tipi, stil ve boyut seçenekleri
- Sola, sağa, ortaya ve kenarlara hizalama

TinyMCE, genellikle kelime işlemcilerde bulunan pek çok özelliğe sahip.

- Kes, kopyala ve yapıştır
- Bul ve değiştir
- Liste ve girinti ayarları
- Çoklu geri alma ve yineleme
- Tarih, saat, link, yatay çizgi, sembol karakterleri, gülücük ifadeleri, gömülü medya (Flash dâhil) ve resim ekleyebilme
- Metin ve arka plan renklendirme
- Satır ve sütun düzenleme yetenekleriyle tablo ekleme
- CSS desteği
- Tam ekran düzenleme modu
- Görsel kontrol karakterlerini görüntüleyebilme

TinyMCE Microsoft Internet Explorer 5.5 SP2 ve üstü, Firefox 1.5.x ve üstü, Safari 1.2 ve üstü, Opera 9 ve üstü ile uyumludur. JavaScript uyumlu yeni nesil tarayıcıların da TinyMCE'yi çalıştırmakta büyük ihtimalle sorun yaşamayacağını tahmin ediyoruz.

DİKKAT: TinyMCE'nin dikkate almanız gereken bir kısıtlaması var; o da makale boyutu. Çoğu kısa ve orta uzunlukta yazıda bir problem yaşamayacak olmanıza rağmen metninizin boyutu 200-300 KB sınırını aşarsa TinyMCE takılmaya başlayacaktır. Bu, uygulamanın kendisinden ziyade JavaScript dilinden kaynaklanan bir kısıtlama. Bu yüzden Joomla!'ya çok büyük belgeler eklemek istiyorsanız "Düzenleyici Yok" seçeneğini kullanarak HTML kodlarını elle eklemeniz gerekebilir.

DÜZENLEYİCİ YOK: Genel yapılandırmadan "Düzenleyici Yok" seçimi yapıldığı zaman

elbette içeriği düzenleyemeyeceğiniz anlamı çıkmıyor. Yapılandırmada TinyMCE gibi bir editör seçildiği zaman bu editör, makalenin düzenlendiği HTML metin kutusunu ele alıyor. Yani metin alanı içindeki yazı tipi, stil, resim düzenleme gibi işlemler seçilen editör tarafından gerçekleştiriliyor.

"Düzenleyici Yok" seçildiği zaman, makalenin içeriği standart bir metin kutusunda görüntüleniyor. Joomla! makaleleri HTML tabanlı olduğu için bu seçeneği seçtiğinizde tüm HTML'le kodlanmış metin, metin kutusunda gösterilmekte. Bu nedenle bir satır başlık ve bir satır gövde metninden oluşan bir mesaj şöyle görünebilir:

<h1>Başlık</h1><p>Gövde metni.</p>

"Düzenleyici Yok" seçimi HTML'den anlayan üst düzey kullanıcılar için ya da makalelerin gövdesine sık sık HTML kodları kopyalaması gereken kullanıcılar için faydalı olabilir. Joomla!'ya yeni başlayanlarsa HTML etiketlerinin kullanımı ve işlevleri konusunda kafa karışıklığı yaşayabilirler. Bu sebeple normal kullanıcıların varsayılan düzenleyiciyi değiştirmemelerini ve TinyMCE'yi kullanmalarını öneriyoruz.

Makale ekleme

Joomla!'ya makale eklemek oldukça basit bir iştir. Bu bölümde makale ayarlarını ve içeriğin görünümüne etkilerini öğrenmekle kalmayacak, makalenize nasıl zengin medya (Flash animasyonları, resim, ses) ekleyebileceğinizi de göreceksiniz.

Yeni bir makale eklemek için Denetim Masası'ndan Yeni Makale Ekle düğmesine tıklayın. Ardından başlık alanını doldurun ve makalenizin kaydedileceği bölüm ve kategoriyi seçin. Dilerseniz Kategorize Edilmemiş seçeneğini seçili bırakarak makalenizi statik olarak kaydedebilirsiniz. Makalenizin ana sayfada yayımlanmasını isterseniz Ön Sayfa seçeneğini de Evet olarak ayarlayın.

TEMEL MAKALE ÖZELLİKLERİ: Sitenize yeni bir makale eklerken o makalenin temel parametrelerini her zaman ayarlayabilirsiniz. Bu parametrelerde yayımlanma tarihi, başlık, yazar takma ismi gibi özellikleri ayarlamanız mümkündür. Parametreler makalenin görünümünü ve yayımlanma bilgilerini belirler.

Sisteme eklenen her makale için aşağıdaki temel parametreleri ayarlayabilirsiniz:

- **Başlık Takma İsmi:** Arama motoru dostu adreslerde kullanılmak üzere makale için alternatif bir başlık belirler. Örneğin "Joomla! 1.5 hangi dilleri destekler?" makalesinin takma ismi "joomla-15-hangi-dilleri-destekler"dir. Makaleyi kaydettiğinizde takma isimler otomatik olarak oluşturulduğu için bu alanı doldurmanıza gerek yoktur.
- **Yazarın Takma İsmi:** Yazarın Joomla! üye bilgilerinde kayıtlı ismini kullanmak istemiyorsanız kullanmak istediğiniz yeni ismi buraya yazabilirsiniz.
- **Erişim Seviyesi:** Üç kullanıcı grubundan (Genel, Kayıtlı, Özel) biri için erişim haklarını ayarlar.

• **Oluşturulma Tarihi:** Ziyaretçilerinizin gördüğü makale oluşturulma tarihinin üzerine yazılmasını sağlar. Gelecek bir tarihe kadar yayına girmeyecek makaleler için ya da geriye dönük olarak eski bir tarihe girmeniz gereken makaleler için bu özelliği kullanabilirsiniz.

• **Yayınlamayı Başlat:** Makalenin Joomla! sitenizde ne zaman otomatik olarak görünür olacağını belirler. Bu özellik, haftanın belli günlerinde yayımlanan köşe yazıları için ya da ileriye dönük bir tarihte yayımlamak istediğiniz makaleler için faydalı olacaktır. Yayımlanma tarihini ve saatini ayarladığınızda makale o tarih ve saatte otomatik olarak yayına girer.

• **Yayınlamayı Bitir:** Makalenin artık sitede görünmesini istemediğiniz tarihi ayarlamanızı sağlar. Bu parametreyi boş bırakırsanız (varsayılan) makale elle yayından kaldırılana ya da silinene kadar yayında kalacaktır.

Bütün tarih alanlarının (Oluşturulma Tarihi, Yayınlanmayı Başlat ve Yayınlanmayı Bitir) sağ tarafında bir takvim simgesi göreceksiniz. Bu takvim simgesine tıklayarak ulaşabileceğiniz görsel takvimi kullanarak belli bir tarihi seçebilirsiniz.

GELİŞMİŞ MAKALE ÖZELLİKLERİ: "Özellikler (Gelişmiş)" sekmesi makale tam olarak görüntülendiğinde (ziyaretçi Devamını Oku linkine tıkladığında) karşımıza çıkan sunum özelliklerini yapılandırır. Makalelerinizin çoğunda gelişmiş parametreleri ayarlamanıza gerek yoktur; varsayılan ayarları olduğu gibi bırakmanız yeterli olur.

Ancak zaman zaman "Genel Ayarları Kullan" seçeneğini belli makaleler için değiştirmek isteyebilirsiniz. Çoğu zaman genel ayarı olduğu gibi bırakmak iyi bir fikirdir, böylece genel ayarları yönetim arabiriminden tek bir kez yapılandırabilir ve bütün makaleler için geçerli olmasını sağlayabilirsiniz.

"Özellikler (Gelişmiş)" sekmesi şu ayarları içerir:

• **Başlığı Göster:** Makalenin başlığını gösterir ya da gizler.

• **Bağlantılanmış Başlık:** Makalenin başlığının aynı zamanda bir link olmasını sağlar. Başlık bağlantılanırsa, ziyaretçi başlığa tıkladığında (Devamını Oku linkine tıklamış gibi) makalenin tam sayfasına girer.

• **Giriş Metni:** Makalenin üst kısmında giriş metnini gösterir. Giriş metni, blog görünümü gibi makalelerin bir arada gösterildiği görünümlerde makaleyi özetlemek için gösterilen kısa bir metindir. Ziyaretçi giriş metnini okuduktan sonra Devamını Oku linkine tıklayarak makalenin devamına ulaşabilir. İmleci giriş metni olmasını istediğiniz kısmın sonuna getirip metin kutusunun altındaki "Devamını Oku..." düğmesine tıklayarak giriş metnini gövde metninden ayıran bir yatay çizgi çekebilirsiniz.

• **Bölüm İsmi ve Tıklanabilir Bölüm Başlığı:** Makalenin üstünde bölüm ismini gösterir. Tıklanabilir seçeneği, bölüm ismine tıklandığında ziyaretçiyi o bölümdeki makalelerin listesine götüren bir link olup olmayacağını ayarlar.

• **Kategori Başlığı ve Tıklanabilir Kategori Başlığı:** Makalenin üstünde kategori ismini gösterir. Tıklanabilir seçeneği, kategori ismine tıklandığında ziyaretçiyi o kategorideki makalelerin listesine götüren bir link olup olmayacağını ayarlar.

• **Makale Değerlendirme:** Makalenin puanının gösterilip gösterilmeyeceğini ayarlar. Burada Genel Ayaları Kullan seçeneğini kullanmanızı önemle tavsiye ederiz, zira tek bir makalenin puanlama seçeneğinin olmaması sansüre işaret edebilir, tek bir makalenin puanlama seçeneğinin olması da ziyaretçiye garip gelebilir.

• **Yazar İsmi:** Yazarın isminin görüntülenip görüntülenmeyeceğini belirler.

• **Oluşturulma Tarih ve Zamanı:** Makalenin oluşturulma tarih ve saatinin görüntülenip görüntülenmeyeceğini belirler.

• **Düzenleme Tarih ve Zamanı:** Makalenin düzenleme tarih ve saatinin görüntülenip görüntülenmeyeceğini belirler.

• **PDF Simgesi:** Makalenin PDF simgesinin görüntülenip görüntülenmeyeceğini belirler.

• **Yazıcı Simgesi:** Makaleyi yazdırma simgesinin görüntülenip görüntülenmeyeceğini belirler.

• **e-Posta Simgesi:** Makaleyi e-posta ile gönderme simgesinin görüntülenip görüntülenmeyeceğini belirler.

• **İçerik Dili:** Makalenin dilini seçebilirsiniz.

• **Anahtar Kaynak:** Joomla! sistemi içinde referans olarak link verebileceğiniz bir metin anahtarı. Bu anahtar genellikle bileşen geliştiricileri tarafından kullanılır, sizin kullanmanız gerek yoktur.

ÜSTVERİ BİLGİLERİNİ AYARLAMA: Üstveriler (meta verileri) makale hakkında bilgiler içerir. Üstveriler kullanıcı tarafından görülmez, ancak arama motorları tarafından sayfalarınızı indekslemek ve açıklamak amacıyla kullanılırlar. Üstverileri doldurmanız içeriğinizin web'de doğru şekilde temsil edilmesi açısından önemlidir, ancak her haberiniz için üstverileri girmenize de gerek yoktur. Biz sadece çok önemli bulduğunuz statik sayfalarınız için üstverileri girmenizi öneririz. Joomla!'da desteklenen üstveriler şunlardır:

• **Açıklama:** Makale içeriğinin özet bir açıklamasını içerir. Bu açıklama, bazı arama motorlarının sonuç sayfalarında sayfanızın başlığının hemen altındaki açıklama satırında görüntülenebilir.

• **Anahtar Sözcükler:** Makaleyle ilgili anahtar kelimeleri içerir.

• **Robotlar:** Arama motoru robotları tarafından sayfanın takip edilip edilmeyeceğini ayarlayabilirsiniz.

• **Yazar:** Sayfanın yazarını meta verisi olarak ayarlayabilirsiniz.

İPUCU

Webmaster'ların bir kısmı meta verilerindeki anahtar sözcükleri suistimal ederek web sayfalarının asıl içeriklerini saklama eğiliminde oldukları için büyük arama motorları da anahtar kelimeleri önemsemekten vazgeçmişlerdir. Bu nedenle üstverilerdeki anahtar sözcükler kısmını doldurmakla zaman kaybetmenizi önermiyoruz. Bunun yerine, arama motorlarında üst sıralarda çıkmak istediğiniz anahtar sözcükleri yazılarınızın içinde kullanmak daha faydalı olacaktır.

SİTENİZE BİR MAKALE EKLEME: Artık her makalenizde kullanabileceğiniz ayarlar ve parametrelerle ilgili geniş bilgi sahibi olduğunuzu göre sitenize yeni bir makale eklemenin vakti geldi. Makale Yöneticisi'nden Yeni düğmesine tıklayın ya da kısa yoldan Denetim Masası'ndaki Yeni Makale Ekle düğmesine tıklayın. Makalenizin başlığını Başlık kısmına girin. Bir bölüm ve kategori seçtikten sonra makalenizi (statik içerikli bir sayfa hazırlamıyorsanız) ön sayfada görünecek şekilde ayarlayın.

Artık görsel editörü kullanarak makalenizi özgürce yazabilirsiniz. Görsel editörü kullanarak yazınızı kalın, italik ya altçizgili yazmanız, yazınızın formatını ya da yazı tipini değiştirmeniz mümkündür. Ayrıca madde imleri ve girintiler oluşturabilir, istediğiniz metni seçip zincir simgesine tıklayarak link verebilir, film simgesine tıklayarak Flash gibi medyalar ekleyebilir, HTML düğmesine tıklayarak makalenizin HTML kodlarını düzenleyebilirsiniz. Makaleniz uzun olacaksa, ilk paragrafı yazdıktan sonra "Devamını Oku..." düğmesine tıklamanızı tavsiye ederiz. Bu düğmeye tıkladığınızda yazınızın giriş bölümüyle devamı birbirinden bir çizgiyle ayrılacak ve sitenizin ana sayfasında sadece giriş bölümü görünecek, yazının devamına ulaşmak için ziyaretçinin "Devamını Oku" linkine tıklaması gerekecektir. Benzer şekilde "Sayfa Sonu" düğmesine tıklayarak yazınızı sayfalara da ayırabilirsiniz.

Yazınızı daha önce Word gibi bir kelime işlemcide yazdıysanız yazınızı Word'den kopyalayıp TinyMCE editörünün içine yapıştırmayın. Bu durumda Word'ün oluşturduğu ekstra HTML kodları da sayfanıza eklenir ve makaleniz bazı tarayıcılarda çirkin ya da bozuk görünebilir. Bunun yerine Word'den kopyaladığınız metni önce Not Defteri'ne yapıştırın, ardından Not Defteri'nden kopyaladığınız metni TinyMCE'ye yapıştırın. Bundan sonra TinyMCE'nin biçim özelliklerini kullanarak metninizin formatını istediğiniz

şekle sokabilirsiniz.

İşimizi bitirmeden önce gelişmiş özelliklerdeki bazı ayarları değiştirmek istiyoruz. Öncelikle bölüm ve kategori isimlerini görünür ve tıklanabilir olarak ayarlıyoruz. Sonra ziyaretçiler isterse makaleyi yazdırabilmeleri için yazdır simgesini aktif hale getiriyoruz.

Yazımızın arama motorları tarafından indekslenmesini istediğimiz önemli bir yazı olduğunu düşündüğümüz için üstverileri dolduruyoruz. Makale için kısa bir açıklama yazarak önemli anahtar sözcüklerimizin de açıklamada geçmesini sağlıyoruz. Ayrıca makalenin içeriğini yansıtan önemli anahtar kelimeleri Anahtar Sözcükler alanına giriyoruz.

Makaleyi kaydetmeden önce makalemize birkaç medya dosyası eklemek istiyoruz. İlk olarak sitemize küçük bir JPEG resim yükleyip metnimizin içine ekleyeceğiz. Ardından makalemize bir de ses dosyası ekleyeceğiz. Siz alternatif olarak bir Flash dosyası da ekleyebilirsiniz.

Öncelikle imleci makalenizin içinde

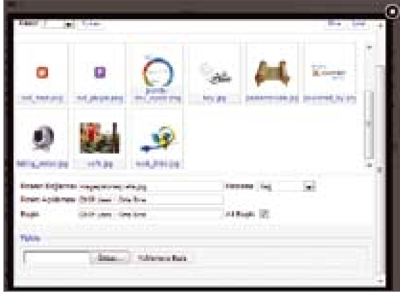
Yüklemek istediğiniz resmi seçmek için alttaki Gözat düğmesine tıklayın.

resmin görünmesini istediğiniz noktaya yerleştirin. Resmimizi makalemize eklemek için önce sisteme yüklemeliyiz (upload etmeliyiz). Metin kutusunun sol altındaki "Resim" düğmesine tıklayın. Bu düğmeye tıkladığınızda sitenizin varsayılan medya klasöründe bulunan resimlerin ön izlemelerini görebileceğiniz bir pencere açılacaktır.

Biz yeni bir resim yüklemek istiyoruz, bu yüzden pencerenin Yükle başlıklı alt kısmını kullanacağız. Gözat düğmesine tıklayıp bilgisayarınızdan resminizi seçtikten sonra Yüklemeye Başla düğmesine tıklayın. Birkaç saniye içinde yeni resminizin ön izlemesi otomatik olarak resimler arasında görünecektir. Bu arada Joomla!'nın otomatik bir yeniden boyutlandırma fonksiyonu olmadığını hatırlatmalıyız. Yani resimlerinizi sisteme yüklemeden önce kendiniz Photoshop ya da başka bir programda yeniden boyutlandırmalısınız.

Resminizi eklemek üzere seçmek için üzerine tıklayın. Resim Bağlantısı satırı resmi seçtiğinizde otomatik olarak dolacaktır. Bizim örnek resmimizin yolu images/stories/vefa.jpg olarak görünüyor.

Arama motorları ve erişilebilirlik açısından önem arz eden resim açıklamasını girmeyi unutmuyoruz. Arama motorları genel olarak bir grafiğin içeriğini "göremez", ama resmin metin şeklindeki HTML "alt" etiketine girilen değeri okuyarak resmin içeriği hakkında bilgi edinebilirler. Resim açıklamasına girdiğiniz açıklama "alt" değerini belirler. Resim başlığı olarak

genellikle açıklama satırını kopyalamanız yeterlidir. Başlık satırının resmin altında bir alt yazı olarak görünmesini istediğimiz için Alt Başlık seçeneğini de işaretliyoruz. Hizalama ayarını kullanarak resmin yazının soluna mı sağına mı hizalanacağını belirleyebiliriz. Son olarak, resmi imlecin bulunduğu noktaya eklemek için pencerenin sağ üst köşesindeki Ekle düğmesine tıklıyoruz.

Makalemiz artık yayımlanmaya hazır ve makaleyi Joomla! veritabanına kaydetmek için sağ üst köşedeki Kaydet düğmesine tıklıyoruz. Artık sitenizin ana sayfasına girerek yeni eklediğiniz makaleyi sitede görebilirsiniz. Yalnız ana sayfaya girdiğinizde makalenizin üstünde "Administrator tarafından yazıldı." notunu göreceksiniz. Buraya kendi adınızı yazmak için Kullanıcı Yöneticisi'ne girin Administrator hesabına tıklayıp İsim kısmına kendi adınızı (ya da sitede ne şekilde görünmesini istiyorsanız o adı) yazın.

Eklediğiniz resim, makalenizin içinde görünecektir.

STATİK MAKALE EKLEME: Joomla!'nın kategorizasyon özelliklerini anlamak için bir kategorize edilmemiş makale eklemeyi deneyelim. Kategorize edilmemiş bir içerik ekledikten sonra bu sayfanın linkini menülerinizden birine ekleyerek her zaman ulaşılabilmesini sağlayabilirsiniz. Böyle bir sayfaya örnek olarak Kullanım Koşulları sayfasını gösterebiliriz.

Bölümler ve kategoriler sitenizin içeriğine göre özel olarak organize edildiği için; kullanım koşulları, lisans, künye gibi sayfaları hiyerarşi içinde koyacak bir yer bulamayabilirsiniz. Bu durumda içerikleri kategorize etmeden kaydetmelisiniz.

İstediğiniz içeriği içeren ve özelliklerini istediğiniz şekilde ayarladığınız yeni bir makale oluşturun. Bölüm ve Kategori alanlarını "Kategorize Edilmemiş" olarak bırakmayı unutmayın.

Statik makale eklemek için bölüm listesinden Kategorize Edilmemiş'i seçmelisiniz.

İçeriği menülere ekleme

Joomla!'nın makaleler üzerine kurulu bir sistem olduğunu söylemek mümkün, ama makalelere erişmek ve onları görün-

tülemek için menü sisteminin büyük önemi var. Kullanıcının bir bölüme, kategoriye ya da belgeye erişebilmesi için o öğenin mutlaka bir menüye bağlanması (linklenmesi) gerekir. Joomla!'da menüler tıpkı masaüstü uygulamalarında olduğu gibi yatay veya dikey olarak ekranda sıralanan çeşitli linklerden oluşabilirler.

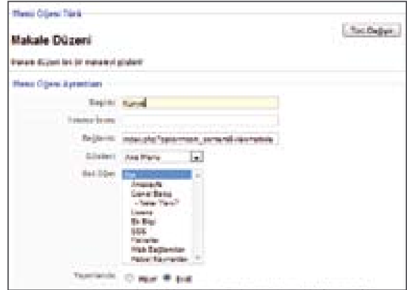
KATEGORİZE EDİLMEMİŞ MAKALE İÇİN MENÜ ÖĞESİ OLUŞTURMAK: Kategorize edilmemiş makaleler için ziyaretçiyi doğrudan makaleye yönlendiren bir menü oluşturabilirsiniz. Bu menü öğesi, Ana Menü altında tek bir menü öğesi olarak oluşturulacaktır. İşe başlamak için Menü Yöneticisi'ni açın ve Ana Menü'nün Menü Öğeleri sütunundaki Menü Öğesini Düzenle simgesine tıklayın. Yeni bir menü öğesi oluşturmak için sağ üstteki Yeni simgesine tıklayın. Karşınıza gelen ekranda, menü öğelerine bağlanabilecek tüm içerik türleri listelenecektir. Makale seçeneklerini genişletmek için İç Bağlantı başlığı altındaki Makale linkine tıklayın.

Menü öğesi ekleme ekranı, mevcut menü öğesi türlerinin bir listesini sunuyor.

Menü öğesi türü listesinden direkt bir menü linki oluşturmak için Makale Düzeni'ni seçin. Menü öğesinin başlığını Kullanım Koşulları ya da kategorize edilmemiş makalenizin başlığı olarak ayarlayın. Göster ve Üst Öğe ayarlarını olduğu gibi (sırasıyla Ana Menü ve Üst) bırakın.

Ekranın sağ üst kısmında Makale Seç alanını ve bu alanın hemen yanında Seç düğmesini göreceksiniz. Seç düğmesine tıkladığınızda karşınıza bir açılır pencere gelecektir. Kategorize edilmemiş makalenizin başlığına tıklayarak o makaleyi seçin. Makaleyi seçtiğinizde menü öğesi ekleme sayfasına geri döneceksiniz ve Makale Seç alanında seçtiğiniz makalenin başlığı görüntülenecektir.

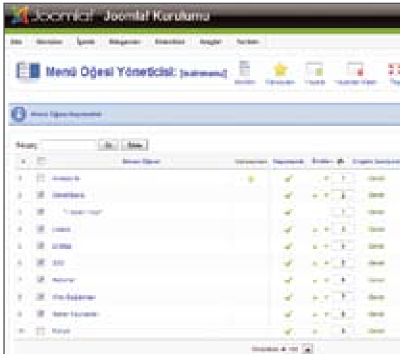
Bu makale için gelişmiş özellikleri değiştirmenize gerek yok, o yüzden yeni menü öğenizi kaydetmek için sağ üstteki Kaydet düğmesine tıklayın.

Şimdi Joomla! sitenizin ana sayfasına girerseniz Ana Menü'nün en altındaki Kullanım Koşulları adlı menü öğesini göreceksiniz. Makaleye giden bu linke tıkladığınızda makalenin herhangi bir bölüm ya da kategori bağlantısı olmadan açıldığı-

nı görebilirsiniz. Aynı şekilde istediğiniz kadar direkt menü öğesi ekleyebilirsiniz. Ancak siteye her makale eklediğinizde bir menü öğesi oluşturmanız elbette mantıklı bir iş değildir; bunun yerine kullandığınız içerik yönetim sisteminin makaleleri otomatik olarak bir araya toplayabilmesi gerekir. Joomla!, yeni makalelerinizden oluşan bir kategorinin içeriğini otomatik olarak bir menü öğesine atayabilir. Bunun için Kategori adlı menü öğesi türünü kullanacağız.

KATEGORİ MENÜSÜNÜ GÖRÜNTÜLEMEK: Ana menünüze belli bir kategorideki bütün makaleleri görüntüleyecek bir menü öğesi ekleyebilirsiniz. Ancak öncelikle ana menünüzdeki artık mevcut olmayan örnek verilere işaret eden öğeleri temizlemeniz doğru bir davranış olacaktır.

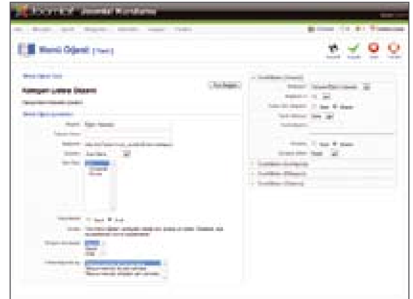
Menü Yöneticisi'ni açıp Ana Menü'nün yanındaki Menü Öğeleri düğmesine tıklayarak işe başlayın. Mevcut öğelerin listesi karşınıza geldiğinde Anasayfa ve Kullanım Koşulları dışındaki tüm menü öğelerini (Genel Bakış, Neler Yeni?, Lisans, Ek Bilgi, SSS, Haberler, Web Bağlantıları, Haber Kaynakları) seçin. Bu öğeleri silmek için Çöp düğmesine tıklayın.

Sitenizin ana sayfasını yeniden yüklerseniz artık ana menüde sadece iki menü öğesi kaldığını göreceksiniz. Kırık linklerden oluşan menü öğelerini temizlediğinize göre artık ana menüye yeni menü öğeleri eklemenin vakti geldi. Ana Menü öğeleri ekranındayken yeni bir menü öğesi eklemek için Yeni simgesine tıklayın.

Aynen direkt link içeren menü öğesini oluşturduğunuz şekilde İç Bağlantı > Makale başlığına tıklayın. Bu sefer Kategori Listesi Düzeni seçeneğini seçin. Bunu seçtiğinizde kategorinizdeki makaleler bir liste halinde kullanıcının karşısına sunulacaktır. Kategori Blog Düzeni'ni seçerseniz makaleleriniz iki sütuna ayrılmış kutucuklar halinde ve giriş metinleriyle birlikte görünecektir. Daha önce tek makale düzenini seçtiğinizden biraz daha farklı görünen bir ekranla karşılaşacaksınız. Ekranın sağ tarafında göreceğiniz Özellikler (Temel) kısmından makale görünümünüzün yapılandırmasını yapabilirsiniz.

Menü öğesine bir isim vererek işe baş-

layın. Bir okul sitesi olacak sitemiz için eğitim haberleri içeren bir kategoriyi menümüze eklemek istiyoruz; bu yüzden menü öğemizin başlığını "Eğitim Haberleri" yapıyoruz. Ayrıca Özellikler (Temel) bölümünden de Kategori ayarını eğitimhaberlerini kaydettiğimiz kategori olan Eğitim Haberleri olarak seçiyoruz.

Menü öğesinde yapmak isteyebileceğiniz diğer ayarları da tamamladıktan sonra Kaydet düğmesine tıklayın. Mevcut menü öğelerini listeleyen ekran karşınıza gelecek ve menü öğeniz listenin en altına eklenmiş olacaktır. Bu menü öğesinin Kullanım Koşulları linkinin üstünde görünmesini istediğimiz için Sırala sütunundaki yukarı ok simgesine tıklıyoruz. Ana sayfayı yenilediğinizde menünüzün güncellendiğini göreceksiniz.

Yukarı ok düğmesine tıklayarak Eğitim Haberleri'ni bir üst sıraya taşıyabilirsiniz.

Şablon yükleme

Joomla! sitenizin görünümünü, yani tasarımını değiştirmenin en kolay yolu özelleştirilmiş bir şablon (template) indirip yüklemektir. Web siteniz için yeni ve yüksek kaliteli şablonlar sunan pek çok ücretsiz ve ücretli site bulunmaktadır. Kaliteli tasarımlar için genellikle cüzi bir miktar parayı gözden çıkarmanız gerektiğini hatırlatmalıyız. Bu bölümde, sitenizin hedef kitlesine uygun bir görünüme sahip olmak için şablonları nasıl indirip yükleyebileceğinizi göreceğiz.

Joomla! sitenizin tasarımını belirleyen şey kullandığınız Joomla! "şablon"udur. Standart bir Joomla! kurulumunda varsayılan olarak rhuk_milkyway adlı şablon seçili gelir. Joomla!'nın şablon sistemi o kadar etkilidir ki, sadece birkaç tıklamayla yeni bir şablon seçerek sitenizin görünümünü saniyeler içinde komple değiştirebilirsiniz.

İşe başlamak için önce bir şablon bulup indirmeniz gerekir. Joomla! için kaliteli şablonlar sunan ve abonelik sistemiyle çalışan çok sayıda şablon sağlayıcı bulunmaktadır. Ücretsiz binlerce şablon için www.joomla24.com adresini ziyaret edebilir ya da Google'da "free joomla templates" şeklinde bir arama yapabilirsiniz. Çeşitli şablon geliştiricileri tarafından tasarlanmış ücretli ve ücretsiz şablonlardan bir

Joomla24.com sitesinde bulunan binlerce bedava şablonu Template Gallery linkine tıklayarak görebilirsiniz.

derleme görmek için www.bestofjoomla.com'un Joomla Templates bölümüne göz atabilirsiniz.

İndirdiğiniz şablonlar çoğunlukla ZIP veya tar.gz arşivi olarak sıkıştırılmış olacaktır. Joomla! bu arşiv biçimlerini kendi içinde çözebildiği için dosyaları kendi sabit diskinizde açmanıza gerek yoktur. Joomla!'ya arşiv dosyasını gönderdiğiniz zaman sistem otomatik olarak şablon dosyalarını çıkaracak ve gereken yerlere kopyalayacaktır.

Bir şablon genel olarak PHP kodları, stil dosyaları (CSS) ve resimlerden ibaret çeşitli dosyalardan oluşur. Şimdi örnek olarak Joomla24.com sitesinden bir şablon indirip sitemize yükleyelim. Biz örnek olarak Inter adlı şablonu (www.joomla24.com/option,com_remository/Itemid,4/func,fileinfo/id,4033.html) indireceğiz. Siz de bu şablonu veya beğendiğiniz herhangi bir şablonu Download linkine tıklayarak indirip sabit diskinize kaydedin.

Mevcut şablonunuzu değiştirmek için önce Eklenti Yöneticisi'ni kullanarak şablonunuzu sisteme yüklemeniz gerekecek. Eklenti Yöneticisi'ne ulaşmak için Eklentiler menüsünden Kur/Kaldır'a tıklayın. Dosya Paketi Yükle kısmındaki Gözat düğmesine tıklayıp indirdiğiniz dosyayı seçin ve Dosya Yükle & Kur düğmesine tıklayın.

Birkaç saniye içinde karşınıza şablonun başarıyla yüklendiğini belirten bir ekran gelecektir. Şimdi Eklentiler > Şablon Yöneticisi linkini kullanarak Şablon Yöneticisi'ne girin. Varsayılan olarak rhuk_milkyway adlı şablonun seçili olduğunu göreceksiniz. Sitenizin şablonunu değiştirmek için bir şablon adının solundaki seçim düğmesine tıklayıp sağ üstteki Varsayılan düğmesine tıklamanız gerekiyor.

BİLGİ

Joomla! 1.0 uyumluluğu için uyumluluk modu

Web'de hala Joomla!'nın 1.0 sürümü için geliştirilmiş pek çok güzel şablon bulunmakta. Joomla! 1.5'in geliştiricileri, şablon sisteminin tamamen yeniden tasarlanması gerektiğini bildikleri kadar geriye uyumluluğun ne kadar önemli olduğunu da biliyorlardı; böylece 1.5'e uyumlu olacak şekilde yeniden kodlanmayan şablonlar da Joomla! 1.5'te kullanılabilecekti. İşte bu nedenle "uyumluluk modu" geliştirildi.

Joomla! 1.5'te uyumluluk modunu etkinleştirmek için Eklentiler > Uyumlu Ek Yöneticisi'nden Sistem – Geri Uyumluluk adlı eki etkinleştirebilirsiniz. Ancak 1.5 için özel olarak geliştirilmiş bir şablon kullanıyorsanız ve uyumluluk moduna gereksinim duyan başka bileşenler de kullanmıyorsanız bu özelliği etkinleştirmemenizi öneririz, böylece yeni sistemin getirdiği performans artışından yararlanabilirsiniz.

Şimdi yeni bir tarayıcı penceresinde web sitenizi tekrar açın; sitenizin görünümünün baştan sonra değiştiğini fark edeceksiniz. Böylece Joomla! şablonunuzu değiştirerek sitenizin tasarımını kısa yoldan yenilemiş oldunuz. Bu yöntem sayesinde Joomla! tabanlı sitenizin tasarımını her ay yeniden değiştirmeniz bile mümkündür. Ancak siteniz için kalıcı bir tasarım peşindeyseniz ve kaliteli bir şablon arıyorsanız abonelik mantığıyla çalışan ya da tek tek şablon satan ticari Joomla! şablon sitelerine göz atmanızı önemle tavsiye ederiz.

Siteye yazar eklemek

İçerik yönetim sistemlerinin geleneksel web sitelerine kıyasla en büyük avantajı, içeriğin çok kolay bir şekilde yönetilebilmesine olanak tanımasıdır. Sitenizin içeriği üzerinde çalışacak katılımcılara, editörlere ya da yazarlara sahipseniz bu kişilerin Joomla!'ya makale eklemelerine izin verebilirsiniz. Joomla!, kayıtlı kullanıcılarınızın çeşitli rol gruplarına atanarak sitenizi düzenlemelerine veya değiştirmelerine olanak tanır. Dahası, kullanıcılarınız sitenize içerik gönderdikten sonra son yayın onayının sizin tarafınızdan verilmesini ve içeriğin ondan sonra yayına girmesini de sağlayabilirsiniz.

 İPUCU

Şablon Yöneticisi'nde herhangi bir şablonun üzerine farenizi götürerek o şablonun ön izlemesini görebilirsiniz.

Ücretli şablon siteleri

- www.joomlart.com
- www.rockettheme.com
- www.templateplazza.com
- www.gavick.com
- www.shape5.com
- www.itemplater.com
- www.joomlashack.com
- www.joomlajunkie.com

Sitenize içerik girecek birisinin dâhil olabileceği üç genel kategori vardır: yazar, düzenleyici ve yayınlayıcı. Bunun için yeni kullanıcı kaydını kendiniz yapabileceğiniz gibi mevcut üyelerinizden birini de düzenleyerek yetki verebilirsiniz. Örnek olarak yönetim panelinden Kullanıcı Yöneticisi'ne girip Yeni düğmesine tıklayın. İsim alanına Salim Karaca, kullanıcı adına salimk, e-posta adresine de bir e-posta adresi yazıyoruz. Grup kısmından Düzenleyici'yi seçiyoruz. Bu yeni grup seçimi, bu kullanıcının sitenize içerik ekleyebilmesini sağlayacaktır. Kullanabileceğiniz grup seçenekleri şunlardır:

- **Yazar:** Kullanıcı sitenize yeni içerik girebilir, ancak içeriği sizin onaylayıp yayına almanız gerekir.
- **Düzenleyici:** Kullanıcı sitenize yeni içerik girebilir ve başka kullanıcılar tarafından girilen içerikleri düzenleyebilir, ancak içeriği sizin onaylayıp yayına almanız gerekir.

Grup listesinden bir grup seçerek kullanıcıyı o gruba atayabilirsiniz.

• **Yayınlayıcı:** Kullanıcı sitenize yeni içerik girebilir, başka kullanıcılar tarafından girilen içerikleri düzenleyebilir ve içerikleri yayına alabilir.

Genel Arka-Uç Birimi listesinden bir grup seçerseniz kullanıcılar sitenizin yönetim paneline girerek işlem yapabilirler.

• **Düzenleyici:** Burada bir çeviri hatasından söz edebiliriz, zira ön-uçtaki düzenleyici (editor) ile arka-uçtaki düzenleyici (manager) aynı şey değildir. Arka-uçtaki düzenleyici, arka-uca erişim yetkisine sahip bir "yayınlayıcı" olarak düşünebilir. Düzenleyiciler sitenizin yönetim paneline girerek makale ekleyebilir ve mevcut makaleleri düzenleyebilirler.

• **Yönetici:** Yöneticiler düzenleyicilerin tüm yetkilerinin yanı sıra ayarları değiştirme; bileşen, modül ve eklenti yükleme yetkilerine sahiptir. Ancak site şablonlarını ve genel yapılandırmayı düzenleyemezler.

• **Süper Yönetici:** Süper yöneticiler sistem üzerinde mevcut TÜM yetkilere sahiptir. Süper yönetici hesapları sadece başka bir süper yönetici tarafından oluşturulabilir. Bu yetkiyi site sahipleri dışında birisine vermenizi tavsiye etmeyiz.

Biz sitemizin editörlerinin yönetim paneli üzerinden makale ekleyebilmelerini ve makalelerini kendi kendilerine yayımlayabilmelerini istiyoruz, bu yüzden onları arka-uca erişebilen düzenleyici grubuna atayacağız. Bunun için Grup listesinden Genel Arka-Uç Birimi altındaki Düzenleyici'yi seçin ve kullanıcıyı kaydedin. Artık editörleriniz www.siteadresi.com/administrator/ adresine kendi hesap bilgileriyle girerek yeni makale ekleyebilecekler. Yazarlarınızın sitenize sadece makale ekleyebilmelerini, ancak makalelerin sizin denetiminizden geçerek yayımlanmasını istiyorsanız Grup listesinden Yazar'ı seçin. Artık bu kullanıcı sitenizin ön yüzüne normal şekilde kullanıcı girişi yaptıktan sonra herhangi bir bölüm ya da kategori menüsüne tıkladığında makale listesinin hemen altında "Yeni" linkini görecektir. Kullanıcı bu linke tıklayarak makalesini görsel editörde yazıp kaydedebilir.

Gönderilen makaleler sitenizin yönetici panelindeki Makale Yöneticisi'nde yayımlanmamış olarak görünür. İlgili makalenin Yayınlandı sütununda görünen X işaretine tıklayarak o makalenin yayımlanarak sitenizde görünmesini sağlayabilirsiniz.

Yazarlar bir kategorinin içine girdikten sonra "yeni" simgesine tıklayarak yeni makale gönderebilirler.

Joomla! yönetimi

Joomla! yüklü web sitenizi yönetmeniz, web tabanlı arayüz sayesinde çok kolay!

Joomla! kullanmanın en güzel yanlarından biri, CMS'lerin sunduğu site yönetimi kolaylıklarından faydalanabilmektir. Hemen hemen tüm site yönetimi fonksiyonlarına web tarayıcınız üzerinden ulaşabilir, içeriğinizi ve sistem yapılandırmasını rahatlıkla değiştirebilirsiniz.

Joomla!'nın yönetimi arabirimi, her sorumluluk alanına farklı bir bölümden ulaşabileceğiniz şekilde tasarlanmıştır. Örneğin Şablon Yöneticisi'ni kullanarak tüm şablonlarınızı yapılandırabilir, Kullanıcı Yöneticisi'ni kullanarak yeni hesaplar açabilir veya hesapları yönetebilirsiniz. Joomla! yöneticileri kabaca üç kategoriye ayrılabilir: görünüm yönetimi, içerik yönetimi ve sistem yönetimi.

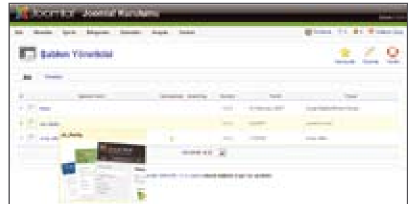
Görünüm yönetimi

Joomla! sitenizin görünümü belirleyen birkaç faktör vardır. Bunlardan en önemlisi, sitenizin tasarımını belirleyen şablondur. Şablon seçimi sitenizin tüm sayfalarının grafiklerini, renk şemasını ve yazı tiplerini belirler. Bu yüzden Şablon Yöneticisi sitenizin görünümünün büyük kısmını kontrol eder.

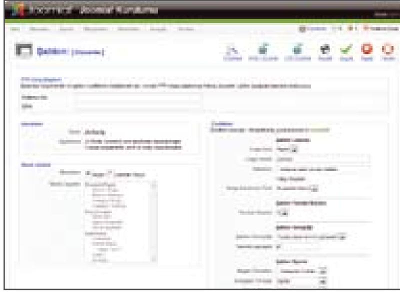
Şablon seçimine ek olarak, seçilen dil de sitenizin görünümünde önemli rol oylar. Latin harflerini kullanan dilleri seçtiğinizde sitenizin görünümünde ciddi bir değişiklik olmayabilir ama Çince gibi sağdan sola yazılan bir dille site yaparsanız sitenizin görünümü ciddi biçimde değişir.

ŞABLON YÖNETİCİSİ: Eklentiler > Şablon Yöneticisi yolundan ulaşabileceğiniz Şablon Yöneticisi, hem sitenizin varsayılan şablonunu seçmenizi hem de şablonunuzun indeks dosyasını ve stil dosyasını düzenlemenizi sağlar. Farenizi bir şablonun üzerine götürerek o şablonun ön izlemesini görebilirsiniz.

Bir şablonun adına tıklarsanız o şablonun yapılandırma sayfası açılır. Bu sayfada şablonun isim ve kısa açıklamasını görebilir, sağ taraftan şablonun ayarlanabilir özelliklerini değiştirebilirsiniz. Varsayılan olmayan bir şablonun düzenleme ekranına girerseniz Menü Atama bölümünü kullanarak o şablonu istediğiniz menü öğelerine atayabilirsiniz (birden fazla menü öğesini seçmek için Ctrl tuşuna basılı tu-

Şablon Yöneticisi varsayılan bir şablon seçmenizi ve şablonu düzenlemenizi sağlar.

Şablon yapılandırma ekranından şablon izin veriyorsa tasarımın rengini değiştirebilirsiniz.

Şablonun HTML kodlarını Joomla! yönetim paneli üzerinden düzenleyebilirsiniz.

tun). Bu durumda sitenizin ana sayfası ve şablon atanmamış sayfalarında varsayılan şablonunuz görünürken özel şablon atadığınız menü öğelerine tıklandığında sayfanızın tasarımı değişir ve seçtiğiniz diğer şablon görünür. Bu sayede sitenizin değişik bölümleri için farklı tasarımlar uygulayabilirsiniz.

Sağ üstteki HTML Düzenle düğmesine tıkladığınızda sizi basit bir metin editörü karşılar. Bu editörü kullanarak şablonunuzun HTML kodlarında düzenlemeler yapabilir, böylece tasarımınızda küçük değişiklikler yapabilirsiniz. Örneğin indirdiğiniz İngilizce bir şablonu Türkçeleştirmek için bu yöntem kullanılabilir, ancak şablon içinde PHP kodlarını silmemeye ve bilmediğiniz noktalara dokunmamaya dikkat edin.

DİL YÖNETİCİSİ: Eklentiler > Dil yöneticisi yolundan ulaşabileceğiniz Dil Yöneticisi, Joomla!'nızda yüklü bulunan dilleri yönetmenizi sağlar. Joomla! 40'ın üzerinde dil için arabirim desteği sunmaktadır. Joomla!'nın Türkçe desteği Ümit Kenan Gönüllü tarafından geliştirilmekte ve www.joomlatr.org adresinde yayımlanmaktadır.

Dil Yöneticisi'yle sitenizin kendisi ve yönetim paneli için ayrı dil seçenekleri belirleyebilirsiniz.

Joomla! için geliştirilmiş en popüler bileşenlerden biri olan Joom!Fish (www.joomfish.net) bileşeni de çok dilli içeriğinizi yönetmenizi sağlamaktadır. Eğer çok dilli bir site yapmak niyetindeyseniz Joom!Fish bileşenini kullanabilirsiniz. Bu bileşen, manuel çeviri olanağının yanı sıra dinamik olarak oluşturulan içeriğin tüm dillerdeki versiyonlarını tek bir veritabanında tutmanızı sağlar. Böylece ziyaretçileriniz tek bir tıklamayla sitenizin dilini değiştirebilir, sayfaları kendi dillerinde göre-

bilirler (Elbette çevirileri sizin önceden girmeniz kaydıyla).

Joomla!'nın Türkçe sürümünü kurduysanız Dil Yöneticisi'nde Türkçe ve İngilizce seçeneklerini görebilirsiniz. Yeni dillerse Dil Yöneticisi'nden değil, Eklentiler > Kur/Kaldır menüsünden yüklenir. Joomla! için dil paketlerini http://joomlacode.org/gf/project/jtranslation/frs/ adresinden indirebilirsiniz. Dil Yöneticisi'ndeki Site ve Yönetici linklerini kullanarak siteniz ve yönetim paneli için ayrı ayrı diller belirleyebilirsiniz. Ayrıca bir makale eklerken gelişmiş özelliklerden dil ayarını değiştirerek o içeriğin sadece ilgili dilde görünmesini sağlayabilirsiniz.

İçerik yönetimi

İçerik yönetimi, Joomla! yöneticisi olarak yapacağınız en önemli işlerden biridir. Site yöneticisinin bölümleri, kategorileri, makaleleri ve medyaları yönetmesi ve zaman zaman yenilerini eklemesi gerekir. İçerik yönetimi Joomla!'da yapılacak en önemli iş olduğu için Joomla!'nın 1.5 sürümü bu konuda oldukça geliştirilmiştir.

MAKALE YÖNETİCİSİ: Makale Yöneticisi'ni bir önceki bölümde detaylı olarak ele almış ve kategorize edilmiş ya da edilmemiş içerikleri nasıl sitenize ekleyeceğinizi göstermiştik. İncelemediğimiz tek fonksiyonsa arşivleme fonksiyonuydu.

Bütün büyük siteler bir süre sonra çok fazla makalenin oluşturduğu karmaşadan muzdarip olurlar. Artık ihtiyaç duymadığınız, ama bir süre sonra ihtiyacınız olabilecek ya da silmek istemediğiniz makaleleriniz varsa onları Arşiv Yöneticisi'ne gönderebilirsiniz. Bunun için makalelerin sonundaki seçim kutusunu işaretleyip Arşiv düğmesine tıklamanız yeterlidir. Arşivlenen öğeler sitede görünmez ve arama sonuçlarında çıkmazlar. Bu makalelere bir gün yeniden ihtiyacınız olursa öğeleri işaretleyip Arşivden Çıkar düğmesine tıklayabilirsiniz.

Makale Yöneticisi'nden bir veya birkaç makale seçip Özellikler düğmesine tıklayarak o makalelerin genel yapılandırmasını topluca değiştirebilirsiniz.

Makale Yöneticisi sistemdeki yayımlanmış veya yayımlanmamış tüm makaleleri görüntüler.

Özellikler düğmesiyle makalelerin genel ayarlarını değiştirebilirsiniz.

BÖLÜM VE KATEGORİ YÖNETİCİLERİ: Bölüm Yöneticisi ve Kategori Yöneticisi'ni geçen bölümde incelediğimiz için bu bölümde tekrar ele almayacağız. Bu yöneticilerin, makalelerin depolanacağı bölüm ve kategorileri oluşturmak için kullanıldığı belirterek bir sonraki yöneticiye geçiyoruz.

ÖN SAYFA YÖNETİCİSİ: "Ön sayfa" sitenizin ana sayfasıdır ve herhangi bir bölüm ya da kategoriden içerik ya da kategorize edilmemiş içerik ön sayfada gösterilebilir. Bu nedenle ön sayfanın kendine has bir yöneticisi vardır.

İçerik > Ön Sayfa Yöneticisi yolundan ulaşabileceğiniz Ön Sayfa Yöneticisi, Makale Yöneticisi'yle aynı şekilde çalışır; makalelerin yayımlanmasına, yayından kaldırılmasına, sıralanmasına ve arşivlenmesine olanak tanır. Ön Sayfa Yöneticisi'ni Makale Yöneticisi'nin filtre özelliği gibi çalışan ve sadece ön sayfadaki makaleleri düzenleyebileceğiniz bir yönetici olarak düşünebilirsiniz.

ORTAM YÖNETİCİSİ: Ortam Yöneticisi her türlü medyayı (sesler ve videolar da dâhil olmak üzere) yönetebilmesine rağmen Joomla! sahipleri genellikle Ortam Yöneticisi'ni resimlerini yönetmek için kullanırlar. Ortam Yöneticisi'ne pek çok dosya formatını yükleyebilirsiniz. Yükleyebileceğiniz bazı dosya uzantıları şunlardır: .bmp, .csv, .doc, .epg, .gif, .ico, .jpg, .odg, .odp, .ods, .odt, .pdf, .png, .ppt, .swf, .txt, .xcf, ve .xls. Yüklenebilecek uzantılar, Genel Yapılandırma'nın Sistem sekmesindeki İzin Verilen Uzantılar alanından değiştirilebilir.

Ön Sayfa Yöneticisi, herhangi bir bölüm ya da kategoriden olup da ön sayfada görüntülenen tüm makaleleri listeler.

Varsayılan olarak yeni yüklediğiniz dosyalar images klasörüne yüklenir. Linux tabanlı bir sunucuda resim klasörünün yolu genellikle /home/kullanıcı/public_html/images/ gibi bir yol olur. Makalelere eklenen resimlerse genellikle stories alt klasöründe saklanır.

Ortam Yöneticisi'nde klasör yolunun sağ tarafındaki boşluğa yeni bir klasör ismi yazıp Klasör Oluştur düğmesine tıklayarak yeni bir klasör oluşturabilirsiniz. Dosya Yükle bölümünü kullanarak sisteme yüklediğiniz dosyaların tümünü makalelerinize ekleyebilirsiniz. Bunun için makale düzenleme kutusunun altındaki Resim düğmesini kullanabilirsiniz. Resmin siteniz üzerindeki konumu makaleye otomatik olarak eklenecektir.

ÇÖP KUTUSU YÖNETİCİSİ: Tıpkı Windows gibi masaüstü işletim sistemlerinde olduğu gibi, Joomla!'da da silinen bir dosya anında sistemden silinmez. Bir öğeyi sildiğinizde o öğe aslında çöp kutusuna gönderilir. İçerik > Makale Çöp Kutusu komutuyla erişebileceğiniz çöp kutusu yöneticisin-

den öğeleri kalıcı olarak silebilir ya da öğeleri silinmeden önceki konumlarına geri döndürebilirsiniz. Sık sık makale siliyorsanız çöp kutusunu zaman zaman boşaltmanız faydalı olacaktır.

Sistem yönetimi

Diğer yöneticilere kıyasla sistem yönetimiyle ilgili ayarların sayısı daha fazladır. Bir Joomla! sitesi on binlerce ziyaretçi için bilgi kaynağı olabilir, ama bunun için sitenin yapılandırmasının doğru şekilde yapılması gerekir.

DENETİM MASASI: Denetim Masası (Kontrol Paneli) yöneticinin en sık kullanılan yönetim araçlarına ulaşabileceği merkezi bir paneldir. Bu sayfaya yönetici arabiriminin ana sayfası diyebiliriz. Denetim Masası'ndaki (ve yönetim arabirimindeki pek çok sayfadaki) Önizleme linki sitenizin ana sayfasına ulaşmanızı sağlayan bir kısayoldur.

Sayfanın sağ tarafındaki Hoşgeldiniz mesajında Joomla! ile ilgili kısa bilgiler ve bu mesajı nasıl silebileceğiniz anlatılmaktadır. Yönetici paneline girdikten sonra bu mesajı silerek yer kazanabilirsiniz. Hoşgeldiniz panelinin hemen altındaki yönetici panellerini kullanarak oturum açmış kullanıcılar, sitenizin en popüler makaleleri, yeni eklenen makaleler ve genel menü istatistikleri gibi bilgilere ulaşabilirsiniz.

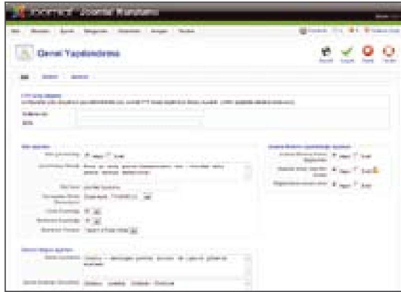

Hoşgeldiniz mesajını silmeye ilgili yönerge yine bu mesajın içinde yer almaktadır.

GENEL YAPILANDIRMA: Site menüsündeki Genel Yapılandırma seçeneğiyle ulaşabileceğiniz Genel Yapılandırma Yöneticisi sitenizin genel ayarlarını barındırır. Bu ayarlar, sitenizin meta verilerinden FTP giriş bilgilerine kadar her şeyi ayarlamanızı sağlar. Genel yapılandırma üç bölüme ayrılmıştır: Site, Sistem ve Sunucu. Bu sekmelere Genel Yapılandırma başlığının hemen altındaki linklerden ulaşabilirsiniz. Genel Yapılandırma'ya girdiğinizde varsayılan olarak site ayarları karşınıza gelir.

SİTE AYARLARI: Site ekranı, ilk kurulum sırasında ayarlamış olduğunuz bazı seçenekleri içerir. Bu ayarlar dışında üstveri (meta) ayarları, arama motoru uyumluluğu (SEO) ayarları ve besleme (feed) ayarları bulunmaktadır. Site ayarları ekranınızı kullanarak sitenizi geçici olarak ziyaretçilere kapatabilir ve ziyaretçilerinize gösterilecek mesajı ayarlayabilirsiniz. Sitenizde bakım veya sürüm güncellemesi yaparken bu seçeneği kullanmanız faydalı olacaktır.

Daha faydalı ayarlardan biriyse Arama Motoru Uyumluluğu Ayarları çerçevesinde bulunmakta. Buradaki Arama Motoru Dostu Bağlantılar ayarını Evet yaparsanız,

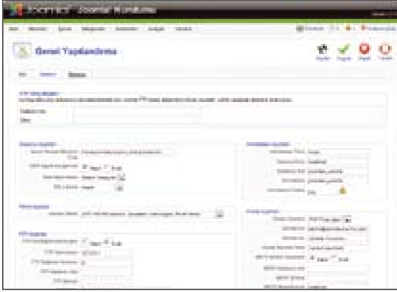
sitenizde bir sayfaya girildiğinde görünen adres http://www.joomla.org/index.php?option=com_content&view=category&id=33&Itemid=53 gibi karmaşık bir adres değil de http://www.joomla.org/content/view/12/26/ gibi daha anlaşılır ve hoş görünümlü sanal bir adresle değiştirilecektir. Çeşitli parametreler içeren ilk adres, bazı arama motorları tarafından doğru şekilde tanınıp indekslenemeyebilir, bu nedenle arama motoru dostu bağlantıları kullanmanızda her zaman fayda vardır. Eğer sunucunuzda Apache adlı web sunucusu kullanılıyorsa (hosting sağlayıcınızdan öğrenebilirsiniz) "Apache mod_rewrite'ı Kullan" seçeneğini de etkinleştirerek performans artışı sağlayabilirsiniz, ancak bu ayarı değiştirmeden önce FTP'ye bağlanıp htaccess.txt dosyasının adını .htaccess olarak değiştirmeyi unutmayın!

SİSTEM AYARLARI: Sistem yapılandırması ekranı sistemin kendisini etkileyen ayarları barındırır. Buradaki ayarların pek çoğu sitenizin performansını etkiler.

Sistem ayarlarının birçoğunun ne işe yaradığı isimlerinden ve üzerine gelindiğinde beliren açıklamalardan anlaşılabilir. Hata Ayıklama Ayarları'nı açarsanız sisteminizde herhangi bir hata oluştuğunda bunu sayfanın en altında görebilirsiniz. Genel kullanıma açık sitelerde bu ayarların açılması tavsiye edilmez.

Ön Bellek Ayarları, sitenizin veritabanından belli bir süre boyunca veri çekmeyerek işlem gücünü ve performansını arttırmayı sağlar. Son 15 dakika (ya da sizin ayarladığınız süre) içinde oluşturulan bir sayfa yeni bir kullanıcı tarafından tekrar talep edilirse, o sayfanın ön bellekteki kopyası okunur ve ziyaretçiye verilir. Ön bellek ayarını kullanarak, çok ziyaretçi alan bir siteniz varsa sitenizin performansını bir miktar artırabilirsiniz. Ön bellek ayarını etkinleştirirseniz public_html klasörünün altındaki cache klasörünü, FTP programınızı kullanarak CHMOD 777 olarak ayarlamayı unutmayın.

SUNUCU AYARLARI: Genel Yapılandırma'nın son sekmesi Joomla! sunucunuzun ayarlarını yapılandırmanıza olanak tanır. Buradaki en kullanışlı seçeneklerden biri, PHP sunucunuz GZIP sayfa sıkıştırmasına

izin veriyorsa bu özelliği etkinleştirebilmenizdir. Bu özelliğin aktif olup olmadığını Joomla! kurulumu sırasında görebilirsiniz.

GZIP fonksiyonu ziyaretçi tarafından istenen sayfayı otomatik olarak sıkıştırır ve ziyaretçinin tarayıcısına sıkıştırılmış sayfayı gönderir, ziyaretçinin tarayıcısı da sıkıştırılmış sayfayı otomatik olarak açar ve böylece sayfanın yüklenmesinde küçük bir hız artışı sağlanmış olur. Günümüzün modern tarayıcılarının hepsi GZIP sıkıştırmasını desteklemektedir.

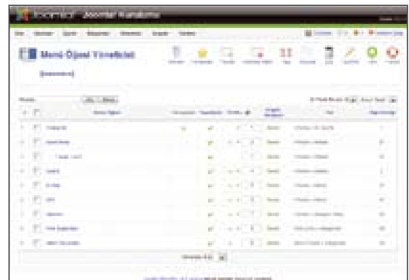
Sitenizden e-posta gönderilmesini (örneğin üyelik onay mesajları) sağlamak için posta ayarlarını yapılandırmanız gerekir. Çoğu sunucu PHP Posta (Mail) fonksiyonunu desteklediği için bu bölüme yöneticinin e-posta adresini girmek dışında yapmanız gereken bir değişiklik yoktur. Siteniz varsayılan ayarlarla e-posta gönderemiyorsa hosting sağlayıcınızdan Posta Yazılımı Yolu'nu öğrenmeniz veya sağlayıcınız Sendmail fonksiyonunu desteklemiyorsa SMTP ayarlarını yapmanız gerekebilir.

KULLANICI YÖNETİCİSİ: Kullanıcı Yöneticisi, yöneticilerin her bir hesaba yetki vermesini ya da yetkilerini düzenlemesini sağlar. Joomla!, birden fazla kullanıcı tarafından yönetilebilecek bir sistem olarak tasarlandığı için bu gibi yetkilendirme işlerini Kullanıcı Yöneticisi'nden rahatlıkla yapabilirsiniz.

Yöneticiler Kullanıcı Yöneticisi'ni kullanarak sitelerine kaydolmuş her kullanıcının, adını, kullanıcı adını ya da şifresini elle değiştirebilirler. Ayrıca Kullanıcıyı Engelle ayarını kullanarak o kullanıcının sitedeki fonksiyonları kullanabilmesini engelleyebilirler. Ayrıca Kullanıcı Yöneticisi'ni kullanarak elle kullanıcı/yönetici hesabı açabilirler.

MENÜ YÖNETİCİSİ: Joomla!'da menüler masaüstü kullanıcı arabirimlerinde olduğu gibi basit açılır menülerden ibaret değildir; Joomla! menüleri kullanıcı arabiriminin ta kendisidir denebilir. Genel olarak, Joomla! sisteminiz üzerinden erişilebilecek her öğenin bir menüye bağlanması gerekir.

Bu bakımdan Menü Yöneticisi, Makale Yöneticisi'yle birlikte Joomla! sisteminin çekirdeğini oluşturur diyebiliriz. Menü

Yöneticisi'ni kullanarak sitenizin içeriğini doğru şekilde menülere dağıtmanız çok önemlidir, zira ziyaretçinin ulaşamadığı bir içerik onlar için yok demektir. Menüleri nasıl düzenleyeceğinizi ve bölüm ya da kategoriler için nasıl menü öğeleri oluşturacağınızı geçen bölümde görmüştük.

Menü Yöneticisi'ndeki her menü, o menünün en üst seviyesini ifade eder. Menüler de bölümler ya da kategoriler gibidir; içinde kendilerine bağlı menü öğelerini bulundururlar. Bir menüdeki öğeleri ulaşmak için Menü Yöneticisi'nde o menünün yanındaki Menü Öğeleri simgesine tıklayın. Menü Öğesi Yöneticisi'ni kullanarak varsayılan menü öğesini belirleyebilir, öğeleri yayımlayabilir ya da yayından kaldırabilir, Sırala sütununu kullanarak öğelerin sıralamasını değiştirebilirsiniz. Joomla!'nın güzel yanlarından biri, o anda kullanmak istemediğiniz ama sonradan ihtiyaç duyabileceğiniz öğeleri silmek yerine yayından kaldırmanızın yeterli olmasıdır. Menüler de kategoriler gibidir; öğeleri bir menüden başka bir menüye kolaylıkla taşıyabilirsiniz. Birkaç menü öğesini seçip Taşı'ya tıkladıktan sonra hedef menüyü seçip tekrar Taşı düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır.

Bir menü öğesini düzenlemek için başlığına tıklamanız yeterlidir. Açılan sayfadaki seçenekler, menü öğesinin türüne göre farklılık gösterecektir. İç bağlantı türleri Joomla! sisteminize bağlı makale veya bileşenlere bağlantı vermenizi sağlar. Dış bağlantı türü, sitenizde Joomla!'ya bağlı olmayan bir adrese ya da harici bir sitede adrese link vermenizi sağlar. Ayraç türü, menü görünümünü düzenlemek amacıyla geçici menü öğeleri oluşturmak için kullanılır.

EKLENTİ YÖNETİCİSİ: Eklentiler menüsündeki Kur/Kaldır linkinden ulaşabileceğiniz Eklenti Yöneticisi, yeni eklentiler yükleyebileceğiniz ya da yüklü eklentileri yönetip kaldırabileceğiniz merkezî bir yöneticidir. Bu yöneticiyi kullanarak bileşenleri, modülleri, uyumlu ekleri, dilleri ve şablonları yönetebilirsiniz. Ayrıca bu öğeleri kaldırma olanağınız da vardır.

Joomla!'nın kurulum öğelerine ulaşıp kurulum yapabileceği üç seçenek vardır:

- **Dosya Paketi Yükle:** En çok kullanılan bu seçeneği kullanarak bilgisayarınızdaki herhangi bir Joomla! eklentisini seçip otomatik olarak yükleyebilirsiniz. Joomla! .zip ya da .tar.gz arşivlerini kendi kendine açabildiğinden dosyaları bilgisayarınızda açmanıza gerek yoktur.
- **Klasörden Kurulum:** Joomla!, sıkıştırılmış arşivinden çıkarılmış dosyaları yerel bir klasörden okuyarak da kurulum yapabilir.
- **Bağlantıdan Kurulum:** Bir bileşenin ya da şablonun tam adresini biliyorsanız bu alana girerek Joomla!'nın eklentiyi otomatik

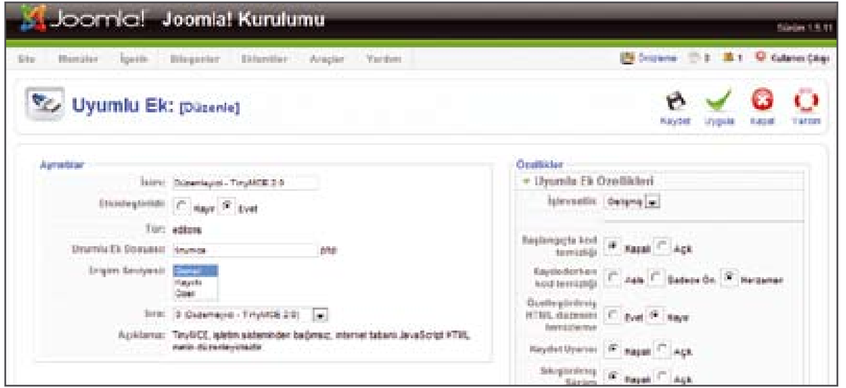
olarak indirip kurmasını sağlayabilirsiniz.

Eklenti yüklendikten sonra doğru eklenti yöneticisini (örneğin bir modül yüklediyseniz Modül Yöneticisi'ni) kullanarak o eklentiyi yönetebilirsiniz. Eklenti Yöneticisi'nin üst kısmındaki sekmeleri kullanarak sisteme yüklediğiniz tüm eklentileri kaldırabilirsiniz. Ancak çekirdek eklenti olarak anılan ve sistemle birlikte gelen eklentileri kaldıramazsınız. Ayrıca bileşen türündeki eklentileri tamamen silmeden yayından kaldırma seçeneğiniz mevcuttur.

MODÜL YÖNETİCİSİ: Modül Yöneticisi sadece modüllerin kendilerini değil, her menüye bağlı modülleri yönetmek için de kullanılır. Joomla!'da bir menü, bir kategori gibi içinde menü öğeleri barındıran özel bir öğedir. Ancak menülerin görünümleri o menüye bağlı modül tarafından ayarlanır. Yeni bir menü oluşturduğunuzda, o menüye bağlı bir modül otomatik olarak oluşturulur. Modül Yöneticisi'ni açtığınızda karşınıza sistemde aktif durumda olan tüm modüllerin listesi gelir. Bir modülün ismine tıkladığınızda modülün yapılandırma ekranı karşınıza gelir. Çoğu modülün yapılandırma ayarları birbirinden farklıdır. Örneğin Reklamlar modülünü etkileyen neredeyse bir düzine özellik bulunmaktadır. Bu özellikler sayesinde Reklamlar modülündeki reklamların hedefini, reklam vereni, görüntülenecek reklam kategorilerini belirleyebilirsiniz.

Modüller genellikle şablonda önceden belirlenmiş konumlarda görünürler. Ancak Joomla!, modüllerin belli menü öğeleri görüntülendiğinde görünecek şekilde ayarlanmasına da izin verir. Yapılandırma ekranının Menü Atama çerçevesinden, modülün hangi sayfalarda görünmesini istediğinizi belirleyebilirsiniz. ("Listeden menü öğesi seçin"i seçtikten sonra Ctrl tuşuna basılı tutarak istediğiniz öğeleri seçin.) Örneğin, bir anket modülünü sadece ana sayfada ve donanım haberleri bölümünde görünecek şekilde ayarlayabilirsiniz.

UYUMLU EK YÖNETİCİSİ: Uyumlu ekler (plugin) Joomla! sisteminin fonksiyonlarını değiştirme gücüne sahip küçük eklentilerdir. Uyumlu ekler, Joomla! sistemiyle kullanıcı arasında durup çeşitli işlevleri yerine getirmek üzere tasarlanmışlardır. Uyumlu Ek Yönetcisi sistemde yüklü uyumlu ekleri yayımlamanıza ve düzenlemenize olanak tanır.

Örneğin TinyMCE adlı metin editörü aslında tinymce adında bir uyumlu ektir. Joomla!'da tüm makaleler veritabanında HTML metinler olarak saklanır. Joomla!'nın sistem çıktısıyla kullanıcı arasında bir düzenleyici uyumlu eki bulunur. Kullanıcı bir makaleyi düzenlemek istediğinde, Joomla! makaleyi veritabanından çeker ve düz HTML kodunu bir düzenleme kutusunda görüntülemeye hazırlanır. TinyMCE bu kodları alır ve görsel bir içeriğe dönüştürür; böylece, örneğin kalın yazılar kalın görünür ve makalenize eklediğiniz resimler makalenin içinde görünür. Benzer şekilde, kullanıcı Kaydet düğmesine tıkladığında TinyMCE görüntülenen içeriği alıp tekrar düz HTML'e dönüştürür ve makaleyi saklaması için Joomla!'ya teslim eder.

Ancak düzenleyici uyumlu eklerinin aksine çoğu uyumlu ek kullanıcı arabirimine herhangi bir işlevsellik kazandırmaz, bunun yerine arka planda gerçekleşen bazı görevlerde rol alırlar. Örneğin kullanıcı yetkilendirmesi ya da arama işlevlerini yerine getiren uyumlu ekler CMS içinde çok önemli rol oynamasına rağmen kullanıcı tarafından görünen bir işleve sahip değildirler.

Uyumlu Ek Yöneticisi'ni kullanarak uyumlu eklerin kullanıcıyla etkileşime girerken karşımıza çıkan ya da arka planda yürüttükleri işlemlerle ilgili özelliklerini değiştirebilirsiniz. Örneğin "Düzenleyici – TinyMCE 2.0" uyumlu ekinin özelliklerine girerek Enter'a bastığınızda yeni paragraf mı yoksa satır mı açılacağını belirleyebilirsiniz. Eğer Joomla! 1.0 sürümü için yazılmış bir bileşen ya da şablon kullanıyorsanız "Sistem - Geri Uyumluluk" adlı uyumlu eki etkinleştirmeniz gerekir. Bunun dışında uyumlu ekler ön tanımlı halleriyle gereken tüm işlevleri yerine getirdikleri için bu yöneticiyle fazla işiniz olmayacaktır.

TOPLU POSTA: Sitenizin yöneticisi olarak

üyelerinize siteyle ilgili bir gelişmeyi ya da düzenlediğiniz bir etkinliği duyurmak veya bülten yollamak amacıyla toplu e-posta göndermek isteyebilirsiniz. Araçlar menüsünden ulaşabileceğiniz Toplu E-posta işlevi belli bir grubun tüm üyelerine topluca mesaj gönderebilmenizi sağlar.

"Alt Gruplara Postala" seçeneğini işaretlerseniz, örneğin Yazar grubunu seçtiğinizde onun alt grubu olan Kayıtlı grubuna da mesajınız gönderilir. Tüm Kullanıcı Grupları seçiliyse grup fark etmeksizin tüm üyeleriniz mesajınızı alır. Mesajınızı HTML olarak başka bir HTML editöründe tasarladıysanız "HTML biçiminde gönder" seçeneğini işaretledikten sonra HTML kodlarınızı Mesaj kutusuna yapıştırmanız yeterli olacaktır.

GENEL DENETİM: Bir makale düzenlenirken otomatik olarak makaleyi düzenleyen kullanıcı tarafından kilitlenir. Kilitli bir makaleyi diğer kullanıcılar düzenleyemezler, böylece aynı anda iki kullanıcının aynı belge üzerinde değişiklik yapması ve bir kullanıcının değişikliklerinin kaybolması engellenmiş olur.

Ancak bazen editörler makalelerini kaydetmeden tarayıcı penceresini kapatır ya da Geri düğmesine tıklarlarsa o makale kilitli kalıp unutulabilir. İşte Araçlar menüsünden ulaşabileceğiniz Genel Denetim işlevi, o anda kilitli olan tüm öğeleri denetleyerek kilitlerinin otomatik olarak açılmasını sağlar. Ancak bu işlevi kullanmadan önce hiçbir editörün gerçekten bir makaleyi düzenlemediğinden emin olmalısınız, aksi halde bu işlevi çalıştırdığınızda editörünüzün yaptığı değişiklikler de kaydedilmeyecek ve boşa gidecektir.

SİSTEM BİLGİSİ: Yardım menüsünden ulaşabileceğiniz Sistem Bilgisi ekranı, sistem yapılandırmasıyla ilgili ulaşabildiği tüm verileri görüntüler. Bilgi ekranı Sistem Bilgisi, PHP Ayarları, Yapılandırma Dosyası, Klasör İzinleri ve PHP Bilgisi olmak üzere beşe ayrılmıştır.

Joomla! güvenliği

Joomla! kurulumunuzun güvenliğini sağlamak için en önemli ipuçlarını açıklıyoruz.

Web güvenli bir yer değildir; bunu aklınızdan çıkarmayın! İnternet sürekli olarak gelişip büyümekte, sitelerin ve sunucuların kullandığı güvenlik yöntemleri günden güne yetersiz kalmaktadır. Hacker dediğimiz sanal korsanlar kendilerini sürekli olarak geliştirmekte, bu da bugün sitenizi koruyan güvenlik önemlerinin yarın yetersiz kalabileceği anlamına gelmektedir. Joomla! tabanlı sitenizin güvenliğini sağlamak için şu noktalara dikkat etmenizi öneriyoruz:

• **Sık sık yedekleme yapın:** Joomla! veritabanınızın ve yedeğinizin zaman zaman yedeğini alıp kendi bilgisayarınızda saklayın. Büyük ve önemli bir siteye sahipseniz en az haftada bir, sık sık güncellenmeyen bir siteye sahipseniz ayda bir yedek alın. Ayrıca otomatik olarak haftalık ya da günlük yedekleme yapan bir hosting sağlayıcıyla çalışın. Hosting sağlayıcınız yedeklerinizi yüklemek için ekstra ücret talep edebilir ama en azından bir hacker saldırısından en az veri kaybıyla kurtulmuş olursunuz.

• **Erken güncelleme yapın:** Joomla! resmi web sitesini (www.joomla.org) veya Joomla Türkiye! web sitesini (www.joomlatr.org) sık sık takip edin, böylece güncelleştirmelerden en kısa sürede haberdar olabilirsiniz. Bir RSS okuyucu kullanıyorsanız bu sitelerin RSS akışlarına abone olarak yeniliklerden anında haberdar olabilirsiniz. Zamanında güncelleme yapmanız sizi yeni keşfedilen açıklardan koruyacak ve sitenizin eski sürümde bulunan açıklar sayesinde hack'lenmesini önleyecektir. Joomla! kurulumunuzu güncellemek son derece basittir: Joomla!'nın son sürümünü www.joomlatr.org adresinden indirdikten sonra, arşivin içinden çıkan tüm dosyaları FTP sunucunuzdaki eski dosyaların üzerine yazdık-

cPanel'de Yedekleme Sihirbazı'nı kullanarak sitenizin yedeğini indirebilirsiniz.

tan sonra yönetim paneline bir kez giriş yapmanız Joomla!'yı güncellemek için yeterli olacaktır.

• **Eklentilerinizi güncel tutun:** Aynen Joomla! kurulumunuzda olduğu gibi, sonradan yüklediğiniz üçüncü parti bileşen ve uyumlu ekleri de güncel tutmalısınız. Bunun için bu eklentilerin web sitelerini zaman zaman ziyaret etmeniz ve yeni sürümler çıktığında güncelleme yönergelerine dikkat ederek güncelleme yapmanız gerekir.

• **Varsayılan yönetici kullanıcı adını değiştirin:** Joomla!'yı ilk kurduğunuzda oluşturulan süper yönetici hesabının kullanıcı adı her zaman "admin" olacaktır. Şifrenizi kırmaya çalışan hacker'lar genellikle kullanıcı adınızın admin olduğunu varsayacak ve bu hesap üzerinde yoğunlaşacaklardır, yani yöneticinin kullanıcı adını değiştirerek şifrenizin kırılma ihtimalini 2 kat azaltabilirsiniz. Kullanıcı adınızı değiştirmek için Kullanıcı Yöneticisi'ni kullanmanız yeterli olacaktır.

• **Güçlü bir şifre seçin:** Şifreniz en az 8 karakterden oluşsun ve büyük harf, küçük harf ve rakam içersin. Doğum tarihiniz, çocuğunuzun ve ya da evcil hayvanınızın adı gibi şeyleri şifre olarak kullanmayın. Örnek bir güçlü şifre: f84KSjs3

Web sunucunuzu kendiniz kuruyorsanız docs.joomla.org/Security_Checklist_2_-_Hosting_and_Server_Setup adresinde detaylı bir yapılandırma kılavuzu bulunmakta.

 Nasıl yedekleme yapılır?

Hosting sağlayıcınız otomatik olarak günlük ya da haftalık yedek alıyor olsa bile sizin de sitenizin güncel bir yedeğini bilgisayarınızda saklamanızda fayda vardır. Genellikle hosting sağlayıcınızın size sunduğu kontrol panelini kullanarak sitenizin güncel bir yedeğini otomatik olarak oluşturup bilgisayarınıza indirebilir, ihtiyaç duyulması halinde yine panelinizi kullanarak elinizdeki yedeği geri yükleyebilirsiniz.

Bizim örnek olarak kullandığımız hosting sağlayıcısı Linux tabanlı host'larda sıklıkla kullanılan cPanel adlı bir kontrol panelini kullanıyor. Bu paneldeki Yedekleme Sihirbazı linkini kullanarak sitemizi yedekleyebiliyoruz. cPanel'de iki tür yedekleme var: tam ve kısmi yedekleme. Tam yedekleme (full backup) sitenizin ana klasörünü, MySQL veritabanlarını, e-posta yönlendirme ve filtreleme yapılandırmalarını yedekliyor. Ancak tam yedekleri cPanel'inizi kullanarak otomatik olarak geri yüklemeniz mümkün olmuyor. Kısmi yedeklemeyi (partial backup) kullanarak ise, ana klasörünüzü, MySQL veritabanlarınızı ve e-posta yönlendiricilerinizle filtrelerinizi ayrı ayrı yedekleyebiliyorsunuz. Kısmi yedeklerinizi cPanel'deki Restore (geri yükleme) fonksiyonunu kullanarak anında geri yükleyebiliyorsunuz.

Joomla! eklentileri

Joomla!'nın bileşen, modül ve uyumlu ekleri sayesinde sisteminizi istediğiniz derecede genişletebilirsiniz.

Joomla!'nın popülerliğinin su götürmez sebeplerinden biri de çok geniş bir eklenti yelpazesine sahip olmasıdır. Joomla!'nın genişleyebilir yapısı sadece şablonlarla sitenizin tasarımını değiştirmenize olanak tanımıyor; aynı zamanda modüller, bileşenler ve uyumlu eklerle sitenize hemen hemen her türlü işlevselliği entegre etmenizi sağlıyor.

Joomla!'ya kazandırabileceğiniz popüler özellikler arasında online alışveriş teknolojisi, forum, sohbet odası, wiki, envanter yönetimi ve müşteri ilişkileri yönetimi (CRM) fonksiyonelliği sayılabilir. Kısacası Joomla!, aklınıza gelebilecek hemen her türlü web tabanlı ihtiyacını karşılayabilmektedir. İhtiyaç duyacağınız hemen her türlü eklentiye http://extensions.joomla.org adresindeki resmi Joomla! Eklenti Dizini'nden ulaşabilirsiniz.

Modül, bileşen ve uyumlu ek arasındaki farklar

Joomla! kullanmaya yeni başlayanlar çeşitli Joomla! eklentileri arasında farkı kavramakta zorlanabilirler. Joomla!'da üç çeşit eklenti türü bulunduğundan ve bunların işlevleri bazen iç içe geçebildiğinden, her bir eklenti türünün yeteneklerini ve kısıtlamalarını açıklama gereği duyuyoruz. Pek çok Joomla! eklentisinin aynı anda birkaç türü birlikte kullanması da kafaları karıştırabilir. Örneğin Joomla!'nın anket özelliği anketleri sitede görüntülemek için bir modül kullanmakta, anketlerin yapılandırılması ve yönetilmesi ise bir bileşen üzerinden yapılmaktadır. Joomla! Eklenti Dizini'nde her paketin sağ tarafında o paketin hangi tür eklentileri içerdiğini görebilirsiniz.

UYUMLU EKLER: Uyumlu ekler (plug-in) en gelişmiş eklenti türleridir çünkü Joomla! altyapısıyla en düşük düzeyde iletişim kurarlar. Uyumlu ekler Joomla! ile kullanıcı arasında görev yaparlar. Uyumlu ekler sunucuda bazı eylemler (örneğin sistem olayları, kullanıcı olayları, editör olayları ve içerik olayları) gerçekleştiğinde aktif olurlar. Bir uyumlu ek, Joomla!'dan gelen çıktıyı işleyip veriler kullanıcının tarayıcısına gönderilmeden önce veri üzerinde değişiklik yapabilir. Aynı şekilde, kullanıcıdan gelen veri girişleri de Joomla! tarafından işlenmeden önce modifiye edilebilir. Yani uyumlu ekler hem gelen hem de giden veriyi değişikliğe uğratabilirler.

Uyumlu eklerin en güzel örneği görsel metin düzenleyicilerdir. Joomla!'da makale içerikleri düz HTML kodları olarak saklanır. Ancak bir görsel düzenleyici uyumlu eki seçilmişse, bir makalenin düzenleme sayfasına girdiğinizde makalenin salt

HTML kodlarını görmek yerine renkli, resimli ve diğer görsel öğelerden oluşan zengin metni görürsünüz. Kaydet düğmesine tıkladığınızda yine uyumlu ek devreye girerek yazdıklarınızı düz HTML'e dönüştürür ve Joomla! veritabanına gönderir.

BİLEŞEN VE MODÜLLER: Modüllerle (module) bileşenler (component) arasındaki işlevselliği ayıran kesin bir çizgi yoktur. Bileşen türündeki eklentiler genellikle daha güçlü kabul edilir. Bir modül bir bileşenin yapabileceği pek çok şeyi yapabilirken, bir bileşen de bir modülün yapabileceği hemen her şeyi yapabilir. Aradaki farkı anlamanız için şu şekilde birkaç ayrım yapabiliriz:

• Genel olarak bir modül ya sadece görünüm odaklıdır ya da çok az etkileşimli özelliğine sahiptir. Örneğin bir modül döviz kurlarını gösterebilir ya da bir ankete oy vermenizi sağlayabilir. Buna karşılık bir bileşen birden fazla makaleyi görüntüleyebilir, bir sayfanın görünümünü değiştirebilir, içerikleri düzenleyebilir ya da örneğin bir forum bileşeni tamamen yeni bir kullanıcı arabirimi sunabilir.

• Bir modül, sadece şablonda yerleri önceden belirlenmiş modül pozisyonlarında (örneğin üst, sol ya da sağ) konumlandırılabilir. Örneğin kullanıcı girişi, arama, reklamlar gibi modüllerin yerleri şablonda önceden belirlenmiştir. Bunun aksine, bileşenler ana sayfa içinde tamamen yeni bir web sayfası oluştururlar. Bunun en basit örneği web sitenizin ön sayfasını oluşturan Önsayfa bileşenidir (com_frontpage adlı bileşen). Bu bileşen birkaç makalenin giriş metinlerini makale biçimlendirmeleriyle birlikte görüntüler. Her sayfada sadece bir bileşen olabilir, ama bir sayfada pek çok modül aynı anda bulunabilir. Bileşen, küçük bir sayfa oluşturucu olarak düşünülebilir. Modüllerse sayfanızdaki kutucukların (genellikle ortada görünen bileşen içeriği hariç) her biridir.

• Bir modülün yönetim arabirimi genellikle sadece birkaç parametre ayarından oluşur. Bileşenlerse genellikle işlevselliğini ve görselliği ayarlamak için çok sayfalı yönetim arabirimlerine sahiptir.

• Modüller sitedeki belli konumlarda görünür demiştik. Bu nedenle bir menü öğesinin bir modüle linklenmesi mümkün değildir. Bileşenlerinse sitede görünmeleri için genellikle bir menü öğesinden o bileşene link verilmesi gerekir. O menü öğesine tıklandığında orta sütunda bileşenin içeriği görüntülenir.

Modül türleri

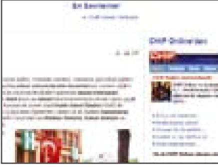
Joomla!'da modüllerin nasıl çalıştığını anlamak için öncelikle "modül türü" terimini anlamalısınız. Modül Yöneticisi'nde görünen her modül, aslında çeşitli modül türlerinin birer kopyasıdır. Modül Yöneticisi'nde sağdan ikinci sütun, modüllerin türlerini gösterir. modül türleri, üzerlerinde modül oluşturulan birer şablon gibidir. Örneğin modül listesinde mod_mainmenu türünün birçok kopyası bulunmaktadır. mod_mainmenu türü, Joomla!'nın menü sistemi için kullanılan modül türüdür ve her menüyü ayarlarken bu modül türüne farklı özellik ayarları ya-

pabilirsiniz. Sisteme bir modül yüklediğinizde aslında bir modül türü yüklemiş olursunuz; Joomla! o modülün bir kopyasını sizin için otomatik olarak oluşturur. Modül Yöneticisi'nde Yeni düğmesine tıklayarak yeni kopyalar oluşturabileceğiniz modül türlerini görebilir, bir modülü seçip Kopyala düğmesine tıklayarak o modülün ikinci bir kopyasını oluşturabilir ve ikinci kopyanın parametrelerini ilkinden farklı olacak şekilde düzenleyebilirsiniz.

Varsayılan site modülleri

Varsayılan Joomla! kurulumuyla beraber sisteme yüklenen modülleri aşağıdaki tabloda sıraladık. Bu modüller yapılan ayarlarına göre tek bir sayfada, birkaç sayfada ya da bütün sayfalarda görünebilirler. Arama gibi bazı modüllerin ne işe yaradığı isimlerinden anlaşılabilir ama tam olarak anlaşılamayan ya da detaylı ayarlara sahip modülleri birazdan detaylı olarak ele alacağız.

Modül	Açıklama
Tüm menüler	Yatay ya da dikey menülerin görüntülenmesini sağlar.
Hiyerarşik Menüler	Site içinde nerede olduğunuzu gösteren hiyerarşik menüyü görüntüler.
Arşiv	Arşive taşınmış öğelerin tarihe göre sıralanmış bir listesini görüntüler.
Reklamlar	Reklam banner'larını görüntüler.
Son Haberler	Belirttiğiniz bölüm ya da kategorideki en son haberleri listeler.
Giriş Formu	Kullanıcı adı ve şifreyle sitede oturum açma imkânı sunar.
Sıcak Haberler	Seçilen kategoriden rastgele haberler gösterir.
Anketler	Anketler bileşeniyle ayarladığınız anketlerden bir tanesini gösterir.
En Sevilenler	Belirttiğiniz kategorideki en çok okunan içerikleri listeler.
Rastgele Resim	Belirttiğiniz bir resim klasöründeki resimleri rastgele görüntüler.
Bağlantılı Öğeler	Üstveri anahtar sözcüklerinize bakarak, görüntülenen makaleyle ilgili olabilecek diğer içerik öğelerinizi listeler.
Arama	Sitenizdeki içeriklerde arama yapılabilmesi için bir arama kutusu sunar.
Bölümler	Sitenizdeki bölümlerin bir listesini görüntüler.
İstatistikler	Kullanıcı istatistikleriyle birlikte sunucunuzun kurulumu hakkında bilgi, içeriklerinizin sayısını ve web bağlantılarınızın sayısını gösterir.
Haber Beslemeleri	Ziyaretçilerinizin, sitenizin RSS veya Atom haber akışına abone olmaları için bir link sunar.
Besleme Görünümü	Bir RSS kaynağındaki öğeleri sitenizde yayımlamanızı sağlar.
Kimler Sitede	Sitenizde gezmekte olan konuk ve üye sayısıyla dilerseniz çevrimiçi üyelerin isimlerini gösterir.
Sarıcı	Harici bir HTML sayfasını bir iFrame içinde göstererek Joomla! sitenize entegre etmenizi sağlar.
Özel HTML	Bu tür varsayılan modüller arasında yer almaz, ancak Yeni düğmesine tıkladığınızda karşınıza çıkar ve modüle kendi HTML kodlarınızı girebilmenizi sağlar.

Sarıcı modülüyle CHIP Online haberlerini sitemize ekledik.

SARICI (MOD_WRAPPER): Mevcut sitenizi Joomla!'ya dönüştürüyorsanız bazı kutucuklarınızı henüz Joomla!'ya adapte edememiş olabilirsiniz. Sarıcı modülü eski içeriklerinizi Joomla!'da kullanabilmeniz için etkili bir yöntem sunmaktadır. Bu modül, istediğiniz bir sayfanın adresini girerek o adresi bir iç çerçeve (iFrame) içinde görüntüleyebilmenizi sağlar. Böylece bu harici sayfa web sitenizin içindeymiş gibi görünür.

Sarıcı modülünün ayarlanması gereken birkaç önemli özelliği vardır. Elbette en önemli özellik, çerçeve içinde gösterilecek sayfanın adresini yazmanız gereken Site Adı ayarıdır. Bu adres sizin sitenizdeki bir adres olabileceği gibi tamamen farklı bir sitedeki adres de olabilir. Modül Sınıf Soneki ile modülün görünümünü değiştirebilirsiniz. (Bu konuya daha sonra değineceğiz.) Kaydırma Çubukları ayarını kullanarak modülde kaydırma çubuğu görünmesini isteyip istemediğinizi ayarlayabilir, Genişlik ve Yükseklik özelliklerinden de çerçevenin boyutlarını belirleyebilirsiniz.

Joomla! varsayılan olarak boş ve etkinleştirilmemiş bir sarıcı modülüyle gelir. Dilerseniz sonradan Yeni düğmesine tıklayıp Sarıcı'yı seçerek yeni sarıcı modülleri oluşturabilirsiniz.

RASTGELE RESİM (MOD_RANDOM_İMAGE): Rastgele Resim modülü seçtiğiniz klasördeki resimlerden birini rastgele olarak görüntüler. Bu modül, örneğin okulunuzun ya da adına site yaptığınız sanatçının rastgele resimlerini görüntülemek için kullanılabilir.

Modül özellikleri arasında Resim Çeşidi ve Resim Klasörü ayarları resimlerin nereden alınacağını belirler. Resim klasörü alanına images\rastgeleresimler gibi bir yol yazmanız ve resimlerinizi bu klasöre yüklemiş olmanız gerekir. Resimlerinize tıklandığında bir adrese gidilmesini istiyorsanız bunu Bağlantı alanına yazabilirsiniz. (Her resim için ayrı bir bağlantı belirleyemezsiniz.) Genişlik ve Yükseklik değerleri resmi o ölçülerde gösterilmeye zorlar. Ancak çok büyük resimleri buradaki boyut değerlerini kullanmaya çalışırsanız resimler küçülmüş gibi görünse bile yüklenmeleri çok uzun sürer, çünkü Joomla! resimleri dinamik olarak küçült-

mez, resmi tam boyutuyla yükleyip sizin belirlediğiniz boyutlarda gösterir. Bu nedenle Rastgele Resimler modülünde gösterilecek resimleri önceden küçültmenizde (örneğin hepsinin genişliğini 120 piksel yapmanızda) fayda vardır.

REKLAM VE REKLAMLAR MODÜLLERİ (MOD_BANNERS): Her ikisi de mod_banners türünü kullan Reklam modülü ve Reklamlar modülü, Reklam bileşeniyle ayarladığınız reklamlar kampanyalarını görüntülemeye yarar. Bir reklam kampanyasının nasıl oluşturulup yönetileceğini bileşenler bölümünde göreceksiniz. Banner'ların görüntülenmesi içinse Reklamlar modülü birkaç seçenek sunmaktadır.

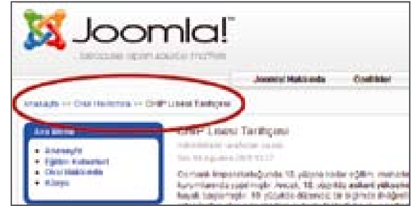

Sayım parametresi bir seferde kaç banner gösterileceğini belirler. Reklamveren ve Kategori parametreleri, Reklam bileşeninde oluşturduğunuz kampanyayı seçmenize yardımcı olur. Etiketlere göre ara seçeneği, banner'ı makalenin üstveri anahtar sözcükleriyle eşleştiren güçlü bir özelliktir. Bu sayede, örneğin üstveri anahtar sözcüklerinde futbol geçen sayfalarda futbolla ilgili bir reklamı, basketbol geçen sayfalarda basketbolla ilgili başka bir reklamı gösterebilirsiniz.

Rastgele seçeneği banner'ların rastgele mi yoksa sırayla mı gösterileceğini belirler. Banner'ın üstüne ya da altına yazı yazmak isterseniz Sayfa başlığı metni ve Sayfa altlığı metni alanlarını kullanabilirsiniz.

HİYERARŞİK MENÜLER (MOD_BREADCRUMBS)

Hiyerarşik Menüler modülü, o anda görüntülemekte olduğunuz sayfanın web sitesi içindeki tam yolunu gösterir. Sayfa hiyerarşisi içinde üst seviyeleri çıkmak için hiyerarşik menüdeki linklere tıklanabilir. Örnek bir hiyerarşik menü "Anasayfa

>> Okul Hakkında >> CHIP Lisesi Tarihçesi" şeklinde görünür ve linklere tıklayarak kategoriye ya da ana sayfaya dönebilirsiniz. Anasayfayı göster parametresi, hiyerarşi linklerinin en başında ana sayfa linkinin bulunup bulunmayacağını belirler. Metin ayıracı seçeneğiyse varsayılan çift ok (>>) ayracını değiştirmeye yarar.

HABER BESLEMELERİ (MOD_SYNDİCATE): Firefox'un bütünleşik RSS okuyucusunu kullanarak haber beslemelerine abone olabilirsiniz.

Haber Beslemeleri modülü web siteniz için oluşturulan haber beslemesinin (haber akışının) linkini yayımlar. Haber beslemesi, takipçilerinizin web sitenizi hiç ziyaret etmeden, haber beslemelerini destekleyen bir web servisi ya da programla

Firefox'un bütünleşik RSS okuyucusunu kullanarak haber beslemelerine abone olabilirsiniz.

güncel haberlerinize ulaşmalarını sağlayan bir teknolojidir. En popüler besleme formatları RSS ve Atom'dur. Bir sitenin haber beslemesi varsa, o sitenin haberleri özel bir XML dosyası formatında paylaşılıyor ve sitenin haberleri besleme okuyucularla anlık olarak takip edilebiliyor demektir.

Besleme okuyucular bir masaüstü program ya da web tabanlı bir servis olabilir. Internet Explorer 7 ve 8 sürümleriyle Firefox'un bütünleşik haber beslemesi okuma ve abone olma özelliği vardır. Web tabanlı en popüle besleme okuyuculardan biri de Google Reader (www.google.com.tr/reader)'dır.

Bu modülün özelliklerinde Metin ismini "Haber Akışı" olarak değiştirmenizi ve Biçim'i en popüler format olan RSS 2.0 olarak bırakmanızı tavsiye ederiz.

BESLEME GÖRÜNÜMÜ (MOD_FEED): Haber Beslemeleri modülü sizin sitenizin beslemesine dışarıdan abone olunmasını sağlayacak linki yayımlarken, Besleme Görünümü modülü de Joomla! sitenizde başka sitelerin beslemelerini yayımlamanızı sağlar. Bu sayede, örneğin CHIP Online'dan en güncel üç haberi web sitemizde görüntüleyebiliriz.

CHIP Online'ın en güncel haberleri web sitemizde.

Bir beslemenin sitenize eklenmesi oldukça kolaydır. Öncelikle RSS ya da Atom formatında besleme yayını yapan bir site bulun. Bu genellikle tarayıcınızda turuncu bir RSS simgesiyle ifade edilir. Sayfa üzerinde de muhtemelen aynı simgeyi içeren bir RSS linki bulunur. Bu simgeye tıklayarak RSS sayfasını açın ve sayfanın tam adresini kopyalayıp modül özelliklerindeki Besleme URL'si kısmına yapıştırın.

Sağdan Sola Görünüm parametresi sadece Arapça gibi sağdan sola yazılan dillerde kullanılır. Besleme başlığının, açıklamasının ve resminin görüntülenmesini dilerseniz ilgili seçeneklerden kapatabilirsiniz. (Biz kapatmanızı tavsiye ediyoruz.) Ayrıca modülde kaç öğenin görüntülenmesini istediğinizi ve her öğe açıklamasının (haber metninin) kaç kelimeden sonra kesilmesini istediğinizi belirleyebilirsiniz.

ANA MENÜ, KAYNAKLAR, ANAHTAR KAVRAMLAR, KULLANICI MENÜSÜ, ÖRNEK SAYFALAR, ÜST MENÜ (MOD_MAİNMENU): Joomla! sisteminizdeki menülerin tümü bir modüle bağlıdır ve tüm menü modülleri mod_mainmenu modül türüyle kontrol edilir. Ana Menü modülü sistemi kurduğunuzda otomatik olarak yaratılır ve her sayfanızda görünen merkezi bir menü olduğundan sistemden silinemez.

Bir menü modülünün sayfada nasıl görüneceğini belirleyen pek çok seçenek olduğu için mod_mainmenu türünün de ayarlanabilen çok sayıda parametresi bulunmaktadır. Bu parametrelerin bazıları, sitenin derinliklerinde dolaşmayı sağlayacak hiyerarşik menülerin düzgün bir biçimde ayarlanmasını sağlar. Ancak çoğu site için varsayılan ayarlar yeterlidir ve herhangi bir değişiklik yapılması gerekmez. Buna rağmen mevcut seçenekleri kullanarak Joomla! sitenizde menülerin nasıl görüneceğini baştan aşağı kontrol edebilirsiniz.

mod_mainmenu türünde bulunan özellikler şunlardır:

- **Menü İsmi:** Menü Yöneticisi'nde oluşturulmuş ve bu menüye bağlanacak olan menüyü seçer.
- **Menü Biçimi:** Menünün stilini liste, dikey, yatay veya düz liste olarak ayarlar. Liste ve düz liste seçenekleri listeyi tanımlamak için <ul> ve <li> HTML etiketlerini kullanır. Dikey ve yatay liste seçenekleri birer HTML tablosu oluşturur.
- **Başlangıç seviyesi:** Hiyerarşide görüntülenecek ilk seviyeyi belirler.
- **Son Seviye:** Hiyerarşide görüntülenecek son seviyeyi belirler.
- **Alt-menü öğelerini her zaman göster:** Kullanıcı alt menü öğelerini gösterecek bir konumda olsun ya da olmasın, alt menü öğelerini görüntüler.
- **Hedef konumu:** Menüye tıklandığında bir açılır pencere (pop-up) açılacaksa konumu gösteren JavaScript değerlerini buraya girebilirsiniz.
- **Menü Etiket Kimliği:** CSS dosyanızda bu menü için bir kimlik (ID) tanımladıysanız buraya girebilirsiniz.
- **Menü Sınıfı Soneki:** CSS dosyanızda menü sınıfı için tanımlamalar mevcutsa seçtiğiniz sınıf sonekini buraya girebilirsiniz.

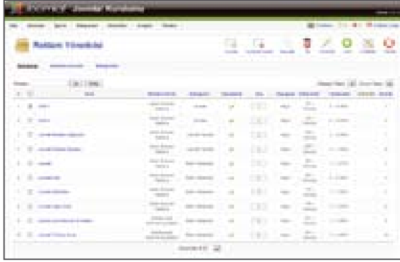
• **Modül Sınıfı Soneki:** İnternetten indirdiğiniz şablonlar genellikle çeşitli modül tasarımları içerirler. Bu tasarımların sınıf sonekleri (class suffix) genellikle şablonun yardım dosyasında ya da web sitesinde belirtilir. Bu soneki bu alana girerek modülün tasarımını değiştirebilirsiniz.
• **En fazla menü derinliği:** Alt menü öğelerinin hangi derinlik seviyesine kadar gösterileceğini belirler.
• **Menü simgelerini göster:** Menü öğelerinin belirlenmiş simgeleri varsa onları gösterir.
• **Menü Simgesi Konumu:** Menü öğelerinin belirlenmiş simgeleri varsa simgelerin sola mı sağa mı hizalanacağını belirler.
• **Menü Resmi Bağlantısı:** Resimli menü öğelerinin linklenip linklenmeyeceğini belirler.
• **Menüyü Genişlet:** Kullanıcı alt menü öğelerini elle genişletsin ya da genişletmesin, tüm alt menü öğelerini görüntüler.
• **Etkin Üst:** Evet olarak ayarlanırsa hiyerarşideki tüm üst menüler için aktivasyon kimlikleri (ID) ayarlanır.
• **Tam etkin vurgulama:** Linklerin aktif olarak vurgulanmasını destekler. Bu özelliği etkinleştirirseniz sitenizin XHTML yönergelerine uygunluğu bozulabilir.
• **Girinti Resmi:** Menü simgelerine ek olarak, girintili olarak gösterilen alt menü öğeleri için girinti resimleri seçebilirsiniz. Varsayılan seçim, şablonunuzda belirlenmiş resimleri kullanır. Diğer seçenekler arasında varsayılan Joomla! resimleri, özelliklerde belirttiğiniz resimleri kullanma ya da hiç girinti resmi kullanmama bulunur.
• **Girinti Resmi 1-6:** Girinti Resmi özelliğinden "Aşağıdaki özellikleri kullan" seçilmişse bu altı özelliği kullanarak farklı girinti seviyeleri için resim seçebilirsiniz. Resim listesi /images klasöründe bulunan resimleri içerir.
• **Aralık:** Yatay liste türü seçilmişse menü öğeleri arasında ayraç olarak kullanılacak karakterleri belirler.
• **Son Ayırıcı:** Yatay menüde ilk öğeden önce ve son öğeden sonra kullanılacak karakterleri belirler.

Site bileşenleri

Bileşenler modüllere kıyasla çok daha fazla özelliğe sahiptir ve kendilerine has yapılandırma arayüzleri vardır. Bu nedenle Joomla!'nın yönetici menüsünde bileşenlere özel bir menü ayrılmıştır. Standart bir Joomla! kurulumunda sadece altı bileşen bulunur. Bunlar Reklam, İletişim, Haber Beslemeleri, Anketler, Arama ve Internet Bağlantıları bileşenleridir. Bu bileşenlerin her birine yönetici arabirimindeki Bileşenler menüsünden ulaşabilirsiniz.

REKLAM BİLEŞENİ: Reklam bileşeni, ticari ya da ticari olmayan amaçlarla banner reklamlarınızı yayımlayabilmeniz için yeterli bir sistem sunar. Banner'lar belli bir sayıda gösterilmek (izlenim) için programlanabilir ve ziyaretçilerin banner'lara kaç kere tıkladığını takip edebilirsiniz. Reklam bileşeni, daha önce bahsettiğimiz Reklam ve Reklamlar modülleriyle ortaklaşa çalışır.

Bileşenler > Reklam > Reklamlar yolundan ulaşabileceğiniz Reklam Yöneticisi'nde sistemde kayıtlı banner'lar listelenir. Sağdaki sütunlarda izlenim sa-

yısı, kalan izlenim sayısı ve tıklama oranı gibi bazı istatistikleri görebilirsiniz.

Yeni düğmesine tıklayarak yeni bir banner oluşturabilir ya da mevcut bir banner'ın ismine tıklayarak onu düzenleyebilirsiniz. Banner'ları istediğiniz şekilde görüntüleyebilmek için kullanabileceğiniz pek çok seçenek vardır. Hatta banner'ınızda JavaScript gibi özel HTML kodları kullanmanız gerekiyorsa Reklam Özel Kodu alanını kullanabilirsiniz.

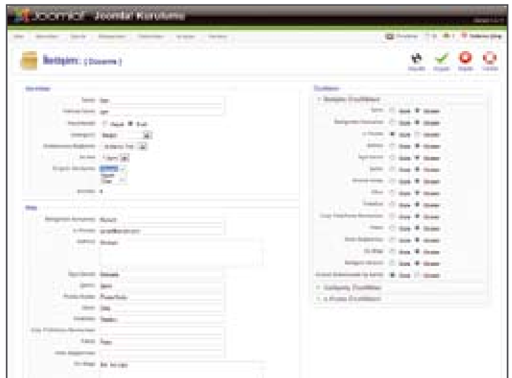
Banner grafikleri host'unuzun \images\banners klasöründe bulunmalıdır. Dosyalarınızı Ortam Yöneticisi'ni kullanarak ya da bir FTP programı aracılığıyla bu klasöre yükleyebilirsiniz. Dosyalarınız buraya yüklendikten sonra Reklam Resmi Seçici'de dosya isimlerini göreceksiniz.

Reklamlar sekmesi banner'ları ele alırken Reklamverenler sekmesi de müşterileri ve kampanyaları yönetir. Her bir reklam verene birden fazla banner atanabilir.

Yeni bir müşteri oluşturmak için Reklamverenler linkine tıklayıp Yeni düğmesine tıklayabilirsiniz. Müşteri özellikleri son derece basittir. Müşterinin adını ve iletişim bilgilerini girmeniz yeterlidir. Eğer reklamları müşteriye göre değil de kategoriye göre düzenlemek isterseniz Kategoriler sekmesini kullanabilirsiniz.

İLETİŞİM BİLEŞENİ: Joomla! dahilinde küçük bir iletişim yönetim sistemi de bulunur. Joomla!'da kayıtlı iletişim kişileri Bileşenler > İletişim > İletişimler yolunda listelenir. Mevcut bir iletişimi düzenleyerek ya da yeni bir iletişim oluşturarak isim, e-posta, adres, telefon, kişi resmi gibi bilgilerin hepsini girebilirsiniz. İletişim bileşeninin Kategori Yöneticisi makalelerin Kategori Yöneticisi'ne benzer şekilde çalışır; iletişim kişilerinizi kategorilere ayırabilirsiniz.

Örneğin CHIP Lisesi web sitesi için Okul İdaresi ve Öğretmenler şeklinde iki kategori oluşturup idarecilerin ve öğretmenlerin iletişim bilgilerini girebilirsiniz. (Elbette ziyaretçilerinizin görmesini istemediğiniz bilgileri girmek zorunda değil-

siniz.) İletişim kişilerinize siteniz üzerinden e-posta gönderilebilmesini istiyorsanız sadece e-posta alanını doldurmanız yeterli olacaktır. Ardından Menü Yöneticisi'ni kullanarak Yeni düğmesine tıklayıp İletişim > İletişim Kategori Düzeni'ni seçerek o kategoriyi görüntüleyen bir menü öğesi oluşturabilirsiniz.

HABER BESLEMELERİ BİLEŞENİ: Şablonunuz içinde bir pozisyonda (örneğin sağ sütunda) görüntülenen Besleme Görünümü modülünün aksine, Haber Beslemeleri bileşeni besleme içeriğini orta sütunda (içerik alanında) görüntüler. Beslemeleriniz bir menü sistemine linklenebilir, böylece ziyaretçilerinizin çeşitli sitelerden derlediğiniz haberleri sizin siteniz üzerinden okumalarını sağlayabilirsiniz. Bu sayede siteniz içinde örneğin bir güncel haberler ya da teknoloji haberleri bölümü oluşturabilir, bu bölümün içeriğini tamamen dış kaynaklardan besleyebilirsiniz.

Bütün beslemeleri Haber Beslemesi Yöneticisi'ni kullanarak yönetebilirsiniz. Bu yöneticide beslemelerin isimleri, kategorileri, sıraları, maksimum makale sayısı ve önbellek süresi görüntülenir. Yeni besleme eklerken yalnızca beslemenin ismini, kategorisini ve bağlantısını (RSS adresini) belirtmeniz yeterlidir. Dilerseniz görüntülenecek maksimum makale sayısını ve bu makalelerin sistemde tutulacağı önbellek süresini de değiştirebilirsiniz. Beslemeniz Arapça gibi sağdan sola yazılan bir dildeyse RTL Besleme ayarını değiştirebilirsiniz.

Haber Beslemeleri bileşenin Kategori Yöneticisi'nde besleme kategorilerini belirleyebilirsiniz. Ardından Menü Yöneticisi'nde yeni bir menü öğesi oluşturarak Haber Beslemeleri > Kategori Listesi Düzeni'ni seçerek tüm besleme kategorilerini, Kategori Düzeni'ni seçerek tek bir kategoriyi, Özel Besleme Düzeni'ni seçerek tek bir beslemeyi sitenizin içinde görüntüleyebilirsiniz.

ANKETLER BİLEŞENİ: Anketler bileşeni, Anket modülü aracılığıyla sitenizde yayımladığınız anketleri oluşturup düzenlemenizi sağlar. Mevcut anketlerin tamamı Anket Yöneticisi'nde sıralanır.

Aynı ekranda hangi ankete kaç oy verildiğini ve ankette kaç seçenek bulunduğunu görebilirsiniz.

Anketler bileşeni her ankette en fazla 12 seçenek belirlemenize izin verir. Ayrıca her kullanıcının bir ankete ne kadar zamanda bir oy verebileceğini belirleyen bir gecikme süresi ayarlayabilirsiniz. Varsayılan olarak bu süre 86.400 saniyeye, yani bir güne eşittir. Kullanıcıların bir ankete bir seferden fazla oy vermesini istemiyorsanız 31 milyon (yaklaşık 1 yıl) gibi bir gecikme süresi belirleyebilirsiniz.

İNTERNET BAĞLANTILARI BİLEŞENİ: Internet Bağlantıları bileşeniyle küçük bir link dizini oluşturabilir ve üyelerinizin dizininize kendi sitelerini önerebilmelerini sağlayabilirsiniz. Yalnız üyelerinizin link eklemesine izin verirken dikkat etmeniz gereken bir nokta var: Kullanıcılarınızın sitenize katkıda bulunması elbette güzel ama dizininizi spam ve uygunsuz linklere karşı sürekli kontrol altında tutmanız gerekecektir. Neyse ki mevcut Joomla! arabiriminden, gelen linkleri onaylamanız veya reddetmeniz oldukça kolay.

Dizininizdeki her bağlantı için İsim, Kategori, Bağlantı, Sırala (bağlantının listede kaçıncı sırada görüneceği), Hedef (bağlantının mevcut pencerede mi yoksa yeni pencerede mi açılacağı) ve Açıklama özelliklerini düzenleyebilirsiniz. Dizininizi bir menüye eklerken de menü öğesi türü seçiminden Web Bağlantıları > Web Bağlantısı Kategorisinin Liste Düzeni'ni seçebilirsiniz. Tabii önce örnek verilerle birlikte gelen örnek bağlantıları ve kategoriyi silmeyi unutmayın.

En faydalı Joomla! eklentileri

Joomla! tabanlı sitenizin özelliklerini ve işlevlerini popüler eklentilerle genişletin.

Joomla!'nın en beğenilen özelliklerinden biri; şablon, modül, bileşen ve uyumlu ekler sayesinde akıl almaz boyutlarda genişletilebilir olmasıdır. Bu eklentiler sayesinde Joomla!'nızın özelliklerini ücretsiz olarak artırabilirsiniz. Bu bölümde bizim en beğendiğimiz ve Joomla! 1.5'te doğal (native) olarak çalışan eklentileri size sunuyoruz. Bu eklentilerin tümünü http://extensions.joomla.org adresindeki resmi Joomla! Eklenti Dizini'nden indirebileceğiniz gibi bizim adreslerini verdiğimiz resmi sitelerinden de indirebilirsiniz.

Joomla! ilk kurulduğu şekliyle bile çok güçlü bir içerik yönetim sistemidir ama kuşkusuz ki sizin sitenizin ihtiyaç duyabileceği tüm özelliklere sahip olmayabilir. Bu durumda Joomla!'nın Eklenti Dizini'ne (ya da burada bizim sizin için seçtiğimiz popüler eklentilere) göz atarak ihtiyaçlarınızı karşılayabilirsiniz.

Joomla! Eklenti Dizini'nden yükleyeceğiniz eklentileri seçerken "1.5 Native" logosunu taşımasına önem vermelisiniz, aksi halde "uyumluluk modu"nu etkinleştirmeniz gerecektir ki bu da sitenizin performansını az da olsa düşürür.

Ayrıca 3 yıldızdan az puan almış eklentileri yüklerken de iki kere düşünmenizi öneririz.

VirtueMart

www.virtuemart.net

VirtueMart tam donanımlı ama biraz karmaşık bir online mağaza sistemi. Bu bileşeni kullanarak Joomla! sitenize bir alışveriş sepeti ekleyebilir, sitenize bir e-ticaret bölümü ekleyebilir ya da tamamen alışveriş üzerine kurulmuş bir site açabilirsiniz. VirtueMart'ı kullanarak istediğiniz sayıda kategori açıp ürün ekleyebilir; siparişleri, indirimleri ve müşterilerinizi kolayca yönetebilirsiniz.

VirtueMart o kadar popüler bir bileşen ki Joomla! Eklenti Dizini'nin Extension Specific (Eklentiye Özel) bölümünde kendine özel bir kategori edinmeyi başarmış. VirtueMart'a özel geliştirilmiş eklentileri, şablonları ve ödeme modüllerini buradan indirebileceğiniz gibi extensions.virtuemart.net adresindeki VirtueMart'ın kendi

eklenti dizinini de ziyaret edebilirsiniz. Ayrıca www.virtuemartturkiye.com adresinden bileşenle ilgili Türkçe destek almanız mümkün.

Xmap

http://joomla.vargas.co.cr

Xmap bileşeni bize göre Joomla!'da eksik olan bir görevi, "site haritası" oluşturma işlevini yerine getiriyor. Site haritanız, kullanıcıların sitenizi rahat ve kolay bir şekilde gezebileceği hiyerarşik bir liste olarak hazırlanıyor. Xmap ayrıca Google gibi arama motorları tarafından desteklenen XML formatındaki site haritalarını da oluşturabiliyor. XML site haritanızı Google Site Yöneticisi Araçları'nı (www.google.com.tr/webmasters) kullanarak Google'a gönderdiğinizde Google sitenizin tüm sayfalarını çok daha rahat ve eksiksiz bir şekilde tarayabiliyor. Ayrıca Xmap bir bileşen olduğu için menülerinizden birine atayarak kullanıcılarınızın HTML tabanlı site haritanıza ulaşmasını da sağlayabiliyorsunuz.

IDoBlog Free Edition

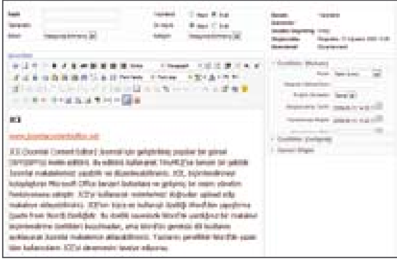
http://idojoomla.com

İster kişisel bir blog, ister blog'lardan oluşan bir sosyal ağ oluşturmak istiyor olun, IDoBlog sizi tatmin edecektir. IDoBlog sayesinde site üyelerinize blog açma imkanı tanıyabilir, bütünleşik yorum sistemiyle blog yazılarına yorum yapabilmelerini sağlayabilirsiniz. IDoBlog, her blog için ayrı bir RSS beslemesi oluşturma imkânı da sunuyor. Ayrıca bütünleşik şablon yönetimi sayesinde blog'lara farklı tasarım şablonları atayabiliyorsunuz. Bileşen dahili olarak Türkçeyi desteklemediği için Türkçe sürümünü forum.joomlatr.org/idoblog-11-turkce-t9432.html adresinden indirebilirsiniz.

JCE

www.joomlacontenteditor.net

JCE (Joomla! Content Editor) Joomla! için geliştirilmiş popüler bir görsel (WYSIWYG) metin editörü. Bu editörü kullanarak TinyMCE'ye benzer bir şekilde Joomla! makalelerinizi yazabilir ve düzenleyebilir-

siniz. JCE, biçimlendirmeyi kolaylaştıran Microsoft Office benzeri butonlara ve gelişmiş bir resim yönetim fonksiyonuna sahiptir. JCE'yi kullanarak resimlerinizi doğrudan upload edip makaleye ekleyebilirsiniz. JCE'nin bizce en kullanışlı özelliği Word'den yapıştırma (paste from Word) özelliğidir. Bu özellik sayesinde Word'de yazdığınız bir makaleyi biçimlendirme özellikleri bozulmadan, ama Word'ün gereksiz stil kodlarını ayıklayarak Joomla! makalenize aktarabilirsiniz. Yazılarını genellikle Word'de yazan tüm kullanıcıların JCE'yi denemesini tavsiye ediyoruz.

JCE'nin kendisi ücretsizdir ama medya, dosya ve resim yöneticisi gibi kaliteli eklentileri ücretsizdir. Buna rağmen JCE'nin ücretsiz sürümü dahi TinyMCE'ye göre üstünlükler içermektedir.

Joom!Fish

www.joomfish.net

Joom!Fish, Joomla! tabanlı sitenizi birden fazla dilde ziyaretçilerinize sunmanızı sağlayan bir bileşen. Genellikle web siteleri tek bir dilde hazırlanır ama sizin siteniz değişik dilleri konuşan kullanıcılara hitap ediyorsa her dil için ayrı bir site kurmak

yerine Joom!Fish'i kullanarak sayfalarınızın çevirilerini tek bir Joomla! sitesi altında toplayabilirsiniz. Joom!Fish, dil seçimi için bir ön yüz modülü ve arama motoru dostu adresler için bir yönlendiriciyle birlikte gelmektedir. Bileşenin Türkçe dil desteğini de www.joomfish.net adresinden indirebilirsiniz.

JoomlaPack

www.joomlapack.net

JoomlaPack, Joomla! tabanlı sitenizi yedeklemenizi ve geri yüklemenizi sağlayan, çok kullanışlı ve ücretsiz bir eklenti. JoomlaPack'in özellikle yedeklenmesi zor, büyük çaplı siteler için çok faydalı olduğunu söyleyebilir; ama elbette küçük sitelerde kullanılamaz diye bir şey yok. JoomlaPack, sitenizin tam yedeğini tek bir arşiv dosyasına sığdırır. Bu arşivde tüm dosyalarınız, veritabanınızın yedeği ve standart Joomla! yükleyicisini taban alan bir yedek yükleyicisi bulunur. Yedekleme ve geri yükleme işlemleri sunucu zaman aşımlarını engellemek için AJAX tabanlı olarak tasarlanmıştır. İsterseniz sitenizin sadece

veritabanı yedeğini de alabilirsiniz. Joomla! siteniz için güçlü ve kullanımı kolay bir yedekleme çözümü arıyorsanız mutlaka denemenizi tavsiye ederiz.

MetaMod

www.brandonitconsulting.co.uk/mod_metamod/

Hiç modülleriniz için yayın giriş ve çıkış tarihleri ayarlama ihtiyacı hissettiniz mi? Ya da Türkiye'den gelen ziyaretçilerinizle Amerika'dan gelen ziyaretçilerinize ayrı ayrı modüller göstermeniz gerekti mi? MetaMod'la bunları ve çok daha fazlasını yapabilirsiniz. MetaMod sayesinde modüllerinizi günün belli saatlerinde görünür kılabilir, sayfanızdaki ana bileşende

geçen sözcüklere göre bir modülü görüntüleyebilir, bir kullanıcı oturum açtığında bir modülü görünmez yapabilir, kullanıcının tarayıcısına göre modüller gösterebilir, sayfadaki makalenin bölümüne ya da kategorisine göre ayrı modüller gösterebilir, desteklenen üçüncü parti bileşenlerin ayrı sayfalarında ayrı modüller görüntüleyebilirsiniz.

sh404SEF

http://getir.net/hun

sh404SEF, arama motoru dostu (SEF) adresler oluşturmaya yarayan başka bir popüler bileşen. Tam olarak açıklamak gerekirse bu bileşen, siteniz.com/index.php?option=com_content&Itemid=69&id=34 şeklindeki anlamsız adresleri siteniz.com/okul-hakkinda/chip-lisesi-tarihcesi.html gibi kolay okunur, anlamlı ve kullanıcı dostu adreslere dönüştürüyor. Joom!Fish uyumluluğu da bulunan bileşenin önbellekleme sistemi sayesinde bu güzel adresler oluşturulurken sitenizin performansı en az miktarda etkileniyor. sh404SEF; VirtueMart, Fireboard, Community Builder, mosetsTree, Docman, myBlog gibi popüler bileşenlerin tümünü dahili olarak destekliyor ve bu bileşenlere

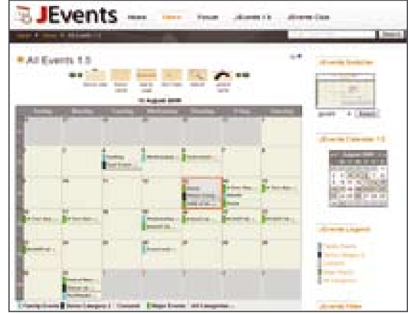
özel adresler oluşturabiliyor. Ayrıca Google Haberler'e girebilmek için gerekli olan sayısal kimlik numaralarını da adreslere ekleyebiliyor. Mevcut Joomla! kurulumunuzdaki eski adresler otomatik olarak yeni adreslerine yönlendiriliyor, böylece arama motorlarında sıralama kaybınız da olmuyor.

Exposé Flash Gallery

www.gotgtek.net/15/

Exposé, fotoğraflarınızı göz alıcı slayt gösterilerine dönüştürmenizi sağlayan Flash tabanlı bir araç. Exposé sayesinde sitenize yüklemek istediğiniz fotoğraf galerilerinizi çok daha rahat izlenebilir bir hale getirebilir, böylece kullanıcılarınızın dikkatini de çekebilirsiniz. Exposé'ye yüklediğiniz tek bir fotoğraf ya da bir albüm menülerinizden doğrudan linklenebilir. Slayt gösterilerini otomatik olarak başlatabilir ve albümlerinize arka plan resmi atayabilirsiniz. 4.6.2 beta sürümünün Türkçesini http://getir.net/huo adresinden temin edebilirsiniz.

JEvents

www.jevents.net

JEvents, Joomla! sitenize ekleyebileceğiniz bir etkinlik takvimi. Bu güçlü bileşeni kullanarak hem tekrarlanan hem de tek seferlik etkinlikleri veya önemli olayları sitenizdeki takviminize ekleyebilirsiniz. Etkinliklerinizi kategorilere ayırmanız ve takvimi istediğiniz kategorileri görüntüleyecek şekilde ayarlamanız da mümkün. Ayrıca iCal formatındaki takvimlerinizi içeri alabiliyorsunuz.

Community Builder

www.joomlapolis.com

Community Builder, Joomla!'nın kullanıcı yönetim sistemini geliştirir. Bu bileşen sayesinde kayıt formunuza ve profil sayfalarına doldurulması gereken yeni alanlar ekleyebilir, profil sayfalarını sekmelere ayırabilir, üyelerinizin bir profil resmi seçmelerine izin verebilirsiniz. Ayrıca üyeleriniz kendi aralarında arkadaşlık bağlantıları kurabilirler. Community Builder, PMS gibi özel mesajlaşma sistemleriyle entegre olarak çalışabilir. Community Builder'ın

kendi içindeki eklenti sistemi sayesinde sitenize profil galerisi, profil blog'u, ziyaretçi defteri, paralı üyelik sistemi, CAPTCHA gibi özellikler ekleyebilirsiniz. Yeni üyelikleri yönetici onayına tabi tutmanız da mümkündür.

DOCman

www.joomlatools.eu

DOCman, Joomla! için geliştirilmiş bir belge yönetimi ve dosya indirme (download) sistemidir. Bu bileşen sayesinde editörleriniz kolaylıkla sisteme dosya yükleyebilir ve ziyaretçilerinizle paylaşabilirler. İsterseniz üyelerinize de sisteme dosya yükleme, indirme ve düzenleme yetkisi verebilirsiniz.

JFusion

www.jfusion.org

Joomla!'ya geçmeden önce halihazırda bir forum kurulumunuz mevcut olabilir ya da Joomla! ile birlikte yeni bir forum script'i de kurup bunu Joomla!'nızla birleştirmek isteyebilirsiniz. İşte JFusion; forum script'leri başta olmak üzere çeşitli script'lerin kullanıcı veritabanlarını Joomla!'ya entegre etmeye yarıyor. Şu anda JFusion'ın desteklediği script'ler vBulletin 3.8.0, phpBB 3.0.x, MyBB 1.4, SMF 1.1.8, Magento, Moodle, Gallery2 ve dokuwiki. Bileşenle birlikte gelen giriş modülünü kullanırsanız Joomla! sitenize giriş yapan kullanıcılar forumunuza da giriş yapmış oluyor. Ayrıca harici yazılımınızın arama sonuçlarını Joomla! aramasına entegre eden bir uyumlu eki de mevcut. Joomla!'ya tam entegre olarak çalışan Kunena forumunu beğenmeyip daha gelişmiş bir forum çözümü arayanlar için biçilmiş kaftan.

Sitenize forum ekleyin

Kunena bileşeni sayesinde Joomla! sitenize başarılı bir forum sistemi ekleyebilirsiniz.

Kullanıcılarınızın birbiriyle ve sizinle etkileşime girmesinin en kolay yolu sitenize bir forum eklemek. Böylece ziyaretçileriniz sitenizdeki konularla ilgili fikir alışverişinde bulunabilecekleri gibi farklı konuları da kendi aralarında tartışabilirler. Joomla! için geliştirilmiş en başarılı forum bileşeni Kunena (eski adıyla FireBoard)'dır. "Kunena", "Joomla" adının da geldiği Swahili dilinde "konuşmak" anlamını geliyor. Kunena, eski Fireboard geliştiricilerinin bir kısmı ve bazı Joomla! çekirdek geliştiricileri tarafından geliştiriliyor. Bu nedenle Joomla!'yla tamamen uyumlu ve oldukça başarılı bir bileşen olduğunu söylemek mümkün.

Kunena nispeten basit bir forum sistemi olduğu için küçük ve orta çaplı siteler

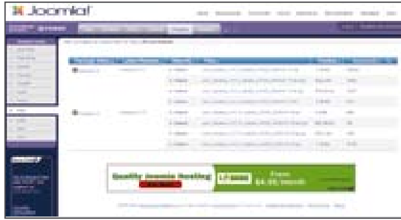

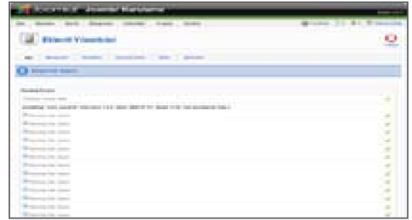

Kunena'nın kendi destek forumları Kunena'nın nasıl bir forum bileşeni olduğuna güzel bir örnek.

için uygun olduğunu söyleyebiliriz. Avantajıysa Joomla! ile tamamen entegre olarak çalışması ve herhangi bir bir köprü bileşenine ihtiyaç duymamasıdır. Böylece forumunuz hem site tasarımınızla tamamen uyumlu olur, hem de sitenize üye olan kullanıcılar ek bir işleme gerek kalmadan forumlarınıza katılabilirler.

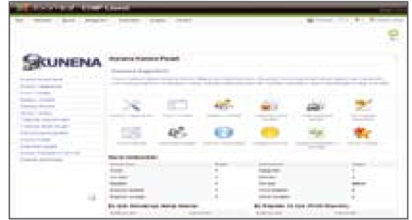
Daha büyük çaplı bir forum kurmayı düşünüyorsanız phpBB, SMF ya da vBulletin gibi profesyonel bir çözüme ihtiyaç duyuyorsanız bunlarla birlikte kullanabileceğiniz köprü bileşenlerini extensions.joomla.org adresinden temin edebilirsiniz. Bir önceki bölümde tanıttığımız JFusion bileşeninin bu konuda oldukça başarılı olduğunu söyleyebiliriz.

İnternetten kurulum

Kunena'nın en güncel sürümünü www.kunena.com adresine girip Download linkine tıklayarak indirebilirsiniz, ancak bu bileşenin kurulumunda Joomla!'nın farklı bir özelliğini kullanıp bileşeni hiç bilgisayarımıza indirmeden kurmayı deneyeceğiz! Bunun için Eklenti Yöneticisi'nin Bağlantıdan Kurulum özelliğini kullanacağız. Öncelikle www.kunena.com adresine girip Download linkine tıklayın. Açılan sayfada Kunena1.5 başlığı altındaki son sürümün .tarz.gz uzantılı dosyasını bulun. Bu yazının yazıldığı sırada son sürüm 1.5.4 olduğu için bizim seçmemiz gereken dosya com_kunena_v1.5.4_stable_b1730_2009-07-11.tar.gz idi. Bu dosyaya sağ tıklayıp Internet Explorer'da Kısayolu Kopyala ya da Firefox'ta Bağlantı konumunu kopyala komutunu seçin. Ardından Joomla! yönetim panelinize girip Eklentiler > Kur/Kaldır menüsüne girin. Burada göreceğiniz "Kurulum Bağlantısı:" kutusundaki "http://" yazısını sildikten sonra boş kutuya sağ tıklayıp Yapıştır diyerek Kunena'nın kurulum dosyası linkini kutuya yapıştırın ve Kur'a tıklayın. Birkaç saniye beklemenin ardından "Bileşen Kur: Başarılı" mesajını gördüyseniz forumunuz başarıyla kurulmuş demektir.

Sıra geldi Türkçe dil dosyasını yüklemeye. Bunun için http://getir.net/u26 adresinden Kunena 1.5.4 Türkçe dil paketini indirin. Eğer Kunena'nın daha yeni bir sürümü yayımlanmışsa güncellenmiş dil paketini yine joomlatr.org adresinde bulabilirsiniz. İndirdiğiniz .zip dosyasını açın ve içinden çıkan kunena.turkish.php adlı dosyayı FTP'ye bağlanarak sitenizin administrator/components/com_kunena/language klasörüne kopyalayın. Artık Kunena kurulumunuz Türkçe olarak çalışmaya başlayacaktır.

Kunena yapılandırması

Kurulum tamamlandıktan sonra ilk iş olarak Kunena yapılandırmasını gözden geçirmenizi ve kendinize göre ayarlamanızı tavsiye ederiz. Bunun için Bileşenler > Ku-

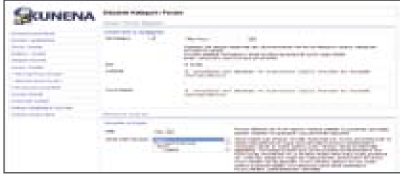
nena Forum menüsüne girin ve Kunena Yapılandırma düğmesine tıklayın. Açılan sayfada Forum Başlığı'nı "CHIP Lisesi Forumları" gibi bir başlık yapın ve Forum Eposta Adresi'ni forumdan gidecek e-postalarda görünmesini istediğiniz adresle değiştirin. Yapılandırma sayfasında Temel, Önplan, Güvenlik, Miniresim, Yüklemeler, Seviyelendirme, BBCode, Uyumluluk ve Geliştiriciler başlıkları altında çok sayıda ayar göreceksiniz; Kunena'nın bütün ayarları bu sayfadan yapılmaktadır.

Ayarların sağ tarafında her birinin ne işe yaradığı kısaca anlatıldığı için istediğiniz ayarları yapmakta fazla zorluk çekmeyeceğinizi tahmin ediyoruz. İlk etapta değiştirmenizi önerdiğimiz ayarların ilki "'Yeni' imgesi". İngilizce olarak gelen bu ayarı "YENİ!" olarak değiştirmenizi tavsiye ediyoruz. "Geçerli Ana Sayfa" seçeneğini de Kategoriler olarak değiştirmenizi öneririz, böylece forumunuza ilk girildiğinde forumunuza en son gönderilen mesajlar yerine forumların geleneksel ana sayfası kabul edilen kategori listesi karşınıza çıkacaktır. "Kurallar İçeriği ID" ve "Yardım İçeriği ID" alanlarına bu sayfaları Joomla!'nın Makale Yöneticisi'ni kullanarak hazırladıktan sonra yöneticide gördüğünüz kimlik numarasını yazmalısınız. Forum kuralları genellikle önemlidir ama forumunuz için ayrı bir yardım sayfası yazmak istemeyebilirsiniz. Bu durumda "Yardım Sayfasını Etkinleştir" seçeneğini "Hayır" olarak ayarlamanız yeterli olacaktır. "Herkes Okur/Yazar" ayarını "Evet" olarak ayarlarsanız forumlarınıza ziyaretçiler de mesaj gönderebilir. Herhangi bir ziyaretçinin mesajları görmesini, fakat sadece kayıtlı kullanıcıların mesaj gönderebilmesini istiyorsanız "Hayır"ı seçili bırakın.

Forum yönetimi

Sıra geldi forumlarınızın oluşturulmasına. Bunun için Kunena Kontrol Paneli'ndeki Forum Yönetimi düğmesine tıklayın. Örnek olarak oluşturulmuş bir üst kategori ve iki forum göreceksiniz. Kunena'da kategoriler forumları içine alan üst başlıklardır. Kategorilere mesaj gönderilemez, sadece forumlara mesaj gönderilebilir. Örneğin "Donanım" adlı bir kategori oluşturup altında "İşlemciler", "Bellekler", "Sabit diskler" gibi forumlar açabilirsiniz. Kolaylık olması açısından mevcut örnek kategori ve forumları silmek yerine onları düzenlemenizi tavsiye ederiz. Örneğin Main Forum kategorisine girdikten sonra İsim kısmına istediğiniz yeni kategori adını yazın. Açıklama kısmına kategori listesinde görünmesini istediğiniz açıklamayı yazın. Forum Başlığı kısmınaysa o forumun içine girildiğinde sayfanın en başında görünmesini istediğiniz metni yazın. Açıklama ve Forum Başlığı'nın aynı olmasında bir sakınca yoktur.

Orta ya da büyük çaplı bir forum kurmayı düşünüyorsanız bazı forumlarınızda yetkili olarak görev yapacak moderatörler atamak isteyebilirsiniz. Moderatörler yetkili oldukları forumda başlıkları silme ve kilitleme gibi yeteneklere sahip olurlar. Forumlarınıza moderatör atamak için Kunena Kontrol Paneli'nden Kullanıcı Yönetimi'ne tıklayın ve düzenlemek istediğiniz kullanıcıyı seçin. Seviye Başlığı seçeneğini Administrator olarak ayarlarsanız kullanıcı bir yönetici olur ve tüm forumları yönetebilir. Moderator olarak atama yaparsanız alttaki Yetkilendirme kutusundan kullanıcının yetkili olarak forumu ya da forumları seçmeniz gerekir. (Ctrl tuşuna basılı tutarak birden fazla forum seçebilirsiniz.)

Son olarak, forumlarınızda kullanılacak kullanıcı seviyelerini değiştirmek isteyebilirsiniz, zira varsayılan seviyeler İngilizce olarak bırakılmıştır. Seviye Yönetimi'ne girdiğinizde Fresh Boarder'dan başlayan ve Platinum Boarder'a kadar giden normal kullanıcı seviyeleri; ayrıca Administrator, Moderator gibi özel kullanıcı seviyeleri göreceksiniz. Bunların üzerine tıklayıp, örneğin Acemi Üye, Yeni Üye, Uzman Üye, Platinyum Üye gibi seviye adları belirleyebilirsiniz. Elbette bu adları kendi zevkinize göre çeşitlendirmeniz mümkün. Üyeleriniz En Az Gönderi Sayısı'nda belirtilen mesaj sayısına ulaştığında bu seviyelere geçmeye hak kazanacaklardır. Özel seviyelerse yalnızca Kullanıcı Yöneticisi üzerinden sizin tarafınızdan atanabilir.

Artık forumumuzu sitemizin ana menüsüne ekleyebiliriz. Bunun için Menü Yöneticisi'nden Ana Menü'yi seçip Yeni düğmesine tıklamamız gerekiyor. Açılan sayfadan Kunena Forum'u seçip forum linki için "Forum" gibi bir isim vermeniz yeterli olacak.

Kunena temaları

Aynen Joomla!'nın şablon desteği olduğu gibi Kunena da forumunuzun görünümünü tek tıklamayla değiştirebileceğiniz tema desteğine sahiptir. Kunena için tasarlanmış temalardan bazı örnekleri forum.joomlatr.org/temalar-f164.html adresinde görüp indirebilirsiniz. Aynı adreste Türkçe Kunena butonları da bulunmaktadır. Yeni indirdiğiniz temaları kurmak için FTP ile \components\com_kunena\template\ klasörüne yüklemeniz yeterli olacaktır.

Şablonlarla sitenizi özelleştirin

Joomla!'nın şablon desteği sayesinde tek bir tıklamayla sitenizin tasarımını değiştirebilirsiniz.

Joomla! sitenizin tasarımını, sistemde kurulu olan tasarım şablonu (template) belirler. Joomla!'nın güçlü şablon altyapısı sayesinde sitenizin içeriğini aynen koruyarak site tasarımınızı dakikalar içinde değiştirebilirsiniz. Ücretli ve ücretsiz şablonlar temin edebileceğiniz çeşitli adresleri önceki bölümlerimizde belirtmiştik. Bu bölümde şablonların nasıl kullanıldığına ve özelleştirilebileceğine kısaca değineceğiz. Örnek uygulamamız için www.joomlashack.com/free-joomla-templates adresindeki ücretsiz şablonlar arasından beğendiğimiz JS Jamba adlı şablonu sitemize yükleyeceğiz. JS Jamba'nın hemen altındaki Download Now linkine tıklayıp açılan sayfadaki forma adımızı, e-posta adresimizi ve güvenlik kodunu yazıyoruz ve Please Get My Free Template linkine tıklıyoruz. Kısa bir süre içinde JoomlaShack'ten "Your download link for your Joomlashack template" başlıklı bir e-posta alacaksınız. Bu e-postadaki linke tıklayıp Download linkine tıklayarak şablonunuzu indirin.

İndirdiğiniz .zip dosyasını genişletin ve Joomla Denetim Masası'ndan Eklentiler > Kur/Kaldır menüsüne girin. Gözat düğmesine tıklayıp açtığınız arşivin içindeki Joomla1.5 klasörüne girin ve içindeki js_mamba.zip dosyasına çift tıklayın, ardından Dosya Yükle & Kur düğmesine tıklayın. "Şablon Kur: Başarılı" mesajını gördüğünüzde şablonunuz kurulmuş demektir. Şimdi Eklentiler > Şablon Yöneticisi'ne girip js_jamba adlı şablonu seçip Varsayılan düğmesine tıklayarak yeni şablonunuzu sitenizin tasarımı olarak atayabilirsiniz.

Şablonu özelleştirme

Şimdi js_jamba başlığına tıklayıp şablon ayarlarına girin. Buradaki Theme Color seçeneğinden şablonunuzun renk temasını değiştirebilirsiniz. Ne yazık ki seçilebilen renklerin isimleri yazılmamış, bu yüzden deneme yanılma yapmak zorundasınız. Bu şablonda yok ama yüklediğiniz bazı şablonlarda Türkçeleştirilmesi gereken kısa İngilizce mesajlar olabilir. Bunları değiştirmek için "HTML Düzenle" düğmesine tıklayın, şablonunuzun HTML kodları içinde tercüme edilmesi gereken cümleleri bulun ve Türkçelerini yazdıktan sonra

Şablonların demolarında genellikle o şablonun tüm özellikleri tanıtılır.

Kaydet düğmesine tıklayın. Elbette HTML konusunda az da olsa deneyiminiz varsa bu sayfayı kullanarak şablonunuzu çok daha fazla özelleştirebilirsiniz.

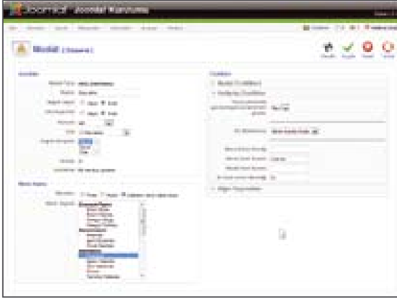
Yine bizim şablonumuzla birlikte gelmiyordu ama özellikle paralı ve profesyonel şablonlar şablonda kullanılan resimlerin kaynak dosyalarıyla birlikte gelirler. Bu dosyalar genellikle Photoshop'un PSD formatında olur ve bu dosyaları Photoshop'ta açıp kendi logonuz ve site isminizle özelleştirebilir, ardından File > Save for Web & Devices komutuyla web'e uygun bir formatta kaydedip şablonunuzun içindeki images klasörüne uygun bir dosya ismiyle yükleyebilirsiniz. Bizim şablonumuzdaki logo imajı js_jamba/images/styleX/logo.png yolunda bulunuyordu. Bu dosyayı Photoshop'ta açıp uygun şekilde düzenledikten ya da aynı boyutlarda yeni bir logo imajı oluşturduktan sonra dosyamızı FTP ile templates/ js_jamba/images/styleX/logo.png dosyasının üzerine yazarak kaydedebiliriz.

Şablonunuzun imajlarını düzenleyebilmek için az da olsa Photoshop bilgisine sahip olmanız gerekiyor.

Modül konumları

Arşiv dosyasının içinden çıkan jamba documentation.html dosyasını açarsanız şablonunuzla ilgili yardım belgelerinin linklerine ulaşabileceksiniz, elbette bu dokümanların tamamı İngilizce. Tabii biz önemli noktaları size aktarmayı ihmal etmiyoruz. Yardım belgelerinden ulaşabileceğiniz linklerden biri sizi şablonun "modül pozisyonlarına" götürüyor. Bu linkin tam adresi demotemplates.joomlashack.com/jamba/index.php?tp=1. Bu adrese girdiğinizde şablonda kullanabileceğiniz modül pozisyonlarının örnek konumlarını göreceksiniz. Siz de kendi site adresinizin sonuna index.php?tp=1 ekleyerek her zaman kullandığınız şablonun modül pozisyonlarını canlı olarak görebilirsiniz. Her şablonda ön tanımlı olarak gelen modül pozisyonları farklıdır, bu nedenle şablonunuzu etkili bir biçimde kullanabilmek için pozisyonları öğrenmeli ve modüllerinizi onlara uygun olarak konumlandırmalısınız. Bununla birlikte top (üst), left (sol),

Joomla! şablonunuzu özelleştirmek için yardım belgelerine dikkat etmek gerekiyor.

right (sağ), footer (alt) gibi bazı konumların genellikle adından anlaşılan konumları ifade ettiğini söyleyebiliriz.

Modül pozisyonlarını gördükten sonra kendi modüllerinizin pozisyonlarını değiştirmek için Eklentiler > Modül Yöneticisi'ne girin ve bir modül seçin. Örneğin Ana Menü modülünü sitenin üst kısmını ifade eden "top" pozisyonuna almak istediğimizi varsayalım. Bunun için Ana Menü modülüne girip Konum ayarını "top" olarak değiştiriyoruz ve Kaydet düğmesine tıklıyoruz. Şablonlarda yerleri en çok değişen pozisyonlar "user" adıyla başlayan kullanıcı tanımlı konumlardır. Bu nedenle her şablonda userX adlı konumların yerlerine dikkat etmekte fayda var. demotemplates.joomlashack.com/jamba/ adresindeki şablon demosuna göz attıysanız bazı modüllerin standardın dışında renkli kutular halinde göründüğünü fark etmişsinizdir. Bu özellik, çoğu şablonda standart olarak bulunan "modül sınıf sonekleri" sayesinde sağlanmaktadır. Kullanabileceğiniz sonekler genellikle şablonunuzun yardım ya da demo sayfasında belirtilir. JS Jamba şablonunda kullanabileceğiniz 3 farklı sonek var: Bunlar S1,S2 ve S3. Bir modülün ayarlarına girip Gelişmiş Özellikler'deki Modül Sınıf Soneki kısmına örneğin S1 yazıp kaydederseniz o modülün bir anda renklendiğini göreceksiniz. S2 ve S3 değerleri de farklı renk tonları sağlıyor.

Demodaki Main Menu adlı menünün de daha çekici bir görünüme sahip olduğunu fark etmişsinizdir. Bu da bir "Menü Sınıfı Soneki" ile sağlanıyor. Siz de "left" konumundaki menü modüllerinizden birine girip Menü Biçimi'ni Geri Uyumluluk – Dikey yaptıktan sonra Gelişmiş Özellikler'deki Menü Sınıfı Soneki'ne –sidenav yazın.

Örneğimizde anlattığımız S1, -sidenav gibi sınıf soneklerinin sadece kurduğumuz şablona özel olduğunu unutmayın. Bu sonekler kurduğunuz her şablon için farklı olacaktır. Bu nedenle kurduğunuz şablonun tüm özelliklerinden faydalanabilmek için varsa demosundaki "module positions" ve "module styles" gibi örnek sayfaları dikkatle inceleyin.

WordPress

Blog'lamaya giriş

Web dünyasının yeni nesil gazetecileri kabul edilen "blog'cu"ların arasına siz de katılabilirsiniz.

Bir blog'unuz var mı ya da bir blog'a sahip olmak mı istiyorsunuz? Bir blog açmak istiyorsunuz ama nereden başlayacağınızdan emin değil misiniz? Öyleyse blog dünyasında yolculuğa çıkacağımız ve blog'lamadaki en yeni trendlere göz atacağımız bu bölümümüz tam size göre. Blog'unuzu nasıl yaratacağınızı, tasarlayacağınızı ve içini dolduracağınızı bu bölüm boyunca öğrenebileceksiniz.

Henüz bir blog'unuz yoksa ama internet kullanıcılarına söylemek istediğiniz bir şeyler olduğunu hissediyorsanız sizin de bir blog sahibi olma vaktiniz gelmiş demektir. Başlamak için elinizde bolca seçenek var: Sizin adınıza barındırılan ücretsiz blog'lama araçlarından tutun da kendi web host'unuza kurabileceğiniz kapsamlı blog yazılımlarına kadar kullanabileceğiniz pek çok seçenek var. Bu yazımızın yardımıyla blog'lama dünyasına hızlı bir giriş yapıp düşüncelerinizi, resimlerinizi ve videolarınızı nasıl paylaşacağınızı öğrenebilirsiniz.

Blog dünyasına zaten çoktan giriş yaptıysanız da üzülmeyin, burada sizin için de bir şeyler var: Blog'unuza nasıl daha fazla trafik çekeceğinizi, tasarımınızı nasıl yenileyebileceğinizi, blog'unuzdan nasıl para kazanabileceğinizi ve blog'unuz için en güzel eklentileri de anlatıyoruz.

CHIP Online yazarlarının blog'larına web sitemiz üzerinden ulaşabilirsiniz.

Blog nedir?

Blog sözcüğü İngilizce "weblog" sözcüğünün kısaltmasıdır. "Weblog" ise kısaca "web günlüğü" anlamına gelir. Blog sözcüğüne Türkçe karşılık olarak web günlüğü, e-günlük, ağ güncesi gibi karşılıklar önerilmiş olsa da henüz oturmuş bir karşılık bulunmamaktadır. Türk Dil Kurumu sözcüğe henüz bir karşılık önermemiştir ve Microsoft ile Google gibi devlerse "blog" sözcüğünü Türkçeleşmiş kabul edip olduğu gibi kullanmaktadır. Biz de "blog" sözcüğünü olduğu gibi kullanacağız ama sözcüğü İngilizce olarak kabul ettiğimizden "blog"a gelen ekleri kesme işaretiyle ayır-

mayı unutmayacağız.

Blog, genellikle bir ya da birkaç kişi tarafından güncellenen; içinde kişisel yorumlar, olay incelemeleri veya resim ve video gibi multimedya öğeleri barındıran bir web sitesi türüdür. Blog'lardaki yazılar genellikle ters kronolojik sırada görüntülenir, yani en yeni yazılar sayfanın en başına gelir.

Wikipedia'ya göre çoğu blog güncel haberler ve olaylar ya da belli bir konu üzerine yayın yapar. Bazı blog'lar da kişisel online günlük tadında olabilir. Tipik bir blog'da yazılar, resimler, diğer blog'lara linkler, web sayfaları ve blog'un konusuyla ilgili çeşitli multimedya öğeleri bulunur. Okurların interaktif bir formatta yorumlarını paylaşma imkânı çoğu blog'da varsayılan olarak mevcuttur. Çoğu blog yalnızca metin tabanlıdır ve yazıları destekleyen az sayıda resim içerir; ama bazı blog'lar fotoğraf (fotoblog), çizim, video (vlog), müzik (MP3 blog'u), ses (podcast) içerikli olabilir. Çok kısa yazılardan oluşan mikro-blog'lar da blog'lamanın başka bir

Webrazzi.com web 2.0 dünyasından gelişmelerin konu alındığı popüler bir Türkçe blog.

Terimler sözlüğü

- **Blogosfer (blogküre):** Bütün blog'ların oluşturduğu ve iletişim halinde oldukları topluluğa blogosfer adı verilir.
- **Blogroll:** Blog'ların birbirlerine link verdiği link kümelerine blogroll denir.
- **Geri link (linkback, trackback, pingback):** Bir blog'un sizin bir yazınıza atıfta bulunarak link vermesidir.
- **Blog'lama (blogging):** Blog yazma işi.
- **Blog arama motoru:** Yalnızca blog'lar içinde arama yapan blogsearch.google.com ya da technorati.com gibi arama motorlarıdır.
- **RSS:** Web sitenizdeki güncel içeriği ya da haberleri RSS abonelerine dağıtmanızı sağlayan bir yayın formatıdır.
- **Etiket:** Yazılarınızla ilişkili anahtar kelimelerdir. Bir konuyla ilgili diğer yazıları bulmayı kolaylaştırırlar.

türüdür. Ünlü blog arama motoru Technorati, Aralık 2007 itibarıyla 112 milyonun üzerinde blog'u takip etmekte olduğunu açıklamıştır.

Blog'unuzu planlayın

Blog formatı; ailenize, arkadaşlarınıza, müşterilerinize ya da belli bir konuya sizinle aynı pencereden bakan yabancılara bir şeyler katmanızı sağlayabilir. Ama bu noktaya ulaşabilmek için önce biraz planlama yapmalısınız. İlk adım, blog'unuzda kullanmak istediğiniz içerik yönetim sistemini ya da blog'lama motorunu seçmek olacaktır. Tahmin edebileceğiniz gibi bu konuda pek çok alternatifiniz mevcut; ama bizim tavsiyemiz dışarıda host edilen blog'lar için blogger.com, wordpress.com

Herkesin abone olabileceği bir RSS akışınızın bulunması önemlidir. Çoğu blog yazılımı bunu otomatik olarak sunar.

veya blogcu.com; kendi host edeceğiniz blog'lar içinse WordPress olacaktır. Bunlar arasından hangisini tercih edeceğinizse blog'unuzun "tarzına" bağlıdır.

TARZINIZ NE?: Blog'unuzu planlarken, ne için blog tutmak istediğinize karar vermelisiniz. Blog tutma amacınız tamamen kişisel (örneğin günlüğünüzü online olarak yayımlamak) ya da kurumsal (şirketinizle ilgili güncel gelişmeleri halka duyurmak) olabilir. Hobinizle ya da ilgili alanlarınızla ilgili bilgilerinizi internet kullanıcılarıyla paylaşmak istiyor ya da şirketinizin hedeflerini halka duyurmak istiyor olabilirsiniz. Örgütler, ister hedef kitleleriyle iletişim kurmak, ister ürün ya da hizmet satmak, isterlerse de bağışçıları ya da destekçilerinden oluşan bir topluluk kurmak için blog'ların çok faydalı olduğunu yeni yeni keşfetmekteler.

Genel görünüm olarak hemen hemen tüm blog'lar aynıdır, ama onların asıl tarzlarını yaratan sahip oldukları içeriktir. Blog tarzlarına bazı örnekler ve ihtiyaç duyacakları özellikler şunlardır:

- **Kişisel günlük:** Kişisel blog'lar tasarım ve özellik bakımından sade ve basit olabilirler. Kişisel blog'unuzda duruma göre yazılarınıza yorum yapılmasını isteyebilir ya da istemeyebilirsiniz. Okurlarınızın ne yaptığınızı takip edebilmeleri için bir RSS akışına sahip olmanız güzel olur. Fotoğrafçıysanız ya da kısa videolar çekmekten hoşlanıyorsanız bunları yayınlayabileceğiniz bir blog motoru seçmeniz sizin için avantaj sağlayacaktır.
- **Görüş ve yorumlar:** Bir başka popüler blog tarzı da uzmanların ya da sıradan kullanıcıların belli ürünler ya da konularla ilgili görüşlerini, incelemelerini ve yorumlarını paylaştığı blog'lardır. Bu tarz blog'larda yorum yapılmasına izin verilmesini tavsiye ederiz. Ayrıca bu tarz blog'lara okurlarınızın yazılarınızı puanlayabileceği ve sosyal imleme sitelerine gönderebileceği eklentiler kurmanızı öneriyoruz.
- **Örgütsel blog:** Bir blog, kâr amacı gütmeyen organizasyonlar için olduğu kadar kâr amaçlı şirketler için de kullanışlı olabilir. Bir okulun, hayır kurumunun ya da politikacının web sitesi, kişinin ya da kurumun amaçlarını yansıtacak şekilde tasarlanmalıdır. Blog sık sık güncellenerek okurlar yeni gelişmelerden haberdar edilmelidir. Bu tarz blog'larda yorum yapma özelliği açık olmayabilir, ama mutlaka örgütle iletişim kurmayı sağlayacak bir form bulunmalıdır. Bu tarz blog'ların fotoğraflarla desteklenmesi yerinde olur.
- **İç örgüt blog'u:** Şirketinizin büyüklüğüne ve

coğrafi dağınıklığına bağlı olarak, yalnızca kurum içinde kullanılacak ve şirketle ilgili gelişme ve haberlere yer verecek bir blog kurulması faydalı olabilir. Bu gibi durumlarda blog'lar wiki gibi ortak çalışma ve planlama araçlarıyla desteklenebilirler.

• **Topluluk blog'u:** Okurlarınızın sadece yorum yapması yerine blog'unuza yazı gönderebilmesine de izin veriyorsanız bir topluluk blog'u yaratmışsınız demektir. Bildirgec.org ve hafif.org gibi siteler topluluk blog'larına güzel örneklerdir. Bu gibi blog'larda kullanıcılara kendilerini ifade edebileceği çeşitli araçlar ve eklentiler sunulmasında fayda vardır.

• **Fotoblog:** Fotoğraf blog'ları ya da kısaca "fotoblog"lar, yazılar yerine fotoğrafların yoğun olduğu blog'lardır. Bu tarz blog'lar için sıradan blog yazılımları ya da servisleri yerine fotoblog kurulumu için geliştirilmiş özel blog script'lerini ya da eklentileri kullanmakta fayda vardır.

Açmak istediğiniz blog bu kategorilerden birine girebileceği gibi birkaçını birden de hedefleyebilir. Bütün blog'ların amacı eninde sonunda bir okur topluluğu yaratmaktır; hedef kitlenizin küçük ya da büyük olması önemli değildir.

YORUMLARA İZİN VERECEK MİSİNİZ?: Çoğu içerik yönetim sistemi ya da blog sistemi, ziyaretçilerinizin yazılarınıza yorum yazabilmesini sağlayan bir özelliğe sahiptir. Okurlarınızın yorum yapmasına izin vermek, elbette ki sitenizi daha interaktif kılacak ve topluluğunuzun oluşmasında önemli bir adım olacaktır. Biz ve çoğu blog'cu yorumlara izin verme taraftarı olsa da, yorumları açmamanız için geçerli bazı sebepler olabilir. Sırf kavga çıkarmak ya da ilgi çekmek amacıyla yorum yazılabilecek bir konuyla ilgili blog tutuyorsanız, yorumları açmamanız ya da en azından onaya (moderasyon) tabi tutmanız işe yarayabilir. Spam yorumları denetlemeye vaktinizin olmaması ve blog motorunuzun da böyle bir özellik sunmaması yorumları kapatmak için başka bir neden-

BloXoo'ya www.bloxoo.com) üye olarak blog'unuzun tanıtımına katkıda bulunabilirsiniz.

Yorum yapmaya izin verirseniz yorumlarınızı iyi denetlemelisiniz.

dir. Eğer tüm yorumları denetleyecek vaktiniz varsa ve blog yazılımınız da bir denetleme mekanizması sunuyorsa bu özelliği devreye almayı düşünebilirsiniz.

BİR YAZAR MI ÇOK YAZAR MI?: Blog'unuzla ilgili vermeniz gereken önemli bir karar da blog'unuzdaki yazıların tümünü kendinizin mi yazacağı, yoksa başka yazarların da yazmasına izin vereceğiniz midir. Birden fazla yazara sahip olmak istiyorsanız baştan buna uygun bir blog'lama yazılımı seçmelisiniz; çünkü bazı script'ler sadece tek bir yazara izin vermekte, bazılarıyla çoklu yazarları sizin istediğiniz kadar esnek bir şekilde desteklememektedir. Bu anlamda daha önce de tavsiye ettiğimiz WordPress'in oldukça başarılı olduğunu söyleyebilir. Blogcu.com ise birden fazla yazara izin vermeyen örneklerimiz arasına girmekte.

ESNEKLİK VE GENİŞLEYEBİLİRLİK: İçerik yönetim sisteminizi ya da blog'lama sisteminizi seçerken dikkate almanız gereken özelliklerden biri de yazılımın esnekliğidir. Blog'unuzu kuracağınız yazılım üçüncü parti eklentilere izin veriyor mu veya kodlarına erişip istediğiniz şekilde düzenleme yapabiliyor musunuz?

Dışarıda barındırılan blogger.com, wordpress.com, blogcu.com gibi servisler esneklikten yoksundur. Zira bu gibi servislerin hosting'i sizin denetiminizde olmadığı için yeni eklentiler kuramazsınız ya da kurmanız için ekstra bir ücret ödemeniz gerekir.

BARINDIRILMIŞ SERVİS Mİ YOKSA KENDİ HOST'UNUZ MU?: Az önce de bahsettiğimiz gibi, barındırılmış servisler esneklikten yoksundur. Barındırılmış servislerin avantajları, hiçbir kurulum derdine girmeden birkaç dakika içinde blog sahibi olabilmeniz ve genellikle hiç ücret ödememenizdir. Bu servisler size adınız.blogspot.com, adınız.blogcu.com gibi kendi alt alan adlarını sunarlar. Blogger gibi bazı servisler varsa kendi alan adınızı kullanmanıza da olanak tanır. Yazılımı kendiniz seçer ve kendi host'unuza kurarsanız kurulum için bir miktar teknik bilgiye sahip olmanız gerekir. Bizim tavsiyemiz olan WordPress'i nasıl kuracağınızı ilerleyen sayfalarda bulabilirsiniz. Kendi host ettiğiniz yazılımların avantajı genellikle çok daha esnek olmaları ve açık kaynak kodlu bir yazılım kullanıyorsanız yazılımın kodlarına müdahale ederek istediğiniz değişikliği yapabilmenizdir. Ayrıca ülkemizde yaşanan bazı mahkeme kararıyla engellemeler sonucunda adınız.wordpress.com gibi ücretsiz aldığınız servise Türkiye'den bir anda erişim kısıtlanabilir; bunu da akılda bulundurmakta fayda var.

Açık Dizin Projesi (dmoz.org) blog'unuzu kaydettirebileceğiniz ve arama motorlarında avantaj sağlayacak en önemli dizindir.

WordPress'in ve blog'lamanın tarihçesi

1997'de başlayan blog'lama fırtınası 2003'te WordPress'in çıkışıyla doruğa ulaştı.

Özgür ansiklopedi Wikipedia'ya göre "weblog" terimi ilk defa 1997'de John Barger tarafından kullanılmıştır. Mayıs 1999'da Peter Merholz ise bu terimi şaka amaçlı olarak "we blog" (blog yazıyoruz) şeklinde web sitesinde kullanmıştır. Kısa süre sonra, Blogger'ın (www.blogger.com) yaratıcısı Pyra Labs adlı firma, "blog" sözcüğünü hem bir isim hem de fiil olarak kullanmaya başlamıştır. İngilizcede isim olan blog "web günlüğü" anlamına gelirken, fiil olan blog sözcüğü de "blog yazmak", "blog'lamak" anlamına gelir. Pyra Labs, blog sözcüğünden "blogger" (blog'cu, blog yazan kişi) sözcüğünü türetmiş ve bu ismi o zamanlar yeni servisleri olan Blogger.com'un ismi olarak kullanmıştır.

Blog'lama teknolojisinin ilk örneklerinden olan Blogger 1999'da kurulmuş olmasına rağmen ondan önce de insanlar blog tutuyordu. 1994'te Swarthmore Üniversitesi'nde öğrenciyken blog'lamaya başlayan Justin Hall tarihin ilk blog'cularından biri olarak kabul edilir. İlk blog'lar manuel olarak elle güncellenen web siteleri veya web sitelerinin parçalarıydı. Ancak Blogger gibi otomatik blog'lama araçlarının gelişmesiyle birlikte blog'lama işi teknik bilgi birikimi gereksinimini daha aza indirmiş ve böylece blog'lama teknolojisi daha geniş kitlelere ulaşabilmiştir. Günümüzde tipik blog'lama işlemi, tarayıcı tabanlı bir yazılım kullanılarak blog yazılarının yazılması olarak kabul edilir ve bunun aksi, yani blog'ların elle güncellenmesi hemen hemen hiç düşünülemez. Blog'lar üçüncü parti hazır barındırma servislerinde barındırılabileceği gibi kişiler kendi web hosting alanlarına kuracağı blog yazılımları aracılığıyla da yayımlanabilirler.

2003 yılında hayata gözlerini açan WordPress de o zamanlar az bulunan blog script'lerinden biriydi. WordPress, 2003 yılında parmaklarınızla sayabileceğiniz kadar insan tarafından kullanılan çok kü-

Blogger.com internetin ilk blog servislerinden biridir.

WordPress'in sloganı "kod şiirdir".

çük bir kod parçası olarak hayatına başlamıştır. Bugünse WordPress hayret uyandırıcı bir biçimde, dünyanın en çok kullanılan blog'lama aracı olarak milyonlarca sitede, her gün on milyonlarca insan tarafından kullanılmaktadır.

WordPress, b2/cafelog adlı blog'lama yazılımının resmi halefidir. b2/cafelog'un 2003 yılında 2000 kadar sitede kullanıldığı tahmin ediliyor. WordPress, 2003 yılında WordPress'in yaratıcıları Matt Mullenweg ile Mike Little'ın ortak çabası sonucunda ortaya çıkmıştır. WordPress'in ilk amacı b2 yazılımını temel alan yeni bir yazılım (fork) oluşturmaktı. WordPress ismi, Mullenweg'in arkadaşı Christine Selleck tarafından önerilmiştir.

WordPress, PHP ve MySQL ile yazılmış, GPL (Genel Kamu Lisansı) ile lisanslanmış şık ve mimarisi düzgün bir kişisel yayıncılık sistemi ihtiyacından ortaya çıkmıştır. WordPress günümüzde olgun ve stabil bir ürün olarak kabul edilmektedir. WordPress'in geliştiricileri, kullanıcı deneyimini ve web standartlarını odak noktası olarak kabul ederek piyasadaki bütün araçlardan farklı bir ürün ortaya koymayı hedeflemişlerdir.

2005 yılı WordPress için oldukça heyecan verici bir yıl oldu. Bu yıl içinde önce tema desteği sunan 1.5 sürümü yayımlandı ve 900 binin üzerinde indirme sayısına

WordPress'in yaratıcısı Matt Mullenweg.

Wordcamp İlk WordPress konferansı-2006

ulaştı. Ardından WordPress'in kapsama alanını genişletmek için, insanların kendi blog'larını hiçbir teknik bilgiye ve hosting satın almaya gerek kalmadan yaratabilecekleri WordPress.com servisi açıldı. Ardından WordPress ekibinin bazı kurucuları tarafından bir web geliştirme şirketi olan Automattic kuruldu. Son olarak da WordPress 2.0 sürümü yayımlandı.

2005 yılında ayrıca, WordPress kullanımıyla ilgili Türkçe doküman ve kaynak sıkıntısını gidermek için tarihinde birkaç arkadaş tarafından WordPress Türkiye (www.wordpress-tr.com) kuruldu. Mayıs 2006'da 2.0.2 sürümüyle ilk Türkçe WordPress paketi WordPress Türkiye tarafından kullanıcılara sunuldu ve bu tarihten sonraki tüm sürümler için Türkçe paketi hazırlandı.

2004 yılında Movable Type adlı popüler blog yazılımının ücretli olması, bu yazılımın pek çok kullanıcısının WordPress'e geçmesine ve böylece WordPress'in hızla kullanıcı kitlesini büyütmesine yol açtı. Özellikle 1.5 sürümünden itibaren WordPress'in sürümleri kullanıcılar tarafından çok beğenildi ve WordPress hızla büyümeye başladı. 2006 yılında WordPress tam 1.545.703 kez indirilirken 2007'de 3.816.965 defa indirildi. 2006'da 371 farklı eklenti 191.567 kere indirilirken 2007'deyse 1.384 eklenti toplam 2.845.884 kere indirildi, yani tam 15 kat bir büyüme sağlanmıştı!

2006 yılında San Francisco'da ilk WordPress konferansı olan WordCamp (central.wordcamp.org) düzenlendi. Günümüzde dünyanın her tarafında WordCamp konferansları düzenlenmektedir.

2007'de WordPress düzenli bir sürüm yayımlama planını devreye soktu. Ana (majör) sürümlerin her 3-4 ayda bir ya da yılda 3 defa yayımlanması planlandı.

Bununla birlikte 2.5 sürümü çok fazla yenilik ve geliştirme içerdiği için çıkışı 3 ay gecikti. 2.9 ve 3.0 sürümlerinin de 2009 yılı içinde yayımlanması planlanmaktadır.

WordPress sizin için neler yapabilir?

WordPress'in blog'unuzu hazırlarken size sağlayacağı faydaları keşfedin.

Teknolojinin hızla geliştiği günümüzde ülke ya da dünya çapındaki milyonlarca potansiyel okurunuza sesinizi duyurmanız ve bunun karşılığında beş kuruş para ödememeniz mümkün olabilir mi? WordPress sayesinde mümkün!

WordPress'in ücretsiz olması, kullanım kolaylığı ve blog'unuzu çabucak kurup çalışır hale getirebilmesi onu kişisel ya da kurumsal blog'unuzu kurarken tercih etmeniz için başlıca sebepler. WordPress'i tercih etmeniz için sizi etkileyebilecek bir başka sebep WordPress'in size sürekli olarak destek olmaya hazır deneyimli kullanıcı ve geliştirici kitlesi.

WordPress'in yararlarını keşfedin

CHIP yazarları olarak internette bir şeyler yayımlama fikrine sıcak bakan ve blog'lamaya yeni başlayacak kullanıcılarla sıklıkla karşılaşıyoruz. En çok karşımıza çıkan sorulardan biri de "Tek satır kodlama bilmiyorum ve web sitesi tasarlamaktan da haberim yok. Kendi blog'umu nasıl en kısa yoldan kurabilirim?" sorusu. Sizin de aklınızda böyle bir soru varsa WordPress'le tanışın: Artık programlama ya da tasarım bilip bilmemenizin hiçbir önemi yok, çünkü WordPress adlı blog yazılımı bu işleri sizin için hallediyor. WordPress sayesinde fikirlerinizi yazıya dökmek ve internette yayımlamak için yapmanız gereken tek bir şey var: WordPress'in yönetim paneline girdikten sonra yazınızı yazmak ve "yayımla" düğmesine tıklamak. İnternet kullanıcılarına sesinizi duyurmak için bütün yapmanız gereken bundan ibaret!

- **Çeşitlilik:** WordPress'in üç farklı sürümü neredeyse her türlü blog'cunun ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli. Kendi web sunucunuza kurabileceğiniz bir WordPress script'i, WordPress.com üzerinden kurulum gerekmeden yayına başlayabileceğiniz bir servis ve kullanıcılarınızın da yeni blog'lar oluşturabileceği WordPress MU adlı bir platform mevcut. Bu platformların farklarına birazdan değineceğiz.
- **Kullanım kolaylığı:** WordPress'in hem kurulumu çok basit, hem de yazılım kolaylıkla yönetilip kullanılabiliyor.
- **Esneklik:** WordPress'in son derece esnek bir yapısı var; yani sonradan indireceğiniz eklentiler ve araçlar yardımıyla WordPress'i kendi ihtiyaçlarınıza göre özelleştirebilirsiniz.

• **Geniş kullanıcı kitlesi:** Bir yazılımın kullanıcı kitlesi ne kadar genişse bir sorunla karşılaştığınızda çözümünü bulmanız ya da destek almanız da o kadar kolaydır. WordPress dünyanın en popüler blog script'i olarak son derece geniş bir kullanıcı kitlesine sahip ve bu kitle yeni kullanıcılara destek forumlarında, e-posta listelerinde ve kendi blog'larında yardımcı olmak için can atıyorlar.

Kolay kurulum ve kullanım

WordPress, sadece beş dakika içinde kurup kullanmaya başlayabileceğiniz oldukça basit bir yazılım. WordPress.com'un ücretsiz servisine kaydolmanız da hemen hemen aynı miktarda zaman alıyor. Elbette bu beş dakikayı hesaplarken sadece kurulum süresini ele aldık; buna alan adınızın satın alınması ya da hosting kontrol panelinizdeki ayarların yapılması dâhil değil.

Bununla birlikte, beş dakikalık kurulumu tamamladığınızda başka hiçbir şey yapmanıza gerek kalmadan WordPress kullanımınıza hazır olacak. WordPress yönetim panelinizin oldukça iyi organize edildiğini ve sezgisel bir şekilde kullanılabildiğini fark edeceksiniz. Böylece WordPress'i ilk defa kullanan bir kullanıcı bile yolunu şaşırmadan gereken ayarları yapabilmekte ve yazılarını yazabilmekte.

WordPress yazılımı elbette çok kolay kullanılabilmesine rağmen yapısal olarak basit bir yazılım değil; en deneyimli kullanıcıları ve geliştiricileri bile memnun edecek özelliklere sahip. WordPress bu kadar gelişmiş bir yazılım olmasına rağmen kullanıcı dostu olması sayesinde acemi kullanıcılar tarafından da rahatlıkla kullanılabiliyor. Meraklı bir kullanıcıysanız WordPress'i her kullandığınızda yeni bir şeyler keşfetmeniz mümkün.

WordPress Codex'in Türkçe sayfaları henüz çok kısıtlı.

WordPress'i geliştirebilirsiniz

WordPress kullanıcılarının en hoşuna giden özelliklerden biri, WordPress'in son derece esnek bir yapıya sahip olması. WordPress'te kullanabileceğiniz binlerce eklenti sayesinde blog'unuzun fonksiyonları genişletmeniz, binlerce tema sayesinde de blog'unuzun tasarımını hiç tasarım bilginiz olmadan istediğiniz gibi değiştirmeniz mümkün.

WordPress blog'ları temelde hemen hemen aynıdır, ama sisteme eklentiler yükleyerek blog'unuz ekstra araçlar ve özelliklere kendinize ve okurlarınıza göre dilediğiniz şekilde özelleştirebilirsiniz. Gerçekten farklı ve etkileyici bir fonksiyona sahip bir blog'la karşılaşırsanız, o özelliği çok büyük ihtimalle kendi blog'unuza da entegre edebileceğiniz bilmelisiniz. Beğendiğiniz blog'da hangi eklentinin kullanıldığını bulamadıysanız blog'un sahibine bir e-posta göndermenizi tavsiye ederiz;

zira WordPress kullanıcıları genellikle keşfettikleri harika araçları paylaşmak konusunda oldukça isteklidir. WordPress eklentilerinin birçoğu ücretsiz olarak sunulmaktadır. Eklentiler hakkında daha fazla bilgiyi ilerleyen bölümlerde bulabilirsiniz. Eklentilerin yanı sıra WordPress blog'unuzu temalarla da geliştirebilirsiniz. WordPress varsayılan olarak iki basit temayla gelir ve kurulumun ardından otomatik olarak Kubrick adlı temayı kullanmaya başlarsınız, ama temanızı değiştirmeniz son derece kolaydır.

Topluluğa katılın

WordPress desteğinin temelini oluşturan sadık kullanıcı kitlesi "WordPress topluluğu" olarak tanınır. Bu geniş kullanıcı kitlesi, Amerika'dan Türkiye'ye kadar dünyanın her yerindeki kullanıcılara ulaşmaktadır. Ağustos 2006'da 1 milyon indirmeye ulaşan WordPress, 2007'de tam 3 milyon indirmeyi bulmuştur. WordPress'in milyonlarla ifade edilen bu kullanıcı kitlesi, günümüzün en yardımsever blog topluluğunu oluşturmaktadır. http://wordpress.org/support ve www.wordpress-tr.com/forum/ adreslerinde birbirlerine forumlar aracılığıyla yardım eden çok sayıda kullanıcı bulabilirsiniz. Ayrıca http://codex.wordpress.org adresindeki WordPress Codex'te kullanıcılar tarafından oluşturulmuş çok sayıda faydalı belge (İngilizce olarak) bulunmaktadır. Ayrıca "blogosfer"de WordPress'in kendisiyle ilgili, kullanıcıların faydalı ipuçlarını veya deneyimlerini paylaştığı çok sayıda Türkçe ve yabancı blog bulabilirsiniz.

WordPress Türkiye forumlarında aradığınız desteğe ulaşabilirsiniz.

WordPress'inizi seçin

Bir blog sahibi olmak için öncelikle kendinize uygun platformu seçmelisiniz. Seçtiğiniz platformun kendinize en uygun özelliklere sahip olmadığından emin olmanız gerekir. WordPress yazılımının farklı kullanıcılara hitap eden üç versiyonu vardır:

1. WordPress.com'da barındırılan sürüm (Barındırma ve kurulum gerektirmez.)
2. WordPress.org'dan indirip kendi barındırma alanınıza kurabileceğiniz sürüm
3. WordPress MU (MultiUser) adlı çok kullanıcılı sürüm (mu.wordpress.org adresinden temin edilebilir. Bu kitabın kapsamının dışındadır.)

WordPress'in hangi sürümünü seçerseniz seçin şu özelliklerin tamamına sahip olursunuz:

- Hızlı ve kolay kurulum
- Kullanımı kolay web arabirimi sayesinde kolay blog yazımı
- Yazılarınızın "kategori"ler aracılığıyla konulara göre arşivlenmesi
- Yazılarınızın aylara göre arşivlenmesi
- Yorum ve geri besleme araçları

- Akismet eklentisi sayesinde otomatik spam koruması
- Fotoğraflar ve resimler için bütünleşik resim galerisi
- Video ve ses dosyaları için medya yöneticisi
- Mükemmel topluluk desteği
- Sınırsız sayıda durağan (statik) sayfa oluşturabilme
- RSS desteği
- Farklı blog sistemlerinden (örn. Blogger, Movable Type, ve LiveJournal) içeriği içe aktarma araçları

WordPress.com mu WordPress.org mu?

WordPress.com ücretsiz bir servistir. Hosting satın almak ve web sunucusuna yazılım yüklemek gibi şeyler size Fransızca gibi geliyorsa ve bu gibi işlemlerden kaçınmak istiyorsanız WordPress.com tam size göre bir çözüm. WordPress.com servisinde oluşturduğunuz blog'lar WordPress.com sunucularında "barındırılıyor" (host ediliyor). Yani sizin yazılım indirmenize, hosting alanı satın almanıza, yazılım yüklemenize ve yapılandırmanıza gerek kalmıyor. Bu işlemlerin tamamı sahne arkasında sizin için otomatik olarak yapılıyor.

Elbette WordPress.com'un da bazı kısıtlamaları var. Örneğin eklenti veya özel tema yükleyemiyorsunuz ve çekirdek kod dosyalarını düzenleyemiyorsunuz. Bu kısıtlamaları rağmen, blog'lama dünyasına tamamen yabancıysanız ve hiç para harcamadan işe başlamak istiyorsanız WordPress.com sizin için harika bir başlangıç noktası olabilir.

İşin güzel tarafı, WordPress.com'da oluşturduğunuz blog'unuzun gün gelir de fazla büyüdüğünü fark ederseniz blog'unuzu kendinizin kurup barındıracağı bir WordPress.org yazılımına transfer

WordPress sürümleri karşılaştırma tablosu

Özellik	WordPress.org	WordPress.com	WordPress MU
Fiyatı	Bedava	Bedava	Bedava
Yazılım indirime ve kurulum	Evet	Hayır	Evet
Web hosting gereksinimi	Evet	Hayır	Evet
Özel CSS kontrolü	Evet	Yıllık 15 USD	Sadece yönetici
Şablon erişimi	Evet	Hayır	Sadece yönetici
Kenar çubuğu bileşenleri (widget)	Evet	Evet	Evet
RSS beslemesi	Evet	Evet	Evet
Çekirdek kodlarına erişim	Evet	Hayır	Sadece yönetici
Eklenti yükleyebilme	Evet	Hayır	Evet
Tema kurabilme	Evet	Hayır	Evet
Çoklu yazar desteği	Evet	Evet	Evet
Tek hesapla sınırsız sayıda blog	Hayır	Evet	Evet

WordPress.com ücretsiz bir blog oluşturmak isteyenler için ideal çözüm.

WordPress'in tema dizininde bine yakın bedava tema bulunuyor.

edebilmeniz. Yani WordPress.com'daki içeriğinizin tamamını alıp kendi kurduğunuz WordPress yazılımına aktarmanız mümkün.

Kendi barındırma çözümünüz

WordPress.org'dan indirebileceğiniz WordPress, yazılımı elle indirip bir web sunucusuna kurmanızı gerektirir. Bu sürüme WordPress'in bizzat kendisi diyebiliriz. Biz de kitabımızın büyük bölümünde WordPress'in bu sürümünü ele alacağız.

WordPress'i bir sunucuya kurmak için öncelikle bir hosting firmasından barındırma alanı kiralamanız gerekir. Biraz araştırmayla, Türkiye'de yıllık 10 lira gibi çok makul fiyatlardan başlayan WordPress uyumlu hosting paketleri bulabilirsiniz. Hosting seçimine dair önerilerimizi kitabımızın son bölümlerinde sıralayacağız. WordPress'i web sunucunuza kurduktan sonra gönlünüze göre blog'lamaya başlayabilirsiniz. WordPress yazılımının yeteneklerini genişletmek için sisteminize çeşitli eklentiler kurabilirsiniz. Ayrıca WordPress'i kendiniz kurduğunuzda WordPress "açık kaynak" bir yazılım olduğu için tüm kaynak kodlarına erişim yetkiniz olur, böylece az da olsa PHP ve MySQL bilginiz varsa kodlara müdahale ederek sistemi kendinize göre özelleştirebilirsiniz. Blog'unuzun güzel görünmesi için hiç tasarım bilgisine de ihtiyacınız yok. WordPress topluluğu binlerce ücretsiz (ve az da olsa ücretli) tema geliştirmiştir ve bunları kolaylıkla kendi blog'unuza kurabilirsiniz. Ayrıca biraz HTML ve CSS bilginiz varsa bu tasarımlar üzerinde de oynayıp tasarımınızı kendinize göre özelleştirebilir veya kendi temalarınızı yaratabilirsiniz.

Biz bu kitapta WordPress.com'un kullanımına da değineceğiz ama tamamen kişisel ve kendinize has bir blog sahibi olabilmeniz için WordPress'in kurulan sürümünü kullanmanızı öneriyoruz. Böylece www.alanadi.com gibi kendi alan adınızda, daha profesyonel görünümlü bir blog sahibi olabilirsiniz. Teknik bilgi birikiminizin olmamasını dert etmeyin, çünkü ilerleyen bölümlerde WordPress kurulumunu ve kullanımını detaylarıyla anlatacağız.

WordPress.com'la blog'lamaya başlayın

WordPress.com'un ücretsiz servisiyle teknik bilgiye gerek kalmadan ilk blog'unuzu oluşturabilirsiniz.

İlk blog'unuz için beş kuruş para ödemek istemiyorsanız, kurulum yapacak kadar teknik bilgiye sahip olmadığınızı düşünüyorsanız ve blog'unuzu fazlaca özelleştirmeye niyetli değilseniz ilk blog'unuzu WordPress.com'un ücretsiz servisi aracılığıyla barındırabilirsiniz. Bu durumda blog'unuzun adresi adınız.wordpress.com gibi ücretsiz bir alt alanı olacaktır. Tekrar hatırlatalım; WordPress.com'u WordPress.org'dan indirebileceğiniz asıl WordPress yazılımıyla karıştırmamanız gerekiyor. Her ikisi de aynı kişiler tarafından geliştirilse de WordPress.com'da asıl WordPress yazılımı kadar geniş seçeneklere sahip değilsiniz. Siz kendi hosting alanınıza kendi WordPress kurulumunuzu yapmayı planlıyorsanız bu bölümü atlayabilirsiniz. Yok eğer WordPress.com'da kalmayı düşünüyorsanız, bir sonraki "WordPress kurulumu" bölümünü atlayıp WordPress kullanımını anlattığımız bölüme geçebilirsiniz.

1 İlk WordPress blog'unuzu oluşturmak için öncelikle www.wordpress.com adresine girin. Sayfa otomatik olarak Türkçe açılmazsa sağ üstteki Language listesinden Türkçeyi seçin.

2 Açılan sayfada göreceğiniz büyük "Şimdi Üye Olun!" düğmesine tıklayın.

3 Kullanıcı Adı kısmına istediğiniz kullanıcı adını yazın. Parola ve Onayla kısmına parolanızı yazın. E-Posta adresi kısmına e-posta adresinizi girin. Bu adres blog'unuz

açık bir şekilde görünmeyecektir, sadece WordPress.com'dan size gönderilecek duyuru ve iletişim mesajları için kullanılacaktır. Kullanım şartlarını okuduğunuzu belirtmek için Yasal ıvır zıvır kutusunu işaretleyin. Son olarak, yeni bir blog açmak istediğinizi belirten "Bana bir blog ver!" seçeneğini işaretleyin ve Sonraki düğmesine tıklayın.

4 Sonraki aşamada blog'unuzun alan adını ve başlığını belirleyeceksiniz. Alan adınız otomatik olarak kullanıcıadı.wordpress.com olarak doldurulmuş olacaktır ama siz bu kutuyu değiştirerek kullanıcı adınızdan farklı bir alan adı seçebilirsiniz. Aynı şekilde, Blog Başlığı alanını da değiştirerek blog'unuz için yeni bir başlık belirleyebilirsiniz. Lisan ayarını "tr- Türkçe" olarak bırakmanızı tavsiye ediyoruz.

5 Blog'unuzu sadece adresini bilen arkadaşlarınızın görmesini istiyorsanız Gizlilik işaretini kaldırın, aksi halde blog'unuz WordPress.com listelerinde ve Google gibi arama motorlarında görünür olacak, bu da blog'unuzun tanıtımına katkıda bulunacaktır. Son olarak Signup düğmesine tıklayın.

6 "Kaydı Tamamlamak için E-postanızı Denetleyin" başlıklı sayfayı gördükten sonra e-posta kutunuzu kontrol edin. Etkinleştirme e-postanız birkaç dakika içinde gelmezse önemsiz/spam klasörünüzü de kontrol etmeyi unutmayın. WordPress.com'dan gelen "Etkinleştir: alanadı.wordpress.com" başlıklı e-postanın içindeki etkinleştirme linkine tıklayın.

7 "Your account is now active!" başlıklı sayfayı gördüğünüzde hesabınız etkinleştirilmiş demektir. Aynı zamanda WordPress.com'dan kullanıcı adınızı, parolanızı ve WordPress.com'la ilgili bazı ipuçlarını içeren yeni bir e-posta alacaksınız.

8 Artık WordPress.com'u kullanamaya hazırsınız. Tekrar http://tr.wordpress.com adresine girip sol üst köşedeki Kullanıcı Adı ve Parola alanlarını doldurarak Giriş Yap düğmesine tıklayın. Sistemin sizi hatırlamasını istemiyorsanız Beni hatırla kutucuğundaki işareti kaldırmayı unutmayın.

WordPress.com'da dolaşmak

WordPress.com servisi sizin de fark edebileceğiniz gibi genel olarak Türkçeleştirilmiş olmasına rağmen bazı noktaları henüz Türkçe değildir. Örneğin hesabınızla ilgili ayarları yapabileceğiniz

My Account menüsünün İngilizce olduğunu fark edeceksiniz. Aslında My Account menüsündeki kısayolların çoğuna My Dashboard linkinden ulaşabileceğiniz başlangıç panosu aracılığıyla da erişebilirsiniz. My Account altındaki menü öğeleri şu işlere yarıyor:

•Global Dashboard: İngilizce küresel panoyu görüntüler. İçeriği My Dashboard linkinden ulaşabildiğiniz Türkçe panoyla aynıdır.

•Stats: İstatistikleri görüntüler.

•Blog Surfer: Arkadaşlarınızın ve merak ettiğiniz kişilerin blog'larını takip etmenizi sağlar.

•Tag Surfer: Sizin yazdığınız veya ilginizi çeken konularda yazılan yazıları etiketler aracılığıyla takip etmenizi sağlar.

•My Comments: Yorumlarınızı görüntüler.

•My Blogs: Blog'larınızı listeler.

•Edit Profile: Profilinizi düzenleyebilirsiniz.

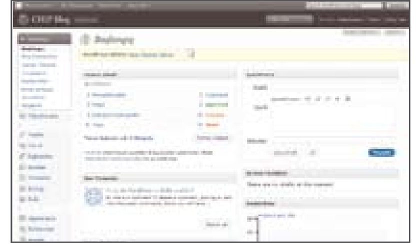
•Support: Destek sayfasını açar.

•WordPress.com: WordPress.com sitesini açar.

•Log Out: Oturumunuzu kapatır.

Şimdi kendi blog'unuzun başlangıç panosuna ulaşabileceğiniz My Dashboard linkine tıklayalım. Büyük kısmı Türkçe olarak açılan pano sayfanızda blog'unuzla ilgili en önemli bilgiler bulunmaktadır. Panonuzdaki modülleri başlıklarından tutup sürükleyerek başka konumlara taşıyabilirsiniz. Ayrıca başlık çubuğuna tıklayarak modülleri gizleyebilir ya da yeniden genişletebilirsiniz. Sol taraftaysa navigasyon menüsü bulunur.

Panonuzda şu önemli modüller bulunmaktadır:

•Hemen Şimdi: Hemen Şimdi modülü, WordPress blog'unuzda o anda olup bitenlerle ilgili kısa bilgiler verir. Bu modülde mevcut mesaj (yazı), sayfa, kategori ve etiket sayılarını görebilirsiniz. Modülün sağ tarafındaysa sırayla toplam, onaylanmış, onay bekleyen ve spam yorum sayıları görünür. Modülün alt kısmında o anda hangi temayı kullandığınız, kullanılan bileşen (widget)sayısı, tema değiştirme düğmesi ve Akismet spam istatistikleri yer alır.

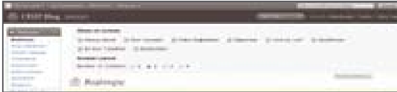
•Son Yorumlar: Bu modülde, blog'unuza en son gönderilen yorumlardan parçalar, yorumların yazarları ve yorumun üzerine geldiğinizde alt kısmında yorum yönetimi linkleri görünür.

•Gelen Bağlantılar: Bu modülde sitenize bağlantı (link) veren blog'ların bir listesi görünür. Elbette blog'unuz şimdilik çok yeni olduğu için henüz hiçbir blog'tan link almamıştır ve bu modülde bunu belirten bir mesaj görürsünüz. Bu modül, içeriğini Google Blog Arama'dan alır.

•Öğeleriniz: Bu modülde, bugün gönderdiğiniz veya güncellediğiniz öğelerin düzenleme linkleriyle geçtiğimiz günlerde yazdığınız öğelerin düzenleme linklerini bulabilirsiniz.

•**Yeni ne var?:** Bu modül WordPess.com'da neler olup bittiğini gösterir. WordPress.com'dan haberleri, günün popüler blog'larını, en popüler yazıları, en hızlı büyüyen blog'ları ve son yazılan yazıları görebilirsiniz.
•**QuickPress:** QuickPress modülü, yeni blog yazma sayfasına hiç girmeden, hızlıca blog yazıları yazıp kaydetmenizi veya yayımlamanızı sağlar.
•**En Son Taslaklar:** Blog'unuzu yeni açtığınız için bu modül şimdilik boş olacaktır, ama ileride yeni yazılar yazıp taslak olarak kaydettikçe son 5 taslağınız burada sıralanır.
•**İstatistikler:** Panonuzdaki son modül olan İstatistikler, blog'unuzun son günlerde ne kadar ziyaretçi aldığını görsel olarak gösterir. Ayrıca en popüler yazılarınız, popüler aramalar ve en aktif (en çok yorumlanan) yazılarınız burada gösterilir.

Eğer bu modüllerden birini hiç kullanmadığınızı fark ederseniz sayfanın daha hızlı yüklenmesi için modülü kaldırmak isteyebilirsiniz. Bu durumda sayfanın sağ üst köşesindeki Screen Options düğmesine tıklayıp istemediğiniz modüllerin işaretini kaldırmanız yeterli olacaktır. Geniş veya dar bir ekrana sahipseniz Number of Columns ayarından sütun sayısını artırmayı veya azaltmayı da düşünebilirsiniz.

WordPress.com blog'unuza yeni bir yazı yazmak için yönetim panelinin sağ üst köşesindeki Yeni Yazı linkine tıklamanız yeterli. WordPress'in kullanımı hakkında daha fazla bilgi almak için "WordPress yönetim paneli" başlıklı bölümümüze atlayabilirsiniz.

 Ücretli özellikler

WordPress.com'un temel özellikleri ücretsiz olarak kullanılabiliyor ama ekstra özelliklere sahip olmak isterseniz bazı maliyetlere katlanmanız gerekiyor. Bu özellikler WordPress.com kontrol panelinizdeki Yükseltmeler menüsünden satın alabilirsiniz.

• **Alan adı:** isim.wordpress.com yerine www.isim.com şeklinde kendi alan adınızı almak isterseniz yıllık 15 doları gözden çıkarmanız gerekiyor.
• **Ekstra depolama:** Ücretsiz 3 GB depolama alanının yanına 5 GB daha eklemek için yıllık 20 dolar ödüyorsunuz.
• **Özel CSS:** CSS'ten az çok anlıyorsanız ve WordPress'in sunduğu temaları CSS aracılığıyla özelleştirmek istiyorsanız yıllık 15 dolara bu özelliğe sahip olabilirsiniz.
• **VideoPress:** Sitenizde video paylaşmak istiyorsanız VideoPress'le videonuzu siteye gönderdiğinizde videonuz sizin için web'e uygun formatlara dönüştürülüyor ve şık bir video oynatıcısıyla yayımlanıyor. Bunun bedeli yıllık 60 dolar.
• **Reklamsız:** WordPress.com, devamlı ziyaretçiniz olmayan kişilere zaman zaman metin tabanlı reklamlar gösterebiliyor. Reklamları tamamen kaldırmanın bedeli yıllık 30 dolar.
• **Sınırsız kullanıcı:** WordPress.com'da varsayılan olarak 35 kayıtlı kullanıcı limiti var. Devasa bir yazar kitlesine sahip değilseniz bu rakam çoğu blog için yeterli, ama limitsize geçmek isterseniz yıllık 30 dolar ödemeniz gerekiyor.

Kendi WordPress'inizi kurun

Kendi barındırma alanınıza WordPress kurulumunuzu yaparak blog'lamaya adımınızı atın.

Bizim de tavsiye ettiğimiz üzere, WordPress'i kendi ellerinizle kurup gönlünüzce kullanmak istiyorsanız WordPress yazılımını ücretsiz olarak indirebilirsiniz. Ancak bunun öncesinde WordPress'i kurmak için bir barındırma (hosting) alanına ve alan adına ihtiyacınız olacak. Biraz araştırmayla, piyasada yılda 15 TL'den başlayan fiyatlarla alan adı (www.adınız.com şeklinde bir adres) ve yılda 10 TL'den başlayan fiyatlarla barındırma paketleri bulmanız mümkündür. Barındırma alanı seçimi hakkında daha fazla bilgi için kitabımızın sonlarındaki "Doğru hosting seçimi" bölümünü incelemenizi tavsiye ederiz. Blog'lamaya yeni başlıyorsanız ve blog'unuza çok fazla resim yüklemeyecekseniz ilk etapta 50 MB kadar bir alan sizin için yeterli olur. Bu alanı ileride hosting firmanıza başvurarak terfi ettirebilirsiniz. WordPress kurabilmeniz için web sunucunuzun en az PHP 4.3 ve MySQL 4.0 sürümlerine sahip olması gerekir. Günümüzde hemen hemen bütün Linux hosting paketleri bu özeliklere sahiptir, o nedenle özellikle Windows ve Linux arasında seçim yaparken Linux paketleri tercih etmenizi öneriyoruz. Merak etmeyin, tercih ettiğiniz hosting paketinin sizin bilgisayarınızda kullandığınız işletim sistemiyle bir ilgisi yoktur.

1. ADIM: WordPress'i indirin

Bir hosting firmasından alan adınızı tescil ettiğinizi ve hosting paketinizi satın aldığınızı varsayarak kuruluma başlıyoruz... Öncelikle WordPress yazılımını bilgisayarımıza indirmemiz gerekiyor. WordPress açık kaynak bir yazılımdır; yani WordPress'i ücretsiz olarak indirip dağıtabilir ve kaynak kodlarını istediğiniz şekilde düzenleyebilirsiniz. WordPress'in en güncel resmi sürümünü her zaman http://wordpress.org adresinden indirebilirsiniz, ancak biz WordPress'in Türkçe sürümünü indirip kurmak istiyoruz; o nedenle www.wordpress-tr.com adresindeki WordPress Türkiye sitesine giriyoruz. Yeni yayımlanan WordPress sürümleri genellikle birkaç gün içinde Türkçeye çevrilerek WordPress Türkiye'de yerini almaktadır.

WordPress'in Türkçe sürümünü indirmek için sitenin sağ üst köşesindeki İndir düğmesine tıklayın. Açılan sayfadan

WordPress Türkçe Paket linkine tıklayarak WordPress'in son sürümünü bilgisayarınıza indirin. Bu yazının yazıldığı sırada en güncel sürüm 2.8.4'tü, ancak ileride daha yeni sürümler çıksa bile kurulum süreci büyük ihtimalle değişmeyecektir.

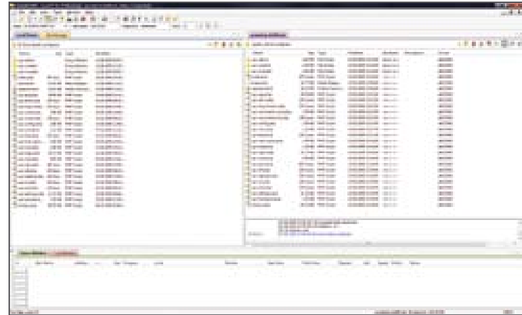
2. ADIM: Dosyaları çıkarın

İndirdiğiniz dosyanın adı son-surum.zip olacaktır. Bu dosyayı açabilmek için WinRAR (www.rarlab.com) gibi bir sıkıştırma programına ihtiyacınız olacaktır. WinRAR'ı bilgisayarınıza yükledikten sonra son-surum.zip dosyasına sağ tıklayıp "Buraya çıkart"ı seçin. Birkaç saniyelik bir genişletme sürecinin ardından dosyayla aynı klasörün içinde wordpress adlı bir klasör oluşacaktır.

3. ADIM: Dosyaları sunucuya yükleyin

Şimdi bu klasördeki dosyaları FTP sunucumuza aktarmalıyız. Bunun için bir FTP yazılımına ihtiyacınız var. Bizim önerimiz http://filezilla-project.org adresinden edinebileceğiniz FileZilla olacak. FileZilla oldukça kapsamlı, açık kaynak, bedava ve Türkçe destekli bir FTP istemcisidir. FileZilla'yı indirmek için filezilla-project.org adresinde girip Download FileZilla Client linkine tıklamanız ve Windows başlığı altındaki kurulum dosyasını indirmeniz yeterlidir. Ancak daha profesyonel bir çözüm arıyorsanız CuteFTP (www.globalscape.com) veya FlashFXP (www.flashfxp.com) gibi ücretli yazılımlara yönelebilirsiniz. Bu arada, bazı kullanıcılardan edindiğimiz şikâyetlere göre FileZilla, FTP sunucusuna bir anda çok sayıda bağlantı kurarak sunucudan yasaklanmanıza sebep olabiliyor. Böyle durumlarda hosting sağlayıcınızla irtibata geçip yasağınızı açtırmanız ve FTP programınızı değiştirmeniz gerekiyor.

FileZilla'yı bilgisayarınıza yükledikten sonra Başlat > Tüm Programlar > FileZilla FTP Client > FileZilla komutuyla çalıştırın. Sizi Türkçe bir arayüz karşılayacak. FTP sunucunuza bağlanmak için hesap bilgilerini ekranın üst kısmındaki Hızlı bağlan alanına yazabilir ya da yeni bir bağlantı oluşturmak için Site Yöneticisi'ni (sol üstteki ilk düğme) kullanabilirsiniz. Biz sitenize ileride de tekrar bilgileri yazmadan erişmek isteyeceğinizi düşünerek Site Yöneticisi'ni kullanmanızı öneririz. Site Yöneticisi'ni açtıktan sonra Yeni Site düğmesine tıklayın. Yeni siteniz için bir isim girdikten sonra "Sunucu" alanına hosting sağlayıcınız tarafından size verilen FTP sunucusunu (genellikle ftp.siteniz.com) girin. "Giriş türü" olarak "Normal"i seçin ve alttaki kutulara kullanıcı adı ve parolanızı yazın, ar-

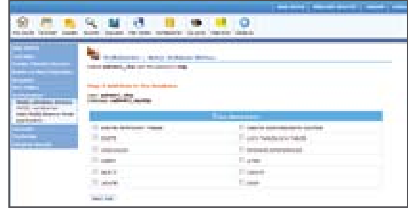
Dosyalarınızı herhangi bir FTP programıyla sunucunuza yükleyebilirsiniz.

dından Bağlan düğmesine tıklayın.

Bağlantı kurulduktan sonra sol bölmede kendi bilgisayarınızdaki dosyaları, sağ bölmedeyse sitenizdeki dosyaları göreceksiniz. Sağdaki bölmeden sitenizin dosyalarını yüklemeniz gereken klasöre girin. Bu klasörün adı genellikle "public_hml" ya da "httpdocs"tur. Bu klasöre girdikten sonra sol bölmeden WordPress dosyalarını açtığınız klasörü bulun. (wordpress klasörünün içine girin.) Doğru klasöre girdikten sonra içindeki tüm dosya ve klasörleri seçip sağ tıklayarak "Karşıya yükle" seçeneğini seçin. Aktarım başladığında pencerenin alt kısmında kuyruktaki dosyaların isimleri akmaya başlayacak ve sağ alt köşede de kalan dosyaların boyutu görünecektir. Bu işlem sizin ve sunucunuzun bağlantı hızına bağlı olarak 10 ila 30 dakika kadar sürebilir.

4. ADIM: MySQL veritabanınızı oluşturun

Dosyalarınız siteye yüklendikten sonra verilerin kaydedileceği alan olan MySQL veritabanını oluşturmak için hazırsınız demektir. Bu işlem, hosting sağlayıcınızın kullandığı kontrol paneline göre değişiklik gösterebilir. Linux hosting sağlayıcılarında genellikle iki popüler kontrol paneli yazılımından biri kullanılır: cPanel ya da Plesk. Bizim örnek sunucumuzda cPanel kullanıldığı için bu adımda anlatacaklarımız cPanel kullanımına yönelik olacak, ancak sizin hosting alanınızda Plesk ya da başka bir kontrol paneli kullanılsa bile izlemeniz gereken adımlar aşağı yukarı aynı olacaktır. Eğer bu adımı tamamlayamazsanız MySQL veritabanınızın yaratılması için hosting sağlayıcınızdan destek isteyebilirsiniz.

MySQL oluşturma adımları hosting kontrol panelinize göre değişiklik gösterebilir.

Biz kontrol panelimize girmek için hosting sağlayıcımız tarafından bize verilen www.siteadresi.com/cpanel adresini kullanıyoruz. Veritabanları bölümünden "MySQL Veritabanı Sihirbazı"na tıklayın. Veritabanı adı olarak "wordpress" ya da kullanmak istediğiniz herhangi bir isim girin. İkinci adımda veritabanı için bir kullanıcı adı ve parola belirleyin. Kullanıcı adına "wp" ya da istediğiniz herhangi bir kullanıcı adını yazabilirsiniz. Sonradaki adımda, oluşturduğunuz kullanıcı için yetkileri atamanız gerekecektir. "ALL PRIVILEGES"ı seçerek oluşturduğunuz kullanıcıya tüm yetkileri atayın. İşlemi onayladığınızda MySQL veritabanı yaratma işleminiz tamamlanmış olacaktır. İşlemin sonunda oluşturulan veritabanı isminiz (cPanel kullanıyorsanız) otomatik olarak sitekullanıcısı_veritabanıadı ve kullanıcı adınız da sitekullanıcısı_kullanıcıadı olacaktır. Örneğin bizim FTP kullanıcı adımız wordpre1 olduğu için veritabanı adımız wordpre1 _wordpress ve veritabanı kullanıcı adımız da wordpre1 _wp oldu.

5. ADIM: wp-config.php'yi yapılandırın

WordPress kurulumuna başlayabilmek için öncelikle yapılandırma dosyamızın ayarlarını yapmalıyız. Bunun için, genişlettiğiniz wordpress adlı klasörü açın ve içindeki wp-config-sample.php adlı dosyayı bulun. Dosyaya sağ tıklayıp Yeniden Adlandır diyerek dosyanın ismini wp-config.php olarak değiştirin. Şimdi bu dosyaya çift tıklayarak açmaya çalışın. Daha önce hiç .php dosyası açmadıysanız karşınıza gelen Birlikte Aç ekranından Not Defteri'ni seçin. Açılan dosyanın şu satırlarına MySQL veritabanı bilgilerinizi girmeniz gerekecektir:


```
/** WordPress için kullanılacak veritabanının adı */
define('DB_NAME', 'veritabaniisminiz');
/** MySQL veritabanı kullanıcısı */
define('DB_USER', 'kullaniciadiniz');
/** MySQL veritabanı parolası */
define('DB_PASSWORD', 'parolaniz');
/** MySQL sunucusu */
define('DB_HOST', 'localhost');
```

Bu satırlarda 'veritabaniisminiz', 'kullaniciadiniz', 'parolaniz' ve 'localhost' yazan tırnak içindeki kısımlara biraz önce cPanel'de oluşturduğunuz veritabanına ait bilgileri girmelisiniz. 'localhost' yazan alanı hosting firmanız size başka bir veritabanı host adresi vermediği sürece değiştirmenize gerek yoktur. Örnek bir wp-config.php dosyasının ilgili satırları şu şekilde görünecektir:

```
/** WordPress için kullanılacak veritabanının adı */
define('DB_NAME', ' wordpre1 _wordpress');
/** MySQL veritabanı kullanıcısı */
define('DB_USER', ' wordpre1 _wp ');
/** MySQL veritabanı parolası */
define('DB_PASSWORD', 'qwe123');
/** MySQL sunucusu */
define('DB_HOST', 'localhost');
```

wp-config.php dosyasının daha alt satırlarındaki karakter seti ve karşılaştırma tipi satırlarını değiştirmenize gerek yoktur. Değiştirmeniz gereken diğer satırlar eşsiz doğrulama anahtarlarınızı içeren şu satırlardır:

```
define('AUTH_KEY', 'buraya eşsiz karakter kümenizi yerleştirin');
define('SECURE_AUTH_KEY', 'buraya eşsiz karakter kümenizi yerleştirin');
define('LOGGED_IN_KEY', 'buraya eşsiz karakter kümenizi yerleştirin');
define('NONCE_KEY', 'buraya eşsiz karakter kümenizi yerleştirin');
```

Bu satırlara kopyalamanız gereken yeni satırları otomatik olarak oluşturmak için http://api.wordpress.org/secret-key/1.1/ adresine girin. WordPress web sitesi ilgili anahtar kümelerini sizin için oluşturacaktır. Tarayıcınızda beliren 4 sa-

tırı kopyalayıp wp-config.php dosyanızdaki bu satırların yerine yapıştırın. Örnek 4 satır şu şekilde görünecektir:

```
define('AUTH_KEY',     '|yq[6CC.(C~[8c3q;X-?[/!FR@SKrZC[C
Qd>Jq!]gM3:#!.sg3z6D`|`4#qa3g(');
define('SECURE_AUTH_KEY',     'zriqx,dCv+i+m     YfPn%c!]
yGn*T%A`@zv{ed*G+;2hT)V_tAN<B~^z50}S5.SlTf');
define('LOGGED_IN_KEY',     '>;/7S+y/r#g`1^>}-IsHP|@?SD_
f|o0</z#hwZ&.rMAU!mf)&-:of3]g+lq3W5UX');
define('NONCE_KEY',     'c5rjpiY6]f:BMbCP(P%ib;66c.4ijjw
Co`JCfNV/+@4uJ&89M*=a>N_$fvv<i<Wg');
```

Aynı veritabanına birden fazla WordPress kurulumu yapacaksanız veritabanı tablo ön eki satırını değiştirebilirsiniz. Varsayılan olarak bu satır "$table_prefix = 'wp_';" şeklindedir ve tek bir WordPress kuracaksanız aynen bırakmanız yeterlidir. Birden fazla blog kurmak niyetindeyseniz, WordPress kurulumlarınıza "$table_prefix = 'wpselim_';" gibi farklı tablo ön eki değerleri verebilirsiniz. wp-config.php dosyasında değiştirmeniz gereken başka bir şey yok. Artık dosyayı kaydederek kapatabilirsiniz. Son olarak, tekrar FTP sunucunuza bağlanıp yeni oluşturduğunuz wp-config.php dosyasını WordPress dosyalarını yüklediğiniz klasörün içine kopyalayın. Artık WordPress'i kurmaya tam anlamıyla hazırsınız.

6. ADIM: WordPress'i kurun

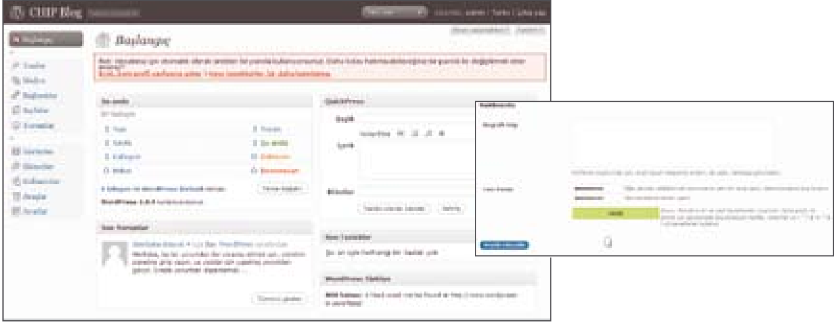
Şimdi tarayıcınızı açıp WordPress dosyalarınızı yüklediğiniz site adresinize girin. Sizi "meşhur 5 dakikalık kurulum işlemi" karşılayacaktır. Açılan ekrana blog başlığı olarak kullanmak istediğiniz site isminizi ve e-posta adresinizi yazın. Blog başlığınızı sonradan değiştirebilirsiniz. Blog'unuzun arama motorları tarafından bulunabilir olmasını istiyorsanız "Blogumun Google ve Technorati gibi arama motorlarında görünmesine izin ver." seçeneğini işaretlemeyi unutmayın. Ardından WordPress'i Kur düğmesine tıklayın.

Karşınıza "Başarılı!" başlıklı bir sayfa geldiğinde şaşırmayın, zira WordPress kurulumu bir aşamadan ibaretti ve kurulumu tamamladınız! Kullanıcı adınız varsayılan olarak "admin" olacaktır ve bu kullanıcı adını değiştiremeyeceksiniz. Sizin için rastgele oluşturulmuş parolayı bir kenara not etmeyi unutmayın, çünkü yönetim paneline ilk kez girerken bu parolaya ihtiyacınız olacak.

Açılan sayfadaki Giriş düğmesine tıklayarak veya her zaman www.siteadresiniz.

com/wp-admin adresini ziyaret ederek yönetim panelinize giriş yapabilirsiniz. Giriş düğmesine tıklayıp yönetim paneline ilk girişinizi yapın. Sayfanın hemen başında, kırmızı bir kutu içinde "Not: Hesabınız için otomatik olarak üretilen bir parola kullanıyorsunuz. Daha kolay hatırlayabileceğiniz bir parola ile değiştirmek ister misiniz?" mesajıyla karşılaşacaksınız. Parolanızı değiştirmek için "Evet, beni profil sayfasına götür" linkine tıklayın. Açılan sayfadaki Yeni Parola alanlarına iki kez yeni parolanızı yazın. Parola kutularının hemen altındaki güç göstergesi parolanızın ne kadar kaliteli olduğunu gösterecektir. Uygun bir parola seçtikten sonra Profili Güncelle düğmesine tıklayın. Artık WordPress'i kullanmaya hazırsınız!

 WordPress'i yükseltme

WordPress, yılda en az üç kere yeni özellik ve güvenlik güncelleştirmeleri yayımlanan, daha sık aralıklarla da güvenlik güncelleştirmeleri içeren ara sürümleri yayımlanabilen bir yazılımdır. Aynen Windows gibi WordPress de çok yoğun kullanılan bir yazılım olduğu için sıklıkla güvenlik riskleri ortaya çıkmaktadır. Bu risklerden korunmak için WordPress'in yeni sürümleri yayımlandığında vakit kaybetmeden WordPress sürümünüzü yükseltmeniz gerekir. WordPress'in yeni bir sürümü çıktığında, yönetim panelinize girdiğinizde yeni sürüm uyarısıyla karşılaşırsınız. Yazılımınızı yükseltmek için yapmanız gerekenlerse oldukça basit: Öncelikle her ihtimale karşı veritabanınızın ve dosyalarınızın bir yedeğini alın. Bunu hosting kontrol panelinizin yedekleme menüsünden yapabilirsiniz. Daha sonra WordPress'in en güncel sürümünü www.wordpress-tr.com adresinden indirip indirdiğiniz arşivi genişletin ve içinden çıkan tüm dosyaları FTP'ye bağlanarak eski dosyalarınızın üzerine yükleyin. FTP programınız size eski dosyaların üstüne yazmak isteyip istemediğinizi sorarsa evet deyin. Son olarak www.siteadresiniz.com/wp-admin/upgrade.php adresine girin ve tek adımlık veritabanı güncelleştirme işlemini çalıştırın.

WordPress yönetim paneli

Blog'unuzu oluşturmanıza aracılık edecek yönetim panelini yakından tanıyın.

WordPress yönetim paneline giriş adresiniz her zaman www.siteadresiniz.com/wp-admin adresidir; bu adresi hafızanıza kazımanızı ya da sık kullanılanlarınıza eklemenizi öneririz.

WordPress'e giriş ekranı son derece sadedir.

WordPress yönetim paneline giriş yaptığınızda sizi "Başlangıç" adlı sayfa karşılar. Başlangıç sayfasında WordPress blog'unuzda olup bitenleri bir bakışta ön izlemenizi sağlayacak çeşitli modüller bulunur. Bu modüller şunlardır:

• **Şu anda:** Blog'unuzda kaç yazı, sayfa, kategori ve etiket bulunduğunu bu modülde görebilirsiniz. Ayrıca toplam kaç yorum, kaç onaylanmış yorum, kaç bekleyen yorum ve kaç tane istenmeyen yorum olduğunu görmeniz mümkündür. Bu başlıkların herhangi birine tıkladığınızda o başlığın düzenleme sayfasına gidersiniz. Modülün alt kısmındaysa kaç bileşen ve hangi temayı kullandığınız, WordPress sürümünüz ve Akismet'in spam istatistikleri görünür.

• **Son Yorumlar:** Yazılarınıza yapılan son beş yorumun özeti burada görünür. Yorumların üzerine gelerek "onayı kaldır, düzenle, cevapla, istenmeyen ve sil" linklerine ulaşabilirsiniz.

• **Gelen Bağlantılar:** Zaman içinde çeşitli blog yazarları sizin blog'unuzdaki yazılara link verebilirler. Google Blog Arama'yı (blogsearch.google.com.tr) kaynak olarak kullanan bu modül, sizin yazılarınıza link veren diğer blog'ardaki yazıların özetlerini gösterir.

• **Eklentiler:** WordPress Eklenti Dizini'nden içeriğini alan bu modülde, o anda en popüler, en yeni ve en son güncellenen eklentilerin bir listesi bulunur. "Yükle" linkine tıklayarak bu eklentileri yükleyebilirsiniz.

• **QuickPress:** Kısa bir blog yazısı yazmak ya da aklınıza gelen bir konuyu unutmayan taslak olarak kaydetmek istiyorsanız yeni yazı sayfasına girmeden, QuickPress modülünü kullanarak aklınızdaki kaydedebilirsiniz.

• **Son Taslaklar:** QuickPress modülünü veya yeni yazı sayfasını kullanarak taslak olarak kaydettiğiniz son yazıları burada görebilirsiniz. Taslak olarak kaydedilen yazılar yayımlanmadan blog'unuzda görünmezler.

• **WordPress Geliştirme Blogu:** WordPress'in resmi geliştirme blog'undan son haberlerin özetleri burada yer alır.

• **Diğer WordPress Haberleri:** Çeşitli popüler WordPress blog'larından derlenmiş, WordPress dünyasından son haberlerin başlık-

ları burada listelenir. Bu modüllerin başlıklarına tıklayıp sürükleyerek modüllerin yerlerini değiştirebilirsiniz. Ayrıca başlıklara tıklayarak modülleri daraltabilir ya da genişletebilirsiniz. Bir modülü tamamen ekrandan kaldırmak isterseniz sağ üst köşedeki Ekran seçenekleri düğmesine tıklayıp, istemediğiniz modüllerin işaretlerini kaldırmanız yeterlidir. Ekran seçenekleri'nden, başlangıç sayfasında görmek istediğiniz sütun sayısını da değiştirebilirsiniz.

Yönetim panelinizin sol üst kısmındaki blog'unuzun adı ve "Siteyi ziyaret et" linki bulunur. Sağ üst kısımdaysa çeşitli işlemlerin kısayollarından oluşan bir açılır menü bulunur. Sağ üst köşedeki kullanıcı adınıza tıklayarak profil düzenleme sayfanıza gidebilirsiniz. Turbo linkine tıklayarak ise Google Gears kurulum sayfasına gidebilirsiniz. Google Gears yazılımını sisteminize yüklemeniz halinde WordPress yönetim panelinin bazı dosyaları sisteminize kaydedilecek ve böylece yönetim paneli daha hızlı açılmaya başlayacaktır. Yönetim panelinin sol tarafında çeşitli menüler bulunur. Bu menülerin üzerine gelip sağ tarafındaki ok simgesine tıklayarak menüleri genişletebilir ya da doğrudan menünün başlığına tıklayarak o menünün ana ekranına gidebilirsiniz. WordPress yönetim panelindeki menüler şunlardır:

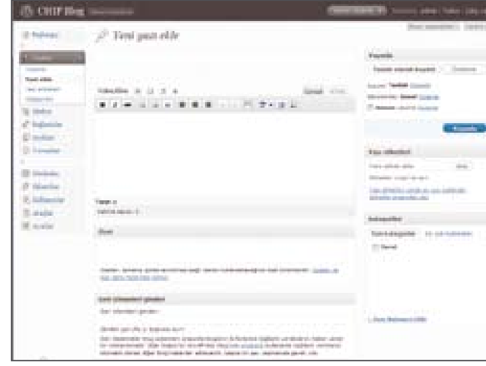
- **Başlangıç:** Başlangıç ekranına gitmenizi ve Akismet'in spam yorum koruma istatistiklerini görmenizi sağlar.
- **Yazılar:** Mevcut yazıları düzenlemenizi, yeni yazı eklemenizi, yazı etiketlerini ve kategorileri düzenlemenizi sağlar.
- **Medya:** Blog'unuza yüklediğiniz resim, video gibi medya dosyalarını yönetmenizi sağlayan kütüphaneye ulaşmanıza veya yeni dosya yüklemenize olanak tanır.
- **Bağlantılar:** Blog'unuzdan link verdiğiniz siteleri düzenlemenizi ve yeni linkler eklemenizi sağlar.
- **Sayfalar:** Statik sayfaları düzenlemenize ve yeni sayfa eklemenize olanak sağlar.
- **Yorumlar:** Blog'unuza gönderilen yorumları yönetmenizi sağlar.
- **Görünüm:** Blog'unuzun temasını değiştirmenizi ve düzenlemenizi, bileşenleri yönetmenizi ve WordPress Tema Dizini'nden yeni tema yüklemenizi sağlar.
- **Eklentiler:** Yüklü eklentileri yönetmenizi, yeni eklenti yüklemenizi, eklentilerin kaynak kodlarını düzenlemenizi ve Akismet'i yapılandırmanızı sağlar.
- **Kullanıcılar:** Yazarları ve kullanıcıları yönetmenizi, yeni kullanıcı eklemenizi ve profilinizi düzenlemenizi sağlar.
- **Araçlar:** Turbo ve Press This araçlarına ulaşabilir, başka blog yazılımlarındaki yazılarınızı içe aktarabilir (import), WordPress'teki yazılarınızı dışa aktarabilir (export) ve WordPress'inizi otomatik olarak güncelleyebilirsiniz.
- **Ayarlar:** WordPress sisteminizin ve çeşitli eklentilerinizin tüm yapılandırma ayarlarına ulaşmanızı sağlar.

İlk blog yazınızı yazın

WordPress'i yükledikten sonra sitenizi ilk kez ziyaret ettiğinizde blog'unuzda "Merhaba dünya!" başlıklı tek bir örnek yazı

WordPress blog'unuzun ilk hali bu şekilde görünecektir.

Yeniyazı Yeni yazı ekleme ekranı ilk bakışta biraz karmaşlık görünebilir.

bulunduğu ve blog'unuzun biraz da çirkin göründüğünü fark edeceksiniz. Tasarımınızı nasıl değiştirebileceğinizi sonraki bölümlerde göreceğiz, ama önce mevcut blog'unuza ilk blog yazınızı girmekle işe başlayalım.

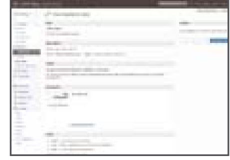
Bunun için ilk önce "Merhaba dünya!" başlıklı örnek yazıyı silmeliyiz. www.siteadresiniz.com/wp-admin adresinden yönetim panelinize girin ve sol taraftaki Yazılar menüsüne tıklayın. Açılan sayfada "Merhaba dünya!" başlığının solundaki kutuyu işaretleyin ve Toplu işlemler listesinden Sil'i seçip İşle'ye tıklayın. Böylece örnek yazıyı silmiş oldunuz. Şimdi soldaki Yazılar menüsünün altındaki bulunan "Yeni ekle" linkine tıklayın. Bundan sonra blog'unuza yeni yazı eklemek için bu linki kullanacaksınız. Açılan sayfadaki detaylar sizi korkutmasın; aslında sadece başlık ve yazı alanlarını doldurup Yayımla düğmesine tıklayarak yazılarınızı yayımlamaya başlayabilirsiniz; ama biz daha derli toplu ve sistematik bir blog'a sahip olmanız için ayrıntılara gireceğiz.

"Yeni yazı ekle" ekranının en başındaki boş kutu başlık kutusudur. Buraya yazınızın başlığını yazmalısınız. Başlık, okurlarınızın o yazıda ne okuyacağına dair genel bir fikir veren birkaç kelimeden oluşmalıdır. Başlığınızı yazdıktan sonra başlık alanının hemen altındaki geniş metin kutusuna blog yazınızı yazmaya başlayabilirsiniz. Yazınızı yazdığınız alan varsayılan olarak görsel düzenleme modundadır. Bu, kutunun sağ üst köşesindeki Görsel sekmesinin seçili olmasından da anlaşılabilir. HTML dilini biliyorsanız ve yazınızın HTML kodlarını düzenlemek istiyorsanız istediğiniz zaman sağ üstteki HTML sekmesine tıklayarak HTML görünümüne geçebilir, istediğiniz zaman da tekrar Görsel görünüme geri dönebilirsiniz. Metin kutusu size dar geliyorsa sağ alt köşesinden tutup aşağı doğru çekerek genişletmeniz mümkündür.

NOT: Bazen WordPress'i yeni kurmuş olsanız bile yeni yazı ekleme sayfasına ilk girdiğinizde görsel editör açılmaz. Bu durumda editörün sağ üst köşesindeki Görsel sekmesine tıklayarak editörü değiştirebilirsiniz. Bu hatırlatmayı blog'unuza ekleyeceğiniz yazarlarınıza da yapmanızı tavsiye ederiz.

Görsel editör modunun araç çubuğunda, metin kutunuzdaki yazını biçimlendirmenizi sağlayacak çeşitli düğmeler bulunur. Daha önce Word gibi bir kelime işlemci kullandıysanız burada düğmelerin çoğuna aşina olacağınızı tahmin ediyoruz. WordPress'in görsel editöründe bulabileceğiniz öğeler sırasıyla şunlardır:

- **Kalın:** Seçilen yazıyı kalın (bold) yapar.
- **İtalik:** Seçilen yazıyı eğik (italik) yapar.
- **Üstü çizgili:** Seçilen yazının üzerini çizer.
- **Sırasız liste:** Madde imlerinden oluşan bir liste hazırlar. Her enter'a basışınızda yeni bir madde oluşturulur. Listeyi bitirdikten sonra iki kez enter'a basarak listeyi sonlandırabilirsiniz.
- **Sıralı liste:** 1., 2., 3. şeklinde numaralandırılmış bir liste oluşturur.
- **Alıntı:** Seçilen metni ya da paragrafı girintileyerek alıntı (blockquote) olduğunu belirtir.
- **Sola hizala, ortala, sağa hizala:** Seçilen metni istediğiniz tarafa hizalar.
- **Bağlantı ekle/düzenle:** Seçilen metni başka bir sayfaya linklemeye ya da seçili metin zaten linklenmişse linki düzenlemeye yarar. Bu düğmeye tıkladığınızda yeni bir kutu açılır ve açılan kutuya bağlantı adresini yazmanız gerekir. Dilerseniz bağlantı hedefini seçebilir, başlığını ve sınıfını da belirtebilirsiniz.

- **Bağlantıyı kaldır:** Seçilen metinde bir bağlantı varsa bağlantıyı iptal eder.
- **Devamını oku:** Bu düğmeye tıkladığınız noktaya bir <!--more--> etiketi eklenir ve yazı o noktada kesilerek bir "Devamını oku" linki görüntülenir. Ziyaretçileriniz bu linke tıklayarak yazının tamamının bulunduğu sayfaya ulaşabilirler. Uzun yazılar için çok kullanışlı bir özelliktir.
- **İmla denetimi:** Yazınızı yabancı bir dilde yazıyorsanız bu düğmenin yanındaki oka tıklayarak kullanılabilir imla denetimi dillerinden birini seçip yazınıza imla kontrolü yaptırabilirsiniz. Ne yazık ki şimdilik Türkçe desteği bulunmuyor.
- **Tam ekran:** Görsel editörü, tarayıcınızın tamamını kaplayacak şekilde büyütür. Aynı düğmeye tekrar tıklayarak normal görünüme geri dönebilirsiniz.
- **Ekstra araçlar:** Bu düğmeye tıkladığınızda ekstra biçimlendirme seçenekleri içeren bir araç çubuğu daha açılır. Buradaki seçenekleri kullanarak yazınızın biçimini değiştirebilir, altı çizili yapabilir, yazıyı iki yana yaslayabilir, rengini değiştirebilir, Word'de yazdığınız bir yazıyı düz metin olarak veya biçimlendirmelerini koruyarak yapıştırabilir, biçimlendirmeleri temizleyebilir, görüntülü medya ve özel karakter ekleyebilir, çıkıntı ve girinti verebilir, eylemlerinizi geri veya ileri alabilirsiniz.

Özet: Bazı WordPress temaları, ana sayfalarında sadece "özet" alanına girdiğiniz yazı özetini görüntüleyecek şekilde tasarlanmıştır. Böyle bir tema kullanıyorsanız "Özet" başlıklı kutuya yazınızla ilgili bir özet (genellikle yazınızın ilk paragrafı yeterli olacaktır) girebilirsiniz. Aksi halde bu kutuyu doldurmanıza gerek yoktur.

Geri izlemeleri gönder: Geri beslemeler (ya da geri izlemeler / pingback) blog sistemleri arasında blog'ların birbirlerine bağlantı verdiklerini haber veren bir mekanizmadır. Eğer başka bir WordPress blog'una pingback kullanarak bağlantı verirseniz otomatik olarak diğer blog haberdar edilir ve pingback verdiğiniz blog yazısının yorumlar kısmında sizin yazınızdan bir kesit ve blog'unuzun linki görünür. Yani başka bir blog'da gördüğünüz bir yazı hakkında yeni bir blog yazısı yazıyorsanız, ilgili yazının linkini "Geri izlemeleri gönder" kutusuna kopyalayarak karşı tarafı sizin yazınızdan haberdar edebilirsiniz.

Özel Alanlar: "Özel Alanlar", yine özel geliştirilmiş bazı temalarda yazılarınıza ek olarak kullanılan değerleri içerir. Standart bir tema kullanıyorsanız bu bölümü de doldurmanız gerek yoktur.

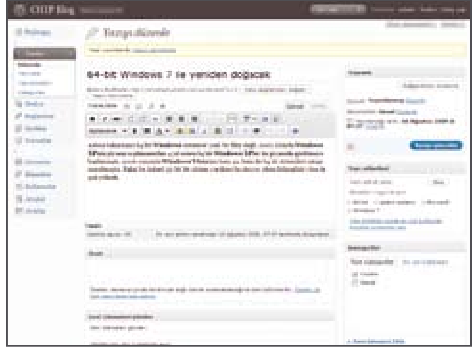
Tartışma: Tartışma bölümünde, yazınıza yorum yapılmasına izin verip vermediğiniz ve yazınıza geri besleme gönderilmesini isteyip istemediğinizi ayarlayabilirsiniz.

Yazı etiketleri: Sağ taraftaki "Yazı etiketleri" bölümüne yazınızı tanımlayan anahtar kelimeleri girebilirsiniz. Bu bölümün doldurulması zorunlu değildir ama ziyaretçilerinizin benzer konulara etiketler aracılığıyla ulaşabilmesi için bu bölümü doldurmanızı tavsiye ederiz. Bir yazının birden fazla etiketi varsa etiketleri virgülle ayırabilirsiniz. Örnek olarak Windows 7 ile ilgili bir yazının etiketleri "Windows 7, Microsoft, işletim sistemi" olabilir. Etiketleri yazarken WordPress daha önce kullandığınız etiketleri size otomatik olarak önerecektir. Daha sonra blog'unuzu ziyaret eden kullanıcılar, örneğin Microsoft etiketine tıkladığında Microsoft'la ilgili yazdığınız bütün yazılara ulaşabilecektir.

Kategoriler: Kategoriler, blog yazılarınızı yazdığınız konulardır. Örneğin teknolojiyle ilgili bir blog'da Donanım, Yazılım, İnternet, Mobil Aygıtlar gibi kategoriler olabilir. Varsayılan olarak blog'unuzda sadece Genel adlı bir kategori mevcuttur. Yeni Kategori Ekle linkine tıklayarak anında yeni kategoriler ekleyebilirsiniz. Bir yazı için birden fazla kategori seçmeniz mümkündür.

Yayımla: Blog yazınıza dair tüm kutuları doldurduktan sonra sıra geldi Yayımla kutusundaki ayarlara. Bu kutunun hemen başındaki "Taslak olarak kaydet" komutu yazınızı taslak olarak kaydetmeye yarar. Taslak yazılarınız blog'unuzda yayımlanmaz, siz onları düzenleyip yayımlayana kadar yönetim panelinizde beklerler. Bu sayede, örneğin bir yazınızın yarısını bu-

gün yazarak taslak olarak kaydedip devamını da ertesi gün yazabilirsiniz. Önizleme düğmesine tıkladığınızda blog yazınızın blog tasarımınız içinde bir önizlemesi görüntülenir.

• **Durum:** Durum ayarı varsayılan olarak Taslak'tır, ancak bu ayar seçili olsa bile Yayımla düğmesine tıkladığınızda yazınızın taslak olmaktan çıkacağını hatırlatalım. Yazınızı İnceleme Bekliyor olarak kaydederseniz bir yöneticinin yazıyı inceleyip yayımlaması gerekir. Elbette tek kişilik blog'larda bu ayarın bir anlamı yok, ama çok yazarlı blog'larda bir yazarınızı "içerik sağlayıcı" olarak atamışsanız o yazarın sadece "inceleme bekleyen" yazılar kaydedebileceğini, kaydedilen yazıları sizin inceleyip yayımlamanız gerektiğini hatırlatalım.

• **Görünürlük:** Genel seçiliyse yazınız WordPress blog'unuzda normal bir görünüme sahip olur ve herkes tarafından görülebilir. "Bu yazıyı ana sayfada sabitle" seçeneğini işaretlerseniz yazı, üzerine yeni yazılar eklense bile daima ana sayfanızın ilk sırasında görünür. "Parola korumalı"yı seçerseniz yazınızı yalnızca belirlediğiniz parolayı giren kişiler okuyabilir. "Özel"i seçerseniz yazınızı sadece blog editörleri ve yöneticileri görebilir.

• **Hemen yayınla:** Varsayılan olarak Yayımla düğmesine tıkladığınız anda blog yazınız yayına girer, ancak bu ayarı değiştirerek yayımlanma tarihini ve saatini kendiniz belirleyebilirsiniz.

Yayımla düğmesine tıkladığınızda yazınız birkaç saniye içinde (veya belirlediğiniz tarihte) yayına girer. Ayrıca yeni açılan sayfada "Yazı yayınlandı." şeklinde bir mesaj ve "Yazıyı görüntüle" linki belirir. Bu linke tıklayarak yazınız blog'unuz üzerinde görebilirsiniz. Yazıyı yayımladığınızda otomatik olarak tekrar düzenleme sayfası açılır. Yapmanız gereken bir düzeltme varsa yazınız üzerinde gelen güncellemeyi yapıp "Yayımla" düğmesinin yerini alan "Yazıyı güncelle" düğmesine tıklayarabilirsiniz. Yapmanız gereken bir düzeltme yoksa bu sayfayı kapatabilirsiniz.

İpucu

WordPress'in çok faydalı bir "otomatik kaydetme" özelliği vardır. WordPress'te yazmakta olduğunuz yazılarınız 60 saniyede bir taslak olarak kaydedilir. Böylece, bir yazı yazarken yanlışlıkla tarayıcınızı kapatırsanız ya da bilgisayarınız çökerse yönetim paneline tekrar girdiğinizde taslaklar başlığı altında yazınızı bulup en az kayıpla yazmaya devam edebilirsiniz.

Yazınıza resim eklemek

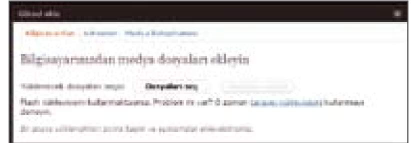
Blog'unuzun zengin ve görsel olarak çekici görünmesi için blog yazılarınızı resimlerle donatmaktan daha doğal bir şey olamaz. WordPress, gelişmiş medya yöneticisi özelliği sayesinde bu işi oldukça kolaylaştırmaktadır. Ancak bazı sunucularda WordPress resim dosyalarınızı otomatik olarak sunucuya kaydedemez, bu nedenle dosyaların yükleneceği klasörün CHMOD ayarını yapmanız gerekir. Bunun için FTP programınızı açın ve WordPress'in bulunduğu sunucuya bağlanıp wp-content klasörüne sağ tıklayıp CHMOD ya da permissions adlı seçeneği seçin. Açılan ekranda CHMOD izinlerini 777 olarak kaydedin. Artık WordPress, resimlerinizi sunucuya kaydedebilecektir.

Şimdi biraz önce yazdığımız yazıya bir resim eklemek için tekrar WordPress yönetim paneline girin ve Yazılar menüsüne tıklayın. Açılan sayfada düzenlemek istediğiniz yazının başlığına tıklayın. Görsel editörün sol üstünde Yükle/Ekle başlıklı bir menüyü daha fark edeceksiniz. Bu menüdeki öğeler sırasıyla resim, video, ses ve medya (diğer dosyalar) yüklemeye yarar.

Bir resim yüklemeye yarayan ilk düğmeye tıklıyoruz.

Resim dosyalarını bilgisayarınızdan veya bir web adresinden yükleyebilirsiniz. Varsayılan olarak bilgisayardan yükleme ekranı açılır. Resminizi yükleyebilmek için resim dosyası bilgisayarınızda hazır bulunmalıdır. Bu ekranda Dosyaları seç düğmesine tıklayarak bilgisayarınızdaki resim dosyasını bulup seçin.

Dosyayı seçtiğinizde bir ilerleme çubuğu görünür ve dosyanın büyüklüğüne bağlı olarak birkaç saniye içinde dosya sunucuya kopyalanır. Ardından karşınıza resim özelliklerini düzenleyebileceğiniz bir ekran gelir. Bu ekranda şu özellikleri düzenleyebilirsiniz:

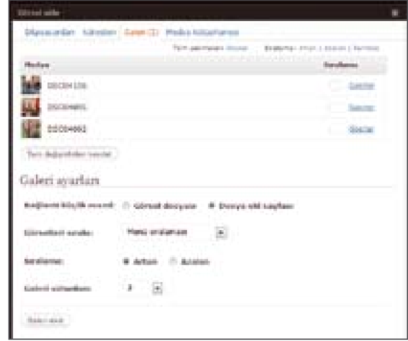
- **Başlık:** Resminizin başlığını yazın.
- **Bağlık:** Resmin alt yazısı olarak görünmesini istediğiniz metni yazın. Boş bırakabilirsiniz.
- **Tanım:** Resmin açıklamasını yazın. Boş da bırakabilirsiniz.
- **Bağlantı adresi:** Resmin linkleneceği adresi belirler. Hiçbiri'ni seçerseniz resme herhangi bir link verilmez. Dosya adresi'ni seçerseniz resmin tam boyutuna link verilir. Yazı adresi'ni seçerseniz resmin bulunduğu yazıya link verilir. Dilerseniz bu alana kendi istediğiniz bir link adresini de girebilirsiniz.
- **Hizalama:** Resmin yazının neresine hizalanacağını belirler.
- **Boyut:** Resmin blog yazınızın içinde görünecek boyutunu belirler. Bazı resimleriniz

çok büyük olduğu için blog yazınızda daha küçük hallerinin görünmesini isteyebilirsiniz. Bu durumda Küçük Resim (150x150 piksel), Orta, Büyük veya Tam boyut seçeneklerinden birini seçebilirsiniz.

Resmin tüm özelliklerini ayarladıktan sonra "Yazıya dahil et" düğmesine tıklayın. Görsel ekleme ekranı kapanacak ve yeniden yazı düzenleme ekranına döneceksiniz. Yüklediğiniz resim de yazınızın içine eklenmiş olacaktır. Artık "Yazıyı güncelle" düğmesine tıklayarak resimli yazınızı yayına alabilirsiniz.

WordPress'in bütünleşik galeri özelliği sayesinde blog yazılarınıza fotoğraf galeri de ekleyebilirsiniz. Bunun için ilk fotoğrafınızı yükleyip ayarlarını yaptıktan sonra tekrar Dosyaları seç düğmesine tıklayın ve aynı işlemi tekrarlayarak istediğiniz kadar fotoğrafı yükleyin. Ardından fotoğrafların altındaki "Tüm değişiklikleri kaydet" düğmesine tıklayın. Karşınıza gelen Galeri sayfasında galeri ayarlarını yapabilirsiniz. İsterseniz ayarlarda değişiklik yaptıktan sonra "Galeri ekle" düğmesine tıklayın. Görsel editörde fotoğraf galerisini ifade eden bir kutu belirecektir. Artık Yayımla veya Yazıyı güncelle düğmesiyle galeriyi yayına alabilirsiniz.

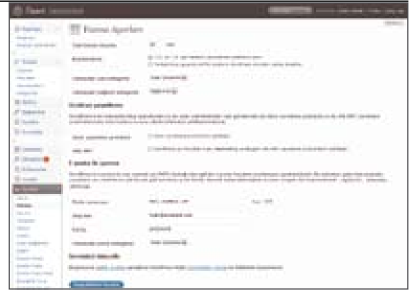

WordPress ayarları

WordPress'in yapılandırma ayarları yönetim panelinin sol tarafında göreceğiniz Ayarlar menüsünden yapılır. Bu menü şu alt başlıklardan oluşmaktadır:

GENEL

Blog'unuzla ilgili en temel ayarlar bu bölümden yapılır.

• **Blog başlığı:** Blog başlığınızı dilerseniz bu bölümden değiştirebilirsiniz.

• **Slogan:** Varsayılan olarak "Bir başka WordPress blogu." şeklinde gelen sloganı da kendi blog'unuzu tanımlayan kısa bir cümleyle değiştirmeyi ihmal etmeyin.

• **WordPress adresi ve Blog adresi:** Bu alanlar otomatik olarak doldurulmuş olacaktır. Blog'unuzu başka bir adrese ya da klasöre taşımanız gerekirse bu ayarları değiştirmeniz gerekir.

• **Üyelik:** Blog'unuza isteyen herkesin kaydolmasına izin vermek isterseniz bu seçeneği işaretleyin.

• **Yeni kullanıcının varsayılan rolü:** Blog'unuza yeni kaydolan kullanıcılara atanacak rolü belirler.

• **Zaman dilimi:** Zaman dilimi'ni UTC +2:00 (veya yaz saati uygulaması geçerliyse UTC +:3.00) olarak ayarlayın. Değişiklikleri kaydettiğinizde Zaman dili ayarının sağında yerel zamanınız görünecektir; ayarı doğru yapıp yapmadığınızı buradan kontrol edebilirsiniz.

• **Tarih biçimi, Zaman formatı, Haftanın başladığı gün:** Bu ayarlar Türkiye için uygun olduğundan değiştirmenize gerek yoktur.

YAZMA

• **Yazı kutusu boyutu:** Bu bölümdeki "Yazı kutusu boyutu"nu değiştirerek blog yazılarınızı yazdığınız metin kutusunu genişletebilirsiniz. Biz bunu 20 satıra ayarlamanızı tavsiye ediyoruz.

• **Biçimlendirme:** ":-) ve :-P gibi ifadeleri yayımlarken grafiklere çevir." ayarı işaretliyse yazılarınıza eklediğiniz surat ifadeleri resimlere dönüştürülür. "Yerleştirilmiş geçersiz XHTML kodlarını WordPress otomatik olarak düzeltsin" seçeneğini işaretlerseniz WordPress, başka bir yerden kopyaladığınız XHTML kodlarını düzeltmeye çalışır.

• **Uzaktan yayınlama:** WordPress'e bir masaüstü blog aparatından ya da uzak web sitesinden yazı göndermek için Atom yayınlama protokolü ya da XML-RPC yayınlama arabirimlerinden birini kullanıyorsanız bu bölümden aktifleştirmelisiniz. Böyle bir uygulama kullanmıyorsanız güvenlik açışından bu ayarları kapalı tutmanızı öneririz.

• **E-posta ile yazma:** WordPress'in bu bölümüne bilgilerini kaydettiğiniz bir e-posta adresine e-posta göndererek blog'unuza otomatik olarak yazı eklenmesini sağlayabilirsiniz.

• **Servisleri Güncelle:** Güncelleme servisleri,

blog'unuzu güncellediğinizi insanlara ve arama motorlarına otomatik olarak haber veren araçlardır. Bunların en popüleri olan Ping-o-Matic WordPress'inize varsayılan olarak ekli gelir. Kullanabileceğiniz diğer güncelleme servislerinin bir listesini codex.wordpress.org/Update_Services adresinde bulabilirsiniz, ama Ping-o-Matic'in tek başına yeterli olacağını bilmenizde fayda var.

OKUMA

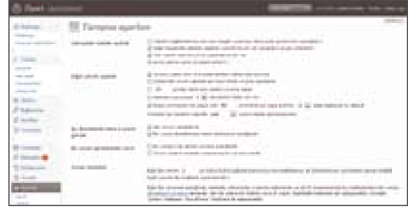
• **Ön sayfa görünümleri:** "Son yazılarınız"ı seçerseniz blog'unuzun ana sayfasında son yazdığınız yazılar görünür. "Sabit sayfa"yı seçerseniz daha önce hazırladığınız statik sayfalardan birini ana sayfanızda görüntüleyebilirsiniz.

• **En fazla gösterilecek blog sayfası adedi:** Ana sayfada kaç yazı gösterileceğini buradan ayarlayabilirsiniz.

• **Beslemelerde gösterilecek en güncel kayıt adedi:** RSS beslemenizde kaç yazı gösterileceğini buradan ayarlayabilirsiniz.

• **Her yazı için, göster:** RSS beslemenizde yazılarının özetinin mi yoksa tamamının mı gösterileceğini ayarlayabilirsiniz.

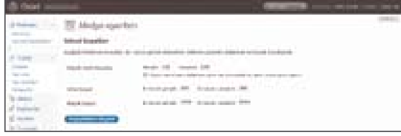
• **Sayfalar ve beslemeler için karakter kodlaması:** WordPress varsayılan olarak UTF-8 karakter kodlamasını kullanır ve bunu değiştirmeniz önerilmez.

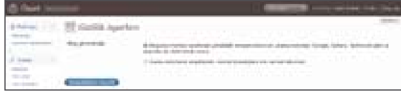
TARTIŞMA: Bu bölümde yorumlarla ilgili pek çok detaylı ayar bulunmaktadır. Bu ayarlar sayesinde blog yazılarınıza yapılan yorumları istediğiniz gibi ayarlayabilirsiniz. Buradaki ayarlardan çoğu yeterince açık bir şekilde kendilerini ifade ettiği için bir sadece önemli olanlara değineceğiz. "Bir yönetici her zaman yorumu onaylamalı" seçeneğini işaretlerseniz bütün yorumların yayımlanmadan önce sizin tarafınızdan elle onaylanması gerekir. Onaylanması gereken yorumlar e-posta adresinize gelecektir. "Yorum yazanın önceden onaylanmış bir yorumu olmalı" seçeneği işaretliyse, yorumu yazan kişinin daha önce onaylanmış bir yorumu varsa yeni yorumları otomatik olarak onaylanır. Yorum Denetimi kutusuna yazdığınız kelimeler eğer bir yorumun içeriğinde, isminde, adresinde, e-posta adresinde ya da IP numarasında geçerse o yorum denetleme kuyruğuna alınır. Benzer şekilde, "Yorumlar için kara liste"ye eklediğiniz kelimeler bir yorumda geçerse o yorum otomatik olarak istenmeyen olarak kaydedilir.

WordPress'te ön tanımlı olarak Gravatar desteği vardır. www.gravatar.com adresine avatar'ını kaydeden kişilerin avatar'ları sizin blog'unuzda da görünür. Avatar görünümü ayarından avatar'ları

göstermek isteyip istemediğinizi ayarlayabilirsiniz. Varsayılan Avatar ayarı da kayıtlı bir avatar'ı olmayan kişilerin yorumlarında gösterilir.

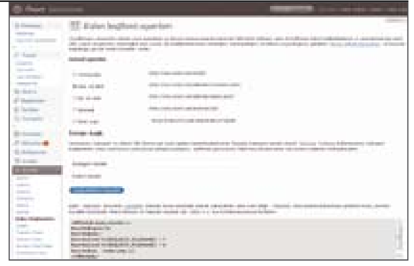

MEDYA: Yazınıza resim eklerken yüklediğiniz resmin küçük, orta, büyük ve orijinal boyut olmak üzere kopyaları oluşturulur ve bu kopyalardan istediğiniz boyutta olanı yazınıza ekleyebilirsiniz. Oluşturulacak olan resim boyutlarını bu bölümden ayarlayabilirsiniz.

GİZLİLİK: Blog'unuzun arama motorlarında bulunabilir olmasını istiyorsanız mutlaka "Blogumun herkes tarafından görülebilir olmasını istiyorum" seçeneğini seçin. Blog'unuzun arama motorları tarafından bulunamamasını, sadece adresini bilen kişilerin girmesini istiyorsanız "Arama motorlarını engellemek, normal ziyaretçilere izin vermek istiyorum" seçeneğini seçin.

KALICI BAĞLANTILAR: Bu bölümde bizce WordPress'in en can alıcı özelliklerinden biri yatıyor. WordPress'te yazdığınız blog yazılarının adresleri varsayılan olarak www.siteniz.com/?p=123 şeklinde olur, ama bu adresleri www.siteniz.com/2009/08/17/chip-wordpress-kitabi-

cikti/ şeklinde göze hoş görünen ve arama motorlarındaki sıralamanızı yükseltecek adreslere dönüştürebilirsiniz.

Genel ayarlar kısmından görünmesini istediğiniz adres biçimini seçip Değişiklikleri Kaydet'e tıklayın. Açılan sayfanın en altında <IfModule mod_rewrite.c> satırıyla başlayan bir kod kutusu göreceksiniz. Kutunun içine tıklayıp Ctrl + A tuşlarına basarak kodların tamamını seçin ve kopyalayın. Ardından Başlat > Tüm Programlar > Donatılar > Not Defteri komutuyla yeni bir Not Defteri belgesi açıp bu kodları Not Defteri'ne yapıştırın. Dosyayı htaccess.txt ismiyle kaydedip kapatın. Ardından FTP programınızı çalıştırıp dosyayı WordPress'i kurduğunuz klasöre gönderin ve adını .htaccess (dosya isminin başında sadece nokta var) olarak değiştirin. Artık WordPress'iniz janjanlı adreslerle çalışmaya başlayacaktır.

ÇEŞİTLİ: Bu bölümden, yüklediğiniz dosyaların saklanacağı klasörü değiştirebilirsiniz. Varsayılan olarak belirlenen klasörü değiştirmenizi tavsiye etmeyiz. "Yüklemelerimi aylık -ve yıllık- bazda klasörlerde tut." seçeneği işaretliyse, örneğin 2009 Şubat ayında yüklediğiniz bir dosya wp-content/uploads/2009/02/ klasörüne kaydedilir.

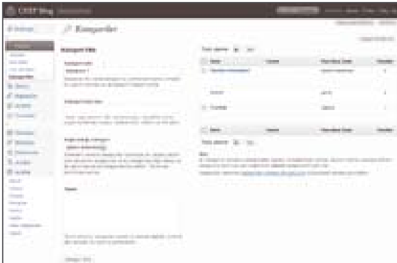
Blog'unuzu yayına hazırlayın

WordPress blog'unuz kurulmuş olabilir ama yayına hazır hale gelmesi için yapmanız gereken birkaç şey daha var.

Blog'unuzu konulara ayırın

WordPress blog'unuzda büyük ihtimalle birden fazla konuyu kapsayan yazılar yazacaksınızdır. Kullanıcılarınız, yazdığınız yazılardan sadece belli bir konuda olanları okumak isteyebilirler. İşte WordPress bu imkanı sağlamak için yazılarınızı "kategori"lere ayırmanıza olanak tanıyor. Blog'unuzu kategorilere ayırarak daha derli toplu bir yapıya sahip olabilirsiniz. Ayrıca blog'unuz birkaç yaşına girip yazılarınız iyice çoğaldığında hem sizin hem de okurlarınızın aradığı konudaki yazılara ulaşması kolaylaşır.

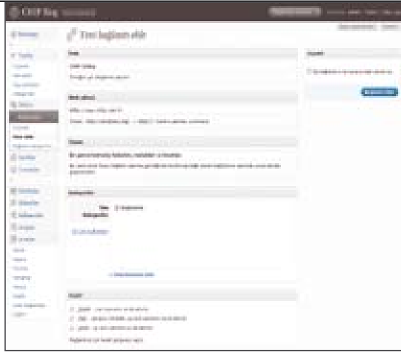
Kategoriler genellikle WordPress blog'larında iki yerde görünür. Hemen hemen tüm WordPress temalarında, blog yazılarının içinde o yazının atandığı kategoriler belirtilir. Ayrıca çoğu temanın kenar çubuğunda da bir kategori listesi bulunur, böylece kullanıcılarınız istedikleri kategori başlığına tıklayarak o kategorideki yazılara ulaşabilirler.

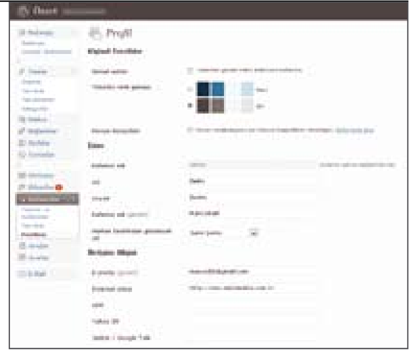

WordPress'te yeni kategoriler oluşturmak için yönetim panelinde Yazılar menüsünden Kategoriler'e tıklayın. Kategori ismi'ne kategorinizin adını yazın. Kategori kısa ismi'ni boş bırakabilirsiniz, çünkü kategoriyi kaydettiğinizde kısa isim otomatik olarak oluşturulur. Bağlı olduğu kategori listesinden yeni oluşturacağınız kategoriye bir üst kategori oluşturabilirsiniz. Örneğin İşletim Sistemleri adlı bir kategori oluşturduktan sonra Windows Vista ve Linux adlı iki kategori daha oluşturup bunları İşletim Sistemleri kategorisine bağlayabilirsiniz. Tanım kısmını doldurmanız zorunlu değildir ama buraya kategorinizin kısa bir açıklamasını yazabilirsiniz. Bundan sonra yazılarınızı yazarken Kategoriler kutusundan o yazıyla ilgili kategorileri seçebilirsiniz.

Blogroll'ünüzü oluşturun

Blog'unuzdan başka blog'lara ve web sitelerine link verebilirsiniz. Blog'unuzda görüntülenen link kümenize "blogroll" adı verilir. Blogroll'ünüz, arkadaşlarınızın ya da sevdiğiniz blog'ların ve web sitelerinin linklerini içerebilir. Varsayılan blogroll'ünüzü görmek için Bağlantılar menüsüne tıklayın. Burada WordPress Türkiye ekibi tarafından varsayılan olarak

konulmuş birtakım linkler göreceksiniz. Bu linkleri silmekle işe başlayalım: Sol üstteki işaret kutusunu işaretleyip tüm linkleri seçin ve Toplu işlemler listesinden Sil'i seçip İşle deyin.
WordPress varsayılan olarak "Bağlantılar" adlı bir bağlantı kategorisiyle gelir. Sadece birkaç link ekleyecekseniz kategori adını değiştirmenize gerek yoktur; ama geniş bir link listesi oluşturmak niyetindeyseniz aynen yazılarda olduğu gibi bağlantılarınızı da kategorilere ayırabilirsiniz. Bunun için Bağlantılar menüsündeki Bağlantı kategorileri linkini kullanabilirsiniz.

Listenize yeni bir bağlantı eklemek için Bağlantılar menüsünden Yeni ekle'yi seçin. İsim kısmına bağlantının başlığını yazın. Web adresi kısmına linkin tam adresini (http:// ile başlayacak şekilde) yazın. Tanım kısmına linkin açıklamasını yazın. Bu tanım genellikle okurlarınız fareyle linkin üzerine geldiğinde görünür. Hedef kısmından _blank'i seçmenizi öneririz, böylece tıklanan linkler yeni bir pencerede açılır. Bağlantı İlişkisi ve Gelişmiş kısımlarını doldurmanız gerek yoktur. Bağlantıyı kaydetmek için sağ tarafta gördüğünüz Bağlantı Ekle düğmesine tıklayın.

Yazarlarınızı ve kullanıcılarınızı yönetin

Blog'unuzu birkaç arkadaşınızla birlikte kurmak istiyor olabilir ya da blog'unuz geliştikçe yeni yazarlar alma ihtiyacı hissedebilirsiniz. Endişelenmenize gerek yok, çünkü WordPress birden fazla yazarla çalışabilmeniz için gereken özelliklere sahip. Üstelik yazarlarınıza çeşitli yetkiler veren "rol"ler atayabilirsiniz.

Kullanıcılar menüsüne tıklayarak yazarlarınızın ve kullanıcılarınızın listelendiği sayfaya ulaşabilirsiniz. Bu listede her kullanıcının kullanıcı adı, ismi, e-post adresi, blog'unuzdaki rolü ve yazı sayısı görünür. Kullanıcılarınızın rollerini belirleyebilmek için önce her rolün neler yapabildiğine değinelim:

- **Abone:** Sadece kayıtlı e-posta adresi ve kullanıcı adıyla yorum yazabilir. Editörlere özgü bir yetkisi yoktur.
- **İçerik sağlayıcı:** İçerik sağlayıcılar sisteme dosya yükleyebilir ve kendi blog yazılarını yazıp düzenleyebilir. Ancak bir içerik sağlayıcı blog yazısı gönderdiğinde yazısı taslak olarak kaydedilir ve bir editör tarafından onaylanması gerekir; yani içerik sağlayıcıla-

rın doğrudan yazı yayımlama yetkisi yoktur. Yeni yazarlarınıza bir süreliğine bu rolü vererek yazılarını kontrol altında tutmak isteyebilirsiniz.

• **Yazar:** İçerik sağlayıcıların yetkilerinin yanı sıra yazarlar yeni blog yazılarını yönetici onayı olmadan yayımlayabilir ve silebilirler.

• **Editör:** Yazar yetkilerine ek olarak, editörler yorumları, kategorileri ve bağlantıları yönetebilir, sayfaları ve başka yazarların yazmış olduğu yazıları düzenleyebilirler. Editörler ayrıca özel yazıları okuyabilir ve düzenleyebilirler.

• **Yönetici:** Yöneticiler editör yetkilerine ek olarak tüm WordPress ayarlarını değiştirme yetkisine sahiptir. Blog'unuzun sahibi olarak sizin rolünüz otomatik olarak yönetici olarak atanmıştır. Dilerseniz sonradan başka yöneticiler de atayabilirsiniz, ama bu yetkiyi çok güvenmediğiniz kimselerle paylaşmanızı tavsiye etmeyiz.

Blog'unuza yeni bir kullanıcı eklemek için Kullanıcılar menüsündeki "Yeni ekle" linkini kullanabilirsiniz. Daha sonra bir kullanıcının profilini değiştirmek için "Yazarlar ve Kullanıcılar" linkini kullanmanız gerekir. Bir kullanıcının kullanıcı adına tıklayarak o kullanıcının iletişim bilgilerini değiştirmeniz mümkündür. Kullanıcı bilgileri ekranındaki "Herkes tarafından görülecek ad" kısmı önemlidir, zira burada seçtiğiniz ad blog sayfalarınızda yazarın ismi olarak görünecektir. Varsayılan olarak kullanıcı adı görünür, ama bunu ad soyad, sadece ad ya da sadece soyad olacak şekilde değiştirebilirsiniz. Yazarın adını ve soyadını o anda sayfaya girerseniz "Herkes tarafından görülecek ad" listesinde bu seçeneğin görünmesi için önce bilgileri bir kez kaydetmeniz gerekir. Yazarlarınız da aynen sizin gibi www.siteniz.com/wp-admin adresinden yönetim paneline giriş yapıp kendi yetkileri dâhilinde işlemlerini gerçekleştirebilirler. Kullanıcılar ayrıca Kullanıcılar > Profiliniz sayfasında kendi profil bilgilerini güncelleyebilirler.

 Gravatar nedir?

Gravatar, bu sistemi destekleyen sitelerde adınızın yanında görünen ve sizi tanımlayan küçük bir resimdir. Gravatar'lar çeşitli web sitelerinde, blog'larda ve forumlarda kullanılabilirler. Gravatar servisi 2007 yılında WordPress'in de sahibi olan Auttomatic firması tarafından satın alınmış ve Gravatar desteği WordPress'in içine gömülmüştür, bu nedenle gravatar.com'a bir kez kaydolup avatar'ınızı oluşturduktan sonra hemen hemen tüm WordPress tabanlı blog'larda yorum yazdığınızda kendi avatar'ınızın görünmesini sağlayabilirsiniz.
Avatar'ınızı oluşturmak için www.gravatar.com adresine girip sol üst köşedeki "Log in to, or Sign up for, Gravatar" menüsünden "Sign Up"ı seçin ve e-posta adresinizi girin. Resim yüklemeye sıra geldiğinde bilgisayarınızdan bir resminizi yükleyebilir, bir web adresinden resim çekebilir ya da webcam'inizden anında fotoğrafınızı çekebilirsiniz. Gravatar'ınızın yorum yazdığınız blog'larda görünmesi için e-posta adresi kısmına Gravatar.com'a kaydolurken kullandığınız e-posta adresinizi yazmanız yeterlidir.

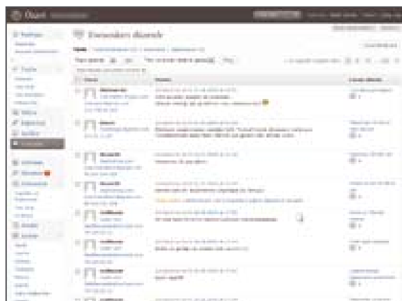
Yorumları yönetin

Bir önceki bölümde, Ayarlar > Tartışma

menüsünden yorumlarla ilgili ayarları nasıl yapılandırabileceğinizden bahsetmiştik. Ancak ayarlarınızı nasıl yaparsanız yapın, her zaman sizin beklediğiniz ya da istediğiniz gibi yorumlar gelmeyecektir. Bu nedenle az da olsa bazı yorumların yönetilmesi ve moderasyona tabi tutulması kaçınılmaz olur.

Tartışma ayarlarında "Şu durumlarda bana e-posta gönder: Her yorum yapıldığında" seçeneğini aktif hale getirdiyseniz blog yazılarınıza her yorum yapıldığında "Lütfen denetleyin" başlıklı bir e-posta alırsınız ve e-postadaki linke tıklayarak yorumu onaylamanız ya da silmeniz gerekir. Çok ateşli tartışmaların dönmediği, riskli konuların yazılmadığı bir blog oluşturmak niyetindeyseniz bu seçeneği aktif hale getirmemenizi ve yorumları özgür bırakmanızı tavsiye ederiz. Elbette bu durumda arada çürük elmalar çıkabilir, onları ayıklamak için de yönetim panelinin Yorumlar menüsünü kullanacağız.

"Yorumları düzenle" sayfasını kullanarak tüm yorumları kolaylıkla yönetebilirsiniz. Yorumlar linkine tıklayarak ulaştığınız "Yorumları düzenle" sayfasında, yazılarınıza gönderilmiş tüm yorumlar tarih sırasıyla listelenir. Silmek istediğiniz yorumların solundaki kutucuğu işaretleyip Toplu İşlemler menüsünden Sil'i seçebilirsiniz. Ayrıca fareyle her yorumun üzerine geldiğinizde yorum metninin hemen altında yönetim linkleri belirir. Bu linkleri kullanarak onaylanmış bir yorumun onayını kaldırabilir ya da onaylanmamış bir yoruma onay verebilir, yorumu istenmeyen (spam) olarak işaretleyebilir, silebilir, düzenleyebilir ya da cevap verebilirsiniz.

Yorumları düzenle sayfasının üst kısmındaki "Kontrol bekleyen", "Onaylandı" ve "İstenmeyen" linklerine tıklayarak adı üzerindeki sayfalara gitmeniz mümkündür. Özellikle İstenmeyen sayfasını zaman zaman kontrol etmenizi öneririz, çünkü WordPress'in spam kontol eklentisi Akismet az da olsa bazen gerçek yorumları istenmeyen sanıp bu kutuya atabiliyor. Böyle bir yorumla karşılaşırsanız yorumun üzerine gelip Onayla linkine tıklamanız yorumun yayımlanması için yeterli olacaktır.

Gravatar'ı olmayan kullanıcıların yorumlarında "gizem adamı" avatar'ı beliriyor.

 Akismet ile spam denetimi

WordPress platformu çok popüler bir platform olduğundan, yorum alanlarınızı kendilerine reklam alanı olarak kullanmayı isteyen birçok spam'ci tarafından çeşitli bot'lar türetilmiştir. Bu bot'lar sizin blog'unuza girip yazılarınıza anlamsız veya reklam kokak yorumlar yazabilirler. WordPress, sizi istenmeyen (spam) yorumlardan korumak için Akismet adlı çok başarılı bir eklentiyle birlikte gelir, ancak spam korumasını devreye sokmak için bu eklentiyi etkinleştirmeniz gerekir.

Akismet'i etkinleştirmek için yönetim panelinden Eklentiler menüsüne tıklayın. Açılan sayfada Akismet'in altındaki Etkinleştir linkine tıklayın. Ancak bu eklentinin çalışması için etkinleştirilmesi yeterli olmuyor, bir "WordPress.com API anahtarı" edinmeniz gerekiyor. API anahtarınızı almak için WordPress.com'da bir hesap açmalısınız. Bunun için tr.wordpress.com adresine girip "Şimdi Üye Olun!" düğmesine tıklayın. Üyelik formunu doldurup en alttaki seçeneklerden "Sadece kullanıcı adı, lütfen"i seçin. Üyeliğiniz tamamlandığında size gelecek olan e-postanın sonundaki "API Key:" ile başlayan satırda API anahtarınız yazılıdır. Bu anahtarı kaydetmek için Eklentiler menüsünden Akismet Yapılandırması'na girin ve WordPress.com API Anahtarı kısmına API anahtarınızı yapıştırın. Artık rahat edebilirsiniz; bundan sonra Akismet sizi spam yorumlardan korumaya başlayacaktır.

Sabit sayfalar oluşturun

Blog'unuz sadece blog yazılarından oluşacak diye bir şey yok elbette. Blog'unuzda birkaç tane de olsa sabit (statik) sayfa bulundurmak isteyebilirsiniz. Sabit sayfalar, içeriği hemen hemen hiç değişmeyen ve blog yazılarından farklı olarak ana menünüzde ayrı bir link halinde bulundurmak isteyeceğiniz sayfalardır. Örneğin "blog hakkında", "kişisel bilgiler", "yazar kadrosu" gibi sayfalar sabit sayfa olarak oluşturulabilir. Sabit sayfaların blog'unuzdaki yerleri tema tasarımınıza göre değişmekle birlikte, genellikle tepede Ana Menü linkinin yanında veya kenar çubuğunda "Sayfalar" başlıklı bir menü altında listelenirler.

Sabit bir sayfa oluşturmak için Sayfalar menüsünden "Yeni ekle"yi seçmeniz gerekir. Sayfa oluşturma mantığı yeni blog yazısı yazmayla tamamen aynıdır. Yalnız sabit sayfalarınızda "Yorumlara izin ver" seçeneğini kapatmayı düşünebilirsiniz. Menülerde sayfalar genellikle alfabetik olarak sıralanır. Siz sabit sayfa sıralamanızı elle belirlemek istiyorsanız sağ taraftaki Sıralama kutusunu kullanarak her sayfanıza bir sıra numarası verebilirsiniz. WordPress varsayılan olarak "Hakkında" başlıklı bir sabit sayfayla gelir. Bu sayfayı silmeyi veya içeriğini değiştirmeyi unutmayın.

WordPress'i geliştirin

Yeni temalarla blog'unuzun tasarımını değiştirin, bileşen ve eklentilerle özelliklerini zenginleştirin.

WordPress, gelişmeye çok açık bir platformdur. Sistemin eklenti desteği sayesinde blog'unuzun özelliklerini ve fonksiyonlarını akıl almaz biçimde artırabilirsiniz. WordPress'e kurabileceğiniz binlerce ücretsiz eklenti bulunmaktadır. Benzer şekilde, WordPress için hazırlanmış temaları kullanarak da blog'unuzun tasarımını tek bir tıklamayla değiştirebilirsiniz.

Temalarla tasarımınızı değiştirin

WordPress'in tema desteği sayesinde blog'unuzun içeriğinde hiçbir değişiklik yapmadan, birkaç dakika içinde blog'unuzun tasarımını baştan sona değiştirebilirsiniz. WordPress varsayılan olarak iki ücretsiz temayla gelir: WordPress Default ve WordPress Classic. Açık konuşmak gerekirse her iki temanın da çok şık göründüğünü söyleyemeyiz, bu nedenle çoğu WordPress kullanıcısı blog'unu kurduktan sonra zevklerine ve okurlarının ihtiyaçlarına uygun bir tema arayışına girer.

Joomla! şablonlarından bahsederken profesyonel görünümlü Joomla! şablonlarının pek çoğunun ücretli olduğundan bahsetmiştik; oysa WordPress'te durum biraz farklı ve daha sevindirici, çünkü çok güzel görünümlü binlerce WordPress temasını ücretsiz olarak indirebiliyorsunuz. Ücretsiz WordPress temaları kolayca indirilip kurulabilmekteler. Eğer az da olsa grafik tasarımı ve CSS bilginiz varsa indirdiğiniz bir temayı özelleştirip tamamen kendinize has bir tasarım da yaratmanız mümkün. Elbette bütün WordPress temaları bedava değil, özellikle "premium" tema adı verilen ve genellikle WordPress'i içerik yönetim sistemi olarak kullanmak isteyen kullanıcılara yönelik bazı temaların ücretli olduğunu söyleyebiliriz. Ancak standart bir blog için büyük ihtimalle böyle bir temaya ihtiyaç duymayacaksınız.

Ücretsiz temaları kullanarak hiç web tasarımı bilgisine sahip olmadan birkaç dakika içinde blog'unuza çekici bir görünüm kazandırabilirsiniz. Mevcut binlerce tema arasından kendinize uygun bir tema bulabileceğinizden şüphemiz yok, ama bunun için tema edinebileceğiniz birkaç kaynağı bilmelisiniz. Ücretsiz tema indirebileceğiniz ilk kaynak, WordPress'in kendi resmi Tema Dizini'dir. http://wordpress.org/extend/themes/ adresinden ulaşabileceğiniz tema dizininde bu yazının yazıldığı sırada 1000'e yakın ücretsiz tema kayıtlı bulunuyordu. Resmi Tema Dizini'nin güzel yanı kodları temiz, reklam içermeyen ve güvenilir temalar içermesidir. Tema Dizini'nin kötü yanıysa temalara göz atabileceğiniz herhangi bir sayfa sunması; yani sadece belli bir anahtar kelime-

Resmi Tema Dizini'nde 1000'e yakın bedava tema mevcut.

ye göre arama yaparak temalara ulaşabiliyorsunuz. http://wordpress.org/extend/themes/ adresinde girdiğinizde sayfanın ortasında editörler tarafından seçilmiş, vitrindeki temaları göreceksiniz. Sağ taraftaki sütundaysa sırayla en popüler, en yeni ve en son güncellenen temalar listeleniyor. Bu temalardan herhangi birinin üstüne tıkladığınızda açılan sayfada temanın geliştiricisini, kısa açıklamasını ve etiketlerini göreceksiniz. Sağ taraftaki Download linkine tıklayarak temayı bilgisayarınıza indirebilir, Preview düğmesine tıklayarak ön izleme yapabilirsiniz.

Tema Dizini'ndeki arama kutusunda blog'unuzda kullanmak istediğiniz tasarımın ana rengini, örneğin "blue" (mavi) yazarak o rengi etiket olarak kullanan temaları aramayı deneyebilirsiniz.

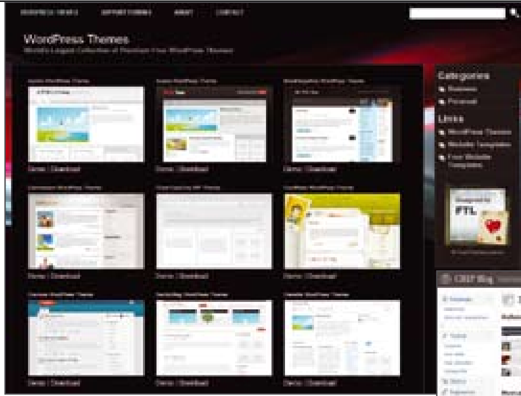
TEMA YÜKLEME: WordPress'e yeni temalar yüklemek oldukça basit. Önce yukarıda belirttiğimiz tema kaynaklarına göz atarak beğendiğiniz bir temayı bilgisayarınıza indirin. İndirdiğiniz dosya büyük ihtimalle .zip formatında sıkıştırılmış bir dosya olacaktır. Bu sıkıştırılmış dosyaya sağ tıklayarak "Buraya çıkart"ı seçip dosyayı genişletin.

Biz örnek olarak www.freethemelayouts.com adresinden indirebileceğiniz Whistler (www.freethemelayouts.com/dls/whistler-free.zip) adlı temayı kullanacağız. İndirdiğimiz whistler-free.zip adlı dosyayı genişlettiğinizde içinde temanın bulunduğu bir klasör çıkacaktır. Bu klasörü WordPress'in wp-content/themes klasörüne upload etmeniz gerekir. Eğer temanızla birlikte yüklenmesi gereken eklentiler bulunuyorsa bunlar genellikle plugins adlı bir klasörün içinde gelir; bu klasörleri de wp-content/plugins klasörüne yüklemeniz gerekir. Bizim örnek temamızın

 İPUCU

Ücretsiz WordPress tema kaynakları

- http://topwpthemes.com
- www.wpthemespot.com
- www.wordpress.gen.tr
- www.wptr.net
- http://getir.net/rjy
- www.fresheezy.com
- www.nuviotemplates.com
- www.themelab.com
- www.freewpthemes.net
- www.themesplice.com
- www.freethemelayouts.com
- http://designdisease.com

FreeThemeLayouts.com'da çeşitli bedava WordPress temaları bulabilirsiniz.

dosyaları whistler adlı bir klasörün içinde. Şimdi FTP programımızı çalıştırıp sitemizin FTP sunucusuna bağlanıyor ve wp-content altındaki themes klasörüne girip whistler adlı klasörü buraya gönderiyoruz. Tema dosyalarınızın WordPress yönetim paneli üzerinden düzenlenebilir olması için dosyaları yazılabilir yapmanız gerekiyor. Bunun için wp-content/themes/whistler klasörünün içine girip tüm dosyaları seçerek sağ tıklayın ve FTP programınızın CHMOD özelliğini seçin. Tüm tema dosyalarının CHMOD değerini 777 yaptıktan sonra FTP programınızı kapatın.

Sıra geldi temayı aktifleştirmeye. Bunun için WordPress yönetim panelinize giriş yaptıktan sonra Görünüm menüsünden Temalar'ı seçin. Açılan sayfada, sistemde yüklü temaların bir listesi belirecektir. Listedeki "ThemeLayouts/DreamTemplate tarafından whistler 1" başlıklı temamızın altındaki Etkinleştir linkine tıklıyoruz. Siz başka bir tema yüklediyseniz yine kendi temanızın altındaki Etkinleştir linkine tıklayarak temayı aktif hale getirebilir ya da Önizleme linkine tıklayarak temanın ön izlemesini görebilirsiniz. Yeni temayı etkinleştirdikten sonra blog'unuza tekrar girdiğinizde tasarımın bir anda değişmiş olduğunu göreceksiniz. Ayrıca, temanızın ayarlanabilir seçenekleri varsa Görünüm menüsüne "Theme Options" gibi bir link eklenecektir.

TEMALARI DÜZENLEME: Temanızı Türkçeleştirilmiş temalar yayımlayan bir siteden indirmediyseniz yeni yüklediğiniz temalar genellikle birkaç kelime de olsa İngilizce parçalar içerecektir. Bunları da tema editörünü kullanarak düzeltebilirsiniz. Bunun için Görünüm menüsünden Editör'ün seçin. Editöre girdiğinizde sağ tarafta tema dosyalarınızı oluşturan şablon ve stillerin bir listesi görünecektir. Temalar; alt kısım, üst kısım, ana indeks şablonu, yan menü, yorumlar gibi belli başlı

Yüklediğimiz tema, blog'umuzu bu güzel şekle sokmayı anında başardı.

parçalara ayrılmıştır. Temanızı tamamen Türkçeleştirmek istiyorsanız bu şablonların her birini tek tek incelemeniz ve kodları kurcalamaya biraz aşina olmanız gerekir.

Biz örnek temamızdaki "0 Comments" yazan kısmı "0 Yorum" olarak ve "Read More" yazan düğmeyi "Devamı..." olarak değiştirmek istiyoruz. Bunun için Şablonlar listesinden Ana İndeks Şablonu (index.php)'yi seçeceğiz. Açılan sayfadaki editör kutusunda şu satırı buluyoruz:

```
<div class="commentleft"></div><div class="commentbg"><?php comments_popup_link( __( '0 Comments', 'blank' ), __( '1 Comment', 'blank' ), __( '% Comments', 'blank' ), 'post-comments-a', __('-', 'blank')); ?></div><div class="commentright"></div>
```

Ve şu şekilde değiştiriyoruz:

```
<div class="commentleft"></div><div class="commentbg"><?php comments_popup_link( __( '0 Yorum', 'blank' ), __( '1 Yorum', 'blank' ), __( '% Yorum', 'blank' ), 'post-comments-a', __('-', 'blank')); ?></div><div class="commentright"></div>
```

Anlayacağınız üzere WordPress, İngilizcedeki çoğul eki –s'in doğru kullanılmasını sağlamak için 3 farklı "yorum" dizgesi içeriyor. Bu nedenle 3 farklı yerdeki "Comment/Comments" yazısını "Yorum" olarak değiştirdik. Burada önemli olan, HTML ve PHP kodlarına hiç dokunmadan, sadece İngilizce metinlerin bulunduğu sözcükleri değiştirmek.

"Read More" düğmesini değiştirmek için de şu satırı değiştiriyoruz:

```
<div class="readmore"><a href="<?php the_permalink() ?>/#more" title="<?php the_title(); ?>"> Read More</a></div>
```

Ve şu hale getiriyoruz:

```
<div class="readmore"><a href="<?php the_permalink() ?>/#more" title="<?php the_title(); ?>"> Devamı...</a></div>
```

Temada gözünüze çarpan diğer İngilizce noktaları yine İngilizce bilginize dayanarak ya da İngilizce bilen bir arkadaşınızdan yardım alarak bu şekilde Türkçeye çevirebilirsiniz.

Bazı temalarda tasarımın logo kısmı grafik olarak yer alır ve buraya kendi blog'unuzu adını yazmak ya da logosunu

 Otomatik tema yükleme

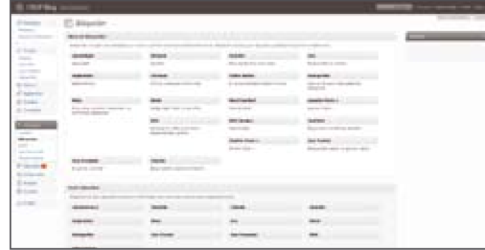
WordPress'in son sürümü, WordPress Tema Dizini'ndenden otomatik olarak tema bulup blog'unuza yükleyebilme özelliğine sahiptir. Bunun için Görünüm menüsünden "Yeni tema ekle"yi seçin. Renk, sütun sayısı, genişlik gibi tema özelliklerini belirledikten sonra Tema bul düğmesine tıklayın. Beğendiğiniz bir temanın altındaki Yükle linkine, ardından açılan penceredeki Şimdi kur düğmesine tıklayın. WordPress temayı FTP'nize otomatik olarak indirebilmek için size FTP bağlantı bilgilerinizi soracaktır. FTP bilgilerinizi girdikten sonra İlerle düğmesine tıklayın. Temanız birkaç saniye içinde otomatik olarak sunucunuza indirilecektir. Açılan sayfadaki Etkinleştir linkine tıklayarak temayı aktif hale getirebilirsiniz.

koymak için resmi yeniden düzenlemeniz gerekir. WordPress temalarında logo resimleri genellikle wp-content/themes/temaadı/images/logo.jpg ya da logo.png gibi bir isimle yer alır. Bu dosyayı Photoshop ya da GIMP (www.gimp.org, bedava) gibi programla açıp düzenledikten sonra aynı konuma FTP programınız aracılığıyla upload edebilirsiniz.

Bileşenler

Her WordPress teması olmasa da modern temaların birçoğu "bileşen" (widget) denilen bir WordPress özelliğini destekler. Bileşenler, temanızın kenar çubuklarına (sidebar) koyabileceğiniz, genellikle tek bir görevi yerine getiren küçük araçlardır. WordPress'te varsayılan olarak arşivler, arama, kategoriler, etiket bulutu, son yazılar, son yorumlar gibi hemen hemen her blog için kullanışlı bileşenler bulunur.

Temanıza hiçbir bileşen eklemezseniz temanızın kenar çubuğu, ön tanımlı olarak tasarlandığı menüleri gösterir. Görünüm menüsünden Bileşenler'i seçip temanızda kullanmak istediğiniz bileşenleri başlığından tutup sürükleyerek sağ taraftaki "Sidebar" başlıklı kutuya bırakabilirsiniz. Bu durumda kenar çubuğunda ön tanımlı olan tüm menüler silinir ve sadece sizin seçtiğiniz bileşenler gösterilir. Eğer temanızda birden fazla kenar çubuğu özelliği varsa bu kenar çubuklarının tümü sağ tarafta ayrı başlıklar halinde yer alacaktır.

Bir bileşeni kenar çubuğuna sürüklediğinizde o bileşenin ayarlarını yapabileceğiniz bir kutu açılır. Buradan bileşenin ayarlarını değiştirip Kaydet düğmesine tıklayabilirsiniz. Standart bileşenlerin çoğu sadece başlığını değiştirebileceğiniz bir ayar sunar. Bir bileşenin altındaki Kaldır linkine tıklayarak o bileşeni kenar çubuğundan kaldırabilirsiniz. Bizim özellikle faydalı bulduğumuz Metin bileşeni, istediğiniz bir yazıyı ya da HTML kodunu kenar çubu-

Temanız destekliyorsa bileşenler kenar çubuğunuza eklenir.

ğunuza eklemek için kullanılabilir. WordPress'e ekleyebileceğiniz yüzlerce değişik bileşeni http://wordpress.org/extend/plugins/tags/widget adresinde bulabilirsiniz. Bu bileşenleri aynen bir eklenti gibi yüklemeniz gerekir, ki ona da az sonra değineceğiz.

Eklentiler

WordPress eklentileri (plugin), WordPress'in işlevlerini artıran küçük kod paketleridir. Dünyanın her tarafından WordPress geliştiricileri sürekli olarak yeni eklentiler geliştirmekte, böylece WordPress'in fonksiyonelliğinin artmasına yardımcı olmaktadır. WordPress için geliştirilen eklentilerin çoğu ücretsizdir. Eklenti indirebileceğiniz en güzel kaynak http://wordpress.org/extend/plugins/ adresinden ulaşabileceğiniz resmi WordPress Eklenti Dizini'dir. Dizinde şu anda 6 binin üzerinde eklenti bulunmakta ve bu eklentiler 45 milyon kere indirilmiş durumda.

Eklenti Dizini'ne girdiğinizde ortada editörler tarafından seçilmiş eklentileri, sağdaki sütunda en popüler, en yeni ve en son güncellenen eklentileri göreceksiniz. Sol sütundaysa en popüler etiket eklentileri listelenir. Burada widget (bileşen), post (yazı), sidebar (kenar çubuğu), comments (yorumlar), images (resimler) gibi etiket başlıklarına tıklayarak o etiketi taşıyan eklentilere ulaşabilirsiniz. Ortadaki arama kutusuna, aradığınız eklentinin olası bir etiketini ya da konusunu yazarak arama yapmayı da deneyebilirsiniz. Ayrıca aradığınız bir eklentiyi Google'da aramanız da mümkündür: Örneğin "wordpress delicious eklentisi" şeklinde bir arama işe yarar sonuçlar getirecektir.

EKLENTİ YÜKLEME: Eklenti yükleme yöntemi tema yüklemeyle hemen hemen aynıdır. Önce Eklenti Dizini'nden bir eklentinin sayfasına girin. Sağdaki FYI kutusunda göreceğiniz "Requires WordPress Version" kısmı o eklentinin çalışmak gereksinim duyduğu en düşük WordPress sürümünü,

"Compatible up to" kısmı da o eklentinin test edildiği ve uyumlu olduğu en son WordPress sürümünü gösterir. Elbette geliştiricinin eklentiyi son WordPress sürümlerinde test etmemiş olması o eklentinin sizin yüklediğiniz en güncel sürümde çalışmayacağı anlamına gelmez; 2.8.3 ile uyumlu görünen bir eklenti çok büyük ihtimalle 2.8.4 sürümünde de çalışacaktır. Ancak arada büyük sürüm farkları varsa uyumsuzluklar ortaya çıkabilir.

Ssağ üst köşedeki Download linkine tıklayarak eklentiyi bilgisayarınıza indirin. Ardından indirdiğiniz dosyaya sağ tıklayıp "Buraya çıkart" deyin. Genellikle dosyanın içinden eklentinin adını taşıyan bir klasör çıkar. FTP'ye bağlanıp bu klasörü wp-content/plugins klasörünün içine göndermelisiniz.

Alternatif bir yöntem yeni WordPress sürümleriyle gelen otomatik ekenti yükleme sistemini kullanmaktadır. Bunun için yönetim panelinize girip Eklentiler menüsünden "Yeni ekle"yi seçin ve açılan sayfanın üst kısmındaki Yükle linkine tıklayın. Gözat düğmesine tıklayıp, indirdiğiniz .zip dosyasını gösterin ve Şimdi kur düğmesine tıklayın. FTP bilgilerinizi girdikten sonra WordPress eklentiyi otomatik olarak kurmaya çalışacaktır.

Klasörü FTP'nize yükledikten veya otomatik yükleme yöntemini kullanarak eklentinizi kurduktan sonra yönetim panelinize girip Eklentiler menüsüne tıklayın. Sistemde mevcut eklentilerin listelendiği bir sayfa açılacaktır. Buradan, etkin olan eklentilerin altındaki Etkisizleştir linkine tıklayarak eklentiyi pasifleştirebilir, etkin olmayan eklentilerin altındaki Etkinleştir linkine tıklayarak da eklentiyi aktifleştirebilirsiniz.

Eklentinizi kurduktan sonra, eğer eklentinin sonradan yapılandırılabilen ayarları varsa Eklentiler veya Ayarlar menüsüne yeni bir link eklenir. Bu linkin nereye ekleneceği eklentinin geliştiricisine göre değişiyor; örneğin Akismet, Eklentiler menüsünde Akismet Yapılandırması adlı bir link eklerken, sonradan kurduğumuz Google XML Sitemaps adlı bir eklenti Ayarlar menüsün XML-Sitemap adlı bir başlık ekliyor. Bu nedenle yeni bir eklenti yükledikten sonra her iki menüyü de kontrol etmekte veya eklentinin "beni oku" (readme) dosyasına göz atmakta fayda var.

Eklentilerin yapılandırma linkleri farklı menülere eklenebiliyor.

En popüler WordPress eklentileri

All in One SEO Pack

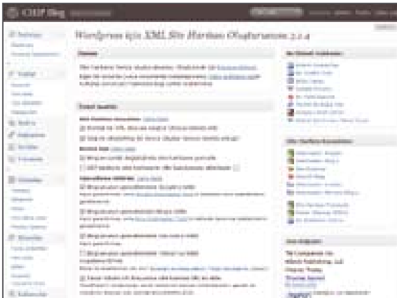
wordpress.org/extend/plugins/all-in-one-seo-pack/

WordPress'inizin arama motoru optimizasyonunu (SEO) hiç emek vermeden halletmek için bu eklentiyi kullanabilirsiniz. Eklenti, başlıklarınızı otomatik olarak optimize ediyor ve meta etiketlerini otomatik olarak oluşturuyor. İsterseniz hiçbir ayar yapmadan eklentiyi kullanmaya başlayabilir, isterseniz de gelişmiş ayarları kurcalayarak her türlü yapılandırmayı yapabilirsiniz.

Google XML Sitemaps

wordpress.org/extend/plugins/google-sitemap-generator/

Bu eklenti, blog'unuz için Google, Bing ve Yahoo uyumlu bir XML "Site Haritası" oluşturur. Site haritaları, arama motorlarının blog'unuzun içeriğini indekslemesini kolaylaştıran özel XML dosyalarıdır. Arama motorlarında listelenmek sizin için önemliyse bu eklentiyi kurmanızı ve www.google.com.tr/webmasters adresine girerek site haritanızı kaydetmenizi öneririz.

Contact Form 7

wordpress.org/extend/plugins/contact-form-7/

Türkçe desteği de bulunan bu eklenti, blog'unuza bir iletişim formu eklemenizi sağlıyor. Gelişmiş özellikleri sayesinde formlarınıza istediğiniz alanları ekleyebilirsiniz. AJAX destekli form gönderme özelliğine ve Akismet aracılığıyla spam korumasına da sahip.

GD Star Rating

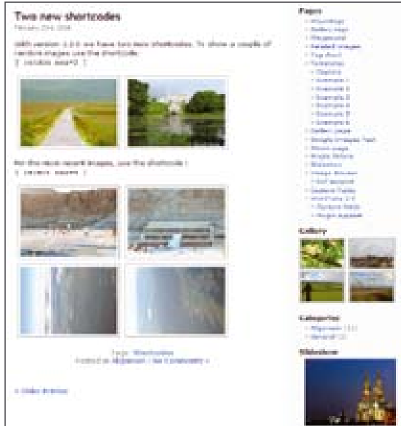
wordpress.org/extend/plugins/gd-star-rating/

GD Star Rating eklentisi, blog yazılarınız, sayfalarınız ve blog'unuzda yorumlar için puanlama sistemi kurmanızı sağlıyor. Dilerseniz puanlarınızı yıldız olarak görünecek şekilde ayarlayabiliyor, kenar çubuğu bileşenleri sayesinde en iyi puan alan yazılarınızı ve diğer istatistiklerinizi görüntüleyebiliyorsunuz.

NextGEN Gallery

wordpress.org/extend/plugins/nextgen-gallery/

NextGEN Gallery, WordPress için geliştirilmiş tam donanımlı bir resim galerisi eklentisi. WordPress'in son sürümünde basit

bir galeri özelliği var ama AJAX veya Flash tabanlı, daha çekici ve kapsamlı resim galerileri oluşturmak istiyorsanız bu eklentiyi kullanabilirsiniz. NextGEN Gallery resimlere filigran ekleme özelliğine de sahip.

Yet Another Related Posts Plugin

wordpress.org/extend/plugins/yet-another-related-posts-plugin/

Blog'unuzdaki yazılarınız arttıkça birbiriyle ilgisi olan yazılarınızın sayısı da artacaktır. Blog yazılarınızın altında "bu yazıyla ilgili olabilecek diğer yazılar" şeklinde bir kutu ekleyerek başka yazılarınızın da daha çok okunmasını ve sitenizde geçirilen sürenin artmasını sağlayabilirsiniz. İşte YARPP bu işe yarıyor ve kendine has algoritması sayesinde yazılarınızın başlık, içerik, etiket, kategori gibi bilgilerini temel alarak o yazıyla en çok ilgili görünen yazıları seçiyor.

Nokia'dan 8 taksitli fırsat

Darty'den öğrencilere PC kampanyası

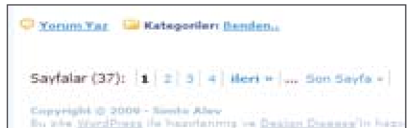
Canon'dan sonbahar indirimi

DARTY İzmir'e geliyor

Easy AdSense

wordpress.org/extend/plugins/easy-adsenser/

İleriki bölümlerde anlatacağımız Google AdSense'e kaydolarak blog'unuza reklam alabilir ve para kazanmaya başlayabilirsiniz. İşte bu eklenti, WordPress'inize AdSense reklamlarını eklemeyi ve yönetmeyi kolaylaştırıyor. Eklenti, AdSense reklamlarınızı kenar çubuğunuza ekleyebileceğiniz bileşenler sunuyor ve "bağlantı birimi" reklamları sayfalarınızın alt veya üst kısmına ekleyebiliyor.

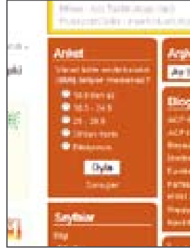
WP-PageNavi

wordpress.org/extend/plugins/wp-pagenavi/

Bu eklenti sayesinde blog'unuzun alt kısmına, sayfa numaralarından oluşan düğmeler ekleyebilir ve ziyaretçilerinizin yazı sayfaları arasında dolaşmasını kolaylaştırabilirsiniz.

WP-Polls

wordpress.org/extend/plugins/wp-polls/

Bu eklenti sayesinde blog'unuza AJAX teknolojisini kullanan anketler ekleyebilirsiniz. Ayrıca anketleri şablonlar ve CSS aracılığıyla özelleştirebilme imkânınız var. Birden fazla seçeneğin seçilebileceği anketler de oluşturabiliyorsunuz.

WP-DB-Backup

wordpress.org/extend/plugins/wp-db-backup/

WP-DB-Backup eklentisi sayesinde WordPress'inizin bulunduğu veritabanını yedekleyebilirsiniz.

Featured Content Gallery

www.featuredcontentgallery.com

Örneğini FeaturedContentGallery.com adresinde görebileceğiniz eklentiyi kullanarak WordPress sitenizin içinde, yazılarınızı tanıtan bir slayt gösterisi oluşturabilirsiniz. Eklentinin çalışır hale getirilmesinin biraz zahmetli olduğunu belirtmeliyiz; web sitesindeki Install & Setup sayfasını dikkatlice okumanız gerekiyor.

WP-PostViews

wordpress.org/extend/plugins/wp-postviews/

Bu eklentiyi kullanarak bir yazının kaç kez görüntülendiğini gösterebilirsiniz.

EkleBunu

www.eklebunu.com

Okurlarınızın Delicious, Digg, Bağcık, Linkibol, Oyyla gibi popüler yabancı ve yerli sosyal imleme ve paylaşım sitelerine yazılarınızın linkini eklemesini sağlıyor.

Subscribe2

wordpress.org/extend/plugins/subscribe2/

Blog'unuza bir e-posta bülteni oluşturarak yeni blog yazıları yazdığınızda abonelerinize e-posta ile bildirilmesini sağlıyor. Dilerseniz her yeni yazıda e-posta gönderilmesini ya da belli periyotlarla toplu e-posta gönderilmesini sağlayabilirsiniz.

Lifestream

wordpress.org/extend/plugins/lifestream/

Twitter, Last.fm, Facebook, FriendFeed, Delicious gibi sosyal ortamlardaki eylemlerinizi blog'unuza veya kenar çubuğunuza aktarmaya yarar.

İçerik yönetim sistemi olarak WordPress

WordPress'i sadece blog oluşturmak için değil, kapsamlı web siteleri geliştirmek için de kullanabilirsiniz.

WordPress temelde bir blog platformu olmasına rağmen, o kadar gelişmiş ve esnek bir yapıya sahiptir ki tıpkı bir "içerik yönetim sistemi" olarak da kullanılabilir. İçerik yönetim sistemlerinin ne olduğunu öğrenmek için kitabımızın ilk bölümüne göz atabilirsiniz. WordPress, dilerseniz içinde hiç blog olmayan bir haber sitesini ya da dergi tarzında bir siteyi yönetmek için kullanılabilir. Bunun için birçoğu ücretli olan "premium" temalardan faydalanabilirsiniz. Premium temalar WordPress'in sınırlarını zorlayan ve olası tüm özellikleri kullanan, gelişmiş temalardır. Ayrıca dergi ya da portal tarzında bir web sitesi yapmak için dergi stili (magazine style) temaları kullanabilirsiniz.

Dergi stili temalarda genellikle bazı haberleri resimlerle öne çıkarmak için WordPress'in "özel alan" özelliği kullanılır. Bu özelliği nasıl kullanacağınızı anlatabilmek için ücretsiz dergi stili temalardan biri olan Small Magazine temasını kullanacağız. Bu temanın bileşenli kenar çubuğu, 125x125 reklam alanları, 250x250 AdSense alanı, bütünleşik Flickr ve Gravatar desteği gibi özellikleri mevcut. Premium temaların kullanımları genellikle birbirinden farklıdır ve bu tip temaların detaylı birer kullanım kılavuzu vardır, ama özel alanları bu temalarda sıklıkla ve benzer şekillerde kullanacağınızı söyleyebiliriz.

www.gabfire.com/small-magazine-wordpress-theme/ adresine girip Download başlığı altındaki Small Magazine linkine tıklayın. İndirdiğiniz .zip dosyasını genişletin. Dosyanın içinden çıkan small-magazine klasörünü wp-content/themes klasörüne upload edin. Plugins klasörü altındaki eklentileriyse wp-content/plugins klasörüne upload edin.

Yönetim panelinden Eklentiler'e girip flickrRSS ve WP-PageNavi eklentilerini etkinleştirin. (Fotoğraf albümü özelliğini kullanmak istemiyorsanız ve Flickr hesa-

bınız yoksa flickrRSS'i etkinleştirmeyebilirsiniz.) Flickr (www.flickr.com) popüler bir resim paylaşım servisidir ve bu temanın fotoğraf galerisi özelliğini kullanarak Flickr hesabınızdaki son resimleri görüntüleyebilirsiniz. flickrRSS'i yapılandırmak için Ayarlar menüsünden flickRSS'e girin. ID Number alanına Flickr ID'nizi yazmalısınız. ID'nizi bilmiyorsanız http://idgettr.com/ adresine fotoğraf albümü adresinizi yazarak ID'nizi öğrenebilirsiniz. ID'nizi yapıştırdıktan sonra Display ayarlarını user – 7 – square olarak ayarlayın. Diğer ayarları değiştirmeden Save Settings'e tıklayın.

Şimdi Görünüm menüsünden Temalar'a tıklayıp "Mehmet Ozekinci tarafından MyStyle 1.0" temasını etkinleştirin. Sıra geldi hangi kategorilerin nerede görüneceğini belirlemeye.

Göze Çarpanlar, İnternet, Yazılım ve Mobil adlarında dört kategori oluşturduğunuzu varsayalım. 3 haberin yer aldığı üst kısımda (Featured entries) Göze Çarpanlar'ı, Entertainment başlıklı sol sütunda İnternet haberlerini, sağ sütunda da diğer haberleri (Yazılım ve Mobil) göstermek istediğinizi düşünelim. Bunun için öncelikleri kategorilerinizin ID'lerini öğrenmeniz gerekiyor.

Kategorilerin ID'lerini öğrenmek için Yazılar menüsünden Kategoriler'e tıklayın. Kategori listesinden fareyle bir kategorinin üstüne geldiğinizde tarayıcınızın alt çubuğunda beliren adresin sonuna dikkat edin: cat_ID=1 şeklinde bitecektir. İşte buradaki 1 (ya da sizde hangi sayı görünüyorsa) o kategorinin ID numarasıdır. Bu şekilde tüm kategorilerin ID'lerini öğrenip bir kenara not edin.

Şimdi görünüm menüsünden Editör'ü açın ve Şablonlar listesinden Ana İndeks Şablonu'nu seçin. Açılan sayfada şöyle iki satır göreceksiniz:

```
<h4 style="margin-right:15px;">Featured entries</h4>
<?php query_posts('cat=3&showposts=3'); ?>
```

Buradaki cat=3 değerini sizin en üstte görmek istediğiniz kategorinin ID'siyle değiştirmeniz gerekiyor. Eliniz değmişken "Featured entries" başlığını da Türkçeleştirebilirsiniz. Örneğin:

```
<h4 style="margin-right:15px;">Göze çarpanlar</h4>
<?php query_posts('cat=1&showposts=3'); ?>
```

Sol sütundaki haberleri için şu satırları değiştirmeniz gerekiyor:

```
<h4>Entertainment</h4>
<?php query_posts('cat=4&showposts=3'); ?>
```

Yine başlığı ve cat değerini değiştireceğiz:

```
<h4>İnternet</h4>
<?php query_posts('cat=4&showposts=3'); ?>
```

Son olarak sağdaki sütunu oluşturan satırları buluyoruz:

```
<h4>Other News</h4>
<?php query_posts('cat=5,6,7,8,9&showposts=7'); ?>
```

Bu sefer cat değerine diğer tüm kategorilerimizin ID'lerini virgülle ayırarak girmemiz gerekiyor:

```
<h4>Diğer Haberler</h4>
<?php query_posts('cat=3,20&showposts=7'); ?>
```

Şimdi dosyayı kaydedip sitenize göz attığınızda haberlerin doğru yerlere yerleştiğini, ama henüz resimlerin olmadığını fark edeceksiniz. Resimleri eklemek için WordPress'in "özel alan" özelliğini kullanacağız. Bunun için Yazılar menüsünden Düzenle'yi seçip Göze Çarpanlar kategorisindeki son haberlerden birini açın.

Üst kısım için yükleyeceğiniz resimlerin boyutu 275x120 piksel olmalıdır. Bu ölçülerde bir resmi önceden Photoshop ya da GIMP gibi bir programda hazırlamalısınız. Yükle/Ekle çubuğundan resim yüklemeyi seçerek hazırladığınız resmi WordPress'e yükleyin.

XXXXXXXXX Premium temalarla uğraşırken editöre sık sık işiniz düşebilir.

İPUCU

Bedava dergi stili temalar

- http://getir.net/qdz
- http://getir.net/qdx
- http://getir.net/qdy
- http://getir.net/na0

Ücretli WordPress temaları

- www.premiumwp.com
- www.nattywp.com
- www.woothemes.com
- http://premiumthemes.net
- www.themespinner.com
- www.deluxethemes.com
- www.studiopress.com

Bağlantı adresi kutusundaki adresin tamamını kopyalayın ve kutuyu kapatın. Sayfanın altına giderek Özel Alanlar başlıklı kutuyu bulun. İsim kısmına "top" yazın, Değer kısmına da resim adresini yapıştırın ve "Özel alan ekle" düğmesine tıklayın. Bundan sonra özel alanları kullandığınızda "top" ismini kısayol listesinden seçebileceksiniz.

Sitenize tekrar girdiğinizde ilk haberin resminin eklenmiş olduğunu göreceksiniz. Aynı işlemi Göze Çarpanlar kategorisindeki diğer yazılar için de gerçekleştirin.

Sol sütunda yayımladığımız İnternet haberleri içinse önerilen resim boyutu 295x105 piksel. Bu boyutlarda resimlerinizi hazırladıktan sonra aynen yukarıda anlattığımız şekilde yazılarınıza yükleyin, ama bu sefer özel alan eklerken "Yeni" girin düğmesine tıklayın İsim alanına "bottom" yazın. Bu şekilde sol sütuna da resimlerinizi ekleyebilirsiniz.

Doğru hosting seçimi

Joomla! veya WordPress'inizi kurmak için doğru bir barındırma alanı kiralamalısınız.

Web siteleri, 24 saat açık duran ve hızlı bir internet erişimine sahip, özel olarak yapılandırılmış, sunucu (server) adı verilen bilgisayarlarda barındırılırlar. Sıradan bir kullanıcının evinde 24 saat açık tutabileceği ve çok hızlı internet erişimine sahip bir bilgisayarın bulunma ihtimali düşüktür, bu nedenle bu işi yapan özel firmalar türemiştir. Firmalar sunucu bilgisayarlarını kurarak veri merkezi (datacenter) adı verilen özel merkezlerde, çok hızlı internet erişimiyle kullanıma sunarlar. İşte web sitelerinizi bu özel sunucularda depolayıp kullanıma sunma işine "barındırma" (hosting) denir. Bu işi yapan firmalara da "hosting firması" denir.

Hosting firmaları, belli depolama alanlarına ve çeşitli özelliklere sahip hosting paketleri oluşturarak müşterilerine aylık veya yıllık olarak kiralarlar. Sizin de Joomla! veya WordPress tabanlı web sitenizi internette barındırabilmek için bir hosting paketi satın almanız gerekir. Piyasada bulabileceğiniz hosting paketlerinde genellikle iki farklı işletim sistemi kullanılır: Linux ve Windows. Bu noktada, kullanacağınız hosting paketinin sizin bilgisayarınızda yüklü işletim sistemiyle bir ilgisi olmadığını hatırlatalım. Yani Linux tabanlı bir hosting paketi satın alarak pekâlâ Windows tabanlı bilgisayarınızda kullanabilirsiniz.

Linux mu Windows mu?

Genel kural olarak PHP programlama dilini ve MySQL veritabanını kullanacak kişilerin Linux tabanlı bir hosting paketi, ASP ve ASP.NET programlama dilleriyle MSSQL veritabanını kullanmak isteyen kişilerin Windows tabanlı bir hosting paketi tercih etmesi tavsiye edilir. Windows hosting paketleri yazılım maliyeti nedeniyle Linux

paketlere göre biraz daha pahalı olabilirler. Linux, PHP ve MySQL ise tamamen açık kaynak yazılımlar olduğu için yazılım maliyeti yoktur, bu nedenle Linux paketleri daha ucuz olur.

Kendileri de birer açık kaynak yazılım olan Joomla! ve WordPress, PHP dilinde yazılmış ve MySQL veritabanını kullanan yazılımlardır. Bu nedenle en yüksek performansı, PHP veMySQL'in anavatanı diyebileceğimiz Linux tabanlı sunucularda verirler. Her ne kadar bazı Windows tabanlı hosting paketlerinde PHP ve MySQL desteği olsa da Joomla! veya WordPress'inizi tamamen sağlıklı biçimde kullanabilmek ve tüm özelliklerinden faydalanabilmek için mutlaka Linux tabanlı bir hosting paketi seçmenizi tavsiye ederiz.

Joomla!'nın gereksinimleri arasında PHP 4.3.10 ve üstü ile MySQL 3.23.x ve üstü yer almaktadır. WordPress ise PHP 4.3 ve üstü ile MySQL 4.1.2 ve üstü sürümlere ihtiyaç duyar. Ayrıca WordPress'in "kalıcı link" olarak bilinen temiz adresleri oluşturabilmesi için mod_rewrite adlı Apache modülüne ihtiyacı var. Günümüzde satılan hemen hemen tüm Linux tabanlı hosting paketleri bu özellikleri eksiksiz olarak sunmaktalar, ama emin değilseniz satın almadan önce hosting şirketiyle iletişime geçerek sahip oldukları sürümleri sorabilirsiniz.

Lokasyon önemli

Web sitenizi barındırdığınız sunucunun konumu (lokasyonu) da önemlidir. Yurt dışında barındırılan sunucuların maliyeti genellikle daha düşük olduğu için hosting firmaları da yurt dışında barındırdıkları hosting paketlerini oldukça ucuz fiyatlara satabilirler. Hatta GoDaddy.com firması 10 GB alanlı hosting paketini aylık 5 dolara, DreamHost.com ise sınırsız alan ve bant genişlikli paketini aylık 9 dolara satmaktadır. Bununla birlikte, çok fazla alana ve bant genişliğine ihtiyacınız yoksa biz yurt dışında barındırılan sunucuları tercih etmenizi önermiyoruz.

Türkiye lokasyonlu sunuculara Türkiye'den erişim genellikle daha hızlı olmaktadır. Üstelik ülkemizin yurt dışı çıkışlarında arıza olması halinde yurt dışındaki sitenize ulaşılamayabileceğini de göz önünde bulundurmalısınız. Tabii hedef

tr uzantılı alan adlarının satışı ODTÜ tarafından nic.tr adresi üzerinden yapılmaktadır.

kullanıcı kitleniz genellikle yurt dışında yaşıyorsa yurt dışında bulunan bir sunucudan daha fazla fayda sağlayabilirsiniz. Tercih edeceğiniz hosting firması, sunucularının lokasyonunu web sitesinde belirtmemişse firmayla iletişime geçerek sunucu konumunu mutlaka öğrenmenizi tavsiye ederiz. Günümüzde yıllık 10 TL'den başlayan fiyatlarla Türkiye lokasyonlu hosting paketleri bulmanız mümkündür.

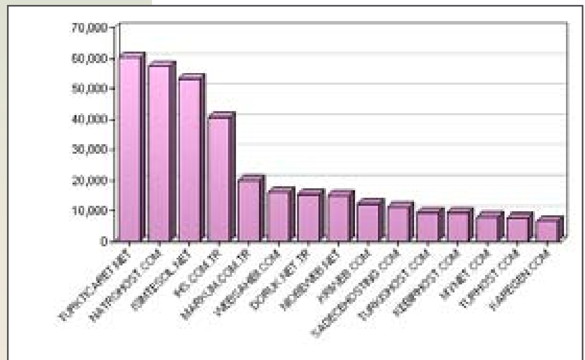
Alan adı seçimi

Hosting paketinizi kullanabilmek için bir de alan adına (domain) sahip olmalısınız. Alan adı, isim.com, isim.net, isim.com.tr gibi bir adrestir. Gerçekte alan adının başında "www." takısı yoktur, bunu bütün hosting paketleri otomatik olarak alan adınıza ekler. Hemen hemen bütün hosting firmaları aynı zamanda alan adı da satarlar. Alan adı fiyatı ortalama yıllık 15 dolar olmakla birlikte her firmada fiyatlar değişiklik gösterebilir. .tr uzantılı alan adlarının satışı ise www.nic.tr adresinden yapılır. .tr uzantılı bazı alan adlarını satın alabilmek için belge göndermeniz gerekir; bu konuda ayrıntılı bilgiyi www.nic.tr adresinden alabilirsiniz. Alan adınızı ve hosting paketinizi birbirinden farklı firmalardan satın alabilirsiniz. Bu durumda hosting sağlayıcınız tarafından size verile DNS (nameserver) adreslerini alan adı kontrol panelinize girmeniz yeterli olacaktır.

İPUCU

Türkiye'nin en büyük 15 hosting sağlayıcısı

1. turkticaret.net
2. natrohost.com
3. isimtescil.net
4. ihs.com.tr
5. markum.com.tr
6. websahibi.com
7. doruk.net.tr
8. niobeweb.net
9. kriweb.com
10. sadecehosting.com
11. turkishost.com
12. kebirhost.com
13. mynet.com
14. turhost.com
15. karegen.com

Kaynak: webhosting.info

Web sitenizi Google Analytics ile takip edin

Google'ın bedava Analytics hizmetiyle ziyaretçilerinizi daha yakından tanıyabilir, sitenizde neler yaptıklarını öğrenebilirsiniz.

Herkes popüler bir web sitesine sahip olmayı ister, ama doğru ziyaretçi kitlesi arasında popüler olmak daha da önemlidir. Peki sitenizin popüler olup olmadığını, en çok hangi sayfalarınızın dikkat çektiğini ve ziyaretçilerinizin sitenizi nasıl bulduğunu nasıl öğrenebilirsiniz? Bedava "sayaç" servisleri genellikle yalnızca ziyaretçilerinizin sayısını ve çok temel bazı bilgileri size sağlayabilir. O yüzden sitesinin ziyaretçileriyle ilgili daha fazla bilgi edinmek isteyen webmaster'lar artık "web istatistikleri" sunan servislere yöneliyor.

Hosting sağlayıcınız size zaten ücretsiz bir istatistik yazılımı sunmuş olabilir. Bu yazılımlar sunucudaki günlük kayıtlarını (log'ları) analiz ederek ziyaretçileriniz ve ziyaret ettikleri sayfalarla ilgili bazı bilgileri size sunar. Sitenize hiçbir ekleme yapmadan çalışabilen bu yazılımlar dışında, JavaScript aracılığıyla da veri toplanabilir. Sitenize ekleyeceğiniz küçük bir JavaScript yardımıyla ziyaretçilerinizle ilgili çok daha fazla bilgi edinmeniz mümkün. İşte genellikle ücretli olan gelişmiş analiz ve istatistik yazılımları da bu yöntemi kullanıyor.

Neyse ki artık çoğu site sahibi böyle yazılımlara para ödemekten kurtulmuş durumda; çünkü Google, geçtiğimiz yıllarda satın aldığı Analytics adlı servisi kendi bünyesinde ücretsiz olarak sunmaya başladı. Google Analytics'i kullanmak için servise kaydolmanız, ayarlarını yapmanız ve size verilen JavaScript kodunu sitenize eklemeniz yeterli oluyor.

Bu sayede, siteniz her ziyaret edildiğinde bu JavaScript çalışarak Google'a ziyaretçi takip verileri gönderiyor. Google da bu verileri analiz ederek size sitenizin trafiği ve ziyaretçilerinizle ilgili çeşitli raporlar sunuyor.

Bu bölümde Google Analytics'e kaydolup sitenize eklemeyi ve Google Analytics raporlarını nasıl kullanabileceğinizi göreceğiz. Öncelikle www.google.com/analytics/ adresine girin. Sayfa Türkçe olarak açılmazsa sağ üstteki listeden Türkçeyi seçin. Google Analytics'e Google hesabınızla (örn. Gmail adresinizle) anında giriş yapabilirsiniz.

Henüz Google hesabınız yoksa www.google.com/accounts/NewAccount adresine girip yeni bir hesap açın.

1. Profilinizi oluşturun

Giriş yaptıktan sonra karşınıza gelen ilk ekranda Kaydol düğmesine tıklayın. Açılan sayfaya web sitenizin tam adresini ve bu hesap için bir isim (web sitenizin adı olabilir) girin. Ülke listesinden Türkiye'yi seçin. Saat diliminiz otomatik olarak İstanbul'a ayarlanacaktır.

2. İletişim bilgileri

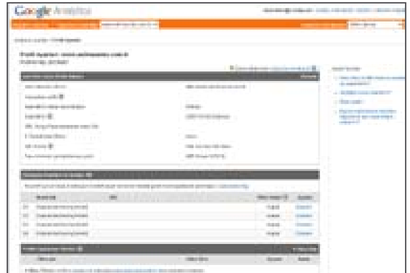
Bir sonraki adımda forma soyadınızı, adınızı, telefon numaranızı ve ülkenizi girin. Sonraki sayfada "Evet, yukarıdaki şartlar ve koşulları kabul ediyorum." seçeneğini işaretleyin ve Yeni Hesap Oluştur düğmesine tıklayın.

3. İzleme kodu

Açılan sayfada karşınıza eski ve yeni olmak üzere iki farklı izleme kodu gelecek.

Biz yeni izleme kodunu kullanmanızı öneriyoruz. Yeni İzleme Kodu sekmesine tıkladığınızda görüntülenen kodu kopyalayıp web sitenize yapıştırmanız gerekiyor. Bu kodu sitenizin TÜM sayfalarına, </body> etiketinden hemen önce gelecek şekilde eklemelisiniz.

4. Hedeflerinizi tanımlayın

Web sitesi profilinizin yanındaki Düzenle linkine tıklayarak siteniz için "hedefler" de tanımlayabilirsiniz (en fazla 4 tane). Hedef, bir ziyaretçinin, satın alma, kaydolma, dosya indirme gibi arzulanan bir işlemi tamamladıktan sonra ulaştığı bir web sitesi sayfasıdır. Hedeflerinizi tanımlayarak, he-

defe ulaşan ziyaretçilerinizle ilgili istatistikleri toplayabilirsiniz.

5. Hedefleri geliştirin

Bazı web siteleri, satın alma gibi karmaşık işlemlerin adım adım yapılmasını ve çeşitli sayfalardan geçilmesini gerektirir. Sizin de böyle bir süreciniz varsa hedefiniz için bir "huni" tanımlamanız gerekir. Bu sayede ziyaretçilerinizin hangi aşamalarda işlemi terk ettiği, sürecin doğru işleyip işlemediği gibi konularda bilgi edinebilirsiniz.

6. Bekleme vakti

Takip kodunu sayfalarınıza ekledikten sonra birkaç dakika sonra Analytics'i tekrar kontrol edin. Profilin yanında "İzleme kodu yüklendi. Veriler Bekleniyor." yazacaktır. Analytics ilk 24 saat boyunca veri toplayacağı için ilk raporlarınızı ancak ertesi gün görebilirsiniz.

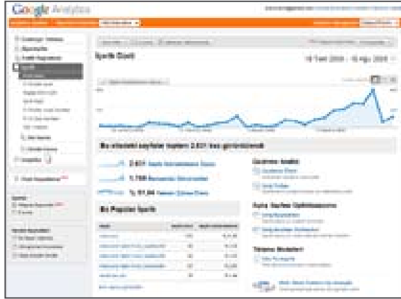
7. Ayarları düzenleyin

Raporların birikmesini beklerken, daha sağlıklı raporlar elde edebilmek için Analytics Ayarları sayfasında profilinizin yanındaki Düzenle linkine tıklayın. Ana Web Sitesi Profil Bilgileri kutusunun sağındaki Düzenle linkine tıklayıp profil adı, varsayılan sayfa, ülke gibi bilgileri gerekiyorsa güncelleyin ve sitenizin e-ticaret sitesi olup olmadığını belirtin.

8. Trafik kaynakları

Birkaç günlük veri biriktiği zaman sağlıklı raporlar almaya başlayabilirsiniz. Raporlarınıza bakmak için profilin yanındaki Raporları Görüntüle linkine tıklayın. Soldaki menüden ulaşabileceğiniz Trafik Kaynakları raporu; sitenizin ziyaretçi sayısı, ziyaretçilerin nerelerden geldiği, arama motorlarında hangi anahtar kelimelerle sitenizi bulduğu gibi temel bilgileri içerir.

9. İçerik raporu

İçerik linkine tıkladığınızda en popüler sayfalarınızı ve hemen çıkma oranını görebilirsiniz. Hemen çıkma oranı, sitenizdeki tek bir sayfaya baktıktan sonra çıkan ziyaretçilerin oranıdır. Bu oran yüksekse siteniz tatmin edici değil ya da başka bir problem var demektir.

10. Teknik analiz

Sitenizi ziyaretçilerinize uygun şekilde tasarlayabilmek için onların ne kullandığını bilmeniz son derece önemlidir. Ziyaretçiler > Tarayıcı Yetenekleri başlığı altında ziyaretçilerinizin kullandığı tarayıcılar, iş-

letim sistemleri, ekran çözünürlükleri, Java desteğine sahip olup olmadıkları gibi bilgilerin tümünü edinebilirsiniz.

11. Site yerleşimi

Google Analytics'in en etkileyici özelliklerinden biri de "site yerleşimi"dir.

İçerik > Site Yerleşimi linkine tıkladığınızda yeni bir pencerede kendi web siteniz açılacak ve her linkin üzerinde oraya ne kadar tıklandığını gösteren bir çubuk belirecektir. Böylece her sayfadan kullanıcıların nereye gittiklerini görsel olarak takip edebilirsiniz.

12. Ziyaretçi sadakati

Sadakat, sitenizi tekrar tekrar ziyaret eden ziyaretçileri ifade eder. Ziyaretçiler > Ziyaretçi Sadakati > Sadakat raporuna göre si-

tenizi yüzlerce kez ziyaret eden ziyaretçileriniz varsa ziyaretçileri kendinize bağlamada başarılı olmuşsunuz demektir. Ziyaretçi Sadakati başlığı altında ziyaret uzunluğu ve derinliğine dair raporları da bulabilirsiniz.

13. Yetki dağıtımı

Çalışma arkadaşlarınızın ya da diğer site yetkililerinin de Analytics raporlarına ulaşabilmesini istiyorsanız profil ayarları sayfasında “Kullanıcı Yöneticisi”ne tıklayıp açılan sayfadaki Kullanıcı Ekle linkine tıklayın. Ekleyeceğiniz e-posta adresinin Google hesabı olarak kayıtlı olması gerektiğini hatırlatalım. Eklediğiniz kullanıcıya ister yönetici yetkileri verebilir, isterseniz de sadece raporları görmesine izin verebilirsiniz.

 İPUCU

Takip kodunu Joomla! veya WordPress’e ekleyin

Analytics takip kodunu Joomla! tabanlı sitenize eklemek için yönetim panelinden Eklentiler > Şablon Yöneticisi’ne girin ve kullanmakta olduğunuz şablonun üzerine tıklayın. Sağ üst köşeden HTML düzenle linkine tıklayın. Açılan sayfada kodların en sonuna gidin ve Analytics takip kodunuzu </body> satırından önce bir satır boşluk bırakıp ekleyin.

Takip kodunu WordPress’e eklemek için yönetim panelinizden Görünüm > Editör linkine tıkayın. Şablonlar listesinden Alt kısım (footer.php)’yi seçin. Açılan sayfada kodların en sonuna gidin ve Analytics takip kodunuzu </body> satırından önce bir satır boşluk bırakıp ekleyin.

 Raporlar nasıl kullanılır?

1. Dışa aktar: Raporları reklam verenlere ya da patronunuza göndermeniz gerekiyorsa PDF, XML ya da CSV formatında dışarı aktarabilirsiniz.
2. Rapor türü: Raporlar; Ziyaretçiler, Trafik Kaynakları, İçerik ve Hedefler olmak üzere 4 ana başlığa ayrılmıştır. Her başlık altında daha detaylı alt raporlar yer alır.
3. Tarih aralığı: Tarih aralığının üstüne tıklayarak takvim üzerinden yeni bir tarih aralığı belirleyebilir, sadece istediğiniz günlerin raporlarını inceleyebilirsiniz.
4. Grafik ölçütü: Raporun ana grafiğini gün, hafta veya ay bazında görünecek şekilde değiştirebilirsiniz.
5. Yardım kaynakları: Herhangi bir raporun ne işe yaradığını anlamadıysanız “Bu Rapor Hakkında” linkinden bilgi alabilirsiniz.

Hitinizi artırın

Birkaç önemli püf noktasını dikkate alarak sitenizin tıklanma oranını artırabilirsiniz.

Ziyaretçilerinizin yaptığı her bir sayfa gösterimine "hit" denir. Aşağıdaki ipuçlarımızı uygulamaya sokarak web sitenizin hitini gözle görülür biçimde yükseltebilirsiniz.

1. Sık sık güncelleyin

Web 2.0 uzmanlarının ortaya attığı bir atasözü var: "İçerik kraldır". Siteniz hem içerik zenginliği hem de kalitesi bakımından doyucu olmalıdır. Site içeriğinizi güncel tutmanız ve sık sık yeni içerikler eklemeniz de en az içeriğinizin kalitesi kadar önemlidir.

Bu konuda uygulanacak formül basit: Sitenizi ne kadar sık güncellerseniz insanların sitenize daha sık girmesi için o kadar fazla sebebi olur. Yani sitenizi her gün güncellerseniz sitenizi her gün tekrar tekrar ziyaret eden bir okur kitlesi kazanabilirsiniz. Mümkünse siteniz için bir güncelleme çizelgesi belirleyin ve buna bağlı kalın. Böylece ister 3 saatte bir, ister haftada bir güncelleme yapıyor olun, ziyaretçileriniz ne zaman ve ne bekleyeceğini bilirler. Elbette yeni ve kaliteli içerik oluşturamıyorsanız sitenizi her gün boş haberlerle doldurmanın bir anlamı yok; daha az sıklıklarla daha kaliteli içerik girmeniz daha faydalı olacaktır.

2. Sitenizi dizinlere ekleyin

Web sitelerini kısa açıklamalarla birlikte kategorilere ayırarak kataloglayan sitelere "web dizini" denir. Sitenizi popüler web dizinlerine eklemeniz hem sitenizin PageRank'ini (Google'ın gözünde sitenizin değeri) artıracak, hem de sitenizin daha bilinir olmasını sağlayacaktır. İnsanlar tarafından inşa edilen en büyük ve en kaliteli web dizini DMOZ'dur (www.dmoz.org). Google da Google Dizin verilerini DMOZ'dan almakta ve arama sonuçlarında DMOZ editörleri tarafından girilen açıklamaları görüntüleyebilmektedir. DMOZ'un içeriği binlerce gönüllü editör tarafından düzenlenmektedir. Türkçe siteleri DMOZ'da World/Türkçe kategorisi altındaki kategorilere önerebilirsiniz. Sitenizi önermek için www.dmoz.org/World/

Türkçe adresine girip sitenize en uygun kategoriyi seçin ve sağ üst köşedeki "adres öner" linkine tıklayın. Açılan sayfadaki açıklamaları dikkatle okuyarak formu doldurup gönderin. Bundan sonra sitenizin bir editör tarafından incelenip dizine eklenmesi 1 günle 2 yıl arasında sürebilir veya siteniz yeterince kaliteli bulunmazsa dizine hiç eklenmeyebilir. Kaydolabileceğiniz diğer Türkçe dizinlerin listesini http://getir.net/nad adresinde bulabilirsiniz.

3. Arama motorlarına kaydolun

Sitenizi hiç bilmeyen kullanıcılar sitenizin konusuyla ilgili bir arama yaptıklarında sitenize ulaşabilmeleri önemlidir. Bunu için sitenizin arama motorları tarafından indekslenmiş olması gerekir. Arama motorları tarafından bulunmanın en garantili yolu, sitenize başka bir siteden link verilmesini sağlamaktır. Başka siteleriniz varsa yeni sitenize link vererek veya web dizinlerine kaydolarak bu işi gerçekleştirebilirsiniz. Link alma imkânınız yoksa dert etmeyin, popüler arama motorları, web sitenizi indekslenmek üzere kaydedebileceğiniz sayfalar da sunuyorlar. Sitenizi Google'a kaydettirtmek için www.google.com.tr/addurl/?hl=tr&continue=/addurl adresine, Bing'e kaydettirmek için de www.bing.com/docs/submit.aspx adresine girebilirsiniz.

4. Google Site Yöneticisi Araçları'nı kullanın

Web sitenizin Google'daki durumunu elbette Google'dan daha iyi hiç kimse bilemez. Neyse ki Google bu gibi önemli bilgilerin pek çok çoğunu ücretsiz olarak webmaster'larla paylaşıyor. www.google.com.tr/webmasters/ adresinden erişebileceğiniz Google Web Yöneticisi Merkezi'nden Site Yöneticisi Araçları'na ulaşabilirsiniz. Site Yöneticisi Araçları'na kaydolduktan sonra sitenize bir meta etiketi ya da dosya ekleyerek sahipliğinizi doğrulamanız gerekecektir. Bundan sonra sitenize hangi arama terimleriyle ulaşıldığı, Google'ın sitenizde bulduğu tarama hataları, RSS abonesi istatistikleri gibi verilere ulaşabilir, sitenize Site Haritası (Sitemap) ekleyebilir, robots.txt dosyanızı kontrol edebilir, sitenizin coğrafi hedefini ve tarama hızını belirleyebilirsiniz.

5. Sitenize değer katın

İnternet kullanıcıları bedava şeylerden hoşlanırlar. Bu nedenle sitenize değer katacak ve bedava çeşitli uygulamalara başvurabilirsiniz. Örneğin Joomla! tabanlı bir siteniz varsa http://getir.net/nae adresinden edinebileceğiniz e-kart bileşeniyle siteniz üzerinden e-kart gönderilmesini sağlayabilirsiniz. www.hotscripts.com adresinde de böyle çok sayıda PHP ve ASP tabanlı bedava uygulama bulmanız müm-

kündür. Bir hayran sitesiyseniz ilgili sanatçının duvar kâğıtlarını tasarlamayı düşünebilirsiniz. Güzel bir alan adınız varsa web siteniz üzerinden ücretsiz isim@siteniz.com şeklinde e-posta adresi dağıtabilirsiniz. Bunun için https://domains.live.com adresinden Windows Live Admin Center'a kaydolmanız yeterli. Dağıttığınız e-posta adreslerine www.hotmail.com üzerinden girilebilecektir.

6. RSS akışları

RSS, ziyaretçilerinizin web sitenizdeki haberlere abone olarak "RSS okuyucu" yazılım veya servisler üzerinden haberlerinizi takip etmesini sağlayan bir formattır. www.google.com.tr/reader adresinden ulaşabileceğiniz Google Reader gibi RSS okuyucu servisler, ziyaretçilerin RSS akışlarına abone olarak takip etmek istedikleri bütün sitelerin güncellemelerini tek bir noktadan takip edebilmelerini sağlar. Hem Joomla! hem de WordPress RSS akışlarını desteklemektedir. Bu özelliği kesinlikle devre dışı bırakmamanızı, hatta kullanıcılarınızı RSS akışlarınıza abone olmaya yönlendirmenizi öneririz. Sitenizi sık sık güncellerseniz, RSS akışlarınız sitenizin güncellendiğini okurlarınıza haber verecek ve haberleriniz daha çok okunacaktır.

7. Farklı tarayıcılarda test edin

İster web sitenizi kendiniz tasarlamış olun, isterseniz Joomla! ya da WordPress'inizi yeni bir şablon ya da tema kurmuş olun, tasarımınızın farklı tarayıcılarla uyumluluğunu test edin.

Tasarımınızı Internet Explorer, Firefox (www.firefox.com), Google Chrome (www.google.com/chrome) ve Opera (www.opera.com) gibi farklı tarayıcılarda rahatlıkla test edebilirsiniz.

Web sitenizin onlarca farklı tarayıcı sürümünde ve farklı işletim sistemlerinde nasıl görüneceğini test etmek için http://browsershots.org sitesini kullanabilirsiniz. Siteye girdikten sonra, önce None linkine tıklayarak tüm seçimi kaldırın. Ardından görüntülemek istediğiniz tarayıcıları seçin.

Ne kadar çok tarayıcı seçerseniz ön izlemelerin hazırlanması o kadar uzun sürer. Adres satırına sitenizin adresini girip istediğiniz tarayıcıları seçtikten sonra Submit düğmesine tıklayın.

Açılan sayfadaki "Queue estimate" değeri ön izlemelerinizin yaklaşık ne kadar süre sonra tamamlanacağını göstermektedir. Ön izlemeleriniz oluşturuldukça sayfanın alt kısmında belirecektir.

Web sitenizden para kazanın

Google güvencesiyle web sitenize reklam alıp para kazanmaya başlayın.

Google AdSense nedir?

Google AdSense, web sitesi sahiplerinin sitelerinde Google reklamlarını sağlayarak para kazanmalarını sağlayan bir sistem. AdSense'i diğer reklam ağlarından ayıran en önemli özelliği; web sitenizin teknolojisine hayran olduğumuz Google arama robotları tarafından anında taranarak sayfalarınızla doğrudan ilgili reklamların sitenize gönderilmesi.

Örneğin kedilerle ilgili bir sayfanız varsa kedi maması, tenisle ilgili bir sayfanız varsa tenis raketi reklamlarının otomatik olarak yayınlandığını göreceksiniz. Sayfa içeriğiyle doğrudan ilgili olan bu reklamlar ziyaretçilerinizi de reklamlara tıklamaya teşvik ediyor ve böylece daha fazla para kazanıyorsunuz.

Ayrıca AdSense, siz istemediğiniz sürece sitenize resim içeren hiçbir reklam göndermiyor ve reklamların yayınlanacağı kutunun boyutunu, renklerini, kaç reklam görmek istediğinizi belirleyebiliyorsunuz. Reklamlara her tıklandığında elde edeceğiniz kazanç, reklam verenin belirlediği ücrete göre 2-3 cent'le 1 dolar arasında değişiyor. Tabii ki programın Türkçe destekli olması ve Türkiye'ye de ödeme yapması çok önemli bir nokta.

Nasıl kaydolurum?

Google AdSense'e başvurmak veya programla ilgili detaylı bilgi almak için www.google.com/adsense/ adresine girmelisiniz. Onlarca dil seçeneği bulunan arayüzün Türkçe olarak açıldığını göreceksiniz (Açılmazsa, sağ üst köşeden Türkçe'yi seçin). Google AdSense'e kaydolmak ücretsiz olmasına rağmen her sitenin başvurusu kabul edilmiyor. Sitenize reklam alabilmeniz için sitenizin www.google.com/adsense/policies adresindeki program kurallarına uygun olması gerekli. Bunların başında sitenizin yasa dışı veya telif haklarına ay-

kırı hiçbir içerik barındırmaması, reklamların tam olarak görünür olması ve ziyaretçilerin reklamlara tıklamak için teşvik edilmemesi geliyor. Yani sitenizde kesinlikle “Sitemize destek olmak için reklamlara tıklayın” gibi bir not bulunmamalı. Düzenli olarak gerçekleşen kontroller sırasında kurallardan birini ihlal ettiğiniz tespit edilirse uyarılıyorsunuz veya hesabınız kapatılıyor, kazanmış olduğunuz paralar da tabii ki ödenmiyor.

AdSense başvuru formunu doldurmak için ana sayfadaki “Şimdi kayıt olun” düğmesine tıklayın. Açılan forma hesabınızla ilgili bilgileri gireceksiniz. Bu formu doldururken Türkçe karakterler kullanmamaya dikkat edin. “Web sitenizin URL’si” alanına yazacağınız adresin dilini doğru olarak belirtmeyi unutmayın. Bu arada, alacaklı kişinin en az 18 yaşında olması gerektiğini hatırlatalım. Birden fazla siteniz varsa hepsi için ayrı başvuru yapmanıza gerek yok (zaten kurallar gereği yasak). İlk başvurunuz onaylandıktan sonra, diğer web sitelerinizi hesabınıza anında ekleyebiliyor ve hemen reklam alabiliyorsunuz. İkinci adımda bir Google hesabınızın olup olmadığı sorulacak. Varsa, AdSense hesabınız Google hesabınıza bağlayabilirsiniz; yoksa “Bu diğer hizmetleri kullanmıyorum”u seçip yeni bir Google hesabı oluşturun. Bu aşamada size bir onay e-postası gönderilecek. E-postadaki linke tıklayarak başvurunuzu tamamlayabilirsiniz.

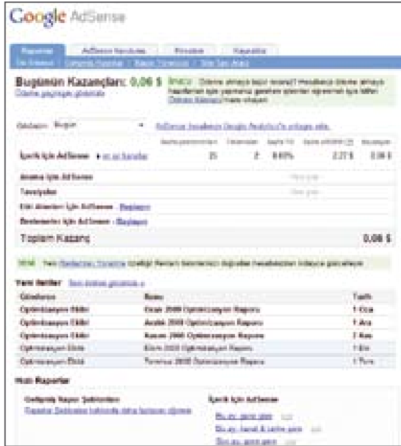
Başvuruyu tamamladığınızda, bilgilerinizin 2 – 3 gün içinde değerlendirileceğini belirten bir not göreceksiniz. Ne yazık ki Türkçe siteler için bu süre gerçeği pek yansıtmıyor ve sitenizin değerlendirilmesi birkaç haftayı bulabiliyor. Bu süre boyunca sabırlı olup beklemekten başka yapabileceğiniz bir şey yok.

Başvurunuz onaylandıktan sonra

Şanslıysanız kısa bir süre sonra, siteniz program kurallarına uygunsa başvurunuzun onaylandığına ve hesabınızın açıldığına dair bir e-posta alacaksınız. Hesabınıza ilk kez giriş yaptıkta sonra hesap ve vergi bilgilerinizle ilgili birkaç güncelleme yapmanız gerecektir.

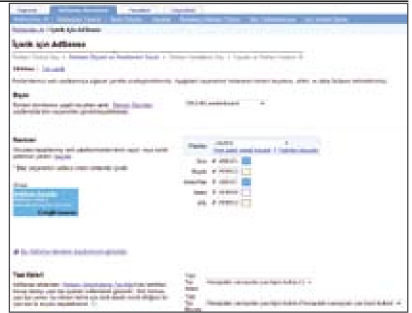
Reklam ayarları

İlk olarak “AdSense Kurulumu” sekmesine girerek reklam kodunuzu oluşturmalısınız. AdSense’in sunduğu dört farklı reklam türü var: içerik için AdSense, arama için

AdSense, beslemeler için AdSense ve etki alanları için AdSense. Bizi ilgilendiren kısım "içerik için AdSense". Diğer programları da isterseniz kullanabilirsiniz, ama şimdi içerik için AdSense'i seçip devam edelim. Karşınıza gelen sihirbazda öncelikle reklam birimi veya bağlantı birimi seçeneklerinden birini seçmelisiniz. "Reklam birimi"ni seçerek yola devam edin.

Açılan sayfada öncelikle reklam biçiminizi seçin. Örnek reklam biçimlerinin www.google.com/adsense/adformats adresinde görebilirsiniz. Tasarımınıza uygun bir boyutu seçmeyi unutmayın. Reklam biçimini seçtikten sonra renk, yazı tipi ve köşe stili ayarlarını değiştirebilirsiniz. Son olarak, sizin için oluşturulan AdSense kodunu kopyalayıp reklamı yayınlamak istediğiniz sayfanın HTML kaynağına yapıştırmalısınız. Joomla! veya WordPress kullanıyorsanız doğrudan şablon veya temanızın kaynağına ekleme yapabileceğiniz gibi, bu

iş için geliştirilmiş eklentileri de kullanabilirsiniz.

AdSense, yeni bir reklam kodunun eklendiği siteleri anında tespit ediyor ve genelde birkaç dakika içinde siteniz AdSense robotları tarafından taranmış oluyor. Bu süre içinde sitenizde 'kamu hizmeti reklamları' adı verilen, para kazandırmayan bazı reklamlar görmeniz normaldir. Sayfaya uygun bir reklam bulunamadığı zamanlarda da kamu hizmeti reklamları karşınıza çıkacaktır.

AdSense, hemen hemen her websitesine uygun, çeşitli reklam biçimleri sunuyor.

 Dolandırıcılık yapmayın!

Google AdSense, özellikle dolandırıcılık ve sahtekârlık üzerinde çok fazla duruyor ve bu yollarla edinildiği tespit edilen reklam ücretlerini reklam verenlere geri ödüyor, sizin de hesabınızı iptal ediyor. Bu nedenle, kesinlikle kendi sitenizdeki reklamlara tıklamayı veya bir yazılım aracılığıyla reklamlara düzenli olarak tıklamayı denemeyin.

İstatistikler

Artık sitenizde Google reklamları yayımlanmaya başladığına göre Google AdSense arayüzünü kullanarak reklam performansınızı takip edebilirsiniz. AdSense istatistiklerinizi görebilmeniz için birçok detaylı seçenek mevcut. İstatistikleri CSV formatında kaydedip Excel'de incelemeniz bile mümkün. Reklamlarınızı birden fazla sitede yayınlıyorsanız bu bölümdeki değerlerin ortak olduğunu göreceksiniz. Performans istatistiklerini sitelere göre ayrıştırmak için AdSense Kurulumu > Kanallar sekmesinden her site için bir "kanal" oluşturmanız gerekiyor. Reklam performans verilerinin yaklaşık yarım saatte bir güncellendiğini, kanal verilerinin ise iki gün gecikmeli olacağını unutmamanız gerekiyor.

Gelişmiş raporlar, reklam gösterimleriyle ilgili ayrıntılı bilgi sunuyor.

Arama için AdSense

Yazımızın genelinde "İçerik için AdSense" programından bahsettik. Fakat AdSense'in "Arama için AdSense" adlı bir başka biçimi daha mevcut.

Arama için AdSense sayesinde sitenize Google tabanlı bir arama motoru ekliyorsunuz, fakat sonuç sayfalarındaki reklamlara tıklandığında sadece Google değil siz de gelir elde ediyorsunuz. Gözlemlerimiz Arama için AdSense'ten çok fazla gelir elde edilemediğini gösterdi. Fakat sizin bu sistemden para kazanamamanız için hiçbir sebep olmayabilir. AdSense Kurulumu > Aramaİçin AdSense sayfasını kullanarak arama sonuç sayfalarını da istekleriniz doğrultusunda özelleştirebilmenize olanak tanınmış.

 Yeni bir siteye reklam alma

AdSense hesabınızı kullanarak istediğiniz kadar web sitesine reklam alabilir ve hepsini bir noktadan yönetebilirsiniz. Farklı bir siteye reklam almak için, "AdSense Kurulumu"ndan yeni bir reklam kodu oluşturmanız ve yeni sitenize yapıştırmanız yeterli. Siteniz AdSense tarafından otomatik olarak tanınacak ve reklam gönderilmeye başlanacaktır. Yeni sitenize ait verileri ayrıca kontrol etmek istiyorsanız siteniz için bir de "kanal" oluşturmayı unutmamalısınız.

 İstenmeyen reklamlar

Web sitenizde, başka rakiplerinizin reklamları olmak üzere bazı sitelere ait reklamların yayınlanmasını istemeyebilirsiniz. Bu tip reklamları engellemek için AdSense Kurulumu > Rekabetçi Reklam Filtresi sayfasını kullanmalısınız. Filtre listenize "www.adres.com" biçiminde ekleyeceğiniz adreslerden gelen veya bu adrese yönlendirilen reklamların sitenizde yayınlanmasına birkaç saat içinde son veriliyor.

Reklam performansınızı nasıl arttıracaksınız?

• İlk olarak, web sitenizin tasarımıyla uyumlu bir reklam biçimi ve renk kombinasyonu oluşturmalısınız. Şekil ve renk bakımından sitenize uygun bir reklam kutusu göze daha hoş görünecek, ziyaretçilerinizi sitenin içeriğiymiş gibi okumaya teşvik edecektir.

• Reklamları sayfanın en kolay okunabilen bölgelerinden birinde yayınlamalısınız. Reklamları frame içinde gizlemek, pop-up pencerede açmak program kurallarına aykırı olduğu gibi size de bir şey kazandırmayacaktır. Çünkü Google reklamları sitenizde yayınlandıkça değil, reklamlara tıklandıkça ara kazanırsınız.

• Şifreli veya üyelik gerektiren sayfalar Google AdSense robotları tarafından indekslenemeyeceği için, bu sayfalarda size hiçbir şey kazandırmayan "kamu hizmeti reklamları" yayınlanacaktır. Sitenizin tamamı üyelik gerektiriyorsa AdSense'ten para kazanmayı unutmalı ya da üyelik gerektiren sayfaları makul bir düzeyde tutmalısınız.

• AdSense robotları Flash'la tasarlanmış dinamik içerikli sayfaları veya tamamı grafiklerden oluşan sayfaları indeksleyemez. Bu nedenle sayfalarınızda mümkün olduğunca düz metin kullanmaya dikkat edin. Metin yoğunluklu sayfalar daha çok reklam çekecek ve size daha fazla para kazandıracaktır.

AdSense Önizleme Aracı

AdSense reklam verenleri oluşturdukları reklamları sayfanızdaki anahtar kelimelere, kullandığınız tarayıcının varsayılan diline veya bulunduğunuz coğrafi konum göre hedefleyebiliyorlar. Peki ama Almanya'daki bir ziyaretçinizin hangi reklamları göreceğini nasıl kontrol edeceksiniz? İşte Google bunun için AdSense Önizleme Aracı'nı geliştirmiş. Şimdilik sadece Internet Explorer uyumlu olan aracı www.

google.com/adsense/previewtool adresinden tek tıklamayla kurabilirsiniz. Kurulumun ardından istediğiniz sayfaya sağ tıklayarak Google AdSense Preview Tool'u seçmeniz yeterli. Açılan pencerede Choose Options'ı açıp istediğiniz ülkeyi seçerek sayfanın alacağı tüm reklamları görebilir, istediğiniz reklama güvenle tıklayarak hedef sayfayı açabilirsiniz. Unutmayın ki kendi sitenizdeki reklamlara normal şekilde tıklamanız AdSense kurallarına aykırıdır.

Paranızı nasıl alacaksınız?

Kazancınız 100 doları geçmediği sürece Google'dan ödeme alamıyorsunuz. Bakiyeniz 10 USD'yi aştığı zaman yazışma adresinizi doğrulamak için size mektupla bir PIN kodu gönderilecek. 100 USD'ye ulaştığınızda paranızı alabilmeniz için postayla alacağınız bu PIN kodunu mutlaka hesabınıza girmeniz gerekiyor.

AdSense, Türkiye'ye iki türlü ödeme yöntemi sunuyor: EFT (Elektronik Fon Transferi) veya çek yoluyla ödeme. Eskiden yalnızca çek yöntemi geçerli olduğu için oldukça fazla uğraşmak, beklemek ve masraf yapmak zorunda kalıyorduk. Yeni kullanıma açılan EFT yöntemi ise oldukça zahmetsiz: Banka hesap bilgilerinizi AdSense'e kaydediyorsunuz ve bakiyeniz 100 doları aştığında paranız banka hesabınıza yatırılıyor.

Paranız, hesap bakiyenizin 100 dolara ulaştığı ayın sonundan yaklaşık 30 gün sonra gönderiliyor. Örneğin 18 Mart'ta kazancınız 100 USD'yi geçerse, Mart ayı kazancınız 20 – 25 Nisan arasında incelenerek onaylanacak ve birkaç gün sonra paranız gönderilecektir. Tüm bu aşamaları AdSense arayüzündeki Hesabım > Ödeme Geçmişi sayfasından kontrol edebilirsiniz.

İPUCU

Deneyebileceğiniz diğer reklam platformları

- www.adhood.com
- www.adtech.com.tr
- www.adnet.com.tr
- adpartner.mynet.com
- www.reklamstore.com

